
OMUZLARIMDA DÜNYA
Hikâyem, hayatımdır
NURULLAH GENÇ
4. BASKI
TİMAŞ

i y i k i **k i t a p** l a r v a r . . .

TİMAŞ YAYINLARI

İstanbul 2022

timas.com.tr

OMUZLARIMDA DÜNYA
Hikâyem, hayatımdır
Nurullah Genç

Biyografi

TİMAŞ YAYINLARI | 5115
Edebiyat Kitaplığı - Anı | 30

EDİTÖR
Kadir Güven

SON OKUMA
Gizem Olcay

KAPAK TASARIMI
Yasin Çetin

İÇ TASARIMI
Nur Kayaalp

1. BASKI
Şubat 2021, İstanbul

4. BASKI
Haziran 2022, İstanbul

ISBN
ISBN: 978-605-08-3575-5
9 786050 835755

TİMAŞ YAYINLARI
Cağaloğlu, Alemdar Mahallesi,
Alaykösku Caddesi, No: 5, Fatih/İstanbul
Telefon: (0212) 511 24 24

timas.com.tr
timas@timas.com.tr
timasyayingrubu

Kültür Bakanlığı Yayıncılık
Sertifika No: 45587

BASKI VE CİLT
Sistem Matbaacılık
Yılanlı Ayazma Sok. No: 8
Davutpaşa-Topkapı / İstanbul
Telefon: (0212) 482 11 01
Matbaa Sertifika No: 49687

YAYIN HAKLARI
© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Timaş Basım Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi'ne aittir. İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

OMUZLARIMDA DÜNYA

Hikâyem, hayatımdır

Nurullah Genç

TİMAŞ

Nurullah Genç Hakkında

1960 yılında Erzurum'un Horasan ilçesinde doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Horasan'da, liseyi ve üniversiteyi Erzurum'da tamamladı. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nden mezun oldu. 1984 yılında aynı fakülteye araştırma görevlisi olarak girdi. Yönetim ve organizasyon alanında çalışan Genç, 1990'da doktor, 1995'te doçent, 2001 yılında profesör oldu. 2003 yılında Kocaeli Üniversitesi'ne geçti ve orada yedi yıl çalıştı. 2010 yılında emekli oldu. İstanbul Ticaret Üniversitesi'nde çalışmaya başladı. Bölüm başkanlığı ve dekanlık görevlerinde bulundu. 2012 yılında Sermaye Piyasası Kurul üyeliğine atandı ve 2015 yılında Kurul Başkanvekili olarak görevinden ayrıldı. Aynı yıl Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası meclis üyeliğine seçildi. Halen bu görevine devam etmektedir.

Pek çok edebiyat dergisinde, farklı mahlaslar da kullanarak şiirlerini ve yazılarını yayımladı. *Türk Edebiyatı, Aylık Dergi, İtibar, Dergâh, Edebiyat ve Eleştiri, Dize, Ayvakti, Dil ve Edebiyat, Edebiyat Ortamı, Yolcu, Aydili, Şiar, Gurbet, Mina, Kardelen, Palandöken, Karçiçeği, Güneysu, Dolunay, İkindi Yazıları, Bu Ülke, Bizim Külliye* bunlardan bazılarıdır.

Sanat-Edebiyat Ödülleri

MTTB Hicri 1400 Şiir Yarışması Birincilik Ödülü

Yeni Devir gazetesi Genç Kalemler Makale Yarışması İkincilik Ödülü

Tutkular Keder Oldu romanıyla 1987 Kültür ve Turizm Bakanlığı Roman Teşvik Ödülü

"Yağmur" şiiri ile 1990 yılında TDV Na'at-ı Şerif Büyük Ödülü

"İnkılâba Az Kaldı" şiiriyle Milli Gençlik Vakfı Gençlik Marşı Yarışması 1993 Birincilik Ödülü

Doğu Anadolu Gazeteciler Cemiyeti 1996 Kültür Hizmet Ödülü

Gül ve Ben isimli eseriyle, 1998 yılında Tuzla Belediyesi Gül Şiirleri Armağanı Büyük Ödülü

Hüznün Lalesidir Dünya isimli eseriyle 1999 Türkiye Yazarlar Birliği Yılın Şairi Ödülü

Tutkular Keder Oldu romanı Arapçaya çevrildi ve roman çeviri ödülü aldı.

2008 yılında fotoğraf sanatıyla ilgilenmeye başladı. Çok sayıda fotoğrafı ulusal ve uluslararası sergilere kabul edildi ve çeşitli ödüller aldı. 2012 yılı sonunda, merkezi Fransa'da bulunan Uluslararası Fotoğraf Sanatı Federasyonu (FIAP) tarafından verilen AFIAP (Uluslararası Fotoğraf Sanatçısı) unvanıyla onurlandırıldı. İlk kişisel sergisini 2011'in Mayıs ayında "Ruhumdan Yansıyanlar" adıyla açtı ve sergilenen fotoğraflar İstanbul Ticaret Üniversitesi tarafından aynı adla albümleştirildi. "Sen İstanbul Olsaydın Keşke" şiiri dört fotoğrafçı tarafından çekilen İstanbul

fotoğraflarıyla bütünleştirildi ve Ümraniye Belediyesi tarafından şiir ve fotoğraf sergisine dönüştürülerek albümleştirildi.

Fotoğraf Sanatı Ödülleri

18. Altın Kamera Fotoğraf Yarışması'nda renkli baskı dalında başarı ödülü

1st Exhibition of Photography Portrait 2013, siyah-beyaz dalda altın madalya, Sırbistan

Salon of Art Photography World Around Us 2013, spor dalında altın madalya, Sırbistan

International Exhibition of Art Photography 2013, moment dalında gümüş madalya, Mekadonya

Grand Canyon Arizona 2012, mimari dalda jüri özel madalyası, ABD

Grand Canyon Arizona 2012, gezi dalında mansiyon, ABD

PSA International Exhibition of Photography 2012, renkli dalda mansiyon, ABD

Golden Spurs 2012, gezi dalında mansiyon, Belçika

Konya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Dünya İnançları Fotoğraf yarışması, mansiyon, Türkiye

www.ukrfoto.org 2012, serbest dalda mansiyon, Ukrayna

UFSD 2012 Fotoğraf Yarışması Sille Sanat Sarayı mansiyon, Türkiye

1st Exhibition Photography "Photography 2012" Pirot, siyah beyaz dalda mansiyon, Sırbistan

FOKUS Uluslararası Fotoğraf Yarışması 2013, mansiyon, Türkiye

ESERLERİ

ŞİİR KİTAPLARI:

Çiçekler Üşümesin
Nuyageva
Yankı ve Hüzün
Aşkım İsyandır Benim
Siyah Gözlerine Beni de Götür
Yanılgı Saatleri
Denizin Son Martıları
Aşk Ölümcül bir Hülyadır
Hüznün Lâlesidir Dünya
Gül ve Ben
Yürüyelim Seninle İstanbul'da
Müptelâdır Gemiler Benim Denizlerime
Sensiz Kalan Bu Şehri Yakmayı Çok İstedim
Birkaç Deli Güvercin
Çanakkale: Her Şey Yanıp Gül Oldu
Ateş Semazenleri
Söyle Bana Hindiba
Mahrem ve Münzevi (Toplu Şiirler)
Yağmur
Rüveyda
Siyah Beyaz Tabletler
Bilardo Telmihleri
Bahar Buselik

ROMANLARI:

Tutkular Keder Oldu
Yollar Dönüşe Gider
İntizar

ANI-BİYOGRAFİ:

Omuzlarımda Dünya

İÇİNDEKİLER

Nurullah Genç Hakkında 4

1.BÖLÜM: TOPRAK

Bir Dağ, Bir Köy, Bir Ata: Pinaduz 11
Bilge Bir Lider: Sibirya Gazisi Bekir Ağa 15
Dünyaya Açılan İlk Kapı: Köy Odası 19
Bir Rüya ve Bir Hayal: Nurullah'ı Okutmak 32
Yardımseverlik: Bekir Ağa'nın Yolu 34
Asırlık Bekleyişler: Şakir'in Köye Dönüşü 37
Çalışma Hayatına İlk Adım: Tarla Sürümü 40
Bir Oyun: At Yarışı 42
Hoş Hatıralar: Köy Düğünleri ve Eğlence Kültürü 45
Akîl Ve Adil Bir Baba: Bir Kavganın Ardından 47
Hoş Hatıralar: Maske Şakası 51
Ahlaklı ve Dürüst Olmak:
Çocuk Ne Görürse Onu Yapar 53

2.BÖLÜM: TOHUM

Bir Babanın Rüyasına İlk Adım: Okul 59
Fedakârlık Olmadan Başarı Olmaz: Gurbete İlk Adım 63
Örnek Ebevenylik: Kurt Hikâyesi 66
Güzel İnsan Her Zaman Hatırlanır: Rahile Hala 70
Emanet Çocuk: Kars'ta Ortaokul Eğitimi 75
Okuyamama Korkusu: Kayabaşı'ndaki Çocuklar 79
Maddi Zorluklar: Ayakkabı Boyacılığı 86

Zorluklar Karşısında Yılmamak: Bulaşıkçılık 92
Hem Okumak Hem Çalışmak: Unlu Defterler 94

3. BÖLÜM: FİLİZ

Şer Zannedilenden Doğan Hayır: On Koyun Hikâyesi.....101
Girişimcilik: Boyamaya Devam.....109
Hoş Hatıralar: Paralı Ödev İşi.....111
Dört Senenin Birikimi: Koyunların Geri Dönüşü.....114
Bir Sıkıntı Bin Hayır Kapısı Açar: Çanakkale Şiiri 118
Güzel İnsanlar, Hoş Hatıralar, Yüce Değerler.....125

4. BÖLÜM: FİDAN

Allah'a Güvenmek: Ankara Yolculuğu 133
Ülkenin Durumu: Oda Arkadaşı.....139
Hedefinden Şaşmamak: Ezber Sınavı 145
Kabul Olan Dua: Niğde'ye Yolculuk 148
Azmin Zaferi: Cuma Vaazı.....153
Duruşundan Taviz Vermemek: İlk Ders.....165
Hayatın Zorlukları: Yeniden Kırılan Boya Sandığı 170
Zorluklarla Baş Etme: Para Kazanma Telaşı 173
Kadere İnanmak ve Ecel Tartışması:
Harcadım Ömrümü İnsan Çölünde.....175
Bir Ömrün Durakları: Tren Garları 192
En Güzel Hediye: Kitap.....203
Israrcı Olmak: Dinlenmeyen Şiir.....205
Hedef Koymak: Strateji, Vizyon, Misyon.....208

Kültürünü, Tarihini Öğrenmek:
Amerikalı Mimar Joshua 214
Hedefinden Şaşmamak: Yurtkur Tiyatrosu 221

5. BÖLÜM: AĞAÇ

En Güzel Meyve: Yağmur'un Hikâyesi 229
Çıkmadık Candan Umut Kesilmez:
Rahile Hala'nın Hastalığı 234
Acı Tatlı Bir Hatıra: Kazakistan 240
Bir Yol Hikâyesi: Dedenin Duası.....249
Niyet Hâlis İse Hayrolur Âkıbet:
Seyfullah Bey'in Hayali 257
Dert Etmek Yerine Dua Etmek:
Hacı Said'in Hikâyesi.....268
Acı Bir Rüya 272
Örnek Bir İnsanın Mirası: Seyfullah Bey'in Vefatı 277
Emek Olmadan Başarı Olmaz: Spor Hatıraları.....291
Öğrenmenin Yaşı Yoktur: Fotoğrafçılık 303
Hoş Hatıralar: Unutkanlık Hikâyeleri 308
Duanın Etkisi: Strazburg Hikâyesi 315
Vazgeçmek Yok: Azerbaycan Hikâyesi 320
Bir Yol Hikâyesi: Nazar 325
Son Söz 334

1.BÖLÜM: TOPRAK

BİR DAĞ, BİR KÖY, BİR ATA: PİNADUZ

Gözlerinde güneş, saçlarında ay
Dokunur musun karanlığıma

Ben fakir-i pür taksir, Erzurum'un Horasan ilçesinin Pinaduz köyündenim. Kayda değer bir efsanesi var bu ismin ve IV.Murat zamanına kadar dayanır. Efsaneler, masallar, hikâyeler, türküler aidiyet duygusunu geliştiriyor. Hayal dünyasını genişletiyor. Çocukluğumuzda köyün ismi nedeniyle zaman zaman IV.Murat'ın ordusunu hayal ederdik.

Pinaduz Baba efsanesi köy odasında anlatılırdı bazen. "Acaba IV.Murat'ın ordusu nasıldı, kaç bin asker vardı, bu köyden kaç bin asker geçti?" gibi sorulara cevap arar, hayaller kurardık. Köy odasında büyüklerimiz bir araya gelir, Sibirya gazisi olan dedemin, yöredeki bilinen namıyla Bekir Ağa'nın rehberliğinde kitap okurlardı. Bir irfan meclisi kurulurdu. Orada öğrendik şiiri, masalı, efsaneyi. Orada anladık tarihimizin büyük hazineleri olduğunu. Orada bildik yüce değerlerle donanmış bir milletin evladı olduğumuzu.

IV.Murat'ın Bağdat Seferi'ni yaptığı zamanlarda köyümüz yine o dağın eteğinde dikili bir köymüş. Dedelerimiz oraya Kafkasya'dan gelip yerleşmişler. Dağın bir yanı heybetli taşların olduğu büyük bir uçurum. Bıçakla kesilmiş gibi. Tepesinden

baktığınızda başını döndürür insanın. Uçurumdaki kayaların birer mağarayı andıran boşluklarında kışın sıcak, yazın soğuk su birikir. Yazın en sıcak zamanında kayaların arasında beyaz buz parçaları bulursunuz. Yaz aylarında oradan buz getirip büyüklerimizin o buzlarla ayran yapışını izlerdik. Dağın uçurumlu yamaç kısmına o yüzden "buzhane" demişlerdi. Kış geldiğinde buzları erirdi buzhanenin. Ilık su birikintileri oluşurdu bu sefer de. Yani o buzlu, karlı ortamda taşların arasındaki su ılık olurdu. Hatta dokunduğunuzda sıcaklık hissederdiniz. Üniversitedeyken bazı fizikçi arkadaşlara anlatmıştım. Çok ilginç bulmuşlardı ama bunun mümkün olduğunu da söylemişlerdi.

Pinaduz köyünün IV.Murat zamanındaki hikâyesi şöyledir: Köy adını, oraya gelip yerleşmiş, irfan ehli, veli bir adamdan alıyor; ona "Ayakkabıcı Baba, Pineci Baba" derlermiş. Pine, Osmanlıcada "yama" anlamına gelir. Bu veli insan ayakkabılara yama yaptığı için Pineci Baba diye anılırmış. Köy adını kendisinden aldığı için dağın eteğindeki düzlüğe kurulan köye pine düzü anlamında Pinaduz denmiş. Ama hakikat şu ki isim ne anlama gelirse gelsin Ayakkabıcı Baba'nın, o mübarek adamın yaşadığı köy orası ve biz onun hikâyesiyle büyüdük.

Efsaneye göre IV.Murat Bağdat Seferi'ni yaparken ordusuyla Aras Nehri'ni geçiyor ve yol güzergâhı içerisinde bizim köy de bulunduğu için köyün yakınına kadar geliyor. Akşam yaklaştığı zaman mola veriyorlar ve geceleyin köyün yakınında konaklıyorlar. Askerler köylülerle konuşurken orada Pineci Baba'nın olduğunu öğreniyorlar. Çarıkları yırtılmış olan bazı askerler, onarması için çarıklarını Pineci Baba'ya götürüyor. Baba elindeki derileri kullanarak bütün çarıkları onarıyor. En son onaramadığı bazı çarıklar için deri kalmayınca altlarına karpuz kabukları yapıştırıp askerlere veriyor. Çarıkları alıp giyiyorlar ve sefere gidiyorlar. Uzun bir zaman geçiyor, sefer

bitiyor ve Bağdat fethediliyor. Mücadele bittikten sonra bazı askerler çarıklarının altının yaş olduğunu hissediyor. Çarıklarını kaldırıyorlar ki altlarında karpuz kabukları var. Pineci Baba, Yamacı Baba olarak bilinen o veli insan, o mübarek zat deri bulamadığı çarıkların altına karpuz kabuğu yerleştirmiş. Savaşta kabukları hissetmeyen askerler savaş bitince hissediyorlar. Bu hadiseyi Sultan'a kadar götürüyorlar. Diyorlar ki: "Çarıkların altına karpuz kabuğu koymuş, biz o kabuklarla savaştık günler boyunca. O kabuklarla o kadar yolu yürüdük. Dönerken aynı güzergâhtan dönelim ve izninizle bu mübarek insanı ziyaret edelim Sultanım." Sultanın onay vermesiyle birlikte ordu aynı güzergâhtan geri dönüyor. Bizim köye yaklaştıklarında askerler Pineci Baba'nın elini öpecekleri için mutlu ve heyecanlılar. Köye geldiklerinde sala sesi duyuluyor. Ne olduğunu anlayamıyorlar ve köylülere soruyorlar. Köylüler, "Pineci Baba biraz önce vefat edip Rahmet-i Rahman'a vâsıl oldu," diyor. Bir hayli üzülen askerlerin de kıldığı cenaze namazıyla Baba, Pinaduz Dağı dediğimiz yarısı uçurum olan dağın tepesine defnediliyor.

Efsane böyle. Biz böyle bir hikâye ile büyüdük. Zaman zaman hem o babayı hayal ederdik hem de IV. Murad'ın ordusunu. Karpuz kabuğuyla yürüyen ayakları ve çarıkları hayal ederdik. Yaz aylarında büyüklerimiz Horasan'dan karpuz getirince, altı yırtılmış kara lastikler bulur, kabukları yapıştırarak yürümeye çalışırdık. Bizim kabuklar hemen düşerdi tabii ki.

Sibirya'dan gelmiş olan dedemizi Pineci Baba'ya benzetirdik. Bizim dedemiz de mübarek bir adam, ona benziyor diye düşünürdük. Pinaduz Dağı'nın tepesine de hep ulvî bir makam olarak coşkun bir yürekle ve merakla bakardık. Orada ayakkabıcı baba var, o tepede yatıyor diye düşünürdük.

Çocukluğumuzda köyümüzde çarık giyildiğini görmüştüm. Büyük çoğunluk kara lastik giyerdi. Ancak her zaman bulunamayabiliyordu. 1966-67 yılları. Okul hayatımdan birkaç yıl öncesi. Bizim, çocuklar olarak daha yeni yeni kara lastik giydiğimiz zamanlar. Lastik bulunmadığında evlerdeki çarıklar çıkarılır ve giyilirdi. Çocuk çarıklarını dahi hatırlıyorum. Küçücük, sevimli çarıklar. Bazen misafir odasına gelenlerden çarık giyenler olduğunda altlarını kaldırır karpuz kabukları var mı diye bakardık. Çarığın altı delik mi, biz karpuz kabuğu koysak durur mu diye düşünür, aramızda konuşurduk.

Bunlar çok güzel hatıralar. Dünyamızı şekillendiren hatıralar bunlar. Ücra bir köyde, tarihi bir hadisenin nasıl mâkes bulduğunu anlattığı için önemli. O yüzden Pinaduz dendiğinde kelimenin nereden geldiğini bilmek önemli. Hayatımızın ileri safhalarında ortaya çıkacak bazı neticelerin arka planını anlamak açısından elzem.

BİLGE BİR LİDER: SİBİRYA GAZİSİ BEKİR AĞA

İçimize sabah akşam
Sessizce vuruyor ay parçaları

Dedem Sibirya gazisidir. I. Dünya Savaşı'nda Ruslar tarafından esir edilerek Sibirya'ya götürülüyor. Dört yıl Sibirya'da esarette kaldıktan sonra dönüyor. Kader-i İlâhî'nin tezahürüyle hayret; mucip ya da bir başka ifadeyle şaşkınlık uyandıran hadiseler yaşıyor ve sonunda anavatanına kavuşuyor. Timaş Yayınları'ndan (1989) çıkan *Yollar Dönüşe Gider* romanında onun hikâyesini ayrıntılı olarak anlatmıştım. Romandaki Bekir Ağa, babamın babası. O çok sevdiğim kelimemizle ifade edecek olursak: Dedem. Okuyucu bunu bilmez çünkü romanda dedem olduğuna dair bir şey söylemiyorum. *Yollar Dönüşe Gider* romanının kahramanı, savaş sonunda yıkılıp yerle bir olan Pinaduz köyünü yeniden inşa ve imar eden Bekir Ağa'nın ta kendisidir.

1922 yılında döndükten sonra köyün yerle yeksan olduğunu görüyor. Çok üzülüyor. Aile dağılmış. Erkekler götürülmüş zaten ve geriye dönen yok. Anne yok, kardeşler nerede belli değil. Komşulardan kalanlar farklı köylere gitmişler ama çok fazla insan kalmamış zaten. Kısacası köy oturulabilir olmaktan çıkmış. Bekir'in yerinde bir başkası olsaydı, büyük ihtimalle farklı bir köye yerleşirdi, uğraşmazdı. Ama o köyünden vazgeçmiyor. Harçlı adında, halasının ve akrabalarının yaşadığı

bir köye gidiyor, oraya yerleşiyor ve sekiz sene orada kalıyor. Ancak fırsat bulduğu her durumda uzunca bir yol kat ederek köyüne gidip geri dönüyor. Yıkılmış köyüne her vardığında büyük bir azimle çalışıyor, onarılabilecek binaları onarıyor. Onarılamayacak durumda olanları yeniden inşa ediyor. Sekiz yıl sürüyor bu durum. Yiğit bir adamdı dedem. Uzun boylu ve kuvvetli, gümrah bir adamdı. Pehlivan yapılı, dayanıklı ve çalışkan bir adam. Bir o kadar da mütebessim ve güler yüzlü. Merhametli ve sakin. Yirmi iki yaşında esaretten dönmüş yağız bir delikanlı. Neden sekiz yıl boyunca uğraşmış diye aklından geçirebilir insan. Pinaduz Baba'nın tepesinde olduğu bir köyü harabe bırakmak Bekir'e yakışmazdı. Öylesine inançlı bir insandı işte... O da Pineci Baba'nın hikâyesiyle büyümüştü çünkü. Orada, dağın tepesinde veli bir insan var ve o mübarek zâtın yattığı dağın eteğindeki köy harabe kalmamalı. Onu yeniden imar etmek gerek. O da bu inançla köyü yeniden imar ve inşa ediyor. Sekiz yıl kaldığı Harçlı köyünden bir akraba kızıyla evleniyor ve Pinaduz'a dönüyor. Gülçehre idi nenemin adı. Gerçekten gül yüzlü, mübarek bir kadındı. Köye döndükten sonra tarlasında, çayırında çalışmaya başlıyor dedem. Çocukları dünyaya geliyor. Komşulardan hayatta olup da başka yerlere göçmüş olanlardan bazıları geri dönerek yeniden köye yerleşiyor. Bir süre sonra köyümüzün hane sayısı yirmiyi buluyor.

Çocukları büyümeye başladıkça iki şeyi ön plana çıkarıyor Bekir: Birincisi, çalışmak, çok çalışmak. O köyde zaten tembel tembel oturamazsınız, çalışmak zorundasınız. Çalışmazsanız hayatta kalamazsınız. Çünkü şartları çok zor, mahrumiyeti çok fazla. Soğuk suyundan başka tabii kaynağı, kazanç elde edebileceğiniz imkânları yok. Tarlalarını ekseniz, susuz ve taşlı araziden büyük bir verim elde edemezsiniz. Ancak tohumunuzu ve ekmeğinizi çıkarabilirsiniz. Çifte çubuğa gitmek

zorundasınız. Hayvan yetiştirmek zorundasınız ki ayakta kalabilesiniz. İkincisi, İslami hassasiyet, okumak ve dua etmek. Köyde bu ikisini tesis ediyor: Çalışacaksınız ve okuyacaksınız. Dua edeceksiniz ve kendinizi yetiştireceksiniz.

Benim mücadelemin temeli de dedemin köyde oluşturduğu bu anlayışa dayanır. Çalışmak, okumak ve dua etmek. Fiili dua olmadan kavli ya da sözlü duanın tesiri arzulanan düzeyde gerçekleşmez. Neden yıllardır bu kadar mücadele ettim, hiçbir şeyden yılmadım ve her zorluğun üzerine üzerine gittim? Bu soruların arka planında Sibirya'da dört yıl esir olarak kalmış ve dönünce köyünü onararak yeniden ayağa kaldırmış inanılmaz bir mücadele insanı Bekir var. Köyüne uğrayanların gördükleri misafirperverlik dolayısıyla, ölümünün üzerinden yıllar geçtiği halde hâlâ her fırsatta adını bütünleştirdikleri o ifade ile söyleyecek olursak, Bekir Ağa var... Esaret yolunda, trende ölen babası gözlerinin önünde camdan atılmış bir delikanlı. Dört yıllık ölümcül bir esaretten dönmüş ve bütün köyü tek başına yeniden imar etmiş bir kahraman. Bizim ilk davranış ölçeğimiz, numunemiz Bekir Ağa. Ona "Ağa" derlerdi çünkü gerçekten de ağalığın olması gereken yerindeydi dedem. Yıllardır filmlerde ve edebiyatta anlatılan ve asla doğru olmayan ağa tiplemesinin çok çok uzağında bir gerçek ağa. Her şeyi tekeline alıp kimseye bir şey sunmayan biri değil. Sahip olduğu maddi ve manevi imkânlarla sadece köyündeki insanları değil komşu köylerdekileri de koruyup kollamaya çalışan. Bizim ağa tipimiz toplamadan dağıtmayı, almadan vermeyi bilendir. Bekir Ağa tam da öyleydi. Misal olması açısından arılarından bahsetmek yeterlidir. Yetmiş-seksen kovanlık arısı vardı, tenekeler dolusu bal imal ederdi. Dörtte birini yakın köylere, dörtte birini komşulara, dörtte birini akrabalarına gönderirdi. Dörtte birini de evine ve misafirlere ayırırdı. Kısacası bir yıl

içerisinde hanesine gelecek ve bereket getireceğine inandığı misafirlerin balını onlar gelmeden önce ayıran bir adamdı. Öyle bir iyilik timsaliydi ki ona baktığımızda biz kendisinde hep bir yardım eli görürdük. "Başkalarına yardım edin çünkü yardım etmek üzere uzandığınız her el kendi elinizdir," derdi. Sibirya'da yaşadıklarından dolayı bu sözü söylerdi. Romandaki hikâye tam da bunu anlatır bize:

Yardım etmek üzere uzandığınız her el kendi elinizdir.

DÜNYAYA AÇILAN İLK KAPI: KÖY ODASI

Çıkardık rüya burcundan
Yedinci katına yüreğimizin

Doğduğumuz köyde bir konak odasında açtık gözlerimizi. Dört köşeli, minderli sedirlerin ve dış yüzleri kilim kaplı yastıkların bulunduğu, kışın, tam ortasına soba kurulan, kilimler serili misafir odasında. Hayata orada baktık, oradan başladık. Köyü imar ettikten sonra bir misafir odası yapıyor dedem. Büyüklerimiz oraya "konak" derlerdi, konak odası olarak bildik bizler de. Konakta kitap dolu bir kitaplık vardı. Ahmediyeler, Muhammediyeler, destanlar, divanlar, tarih kitapları vs. Akşamları orada bir araya gelirler, uzun kış gecelerinde aylarca o odada kitap okurlardı. Bazı komşuların yaşlıları hariç köydekilerin tamamı okuma-yazmayı bilirdi. Hem yeni hem eski yazıyı okurlardı. Evlerde onların deyişiyle yeni yazı kitaplarından bugünkü okullarda okutulan -coğrafya, tarih, dil bilgisi, vatandaşlık bilgisi gibi- konuları çocuklarına okur, konular üzerinde konuşup onları bize öğretmeye çalışırlardı. Kur'an okumayı öğretirlerdi. Aynıyla böyle yapardı babam. Bana ve kardeşlerime hem ifade ettiğim bilgileri hem de Kur'an okumayı öğretmişti. Siyer-i Nebî, Hz. Ali Cenkleri, Battal Gazi Destanları, Ahmediyeler, Muhammediyeler, Köroğlu Destanları, Kerem ile Aslı hikâyeleri, Emrah ile Selvi hikâyeleri,

Aşık Sümmâni, Aşık Şenlik hikâyeleri ise daha çok konakta okunurdu. Akşam namazından sonra orada bir araya gelirdik. Kapının solundan sağına doğru sıralanırdı çocuklar. Başköşede dedem otururdu ve toplantıları idare ederdi. Dedemin solundan itibaren kapının girişten sağına kadar büyüklerimiz yan yana otururlardı. Böylece bir daire halinde dizilirdik odaya. Herkes yerini bilirdi. Ama daire içinde her birimiz büyüklerimiz ile yan yana oturma imkânı da elde ederdik.

O odada okumanın ve çalışmanın önemini; bir araya gelmenin, ülfet tesis etmenin, birlik olmanın, ekip olmanın ne anlama geldiğini öğrendik. İmecenin faydasını, yardımlaşmanın ne güzel bir şey olduğunu o köy odasında öğrettiler bize. Ve biz çocukluğumuzda asla ve asla baskı altında kalmadan hiyerarşiyi öğrendik. Otoriter bir tavır kullanılmadan terbiye edildik ve had bilmenin sırrına erdik. Nefsini bilmeyen Rabb'ini bilmez, Rabb'ini bilmeyen de haddini bilmez derlerdi. Rahmetli dedem öyle bir sistem kurmuştu ki odada herkes yerini bilirdi. Kapının solunda en küçük çocukla başlayan diziliş, kapının sağında üst yaşlardan birisinin oturması ile biterdi. En yaşlılar dedemin sağında solunda sıralanırdı. Düşünün, yuvarlak bir silsile içerisinde çocuk şöyle bir bakınca sağında büyüklerinden birisini, solunda ise kendisinden bir yaş küçük bir çocuğun oturduğunu görüyor. Artık şöyle düşünmesi mümkün olmazdı: "Beni en arkaya atmışlar, ben zaten çocuğum!" Bakardık ki sağ yanımızda bir büyüğümüz oturuyor, şöyle düşünürdük: "Hepimiz biriz, aynı halkanın içindeyiz. Dedemiz ortada ve toplantıyı idare ediyor ama o da aynı halkanın içerisinde. Halkayı bozup yukarıda bir tahtta oturmuyor."

Biz hiyerarşiyi de böyle öğrendik. Dolayısıyla bir çocuk oraya girdiği zaman hemen yerini bilirdi. Amcamın oğlu Ahmet var mesela. Ben onun hemen bir sonrasına otururdum benden

büyük olduğu için. Bunu bize tabii bir terbiye ile öğrettiler. Kulağımızı çekip yerimizi göstererek değil. O müstesnâ dedenin adeta bir kişisel gelişim uzmanı gibi davranmasının neticesinde oluyordu bunlar. Öyle güzel bir mantığı ve öğretme anlayışı vardı ki unutmamız mümkün değil.

Bir gün bir grup asker ve başlarındaki komutanlar köyümüzden bir tatbikat için geçerken misafir oldular bize. On beş kadar er ve iki subay. Biz 5-6 yaşında çocuklarız. Şarkı, türkü söylemeyi yeni yeni öğreniyoruz. Askerler konakta otururken uzun uzun Sibirya hatıralarını dinlediler dedemin. Akşam ezanı vakti girdi. Dedem bize dedi ki: "Misafirlerimiz yemek yiyip gittikten sonra biz kılarız ama çocuklar siz cemaatle bir namaz kılın bakalım. Komutanlarımız müşâhede etsinler."

Bize cemaatle namaz kılmayı öğretmişti. Çocuklarla kendi aramızda cemaat olur namaz kılardık. Ahmet imam, ben müezzin oldum. Diğer çocuklarla birlikte akşam namazını kıldık. Selam verdik. Üsteğmen çok şaşırdı, "Ne güzel öğretmişsiniz, peki yeni yazıdan, yeni bir şeyler öğrettiniz mi?" diye sordu. Dedem soruya cevap verircesine bize "Kalkın ayağa bir de Mehter marşı söyleyin," dedi. Yedi-sekiz çocuk ayağa kalkıp asker hizasına girdik. Ayaklarımızı yere vura vura Mehter Marşı söyledik. Askerlerin şaşkınlığını görmeliydiniz. Dedem Mehter Marşı biter bitmez, "Şimdi bir de Eskişehir Marşı okuyun bakalım," dedi. Hep bir ağızdan ve düzenli bir biçimde bir de Eskişehir Marşı okuduk. Üsteğmen ayağa kalktı, dedemin elini öptü, gözyaşları içinde şunları söyledi: "Hiçbir şehirde hiçbir çocuk grubu şu an bu çocukların yaptığını yapamaz. Yani ne birlikte cemaatle namaz kılabilirler ne de bu marşları söyleyebilirler. Onun için sizi tebrik ediyorum. Siz sadece Sibirya'da kalmamışsınız, oradan buraya sadece bir gazi olarak değil büyük bir bilge olarak da dönmüşsünüz." Bu hadiseyi

unutmuyorum. Unutmam da mümkün değil. Askerlerin bizi nasıl sevdiğini, başımızı nasıl okşadığını hatırlıyorum.

Kısacası Bekir Ağa Pinaduz'da bir irfan mektebi kurmuştu. Biz o mektebin kalbinde büyüdük. Benim daha sonraki hikâyelerimin ardında bu yetişme süreci var. Bu gayretkeş, bu meşakkat yüklü adamın bize öğrettikleri, çocuklarına öğrettikleri belki de dünyayı yeniden onaracak gerçek düşüncenin temelini teşkil ediyor. Bugün dünyaya onarılacak bir köy gibi bakabilsek ve dedemin köyüne yaptığını dünyaya yapabilsek dünya çok güzelleşecek. Ama herkes bir yerlerden yıkmaya çalıştığı için köy gittikçe harabeye dönüyor. İnsanlar feryat ediyor, zulümler, sıkıntılar başını alıp gidiyor... Dedem güzel düşünüyor ve güzel yaşıyordu ve çocuklarını öyle yetiştirdi. O odadaki hatıralarımız bir hayli fazladır ama burada esas söylenmesi gereken, okumalardan ortaya çıkan sonuçlardır.

Sesli okurlardı, makamla, musiki ile okurlardı okuduklarını. Çünkü o kitapların tamamı manzume türünde, kafiyeli şiirler şeklinde yazılmıştı. Babam rahmetlinin sesi güzeldi, okurdu. Hasan amcam var, o da okurdu. Muhammed ağabeyim var, köyde şimdi -Rıza amcamın oğlu- o da zaman zaman okurdu.

Şiirle dört-beş yaşındayken tanış olduk. Şiir fasılları yapılırdı. Biz çocuk olarak hem sesi hem kelamı aynı anda işiterek büyütüldük. Kelamın içerisinde bugünkü neslin bilmediği kelimelerin tamamını bahsettiğim okumalarda öğrendik. Arapça ve Farsçayı söz konusu metinlere yetecek kadar anlayabilen Rıza amcam gerektiğinde kelimelerin anlamlarını izah ederdi. Dedem onu özel hocaların yanına göndermişti ve önemli eğitimler almıştı. Osmanlıca yazan, okuyan, Farsçadan anlayan, bilge bir adamdı Rıza Genç. Halk şairiydi ve yüzlerce şiiri vardı. Okuduğumuz şiirler hakkında, dedemin de izniyle, önemli açıklamalar yapardı. O köy odası bir okul bir ekoldü aslında. Bir

irfan mektebiydi kesinlikle. Şimdilerde falan okulu filan okulu diye isimler kullanıyorlar ya hani. O zamanlar o köyde öyle bir okul vardı işte. Çocuk hâlimizle o inanılmaz güzel okulun tedrisinden geçtik kısacası. Bugün şiirlerimdeki Osmanlıca kelimelerin büyük kısmı, o yıllarda hafızama kazınmış kelimelerden ibarettir. O kelimelerle büyüdüm ben. Öğrencilerim, "Hocam bu kelimeleri neden kullanıyorsunuz?" diye sorarlardı bazen. "Ben günlük hayatımda da kullanıyorum bu kelimeleri. Sırf kullanmış olayım diye kullanıyor değilim. Bu kelimelerle ve onların ruhuyla büyüdüm ben. Sizin hayatınızda olmadığı için size garip gelebilir ama bu kelimeler benim hayatımda zaten var," derdim.

İrfan mektebimizde büyüklerimiz tarih ve destan okumalarını akşam namazı ile yatsı namazı arasında bitirirlerdi. Geçmişimizi öğrenirdik o okumalarda. Maziye dair bilgimiz artardı. Farkında olmadan tarih felsefesine aşina olduk. Çünkü tartışırlardı. Ne Hz. Ali'ye ne Hz. Ayşe'ye asla olumsuz bir kelam etmeden Sıffin Savaşı'nı tartışmışlardı bir akşam uzun uzun. Hepsine saygı duyarak, hürmet ederek, ashab oldukları için onları yıldızlar gibi telakki ederek fikir beyan ederlerdi. Hz. Ali ile Hz. Muaviye arasındaki mücadeleyi tartışmışlardı bir akşam. İkisi hakkında da tek kelime menfi bir mana ortaya koymadan, herhangi bir dokundurmada bulunmadan adil ve tarafsız bir şekilde tartışmışlardı. Ehlibeyt sevgisi ile dopdoluydu hepsi. Peygamberimizin adının her geçtiği an salat-ü selamların getirildiği an demekti. Bazen sesler yükselirdi ama asla kavga etmezlerdi. Bize şunu öğrettiler: "Tartışabilirsiniz ama kavga edemezsiniz. Çünkü fikir tartışması yapılırken kavga etmek insanî değildir." Ve en güzeli neydi biliyor musunuz? Biri konuşurken diğerleri dinlerdi. Günümüzde çok üzücü bir hâl almış maalesef bu mesele. Çoğunlukla birbirlerini dinle-

meden ve sabretmeden konuşuyor insanlar. Canımı sıkıyor bu durum. Derslerimde de böyledir. Mesela oturduğu yerde biri konuşursa öğrencilerden, susarım. Beklerim ki o sussun. Öğrencilerim bunu bilir. Kendiliğinden susmasını beklerim konuşanın. Öğrenci fark eder ki herkes susmuş kendisini dinliyor. Susuverir. Neden böyle yapıyorum. Çünkü o odada böyle öğrendik ve ikimizin aynı konuşmasının ikimizin söylediklerine aynı anda yapılan bir saygısızlık olarak algılarım durumu.

Köyde iletişim iklimi böyleydi. Dedem konuşurken herkes susardı. Kimse izin istemeden kelama dâhil olmazdı. "Müsaade eder misin şöyle bir şey söyleyeyim?" diye izin istenirdi. "Tabi ki," diye karşılık gelince konuşurdu izin isteyen. Hiçbir tartışmada iki kelamın birbirine karıştığına şahit olmadım o köyde. "Hayali bir şey mi anlatıyorsun?" diyebilirler. Hayır, o köyden insanlar hayatta, iki tane amcam hayatta. Buyursunlar, konuşabilirler, sorabilirler. Çatışma ve tartışma olmazdı hiçbir zaman. Bazen anlaşamadan ayrılırlardı. "Elbette herkesin farklı fikirleri olabilir," derlerdi. Hiç unutmam, rahmetli Rıza amcam derdi ki: "Elbette bazı şeylerde anlaşamayacağız ve farklı düşüneceğiz. Bunda da rahmet vardır. Çünkü Peygamber Efendimiz buyururlar ki, ümmetimin ihtilafında rahmet vardır. Farklı düşünmelerimizden farklı fikirler doğar." Bunun adı bugünkü karşılığıyla ve tam anlamıyla beyin fırtınasıdır.

Akademik hayatta bir gün beyin fırtınası kavramıyla karşılaştım. İlgimi çekti. Ne olduğunu okuduğumda tebessüm ettim ve kendi kendime "Dedem o odada beyin fırtınası yapıyormuş," diye düşündüm. Çocuğa bile fikrini sorardı. "Oğlum senin düşüncen var mı bu konuda?" der ve gülümserdi. "Yok dede," der, gülümseyerek boynumuzu bükerdik. "Haydi Nurullah sen de bir gazel söyle," derdi bazen. Elimi kulağımın üzerine götürüp

bildiğim bir şarkıdan, türküden ya da gazelden öğrendiğim musikisiyle bölümler okurdum. Asla çekinmezdik. Medeni cesaret öğretmişlerdi bize. Ne derler, diye düşünmezdik. Hem o disiplini, tabii hiyerarşiyi oluşturmuş hem de cesaret kazandırmışlardı. O akıllı cesaret beni ve köyümün insanlarını bugüne taşıyan en önemli kimlik unsuru oldu.

Yıllar var ki hep aynı çizgideyim. Herhangi bir şeyi yapabileceğime inandım mı, yola çıkıp yürüyorum. Bu azmin yürek iklimini o köy odasında öğrendim.

Battal Gazi Destanı'nı okurken çocuk halimizle bize İstanbul'u anlatırlardı. Battal Gazi'nin İstanbul'a girişi bahsinde İstanbul'da olduğumuzu hayal ederdik. Siyer-i Nebî okuduklarında Mekke'yi, Medine'yi, Kudüs'ü hayal ederdik. Mescid-i Aksa'yı konuşurlardı. İlk kıbleyi anlatırlardı. Peygamberimizi, ashabını en güzel cümlelerle, büyük bir saygı duruşu içinde ifade etmeye çalışırlardı. Dünyanın değişik yerlerinden bahsederlerdi. O zamanki krallıkları, Kisra'yı, Kayser'i anlatırlardı. İran'dan, Bizans'tan bahsederlerdi. Peygamberimizin mektup gönderdiği krallıkları hayal ederdik. O odada, bugünkü çocukların haberlerinin olmadığı çok şey konuşulurdu.

Yatsı namazı cemaatle kılınırdı, biz arkada dururduk. Namazda bazen gülüşürdük. Çocukluk işte.... O köy odasında namazda güldüğü için kızılan tek bir çocuk hatırlamıyorum. Hiç hatırlamıyorum herhangi birimize kızdıklarını. Bazen kahkahalarla gülerdik, dayanamaz namazı bozup odadan kaçardık. Döndükten sonra dedem bizi yanına alırdı, "Çok şükür evlatlarım namaz kılarken bir hayli neşeliydiler. Keşke gitmeselerdi de neşelerini namaz sonuna kadar sürdürselerdi," der, başımızı okşardı. Böyle davranarak bize namazdan kaçmama dersi verirdi. Gülsek bile namazını sonuna kadar kılmamız gerektiğini düşünürdük. "Hacı, bu çocuklar biraz

fazla şımarıyor, namazda gülüyorlar. İzin ver; kızalım da terbiye edelim," dendiğinde, izin vermezdi rahmetli dedem. Bir keresinde, Timur'un hayatından bir hadise anlatmıştı. Ben bu hadiseden hala söz ederim.

Timur çevresindekilere soruyor: "Ey vezirlerim, ülkemde sultanlığımı kabul etmeyen kimse var mı?" Veziriazam diyor ki: "Sultanım bir kişi var, kabul etmiyor." Sultan da hiddetle "Kim o, çabuk getirin boynunu vururum ben onun," diyor. Getiriyorlar. Beş altı yaşlarında bir çocuktur gelen. Sultan, "Bu ne?" diyor. "Neden bana bir çocuğu getirdiniz!" Veziriazam kendilerinin sultanlığını çocuğa bir türlü kabul ettiremediklerini söylüyor. Timur çocuğu alıyor karşısına. "Ben bu ülkenin hakanıyım!" diyor. "Ne hakanı? Hakan da nedir?" diye soruyor çocuk gülerek. "Ben sultanım!" diyor Timur. Çocuk "Sultan nedir, ne sultanı?" diye cevap veriyor. Timur ne kadar uğraşırsa uğraşsın, çocuk bir türlü onun sultanlığını kabul anlamına gelecek tek cümle sarf etmiyor. Sonunda teslim oluyor Timur. "Beni kabul etmediğine göre, haklısınız. Buranın gerçek sultanı bu," diyerek çocuğu gönderiyor.

Dedem rahmetli de çocuklara kızalım ve terbiye edelim diyen kişiye "Bak bunlar sultanı bile kabul etmeyen yiğitler. Sen bunlara ne anlatacaksın? Ama büyüdüklerinde namazı dosdoğru kılacaklar inşallah," diye karşılık vermişti.

Bu bir terbiye yöntemi ve oldukça da etkili. Şimdi camiye gidip ufacık bir kıkırdasalar hemen göndermeye çalışıyoruz çocukları. Camiye gittiğinde herhangi bir sebeple dayak yiyip bir daha camiye gitmeyen insanlar bilirim. Bunları düzeltmemiz lazım. Bunlar bizim irfanımızda doğru olmayan şeyler. Çünkü cami huzur ve mutluluk demektir. Çocuk senin sultanlığını kabul etmiyor ki. Güler, konuşur.

İsmi Musab olan bir yeğenim var. Bir teravih namazında kardeşimin anlattığına göre çok ilginç bir şey yapmıştı. Dört-beş yaşlarında idi. Babasıyla beraber mahfile çıkmış ve namaz esnasında cemaat secdeye gittikçe her defasında "Yatın kölelerim!" cemaat secdeden kalktıkça da bu defa da "Kalkın kölelerim!" diye bağırıp durmuş. İmam dahil cemaatin tamamının namazı bozulacak nerdeyse. Bazılarının bozuluyor da zaten. Duyduğumda imamı çok takdir etmiştim. Namaz bittikten sonra "O çocuğu bırakmayın!" diye sesleniyor. Yanına gelince bir hayli seviyor Musab'ı. Sonra "Bu çocuğa helal olsun. Bu çocuk olup biteni anlamadığı halde onlardan bir şeyler çıkarıyor. Bunlar yatıp kalkıyorlar, bari benim talimatımla yatıp kalksınlar, diye düşünüyor. Bu çocuk çok büyük başarılar elde edecek," diyerek müspet bir tavır sergiliyor.

Şunun yeniden anlaşılması faydamıza olacaktır: Çocukluğumun ilk yıllarını yaşadığım o köy odasında uzun kış gecelerinde kitaplar bir adeti yerine getirir gibi okunmadı. O kitaplarla beraber davranış terbiyesi aldık. Saygı, birbirini dinleme, bir meseleyi ahlaki bir şekilde tartışma hususlarında bizlere güzel misaller sundular. Her birimizin o köy odasından çıkarabileceği önemli dersler var. Sözleri birbirlerinin ağzına tıkayanların, birbirlerini dinlemeyenlerin ve laf kalabalığına boğarak bastırmak isteyenlerin bu meseleyi tefekkür etmelerinde yarar mülahaza ediyorum. Tamamen zıt düşüncelere sahip olabiliriz. Hakaret etmeden, küçük görmeden, aşağılamadan, birbirimize saygı duyarak tartışmayı beceremediğimiz sürece bu ülke mesafe alamayacaktır. O odadan bir hayli ders aldığımı düşünüyorum. Bu yüzden birilerinin birisi konuşurken dinlememesine dayanamam. Tartışanların birbirlerine ağır sözlerle ve karalama mantığıyla hücum etmelerine bugüne kadar asla tahammül edemedim. Sakince konuş, fikrini söyle,

sus. Dinleyenler takdirini yapacak zaten. Ama bunu maalesef beceremiyoruz. Pek çok tartışma programı söylediğimiz şekilde gerçekleşmiyor.

Akşam namazıyla yatsı namazı arası tarih ve destan okumalarıyla geçirilirdi. Soba alev alev yanar, büyük demliklerde su fıkır fıkır kaynardı. Demlikler dolar boşalır, çaylar değişir, limonlar kesilir, kıtlama şeker tabakları boşaldıkça doldurulurdu. Kesme şeker derdik. Kerpetenlerle zor kesilen, sert ve küp şeklinde. Ufacık parçalara ayrılırdı. Onları ağızlarına alır bir parça ile birkaç bardak çay içerdi odadakiler. Çayların bazısı demli bazısı açık... Çok güzel bir iklim vardı orada. Yatsı namazından sonra şiir faslı başlardı. Hadise tarih ve destan okumalarıyla son bulmuyordu. Yoruldular bu adamlar diye düşünebiliriz ama hayır. Dört beş saatlik okuma ve şiir faslı aylarca sürerdi. Bugün Divan Edebiyatı'ndan aklımıza gelen bütün şairlerin şiirlerinden örnekler okunmuştur o odada. Şöyle bir düşünüyorum da o odada yaklaşık kırkın üzerinde şairin ismini öğrenmişim. Yirmiye yakın şiir ezberlemişim. Yatsı namazından sonraki fasılda sadece şiir olmazdı. Musiki de vardı. Neden? Çünkü gazeller okunurdu, türküler söylenirdi. Fuzuli'den, Nabi'den, Şeyh Galip'ten, Nef'i'den, Alvarlı Efe'den. Kerem'den, Emrah'tan, Bayburtlu Zihni'den, Sümmâni'den, Karacaoğlan'dan, Bağdatlı Ruhi'den... Yunus Emre'den, Mevlâna'dan.... Özellikle Fuzuli'nin pek çok gazeli makamla söylenirdi. Rahmetli babam elini kulağına atar, *Beni candan usandırdı, cefadan yar usanmaz mı / Felekler yandı ahımdan muradım şem'i yanmaz mı* diye başlar, o ünlü gazeli makamla icra ederdi. Yıllar sonra aynı gazeli Kazancı Bedih'ten dinleyince dedim ki: "İşte bu irfanın farklı şehirlerimizdeki ortak karşılığı budur." Bize Divan Edebiyatı'nı yüksek zümre edebiyatı diye yutturanlara benim köyümün hatıralarını

sunmak lazım. O köydeki gelenek, iki yüz yıllık bir gelenek. Dedemden sonra ortaya çıkmış değil. Dedem onu nerden öğrenmiş? Seferberlikten önce, yıkılmadan önce köyünde öğrenmiş. Çünkü seferberlikten önce de o köyde o okumalar yapılmış. O gazeller okunmuş. O şiir irfanı orada zaten var.

Benim köyüm ücra bir dağ köyü. Pinaduz Baba'nın köyü. Yeni ismi Dikili. Orada Fuzuli'den, Baki'den, Nedim'den, Nef'i'den şiirler okunuyorsa, kimse kalkıp Divan Edebiyatı'nı saray edebiyatı, yüksek zümre edebiyatı olarak yaftalayamaz. Bu büyük bir haksızlıktır ve Batılılaşma sürecinde Türkiye'yi kültürel olarak değiştirip Batı'ya endeksleme çabasının boş bir gayretinden başka bir şey değildir. Çünkü bu çabayı gösterenler, köyde o gazelleri dinlememe ve ezberlememe mâni olamadılar. Ben o gazellerle büyüdüm. Türkiye'de bugün edebiyat âlemimizin deruni ikliminde nefeslenen birisiyim. Gençlerimize sesleniyorum bazen. Divan Edebiyatı'nı yüksek zümre edebiyatı diye düşünmeyin. Osmanlıcayı öğrenin, Divan Edebiyatı hayatınızın en önemli edebi hakikatine dönüşecektir. Divan Edebiyatı'nın arkasında dünyanın tanımadığı bir büyük evren, kâinat var. Bir büyük irfan medeniyeti var. Osmanlı medeniyeti, Selçuklu medeniyeti, Doğu medeniyeti var. Şark medeniyeti var ve o medeniyetin ayrıntıları içerisinde saklı bedii güzellikler, Divan Edebiyatı'nın damarlarına, kılcallarına yerleşmiştir. Rahmetli Sabri F. Ülgener Hoca *İktisadi Çözülmenin Ahlak ve Zihniyet Dünyası* isimli eserinde Divan Edebiyatı'ndan hareketle iktisadi analizlere imza atmıştı. Bu yüzden gençlerimizin Divan Edebiyatı'nı mutlaka öğrenmeleri lazım. Divan Edebiyatı'nı öğrendiklerinde sonrasında yazılan şiirlerin nerede olduğunu da çok daha iyi takdir edecekler, kimin neyi söylediğini anlayacaklardır. Cumhuriyet dönemindeki şiir akımlarının ne anlama geldiğini daha iyi anlayacaklar-

dır. İkinci Yeni, Birinci Yeni, Üçüncü Yeni falan dediklerinde, bunların neyi gerçekleştirmeye çalıştığını daha iyi anlayacak, sonraki akımların şiir gücünü ve imge yapısını Divan Edebiyatı mazmunları ve imgeleriyle karşılaştırma imkânı bulup meselenin künhüne varabileceklerdir. O yüzden anlatmaya gayret ettiğim şiir fasılları şiir evrenimi, şiir kültürümü oluşturdu benim. Kelimeler oradan bir ırmak gibi akarak yerleşti hafızama. Şiirin benim için zor bir şey olmadığını anlattığım çocukluk yıllarımda hissetmiştim. Kolay ezberliyordum ve okuyordum. Hatta türküler söylüyordum Kerem'den...

O köy odasında şiiri öğrendik. O dönem birlikte büyüdüğümüz çocukların hepsi şiire yakındır. Mısra bilirler, beyit bilirler. Temel böyle atıldı. Ve o şiir fasıllarında ilginç bir durum vardı. Şiirleri konuşurken zaman zaman anlamlardan yola çıkarak değişik konulara girerlerdi. Bir bakardınız ki mesele şiirden kopup tarihe gitti, fıkha gitti, fıkıhtan İslam tarihine, İslam tarihinden, dünyaya, fiziğe, kimyaya gitti. O fasıllarda kimyadan bahis açılınca ilm-i simyadan da söz ettiklerini bugünkü gibi hatırlıyorum. Mazmunlardan, betimlemelerden, tasvirlerden yola çıkarak değişik meselelere dalar ve onları konuşurlardı.

Erzurum'da okuduğum yıllarda benzer bir kültürü Hemşin Pastanesi'nde rahmetli Nail Usta'nın organizasyonunda görmüştüm. Pastanenin biçimi bizim odaya çok benzerdi. Sedirler vardı orada da. Şark köşesi gibiydi. Haftanın belirli günlerinde dostlarla orada bir araya gelir fasıllar izlerdik. Şiir okumaları yapardık. Sohbetler, tahliller vs. Müzik ve şiir vazgeçilmez iki ana başlıktı. İki şiir kitabımı Hemşin Pastanesi'nde kaleme almıştım. Özellikle kış günlerinde dolu dolu olurdu. Yer bulamazdınız pastanede. Müdavimleri şiiri ve musikiyi seven insanlardı. Erzurumda kışın uzun ve meşakkatli olmasının en büyük yararlarından birisi belki de budur. İnsanlar mecburen

içeriye kapanıyorlar ve bir süre sonra bu kapanış irfan yolculuğuna dönüşebiliyor.

O odada olanları hatırladıkça çoğu kez aklıma gelir. Eyüp Ağa diye bir büyüğümüz vardı. Muhammed ağabeyimin kayınpederi. Çok akıllı bir adamdı ve akıl dolu sorular sorar, yorumlar yapardı. Soru sormak, soruyu doğru sormak önemlidir. Eyüp Dayı derdik biz. Eyüp Dayı'nın sorduğu sorularla Hacı dedem, Bekir Ağa, Rıza amcam önemli meseleleri izah eder, şerh yaparlardı. Fasıla katılan herkes bilgilenmiş olurdu.

Eyüp Ağa naif tavrıyla genellikle şöyle derdi: "Bekir Ağa, şimdi bu şiiri okuduk ve anladık ki şöyle de bir manası var. Aklıma bir de şu husus geldi, burada neyi anlatıyor?" Dedem fikrini söylerdi. Sonra Rıza amcam başlardı anlatmaya. Ardından tekrar dedem söze girer ve bir şeyler söylerdi. Diyecek sözü olan herkes düşüncelerini ifade ederdi.

Bir misafir geldiğinde konak odasında kalırdı. Yemeği verilir, yatağı serilir ve ağırlanırdı. Ancak uyku için dağılmadan önce mutlaka dedemin Sibirya hatıraları konuşulurdu. "Neler yaşadın?" diye sorarlardı. Gözyaşları içerisinde anlatırdı. Orada insanlara yardım ettiğini, muhtaç olanlara elini uzattığını ve uzattığı elin sonunda kendisine döndüğünü, Cenabı Hakk'ın kendisini Türkiye'ye gönderdiğini anlatırdı. Ve her defasında üzerine basa basa ifade ederdi: "Yardım etmek üzere uzandığınız her el, kendi elinizdir. Bu nedenle yardıma muhtaç olanlara elinizi mutlaka uzatın." İşte bizim yıllar sonra, 90'lı yıllarda babamla beraber yolun kenarından aldığımız ve sayfalar ilerledikçe okuyacağınız dede hikâyesine damga vuran onun yardımla ilgili bu tarihi sözüdür: Yardım etmek üzere uzandığınız her el kendi elinizdir.

BİR RÜYA VE BİR HAYAL: NURULLAH'I OKUTMAK

Yaprak kuma direniyor, çöle gül
Yeryüzüne direniyor asuman

Rıza amcamın büyük oğlu Muhammed ağabey bir gün babama gidiyor ve diyor ki: "Amca izin verirsen Nurullah'a bir saz alacağım." Altı-yedi yaşındayım, okula başlamamışım. Babam şaşkınlıkla "Niye saz alıyorsun, ne olacak?" diye soruyor. O da "Nurullah'ta büyük bir şiir söyleme yeteneği var. Bir halk aşığının yanına verelim de çalıp söylesin." Babam bunu nerden anladığını soruyor. "Amca ben bunun kulağına türkü söylüyorum, o makamla söylüyor," diye cevap veriyor. "Benim unuttuğum yerleri ilginç mısralarla tamamlıyor. İzin verirsen Nurullah'ı Murat Çobanoğlu'nun yanına götüreyim. Çok iyi bir saz şairi ve halk âşığı olur." Babam bunun üzerine hiç düşünmeden "Katiyen olmaz, saz falan istemiyorum. Ben onu okutacağım, İmam Hatip Lisesine götüreceğim. Tek hayalim onu İmam Hatip'te okutmak," diye cevap veriyor.

Babamın beni okutmayla ilgili düşüncesi o yıllarda zihninde var. Çünkü daha ben doğmadan bir rüya görmüş ve rüyasında pir-i fâni bir adam kendisine "Bir erkek çocuğun olacak. Onu okut," demiş. Annem bana hamileyken babam arkadaşlarına, "Bir oğlum olacak ve ben onu okutacağım," demiş köyde. Yaşıtları "Aç tavuk rüyasında darı görür. Oğlu

oldu, bir de okutacak," deyip gülüşmüşler. O yıllarda köy hayatı sıkıntılarla dolu tabii ki. Şimdiki gibi ultrason falan da yok ki gidip öğrensinler kız mı, erkek mi diye.

Annem ziyaret maksadıyla babasının köyüne gitmiş. Dedemin yanındayken dünyaya gelmişim ve ismimi de annemin babası, Arslan Hoca olarak bilinen dedem koymuş. Ondan hatıradır ismim. Babam, oğlu olduğunu duyunca apar topar Micingirt köyüne gitmiş. Orada, beni kucağına alır almaz, "Rüyamdaki adam söylemişti. Büyüdüğünde bu çocuğu mutlaka okutacağım," demiş. Bu rüyayı annemle babam zaman zaman anlatırlardı. "Oğlum baban zaten rüyanı görmüş, oradan belliydi seni okutacağı," derdi annem.

"Doğacak erkek çocuğumu okutmalıyım," düşüncesi bu nedenle zihnine iyice yerleşmiş. Köyümüzde ilkokul yok. İlkokulu olan en yakın köy 5-6 km ötede. Orada okul var ama nasıl götürecek? Hatırı sayılır akrabalar var ama yine de pek de cesaret edebileceği bir şey değil. Horasan 15 km uzaklıkta. Bir başka köy 10 km ötede. "Okul yaşı geliyor, ne yapacağım?" sıkıntısı kendisini uzun zaman rahatsız etmiş, kimsenin haberi yok. Hikâye oradan başlıyor aslında. Babam, gördüğü rüyanın mücadelesini veriyor. Beni okutmak için öyle büyük fedakârlıklar yaptı ki, tarif etmek zor. Babam bu nedenle amcamın oğluna, "Ben onun rüyasını gördüm, rüyadaki adam bana saz al demedi. Okut dedi, bu nedenle ben onu okutacağım," diyor ve saz alma teklifini geri çeviriyor. İşte bu yüzdendir ki babamın ufukta okutma imkânı belirince "Okur musun yoksa saman sepeti mi taşırsın?" sorusunu hiç düşünmeden "Baba, okumak istiyorum," diye cevaplamıştım.

YARDIMSEVERLİK: BEKİR AĞA'NIN YOLU

Masum kanatlarında bir güvercinin
İnsanlığı arıyorum her sabah

Sırtımızdaki sandıkta bir hazine var aslında ama biz sandığı boş zannedip Batı'dan hazine doldurmaya gitmişiz. Hâlbuki hazine sırtımızdaki sandığın içinde. Farkında değiliz. Dedem rahmetli, Sibirya'da iken kendisini öldürmeye çalışan, Osmanlı-Rus Savaşı'nda oğlu ölmüş bir Rus'u bataklıktan kurtarıyor kement atarak. Ve yine değirmenden dönerken kızağı dereye yuvarlanmış bir Rus'a kimse yardım etmediği hâlde kızağını çıkarıyor dereden. Birkaç ay sonra esir kaldığı köylüler onu tren garında yolcu ederken, üçüncü vagonda bulunan o adam dedemi kendi kompartımanına çağırıyor. Altı vagonluk bir trende üçüncü vagona biniyor dedem. Uzun bir asma köprünün üzerinden geçerken köprü yıkıldığı için tren uçuruma yuvarlanıyor. Arkadaki üç vagon uçuruma giderken kızağını kurtardığı adam onu üçüncü vagona, yanına aldığı için o uçurumdan kurtuluyor. Bunu anlatır ağlardı. "Yuvarlanan vagonlardan, o uçurumda hiç kimse kurtulamadı. Eğer onun kızağını dereden çıkarmasaydım, o da beni trende yanına çağırmayacaktı ve ben de o uçurumdaki cesetlerin içerisinde olacaktım," derdi ve eklerdi "Yardıma muhtaç olana yardım elinizi uzatın çünkü o el döner, sizin kendi eliniz hâline gelir."

Dedemin Sibirya hatıralarını *Yollar Dönüşe Gider* romanında anlatmıştım. Yakında yeni baskısını yapacağız inşallah.

Şiir okumalarımızdan söz etmiştim. Misafir odasında yatsı namazından sonraki faslın sonu naatla getirilirdi. *Yağmur*'un tohumları orada atıldı. Her geceyi mutlaka Naat-ı Şeriflerden örnekler okuyarak bitirirlerdi. Peygamberimize salat-ü selam getirir, Fatiha okur ve "Allah rahatlık versin," diyerek dağılırlardı.

Kış günlerinde akşam çok erken olur bizim oralarda. Saat dört-beş gibi karanlık çöker. Diyelim ki saat beşte akşam oldu, dokuza kadar dört saatlik bir vakit vardır. Her Pinaduz'lu namazını kılmış, yemeğini yemiş, konak odasındaki irfan mektebinden nasiplenmiş ve çayını içmiş olarak saat dokuzdan sonra evine gidip uyurdu. Sabah dört gibi erkenden kalkar, namazını kılar, hazırlığını yapar, hayvanlarını doyurur, kahvaltısını yapar ve kuşluk vaktine kadar dinlenirdi. Daha sonra kalkıp çalışmaya başlardı yeniden.

Dedemi gerek kışın gerekse yazın, ikindiden sonra karanlık çökene kadar damın üzerinde görürdük. Omuz boyu karlar yağardı. Evlerin arasında yürümek bile zorlaşırdı. Temizlenirdi ve damlardan atılırdı kar. Hangi gün olursa olsun kar yağışı veya tipi filan olmadıkça damın üzerinden aşağılara, ovaya, yollara bakar dururdu. Yaz aylarında yine damın üzerinde. Bizim o günkü çocuk dünyamızda "dede" demek, akşamdan iki saat önce damın üzerine çıkan ve saatlerce uzaklara bakan uzun boylu bir adam demekti. Uzun boylu, gümrah, siyah sakallı mübarek bir adam. Anlayamazdık neden o kadar zaman damdan baktığını. "Dedem yine dama çıkmış," derdik çocuk hâlimizle. Gülerdik bazen. Yüzümüze bakar gülümserdi. Bazen çocuklarına talimatlar verirdi:

"Seyfullah, ata binip yola çık. Filan yerde bir koyun kalmış, onu getir."

"Rıza, bir misafir geliyor. Gülçehre'ye söyle yemek yapsın, çay demlesin, bal yağ koysun; ikramda bulunalım."

"Feyzullah, Sait gidin. Kepenek yol ayrımında birisi var, yorulmuş belli, ona bal yağ götürün, ekmek ve su götürün. Eğer geliyorsa gelsin bize misafir olsun, gelmiyorsa da gideceği köye bir şeyler yemiş olarak rahatça ulaşsın."

Böyle davranıyordu. Biraz daha büyüyünce anlamıştık ki dedemiz yolda kalanlara yardım ediyor. Yardıma muhtaç olanlara yardım etmek için ikindi sonrası sürekli damın üzerinde. Çok sonraları öğrendim. Babam rahmetli söylemişti: "Oğlum, deden yardım için uzun uzun damdan bakardı elbette. Ancak her gün aynı zamanda Sibirya'da kalanlardan birisi daha geri döner mi diye de bakıp bakıp ağlardı bazen." Bunu duyunca öylesine burkulmuştu ki içim ve öyle bir acı vurmuştu ki kanatlarını kalbime, anlatamam. Yüzlerce, binlerce insan götürüyor Ruslar. O yöreden dedemin tanıdıkları, akrabaları, pek çok insan. Babası yolda, trende ölüyor. Cesedini vagondan atıyor Rus askerleri. Tahayyül edilmesi zor bir acı. Birçok arkadaşıyla beraber Sibirya'ya götürülüyor. Yüzlerce tanıdığı insan telef olup gitmiş. Kendisinden başka dönen yok. Meğer dama her çıktığında yeni bir umutla ufka bakarmış. Birisi daha oradan dönecek mi diye bakar bakar ağlarmış.

ASIRLIK BEKLEYİŞLER: ŞAKİR'İN KÖYE DÖNÜŞÜ

Kuşa sorsam, soğuk bulur kalbimi
Kışa sorsam, sıcağımda ısınır

Bekir Ağa yıllar boyunca damdan ufuklara doğru bakmasının temel sebebini 1967'de söylüyor. Vefatından 4 yıl önce. 1967 yılında amcasının oğlu Şakir Denizli'den döndü. Dörtbeş yaşında göçen bir ailenin yanında gitmiş oralara, birinin yanına girmiş çırak olarak. Büyümüş, evlenmiş, sonra bir gün hayal meyal de olsa Pinaduz aklına gelince, "Benim bir köyüm vardı, Pinaduz idi adı. Bir gideyim bakayım yerinde midir? Akrabalardan kimsemiz kalmış mı?" demiş. Dedemden falan haberi yok. Horasan'a kadar gelmiş ve sorarak köyü bulmuş. Bir anda çıkıp geldi köye. Şakir, dede ile görüştükten sonra dedemin üç gün boyunca ağladığını hatırlıyorum. Niye ağladığını soruyorlar. Diyor ki: "Kaybettiğim ailem ve yakınlarım için doyasıya ağlayamamıştım. Şakir'e baktıkça birer birer aklıma geliyorlar ve kaybettiğim herkes için şimdi ağlıyorum. Anası, babası, kardeşleri ve kaybettiği tüm akrabaları için yanan kalbi gözlerinden akmıştı adeta. Amcalarım ve köylüler "Yeter ne olur, kendini harap etme artık," dediklerinde kızıyor, "Allah'ın her günü yardıma muhtaç birisi var mı diye damdan aşağı bakarken aynı zamanda kaybettiklerimden birisi bir gün gelecek mi diye de yanıp tutuşuyordum. Şimdi onlardan birisi

gelmiş. Hem seviniyorum ve mutluluktan ağlıyorum hem de tüm kaybettiklerim için akıyor gözyaşlarım. O yüzden bana dokunmayın!" diyor dedem.

Sözün tam da burasında, Üsküp'te yaşadığım bir hadiseye değinmek istiyorum. Çünkü az önceki durumla yakından alakalı. Yunus Emre Enstitüleri bir konferans için davet etmişti. Oradaki kardeşlerimizin yoğun ilgi gösterdikleri salonda konuşurken dedemin damdan bakma hikâyesini anlattım. Önde bir kardeşimiz bir anda hüngür hüngür ağlamaya başladı. Bunun üzerine konuşmaya ara verdik. Durumu düzeldiğinde salondaki yerimizi aldık. Kardeşimiz sahneye çıktı ve "Hocam neden ağladığımı anlatayım," dedi ve mikrofonu alıp konuşmaya başladı: "Babam yakın zamanda öldü. Balkan Savaşı'ndan sonra buralarda yapayalnız kalmıştık biliyorsunuz. Babam da yoksulluk içinde büyümüş, evlenmiş. Bin bir zorlukla bizi büyüttü. O da kırk yıl damdan baktı. Biz de merak ederdik nereye bakar, ne düşünür diye. Bir gün dayanamayıp sorduğumuzda aynen şöyle demişti: 'Anadolu'ya doğru bakıyorum. Oradaki kardeşlerimiz bizi burada asla yalnız bırakmayacaklar ve bir gün mutlaka geri dönecekler. Bir gün gelecekler yeniden. İşte acaba o gün bugün müdür diye her gün bakıp bakıp duruyorum.' Kırk yıl baktı damın üzerinden Anadolu ufuklarına. Siz dedenizi anlatırken onu hatırladığım için ağladım. Konuşmanızı yarıda kestiğim için özür dilerim." Elbette ki özürlük bir şey olmadığı gibi dedemin hikâyesini tamamlamıştı anlattıkları. Kendisine teşekkür edip babasına Fatiha okumuştuk.

Bizim hikâyemiz budur. Anadolu'nun hikâyesi böyledir. Bu hikâyeyi nesillerimizin, çocuklarımızın, gençlerimizin öğrenmesi lazım. Köyümüzde damdan bakan Bekir'le, Üsküp'te damdan bakan İbrahim'in hikâyesini bu ülkenin çocukları ve gençleri öğrenmek zorundalar. Aksi takdirde vatan kavramı-

nın ve kardeşliğin bizim için ne ifade ettiğini hiçbir zaman hakkıyla anlayamazlar. Onların merhametini, insanlığını; onların hasretini, şiir dolu yüreklerini, irfan ehli duruşlarını, dünyaya örnek teşkil edecek tavırlarını öğrenemezler. Kuruyup giderler insanlık çölünde. Çünkü biz böyle bir medeniyetin insanlarıydık. Yeni yetme köksüz fikir ve anlayışların bize ders vermesi mümkün değil. Batı'nın bin yıllık hikâyesinin bize ders vermesi imkânsızdır. Ateşle, yakıp yıkmalarla, kanla dolu bir Batı medeniyetinin insanı kahreden, öldüren, ortadan kaldıran, yakan, tüketen ateş medeniyetinin bize ve insanlığa sunabileceği bir huzur ve saadet yoktur. Lakin bizim çocuklarımız ve gençlerimiz bunları öğrenmedikleri için başka düşüncelerin, başka medeniyet telakkilerinin piyonu ve zavallı savunucusu hâline geliyorlar. Onlar elbette ki bizim kadar suçlu değiller. Çünkü biz öğretmedik ki onlara. Biz onları söz konusu bilgilerle mücehhez hâle getiremedik. Ama artık zamanı geldi ve geçiyor. Üsküp'teki gözyaşlarının, Pinaduz köyündeki Bekir Ağa'nın gözyaşlarına nasıl karıştığını çocuklarımızın, gençlerimizin yediden yetmişe insanımızın öğrenmesi gerekiyor.

Elzem olan budur.

ÇALIŞMA HAYATINA İLK ADIM: TARLA SÜRÜMÜ

Ey benim aynalarda gülümseyen çokluğum
Nar tadında umutlar taşıyan çocukluğum

Okula başlamadan önce köyde yaşadığımız, hatırladığım çok güzel kıssalar, hatıralar var. Çocukluk günlerimden unutamadığım bazı fotoğraflar hatırladıkça dokunur içime. Hem eğitici-öğretici hem de oradaki iklimi göstermesi açısından önemlidir bu fotoğraflar.

Dört-beş yaşından itibaren büyüklerimizin yanında yürümeyi, altı-yedi yaşından itibaren tarlaya, çayıra gitmeyi öğrendik. O yaşlarda zorluğunu tam olarak kavrayamadığımız için çalışmaya can atıyorduk. Tarla sürmeye, tırpan çekmeye, bağ bağlamaya vs. İlk kez nadas için tarla sürmeye, çifte çubuğa giderken altı-yedi yaşlarında idik... Öküzlerin koşumlarıyla beraber arkalarından çektikleri çiftleri, demiri, kara sabanları büyüklerimiz tutar ve tarlaları sürerlerdi. Öküzler o kara sabanı çeker, tarla nadas edilir ve dinlenmeye bırakılırdı. Ama öküzleri birinin sürmesi lazım. Ona da bir yöntem bulmuşlardı. Yan yana kara sabanı çeken öküzlerin tam ortalarına küçük birer merdiven monte etmişlerdi. Biz o merdivenlerle öküzlerin boyunduruğunun üzerine tırmanır ve otururduk. Elimizde bir tane çubuk olurdu, o çubukla "Ho ho!" diyerek öküzleri sürerdik. Kara sabana köyümüzde çift denirdi. Çifti

Muhammed ağabeyim, amcalarımdan birisi veya babam tutar, Ahmet'le ben öküzlerin boyunduruğunda peş peşe tarlayı sürerdik. Bu şekilde yapardık tarla sürümünü. Altı-yedi yaşında ufacık çocuklarsınız ama o hâlinizle çiftçiliğin içerisinde bir görev yerine getiriyorsunuz. Çalışmanın gerekli olduğuna bir çocuk olarak da artık inanmışsınız. Çıkıyorsunuz üzerine boyundurukların, kızgın güneşin altında tarla sürüyorsunuz. Ne hoş bir hatıradır bu.

Böylece çalışma hayatına altı-yedi yaşında başlamıştım. Hava bazen açık, güneş kızgın ama her zaman da böyle olmuyor. Bulutlar geliyor, kapanıyor gökyüzü, yağmur yağmaya başlıyor sicim gibi, ıslanıyorsunuz. Hayvanlar ıslanıyor, bütün eşyalar su içinde kalıyor. Öyle bir büyük çadırınız falan da yok, ufacık bir çadır var. O bile bazen sulara gömülüyor. Çoğu defa köye sırılsıklam elbiselerinizle, o çocuk hâlinizle, babalarınızla amcalarınızla birlikte dönüyorsunuz.

Korkardık ama asla ağlamazdık. Şimşek çakar, yıldırım düşerdi, ancak biz işimize devam ederdik. Bunlar bizim için tabiatın güzelliklerinden cüzlerdi. Yani hayvanlar, tarlalar, çalışmak, çift tutmak, öküzlere "Ho" demek, oralarda çamur içinde kalmak, ıslanmak, tarlada yemek yemek -cacığa çalkama derlerdi bizde- çalkama yemek vs. bunların hepsi hayatın içindeydi ve biz çocuk hâlimizle bunları yaşadık. Şu açıdan fevkalade önemli: Akşamları şiirin dünyasında başı dönen bir çocuğun gündüz tarlada nasıl bir manzara içerisinde kaldığını düşünün. Böyle bir hayat fotoğrafımız vardı bizim.

BİR OYUN: AT YARIŞI

Alaca bir at koşar içimde
Zamansız mekânsız nefese doğru

Güzel hatıralar birikti o yıllara dair. Bunlardan birisi çok ilginçtir. Saiḍ amcamın oğlu Ahmet diye biri var. Kardeşim gibidir. Benden on ay büyüktür ama boy olarak daha kısadır. Minyon tiplidir. Dünyanın en güzel arkadaşlarından biridir. Büyük olduğu için ona da ağabey derim bazen. Yedi-sekiz yaşımızda onunla at binerdik. Şimdi hangi çocuğu siz tek başına ata bindirebilirsiniz? Sekiz yaşında atlarla koşu yaptık. Muhammed ağabey iyi bir at binici idi. Köyler arasında düzenlenen at yarışlarına katılır ve kazanırdı. Ceylan diye bir atı vardı ve girdiği her yarışta birinci olurdu.

Çok hünerlidir Muhammed ağabeyim. Bize yedi-sekiz yaşında at binmeyi öğretmişti. Peki nasıl? Eyersiz. Yani çıplak ata biniyorsunuz, dizginlerini elinize alıyorsunuz ve sekiz yaşında bir çocuk olarak onu doludizgin koşturuyorsunuz. Kolay bir iş değil. Kayıp düşebilir çocuk. Nasıl duracak değil mi? Ama o hâlimizle yapışkan gibi tutunurduk o atlara. Bunun arka planında tarlalar vardı. Çünkü tarlalarda boyunduruklarına merdivenlerle tırmandığımız, sürdüğümüz öküzlerden dolayı daracık yerlere oturmaya ve tutunmaya alışmıştık. Öküzün boynundan kaymamak için nasıl duracağımızı öğrenmiştik. Atlara da bu yüzden çok rahat binebiliyorduk.

Köyümüzün iki kilometre kadar yakınında bağ bahçemizin, meyve ağaçlarımızın olduğu Halil Deresi diye bir yerimiz var. Muhammed ağabey "Bugün Halil Deresi'ne gidiyoruz. Ahmet'le seni bugün orada atlarla yarıştıracağız," dedi. Sevinç içinde "Tamam," dedik. Atlara bindirdi bizi, gemleri elimize verdi ve yaklaşık beş yüz metre ötesini göstererek dedi ki: "Oraya gidin ve yan yana durun. Ben işaret verince de atlarınızı buraya kadar koşturun. Kim kazanırsa ona ödül var." Atlarla işaret edilen yere gittik. Hipodromda olduğu gibi yan yana durduk ve işareti bekledik. İşaret görünce dizginledik atları ve yarış başladı. Nefes nefese koşturuyoruz atları, dört nala gidiyoruz. O arada döndüm ve Ahmet'e baktım. Şaşkınlıkla ürperdi içim. Amcamın oğlu atın üzerinde yoktu. Düşmüştü ve at çıplaktı. "Eyvah! Ahmet düştü," dedim içimden. Korkuyla doldu içim ama at koşuyordu benim atla beraber. Mesafe kısaldıkça bizi geride bıraktı. Dört nala koşturdum ama bir türlü yetişemedim. Onunla bizim aramızda on beş yirmi metre fark oluştu. Hedefe varınca heyecanla "Yarışı kazandım ama Ahmet attan düştüüü," diye bağırdım. Muhammed ağabey gülümseyerek dedi ki "Ahmet kazandı." Ben de "O atın üstünde yoktu düşmüştü," dedim. Muhammed ağabey de "O düşmemiş, atın boynuna doğru kaymış. Tam düşeceği anda atın boynuna sımsıkı sarılmış ve ters dönmüş. Atın boynundan sarka sarka geldi ve yarışı kazandı," dedi. Yarışın büyük kısmını o vaziyette tamamlamış Ahmet. Yedi-sekiz yaşında bir çocuğun atın boynunda o mesafeyi o şekilde gitmesi tahayyülü zor bir durum. Ahmet'in bunu başarmasının sebebi öküz boyunduruğunun üzerinde saatlerce oturup sımsıkı sarılarak düşmemek için büyük çaba sarf etmesinden kaynaklanmıştı. Bizi orada öyle bir eğitmişlerdi ki atın boynuna tutunan çocuk, "Düşmemem lazım," diyerek orada kalmayı beceriyor ve yarışı kazanabiliyordu. Hakikaten çok güzel bir hatıradır bu. Ben yarışı kazandım zannederken atın

boynunda kalmayı beceren Ahmet, benden daha önce vardığı için yarışı kazanmış ve ödülü almıştı. Boynunda birisi varken atın neden daha hızlı koştuğunu sorduğumuzda Muhammed ağabeyim "Ahmet boynunda olduğu için, at biraz da ürkerek daha fazla koştu. O yüzden yarışı kazandı," demişti.

HOŞ HATIRALAR: KÖY DÜĞÜNLERİ VE EĞLENCE KÜLTÜRÜ

İçim içime sığmıyor
Çünkü hem sen geldin hem bahar geldi

Düğünler çok neşeli geçerdi köyümüzde. Orta oyunlar, barlar oynanırdı. Akşamları bir samanlıkta ya da ahırda toplanırdı köyümün güzel insanları. Erkekler genellikle konakta bir araya gelirlerdi, kadınlar ise evlerin birisinde. Onların düğün salonları ise samanlıklar ya da ahırlardı. Bir ahırın hayvanlarını başka bir ahıra nakleder temizler ve orada toplanırlardı. Asıl gösteri o zaman başlardı.

Ahır olduğuna bakmayın, öyle güzel senaryolar oynanırdı ki o düğünlerde, öyle güzel oyunlar oynarlardı ki seyretmeye doyamazdık... Tiyatronun ilk örneklerini o oyunlarda görme imkânı buldum. Onlar tiyatro nedir bilmiyorlardı ama yaptıkları tiyatrodan başka bir şey değildi. Hüseyin isminde bir amcazadem var. Köyde ve hayatta. Öyle değişik oyunlar sahnelerdi ki bayılırdık. Bir bakardınız tavşan olmuş gelmiş milletin içerisine, bir bakarsınız tilki olmuş, bir bakarsınız muhtar olmuş, bir bakarsınız casus olmuş birilerini arıyor... Heyecanla o düğünleri bekler, ortaoyunlarını merakla seyrederdik. Çok hoşumuza giderdi yapılanlar. Bir düğün olsa da seyretsek diye aramızda konuşurduk bazen.

Gelini alıp gidecek kişilere atlı denir bizim oralarda. Bir gün bir düğünde konak odası atlılarla dolu. Biz çocuklar pek heyecanlıyız. Koşuyoruz, sevinç çığlıkları atıyor, oyunlar oynuyoruz. Geceleyin atlıların bazıları konakta uyudular. Pencere önünde atlıların malzemeleri var ve pencerenin demir parmaklıkları oldukça sağlam. Köyün delikanlılarından birisi o malzemeleri -sigara, çakmak vs.- almak istiyor, şaka yapacak atlılara. Malzemeleri yeniden satacak onlara. Para alacak aklı sıra. Karşılığında onlardan para alarak malzemeleri geri verecek. Nasıl beceriyor bilemiyoruz ama demir parmaklıktan başını içeri sokuyor. Malzemeleri alıyor ama başı sıkışıp kalınca dışarı çıkaramıyor. "Yetişin ben burada sıkışıp kaldım!" diye bağıramıyor da. Geceleyin iki-üç saat demir parmaklıkta kalmış. Soğuktan hastalanacak kesinlikle. Yine de bağırmamış ki madara olmasın. En son ailesi onu merak edince haberleri olmuş. Kardeşleri ve diğer gençler gidip onu orada bulmuşlar. Ama bir türlü çıkaramıyorlar. Atlılardan kimsenin haberi yok. Onlar mışıl mışıl uyuyorlar. Hiç unutmuyorum. Bütün köy toplandı, atlılar uyandı. Paslı demirler esnemiyor, kesecekler ama kesemiyorlar. Atlılar içerden diğerleri dışardan demir parmaklıktan başını zorla çıkardılar. Derisi soyuldu yer yer. İnsanlar inanamadı. Hemen herkes ona "Başını buraya nasıl soktun!" diye sorup duruyordu.

AKÎL VE ADİL BİR BABA: BİR KAVGANIN ARDINDAN

Bir gün başlayacak o sonsuz akın
Tarumar yürekler, ayağa kalkın

Yine bir düğün hikâyesi var. Babamın çocuğa ve insana karşı tavrı açısından da zaman zaman örnek olarak anlattığım güzel bir hikâyedir bu. Fıtraten haksızlığa hiç dayanamam. Her şey adil olsun isterim. "Şeriatın kestiği parmak acımaz," sözü bu yüzden fevkalade önemlidir. Yeter ki adil olunsun, netice ister-se benim idamıma hükmetsin. Ama herkese aynı, eşit uygulan-sın. Adalet tecelli etsin de ne olursa olsun. Boynumuz kıldan ince. Buna inanırım, böyle düşünürüm. O nedenle haksızlığa hiç tahammülüm yok. Biri bana haksızlık ettiğinde tahammül edemem, karşı koyarım. Peygamberimizin veda hutbesinde "*Kimseye zulmetmeyin, kendinize de zulmettirmeyin,*" diye bir ifadesi vardır. Bir insanın kendisine zulmettirmemesi demek, haksızlığa karşı çıkması demektir. Haksızlığa karşı koyarsanız zulme engel olursunuz. İnsanlık haksızlığa karşı çıkmadığı için dünya zulümlerle dolu bugün. Her zalimin bulunduğu ülkedeki insanlar "Sen zalimlik yapıyorsun, bu zalimliktir!" diyerek karşı çıksaydı, zulüm diye bir şey kalmazdı. Onun için haksızlığa karşı koymak önemli. Çocuk hâlimizle bize bunu da öğrettiler. "Haksızlığa karşı çıkacaksınız, susmayacaksınız. Haksızlık karşısında susan, dilsiz şeytandır," diye öğrettiler.

Amcalarımın en küçüğü Hasan amcamın düğün gününde böyle bir hadise yaşamıştım. Harman yerinde toplanmışlar. Hava gayet sıcak. Öğleden sonra. Oyunlar oynanıyor, türküler söyleniyor. Seyfettin adında çok sevdiğim dostum, kardeşim, çocukluk arkadaşım var. Benden bir yaş büyük. Şu an Erzurum Ilıca'da oturuyor. Allah selamet versin, çok mübarek ve güzel bir insandır. Dediler ki, "Seyfettin'le Nurullah lebbik oynasınlar." Lebbik diye bir taş oyunu vardır. Taşlarla bir daire çizersiniz, küçücük taşları dizersiniz. Sırayla bir atış hakkı vardır, büyük taşlarla onları dışarıya çıkarırsınız. Kim daha çok taş çıkarırsa o oyunu kazanır. Peki kazanan ne ile ödüllendirilecek? Dediler ki "Kaybeden kazananı sırtına alacak, harmanın etrafında dolaştıracak." Meraklı bakışlar altında oynadık. İlk oyunu Seyfettin kazandı. Onu sırtıma aldım ve oldukça büyük olan harmanın etrafında dolaştırdım. Herkes üstüme gülüyor, "Nurullah çok iyi taşıyorsun. Kaybedince nasıl da bizim atlara benzemişsin!" diyor bazıları. Takılıyorlar bana. Sonra tekrar oynadık. Bu sefer ben kazandım. "Hadi şimdi de sen al sırtına ve beni harmanın etrafında dolaştır," dedim Seyfettin'e. Seyfettin kötü ve insanı gıcık edecek şekilde: "Ben seni taşımam," dedi. "Yahu Seyfettin olur mu? Ben seni taşıdım, herkes bana bir sürü laf etti. Adalet, senin de beni sırtına alıp taşımanı gerektiriyor!" dedim. Aynı gülümseme ile "Oyunda adalet mi olur..." dedi.

Herkes de bizi seyrediyor. Taşırım taşımam vs. "Taşıyacak mısın?" diye en son üç defa sordum. Üçüncü defa da "Taşımayacağım," deyince çileden çıktım. Haksızlığa hiç mi hiç tahammülüm yok. Elimdeki sivri lebbik taşını sağ kolumu iyice yana açarak alnına vurdum. "Al senin hakkın bu o zaman, haksızlık yaparsan cezasını çekersin," diye bağırdım. Taşı vurur vurmaz Seyfettin "Ah!" diye bağırdı yere düştü. Kendinden geçerek

bayıldı bir anda. Alnından kan fışkırdı. "Eyvah! Seyfettin'i öldürdüm!" diye geçirdim içimden ve hemen kaçtım oradan. Eve gittim korkuyla. Annemin annesi, Hatice nenem karşıladı beni. Allah rahmet eylesin, ilk çocuğuma onun adını vermişti babam; güzel bir insandı. "Nene ben Seyfettin'i öldürdüm, beni sakla," diyerek ağladım. "Oğlum sen ne yaptın?" diye sorunca olan biteni anlattım. "Gel seni saklayayım," dedi ve beni tutup un ambarına sakladı. Unların içine girdim. Yüzüm gözüm hep un oldu. Birkaç dakika sonra babam geldi. "Nurullah nerde?" diye sordu neneme öfkeyle. Nenem öyle mübarek bir insan ki. Yalan söyleyemiyor. O yüzden beni dövmemesini isteyerek söyledi yerimi. Çünkü yalanı bilmiyor. Kadın, yalan söylemenin ne olduğunu bilmiyor. "Un ambarına sakladım Seyfullah," dedi bir anda. Babam beni alıp çıkardı un ambarından. Götürdü düğün yerine. Harmandakilerin meraklı bakışları arasında, Seyfettin'in amcalarının, babasının olduğu yerde beni birkaç dakika alabildiğine dövdü. Hayatımda yediğim en güzel dayaklardan birisidir. Çocukluğumda iki kere şiddetli bir şekilde dövdü ama asla yüzüme filan vurmazdı. Birisi bu hadiseden dolayı olmuştu diğeri de 14 yaşında iken verdiği bir işi yapmayıp sinemaya gittiğimde.

"Sen misin başa taş vuran!?" diye diye, onların gözünün önünde bir güzel dövdü beni. Neden? Sonradan anladım ki kavga çıkmasın diye yapmıştı bunu. Seyfettin başına aldığı yaradan sonra bir anda hastanelik olmuştu. Babası ve bizim aileden birisi bir at sırtında Horasan'a götürmüşler. Alnına dikişler atılmış. Doktor demiş ki "Kafatasının delinmesine çok az kalmış!" Taşı öyle bir vurmuşum ki meğer, alın delinmiş. Çocukluk işte. "Allah korusun kafatasına falan rast gelseydi, hayati tehlikesi olurdu," demiş doktor. Bir iki gün böyle evden çıkamadı, o yara epeyce ıstırap verdi ona.

Babam beni onların gözü önünde döverek çıkabilecek bir kavgayı önlemişti. Yani savunma mekanizması kullanarak şöyle demedi: "O sizin çocuğunuzu sırtında taşıdığı halde sizin çocuğunuz onu taşımadı. Nurullah da haklı olarak ona vurdu."

Dövmeseydi aileler arasına bir husumet ya da hasetlik girebilirdi? Yıllar sonra o Seyfettin'in amcası Hacı Nizamettin bir gün bizimkilerle bu hadiseyi konuşurken şöyle demişti: "Seyfullah abi o kadar ilim ehli, irfan sahibi birisi ki biz o gün onlarla neredeyse kavga edecektik, çocuk ölüyor diye perişan olmuştuk. Ama Seyfullah abi bir anda Nurullah'ı getirdi ve gözümüzün önünde dövdü; hepimiz sakinleştik, yatıştık. Allah ondan razı olsun. İleri görüşlü tavrıyla büyük bir kötülüğün önüne geçmişti o zaman."

HOŞ HATIRALAR: MASKE ŞAKASI

Kâh gönderiyorsun yalnızlığını
Kâh karşıma çıkıyorsun ansızın

Bayramlarımız da güzeldi bizim. Bayramlardan bir gün önce elimize birer tane boş kap alır "Arifelik toplama" adı altında evlerin kapısını çalardık. Yumurta, yiyecek, şeker, lokum, bir helva türü kavut ya da artık ne varsa evde toplardık.

Babamla bir gün bayram alışverişi için Horasan'a gittik. Yedi yaşındayım. Orada nasıl olduysa çocuk oyuncakları da satan bir dükkânda maske gördüm. Muziplikler geldi aklıma. Maskeyi aldırdım babama. Köye döndük. Arife günü akşamüzeri yeniden arifelik toplamaya çıktım. Gitmediğim bir iki ev vardı çünkü. Akşam karanlığında maskeyi taktım ve bir süre dışarıda dolaştım. Gitmediğim evlerden birine gittim ve kapıyı çaldım. Eyüp dayının kardeşi Zeki amcanın evi. Eşinin ismi Edviye. Öyle mübarek, öyle hürmetli, mütebessim bir kadın ki anlatamam. Kapıyı çaldım. Maskeyi yüzümde unutmuşum. Edviye yenge kapıyı açıp beni görür görmez "Vuşş amaan!" diye çığlık attı ve yere düştü. Korkudan ne yapacağımı şaşırdım ve kaçıp gittim oradan. Eve girer girmez anneme "Eyvah! Yüzümde unuttuğum maske ile karanlıkta kapısına gittim ve galiba Edviye yengeyi öldürdüm!" dedim. Annem korku ve üzüntüden bir tuhaf oldu peş peşe sorular sordu. Hemen koştu onların evine doğru. Bayılmış meğer. Uyanmış sonra

kadın. "İn miydi cin miydi Emine, neydi o anlamadım?" demiş. Annem bunun üzerine "Edviye bizim Nurullah muziplik yapmış. Yüzüne maske takarak gelmiş sizin kapıya," deyince kadın rahatlamış. Sonradan anneme yaşadığı korku dolayısıyla cildinde döküntüler meydana geldiğini söylemişti de bir hayli üzülmüştüm. O günden beri maskelerden nefret ediyorum.

Sonra gördüm ki insanlardan bazıları, bir yerlerden maske satın almadan maskeler takıyorlar yüzüne. Eğer bir insanın özü sözü bir değilse, arka planda bir şeyler saklayarak iş yapıyorsa maske takıyor demektir. Anladım ki maskeler sadece çocuk oyuncaklarıyla takılmıyor yüzlere. Maskeler, büyüklerin oyuncakları olarak da kullanılıyor çoğu zaman. Çocukların oyuncak olarak kullandıkları maskeler değil asıl o görünmeyen maskeler insanlığa zarar veriyor. Bu nedenle Mevlâna'ya kulak verelim:

"Kim olursan ol ya olduğun gibi görün ya da göründüğün gibi ol."

AHLAKLI VE DÜRÜST OLMAK: ÇOCUK NE GÖRÜRSE ONU YAPAR

Yanlış yönelmişiz göklere, yanlış
Yoksa gelir miydi aşkın uykusu

Maske aldığımız gün Horasan'ı çocuk gözüyle fark edebileceğim ilk gidişimdi.

Bir-iki yaşlarındayken Horasan'da kalmışız. Babam evini oraya taşımış, Bir lokantaya ortak olmuş. Ama hatırlamam mümkün değil tabii ki. Girişimci birisiydi babam. Dedem geriye dönmesini isteyince Horasan'dan dönmüş geriye. Hatta bir defasında İstanbul'a giderek Sarıyer'den büyük bir arsa almış. İleride lazım olur diye yatırım maksadıyla yapmış bunu. Dedemin haberi olunca fena halde kızmış kendisine. Ayrılıp gider ve sonrasında onu ve ailesini göremem diye sattırmış tekrar. O zamanlar Sarıyer'de bir arsa bizim oralarda otuz kırk küçük baş hayvan parasıymış, o kadar.

Bir koyun götürdük o ilk gidişimizde Horasan'a. Rahmetli babam koyun pazarına götürdü koyunu, ben de yanındayım. Cambazlar -hayvan alıp satanlara cambaz derlerdi- üşüştüler hemen. Onlardan birisi kırk lira verdi. Daha sonra birisi geldi kırk beş verdi, babam "Hayır," dedi hepsine. En son birisi geldi, elli lira verdi, babam yine "Olmaz. Bu koyunun hakkı daha fazla," dedi. Cambazlar uzaklaştılar. Böyle bir taktikleri

varmış meğer. Acemi gördükleri kişilere düşük fiyat teklif eder sonra tek başına bırakırlarmış. Adam bir süre bekler ve alıcı olmadığını görünce razı olurmuş verdikleri fiyata.

Bir süre bekledik. Babamdan daha genç bir adam yaklaştı, selam verdi ve şöyle dedi: "Ben bu koyunu almak istiyorum, uzaktan izledim. Buna hak ettiği parayı vermediler." Babam da bunun üzerine "Olur kardeşim, sen ne kadar veriyorsun?" diye sordu. Adam yetmiş lira vereceğini söyledi. Babam yine "Olmaz," deyince adam bu sefer yüksek sesle "Nasıl olmaz? Onların verdiğinin bir buçuk katını verdim," diye tepki gösterdi. Babam, "Kardeşim o kadarı da fazla, o fiyata da vermem. Bunun hakkı elli beş liradır. Bu koyun kuzulamaz, kısırdır, tavlı bir koyundur ama sütü ve kuzusu olmaz o nedenle verdiğin fiyat yüksek. Bunun sadece etinden ve derisinden yararlanılır. Hakkı da elli beş liradır," deyince adam bir hayli şaşırdı. "Ben hayatımda böyle bir şey görmedim ve duymadım. Nasıl yani!" dedi hayretle. Sonra o şaşkınlıkla birkaç dakika uğraştı koyunu almak için. Babamın direndiğini görünce en son "Hakkım helaldir ağabey, parayı ben vereceğim ve helalinden kazanılmıştır. Koyunu götürüp Kurban Bayramı'na kadar besleyeceğim diye ısrar etti ve babamı zorla ikna etti. Koyunu söylediği paraya alıp gitti.

Babam vefatından önce bir gün anneme diyor ki "Ömrümde pişman olduğum bazı şeyler var. Bir tanesi de o koyunun hak ettiğinden on beş lira fazlasını kabul etmemdi. Keşke o gün o parayı almasaydım."

Eşim Nermin Hanım bana hep pazarlık yapmayı beceremiyorsun diye sitem eder. Doğrudur. Pazarlık yapmayı hiçbir zaman beceremedim. Bu hadiseden dolayıdır ki bir şey alacaksam "Hakkı mıdır?" diye soruyorum. Satıcı "Hakkıdır," diyorsa itiraz edemiyorum. Onun için beni alışverişe genellikle

götürmez Nermin Hanım. Kızım Halenur'un düğünü oldu. Ben hiçbir eşyasını alamadım. Hepsini kendisi ve kızımın kayınpeder tarafı gidip aldılar. Pazarlık yapamıyorum çünkü. "Hakkı budur," deniyorsa benim için bitiyor hadise.

O hadiseden yıllar sonra, 2004 yılında, İstanbul'da almış olduğum bir evi yayıncı olduğunu öğrendiğim güzel bir insana sattım. İsmi Hasan Nohut. Zaman zaman haberleşiriz hâlâ. Emlakçı vasıtasıyla anlaştık onunla. Evin içini çok güzel bir şekilde yaptırmıştık. Noksansız gibi görünüyordu. Pazarlıkta söylemeyi unuttuğum bir şey anahtarı teslim etmeden önce aklıma geldi. Üst katımızdaki evden banyoya bazen su akıntısı oluyordu. Üst katın sahibi tamir ettirirdi ama sonunda yine olurdu akıntı. Evin içini yenilerken orayı da yeniden yaptırdık. Ama tekrarladığı için acaba yeniden akar mı diye bir şüphe vardı içimde. Evi alan Hasan Nohut Bey kardeşime bu durumu söyledim: "Kusura bakmayın, söylemeyi unuttum. Banyoda üst kattan bir akıntı oluyordu. Üst katın sahibine söyledik ve zaman zaman onardı. En son iç yenileme esnasında da bizatihi biz tesisatçıya baktırdık ve yaptırdık her şeyini. Ama ola ki bir sıkıntı olursa yeniden, o kusur bana aittir. Onu tekrar onarırım. Ya da isterseniz fiyattan bir miktar düşürelim, öyle ödeyin bana," dedim. Adam şaşırdı, "Tertemiz yapılmış ev, üstüne bir de onarmışsınız. Bunu söylediğiniz için teşekkür ederim ama bir şeye gerek yok," dedi Hasan Bey.

İnsan sahip olduğu herhangi bir malı satarken kusurlarını saklamamalı. Araba mı satıyor, varsa kusurunu söylemeli. Ev mi satıyor, söylemeli. Ya da başka bir şey.

Çocuk deyip geçmeyin. Anne babanın davranışlarının bir çocuğa nasıl tesir ettiğinin bariz bir örneği bu hadise. Çocuk anne babasını takip eder. Onlar zannederler ki farkında değil. Oysa fazlasıyla farkındadır ve takip eder. Ne yaparlarsa alır

onu hafızasına. Bu nedenle anne baba çocuğun rol modeli olmalı. Onların dürüstlüğü, ahlakı, alışverişteki tavırları ve tüm davranışları çocukları fazlasıyla etkiler. Onların huzuru çocuğu dingin kılar. Onların huzursuzluğu ise gerilimli hale getirir.

Bir gün Nermin Hanım ile pazardan bir şeyler alıyoruz. Satıcılardan birisi fiyatı kırk iki buçuk olarak söyledi. "Yani kırka vereceksiniz değil mi?" dedim ben de. Adam güldü. "Canınız sağ olsun abi," dedi. Nermin Hanım şaşkın. Yüzüme bakıyor garip garip. Adamın yanında "Hayret! Sen nasıl bunu söyledin?" diye sordu. "Sen buradasın diye duyasın diye söyledim," dedim gülerek. Sonra da adama dönüp dedim ki "Kardeş, kusura bakma, kırk iki buçuksa hakkı sakın fiyatı düşme. Hakkı neyse odur." Adam da "Yok, ben kırk alacağım abi," dedi gülümseyerek.

Eve döndükten sonra Nermin Hanım gülerek çocuklara anlatıp durdu bunu.

2.BÖLÜM: TOHUM

BİR BABANIN RÜYASINA İLK ADIM: OKUL

Koysan yüreğimin pervazlarına
Bilmem ısınır mı ayaz ellerin

Okul hayatına nasıl başladığımız hususuna gelelim yavaş yavaş. Babam rahmetli annemle paylaşıyormuş endişelerini. Elbette ben çocuk hâlimle farkında değilim. "Nurullah'ı nasıl okutacağım, nereye götüreceğim, köyde ilkokul yok, akrabalardan birinin yanına götürsem olur mu..." diye epeyce düşünmüş, endişe etmiş. Fakat bir türlü bir şey yapmaya cesaret edememiş. Yani gidip birisine söyleyeyim de Nurullah'ı yanlarına vereyim okusun diyememiş. "Olumsuz cevap alırsam ne yaparım?" diye düşünmüş herhalde.

Dokuz yaşında olduğum yılın mart ayında bir gün "Bu çocuğun yaşı ilerliyor, artık okula başlaması lazım," diyor anneme. Ertesi gün kalkıp Horasan'a gidiyor. Bizim köy ile Horasan arası da yaklaşık on beş kilometre. Yaya olarak üç-üç buçuk saatlik bir yol. Horasan'a gittikten sonra morali bozuk bir şekilde uzunca dolaşmış sokaklarda. Horasan'da bir ana cadde vardır, merkez cadde. O caddede meczup gibi bir aşağı bir yukarı gidip gelirken "Allah'ım bir kapı aç, bu çocuğu okutacağım ama yol bulamıyorum, nereye götüreceğim bilmiyorum!" diye dua etmiş. Kader-i İlâhî... Her şey Cenabı Hakk'ın takdiri

ile oluyor. Biz sadece yapmayı arz ediyoruz, fiilleri yaratan O. Kötülükler nefsimizden, iyi olan her şey O'ndan.

Caddede endişeli bir şekilde yürüdükten sonra bir çözüm yolu aklına gelmeyince Pinaduz'a doğru yola çıkıyor. Aşağı Tahir Hoca köyünden, Rahile ismindeki halamızın akrabası, Hüsnü Kaya öğretmenin görev yaptığı ve zaten içinden geçmek zorunda olduğu Ceyrek köyüne uğruyor. "Hüsnü kardeşimin de bir hâlini hatırını sorayım," diye muhtemelen. O zamanlar terütaze genç bir öğretmen Hüsnü Kaya. Selamlaşma ve hâl hatır sormadan sonra babam "Hüsnü kardeş, Nurullah'ı okutmak istiyorum; ama köyde okul yok. Nereye götüreceğimi de bilmiyorum. Ama okutmam da gerekiyor. Hayalimde onu İmam Hatip'te okutmak var," diyor. Hüsnü Kaya bunun üzerine "Ağabey buraya getir. Durumuna bir bakalım. Bizde başlasın ve bu seneyi bizde tamamlasın," anlamında bir şeyler söyleyince babam heyecanlanıyor. Benim bir şeyler bildiğimi ve okuma yazma öğrendiğimi anlatıyor.

Her akşam dizinin dibine alırdı. Yeni yazıyla okuma yazmayı öğretmişti. Matematik öğretmeye çalışırdı. Tarih ve başka bilgiler. Hüsnü öğretmenin bize getir demesi üzerine oradan ayrılan babam büyük bir mutlulukla köye dönmüş.

Onun hayatında hatırladığım en mutlu günlerinden biriydi. Eve geldi, çok neşeli. Annemle konuşuyor "Yol açıldı Allah'a şükür. Çocuğu yarın götürüyorum okula," diyor. Annem hem ben gideceğim diye üzüldü hem de okuyacağım diye çok sevindi. Böyle garip ve güzel bir gün. O yıl dört kardeş idik. Sonra dokuz kardeş olduk. Kardeşlerim şaşkın durumda idiler. "Abimiz okumaya gidiyor," diyerek sevinç ve üzüntü arasında gidip geliyorlardı. Bana gelince hem büyük bir sevinç hem de korku ve endişe içindeydim. Okula gitme hayalinin sevinci evden ayrılma ve tanımadığım insanların arasına karışma

korkusu ve endişesiyle iç içe idi. Tanımadığım bir köy, tanımadığım insanlar, henüz nasıl olduğunu bilmediğim ve hayal de edemediğim bir okul, öğretmenler ve okul arkadaşlarım. Acaba tüm bunlar nasıl olacaktı. Bu düşünce ile vücudum sanki havada geziyor, ayaklarım yere basmıyordu. Hem üzüntüden hem de sevinçten olmalıydı ki, zaman zaman gözlerimden yaşlar geldi o gün.

Ertesi gün için bütün hazırlıklar yapıldı. Annem valizimi hazırladı. Sabah olunca hep birlikte kahvaltımızı yaptık ve dedemin elini öperek yola çıktık. 1969 yılının mart ayı. O yıllarda Erzurum'da mart ayı diz boyu kar, buz ve soğuk demektir. "Mart bacadan baktırır, kazma kürek yaktırır," derler bizim oralarda. Yani müthiş bir soğukta, karlı bir havada yola çıktık. Yaya gidiyoruz. Babamın sırtında benim için hazırlanan valiz, küçük bir yiyecek torbası ve bir değnek. Karlara bata çıka yürüyoruz. Soğuk yüzümüzü kesiyor adeta. İki km kadar yürüdüm ve yoruldum. Ondan sonra yürüyemedim. Kalakaldım öylece. "Ya Allah Bismillah," diyerek sırtına aldı beni babam. Sımsıkı sarıl dedi. Sarıldım. Torba bir elinde, değnek diğer elinde. Yürüyüp gitti kilometrelerce. Kalan sekiz kilometreyi sırtında taşıyarak yürüdü ve nihayet götürdü beni o köye. Ara ara indim, nefeslendi, tekrar aldı ve yürüdü. İlk defa, beni sırtında taşırken, dondurucu Erzurum havasında kaşlarının ve bıyıklarının buz tuttuğunu gördüm. Üzülüyorum ama yürüyemiyorum, bir şey yapamıyorum. İniyorum sırtından, yüz metre kadar yürüyorum ve yine kalakalıyorum. Tekrar sırtına alıyor ve yürüyor.

Nihayet varabildik köye. Sabah erkenden yola çıkmıştık, öğlene doğru varabildik. Hüsnü öğretmenimle tanıştım, elini öptüm. Enişteniz Hüsamettin abinin yakın akrabası imiş. Çok mübarek bir insandır kendisi. Zaten öyle olmasa Nurullah'ı ya-

nıma getir teklifinde bulunmazdı. Kıymet bilen, hoş, inançları sağlam, itikadı sağlam, mütebessim. Öyle hoş bir yüz ifadesi var ki hayran kalıyorsunuz. Baktığınızda yüzünün güldüğünü hissediyorsunuz.

Gün içinde ilgilendi benimle. Sorular sordu, imtihan etti. İki kişiydiler okulda. Kendisi ve bir de yaşlı bir eğitmen vardı. Kağıtlara soruların cevaplarını çapraz bir biçimde ve eğri büğrü yazdığımı hatırlıyorum. "Nurullah bir hayli bilgiler almış," dedi Hüsnü öğretmenim. Babam bunun üzerine "Yılın 365 günü, her gün bir şeyler öğretmeye çalıştım ona. Senelerdir okutuyorum. Dizimin dibine alıp öğretiyorum. Sadece yeni yazıyla ilgili şeyler de öğretmedim. Kur'an okuyor, sureler ezberliyor, şiir okuyor. Pek çok şiir ezberlettik kendisine... Hayalim onu İmam Hatip Lisesi'nde okutmak," diye cevapladı.

Konuştular kendi aralarında. Mevcut yaşımı ve bilgi durumumu dikkate alarak ve iyi bir okul kültürü elde edip ortaokula gideyim diye üçüncü sınıftan başlamama karar verdiler. Halihazırdaki bilgilerimin ortaokula gitmeye muhtemelen yetebileceğini ama yaş itibariyle orada ezilebileceğimi ifade ettiklerini hiç unutmadım.

Babam büyük bir mutlulukla kabul etti. Üçüncü sınıfta kaydettiler beni ve başladım okumaya. Ertesi gün canım babam köye dönünce bir anda yalnız kaldım. Aile her şeyimle ilgileniyordu. Öğretmenim öğrenme çabalarıma bütün fedakârlığıyla cevap veriyordu. Beni rahatsız edecek hiçbir şey yoktu ama işte ilk kez ayrı kaldığım için de yalnız hissediyordum kendimi.

FEDAKÂRLIK OLMADAN BAŞARI OLMAZ: GURBETE İLK ADIM

Tutunmuş ince bir dala
Direniyor başım hâlâ

Bir anda tanımadığım bir köyde tanımadığım bir ailenin yanında kalmaya başladım. Oldukça zor bir durum. Aile güzel, öğretmenim güzide bir insan, rahatsız olabileceğin hiçbir şey yok, her şeyinle özel olarak ilgileniyorlar ama neticede çocuksunuz. İçiniz bir tuhaf, umut, korku, endişe ve özlem iç içe.

Bir gün sonra annemi ve babamı, iki gün sonra kardeşlerimi özledim. Sonra dedemi, amcalarımı, amca çocuklarını ve nihayet köydeki herkesi. Bir hafta sonra burnumda tütmeye başladı her şey. Köye gidemem, gitsem babam üzülür. Zaten okuyacağım diye söz vermiştim. Babam beni oraya götürmeden evvel karşısına almış ve sormuştu: "Oğlum seni okutmak istiyorum ama nihai kararı sen ver. Okumak mı istersin yoksa köyde kalıp benimle saman sepeti taşımak mı?" Ben de hiç düşünmeden "Baba beni okut," demiştim. Köyde kalarak saman sepeti taşımak istemiyordum. O kadar zihnime işlemiş ki okumak... Ona öyle cevap verdiğim için artık köyüme dönme ihtimalimin olmadığını biliyordum. Dayanacaksın diyordum kendime sürekli, dayanacaksın. Bu sayede dokuz yaşında sabrı öğrendim çok şükür. Sıkıntılara katlanmayı öğrendim. Özlemeyi ve beklemeyi. Öğrenmeyi ve acı çekmeyi. Acı çeker-

ken öğrenmeyi. Bazen hiç dayanamadığım zamanlar olurdu. Ceyrek'in yakınında bir köy daha var. Kırık Köyü. Bitişiğinden Aras Nehri akıyor. Ceyrek'den çıktığınızda yirmi dakikada Aras'ın kenarındasınız. Dayanamadığım zamanlarda Aras'ın kenarına giderdim. Nehrin kenarında oturup ağladığımı çok iyi hatırlıyorum. Gözlerimden akan yaşların Aras'ın sularına karıştığını... Dokuz yaşındaki sesimle şöyle içlendiğimi: "Ben burada ağlıyorum; onlar kim bilir ne yapıyorlar... Ey Aras, keşke yukarı doğru aksaydın. Bizim köye doğru. Gözyaşlarımı alıp götürseydin anneme, babama, kardeşlerime; görselerdi!" Çocuk dünyamda gurbetin şiire dönüştüğü ilk hâl buydu belki de. Arasın sularına içimden akan ilk şiirimdi aslında. Acı dolu bir şiirin gözlerimden süzülen hâli... Epeyce zaman sonra bu hadise *Irmak ve Muamma* isimli şiire dönüştü zaten. Suya damlayan gözyaşı, *Irmak ve Muamma*'ya.

Bir hafta, iki hafta derken yavaş yavaş uyum sağladım. Özlem çok fazla ama aile çok iyi. Her şeyimle yakından ilgileniyorlar. Babam bir ay sonra geldi. Ona nasıl sarıldım, o nasıl bir koşmaktı, o nasıl gözyaşı dökmekti anlatamam... Öyle bir sarılmışım ki anlatırdı bazen. Gözlerimin yaşını sildi nasır tutmuş parmaklarıyla. Ve şunu sordu: "Çok mu rahatsızlık çekiyorsun oğlum, sıkıntın var mı?" "Yok babacığım, ben çok iyiyim, evdekiler de çok iyi. Hocam, öğretmenim, yengem... Sadece sizi çok özledim," dedim. Babam bunun üzerine "hafta sonu seni götüreyim, iki gün evde kal, hasret gider yavrum," dedi ve tüm kalbiyle sarıldı bana. Nasıl sevindim nasıl... Bir de hani mağrur bir edayla gideceğim. Okula başlamışım, önlüğüm var. Köyde hiçbir çocukta böyle bir şey mevcut değil. Hüsnü öğretmen okul ayakkabısı da almıştı bana. Onlar var. Selam olsun; ellerinden öpüyorum Hüsnü öğretmenimi. Şimdi Isparta'da mütevazı hayatına devam ediyor.

Babam alıp götürdü beni. Birkaç kilometre sonra yürüyemez oldum. Sırtında taşıdı köye kadar. Yine buz gibi soğuk, yine karlı yollar ve buğulu nefeslerimiz. Yine buz tuttu kaşları ve bıyıkları. Dudakları kıpırdıyordu sürekli. Dikkat kesilince fark ettim şiir okuduğunu. Köye yaklaştığımızda ise şiirin yerini zikir almıştı. O en zor anlarında bile zikreden ve şiir okuyan kahramanıydı ömrümün. Babamdı. Seyfullah'tı.

ÖRNEK EBEVENYLİK: KURT HİKÂYESİ

Sen bir rüyaya mahkûmsun
Ben imtihanın içinde

Babam beni ilk kez nisan başında köye götürmüştü. Nasıl mutlu olduğumu ve tazelendiğimi görmüş olmalı ki "Üzülme oğlum, bir ay sonra yine alır getiririm seni köye," demişti. Mart, nisan, mayıs fark etmezdi. Kar yağardı o tarihlerde hazirana kadar ve her yer bembeyaz olurdu. Bazen haziranda bile serpiştirdiği olurdu. Dumanlı ve sisli havalardı mart, nisan havaları. Bazen hava açılıyor, bazen kapanıyordu.

İkinci kez köye gidişim nisanın sonunda oldu. Babam sırtına almış beni, yürüyor yine. Omuzlarındayım ve sarmış sarmalamışız kendimizi. Soğuk etkiliyor insanı, üşütüyor. Büyük bir fedakârlık ve inanılmaz bir kahraman. Tarifi zor. "Yoruldum," demiyor. Onlar çok çalışkan insanlardı elbette. Vücutları zorluklarla pişmişti ve dayanıklıydı. Sırtlarında yük taşımaya alışkınlardı. Otları taşırlardı, samanları taşırlardı, gittikleri yerlerden dönerken eşya taşırlardı. Çok azının atı ve kızağı vardı o tarihlerde. Bıyıklarındaki ve kaşlarındaki buzları alıyorum yine. Şiir ve zikir dışında benimle konuşuyor ara sıra. Dedikoduyu sevmez, insanlar hakkında konuşmaktan nefret ederdi. Şikâyet etmeyi bilmez, kanaat etmeyi bilmemeye kızardı. Her fırsatta "Allah ne vermişse kanaat edeceksin. Bu

dünya zenginlik dünyası değildir, zenginlik öbür taraftadır. Nimetler geçicidir. O yüzden bu dünyadaki zenginlik, elinde olandan başkalarına verebileceğin miktarla sınırlıdır. Daha çok verme imkânı olanlar daha çok zengindirler," derdi.

Köyümüzün bitişiğinde üç-dört kilometre uzunluğunda dolambaçlı bir yokuş var. Cedah ismindeki bu yokuş gerçekten de insanları ve hayvanları fazlasıyla yorar ve bıktırır. O yokuştan yukarı doğru tırmanıyoruz. Az kaldı ve eve varmak üzereyiz diye düşünüyor, seviniyorum. Yol karlı, hava hafif sisli. Bir virajı dönerken hava şöyle bir açıldı. Hafif sis var ama köy duman tüten bacalarıyla karşımızda. Pinaduz Baba'nın doruğunda metfun olduğu dağ görünüyor artık. Güneş, dağın tepesini aydınlatıyor. Babam yavaş yavaş yürürken ben sağa sola bakıyorum. Viraj bitmek üzere iken birdenbire sakin ve fısıltılı bir sesle "Nurullah dağın tepesine bak, Pinaduz Baba'nın kabrinin olduğu yere bak. Orada tilki var, görüyor musun," dedi babam. Heyecanla ve dikkatle dağın doruğuna baktım. Tilki falan göremedim.

Babam aynı ses tonuyla durmadan "Bak bak! Orada ne var görüyor musun? Nasıl da yürüyor tilki," diye kesintisiz konuşuyor. Bir şey göremediğimi söylüyorum ama babam durmadan "Bak bak orada," diyor bana. Bu esnada yoldan çıktığını ve tarladan gittiğini fark ettim. Karlara bata çıka tarlada bir hilal çizerek yürüdü ve birkaç dakika sonra tekrar yola çıktı. Bana göstermeye, durmadan tilkiyi göstermeye çalışıyor. Ben de "Baba yok orda bir şey, orada tilki yok. Hiçbir şey göremiyorum," diyorum. Sonra tekrar yolda yürümeye başladı ve sakin bir sesle geriye döndü ve "Şimdi sakın ses çıkarma ve aşağı doğru bak," dedi. Baktım. Donup kaldım. Gözlerim iri iri açıldı. Bir korkudur yayıldı içime. Çünkü tırmandığımız virajın başlangıcında yedi sekiz tane kurt

var. Bir kurt sürüsüyle karşı karşıyayız. "Baba bunlar ne?" dedim sessizce ve ürpertiyle. Babam bunun üzerine "Sus, bağırma sakın. Virajı döndük, bir anda bunlarla karşı karşıya kaldık. Üstümüze doğru geliyorlardı. Ben seni dağın tepesine yönlendirdim ki korkmayasın ve bağırmayasın. Korkup bağırırsan hayvanlar kendilerine saldırdığımızı hissederek bize saldırırdı. Ben de o arada yollarından çıktım ve tarlada yürüdüm. Çok şükür Rabbimize, korudu bizi. Ecelimiz gelmemiş, yoksa asla kurtulamazdık," dedi. Kurtların dönüp bize baktıklarını çok net hatırlıyorum. Pırıl pırıl parlayan gözleri şu an bile gözümün önüne geliyor.

Bir babanın, sanki pedagojik formasyon almış gibi omzundaki çocuğu, kurtlarla yüzleşmesin diye başka tarafa yönlendirip yoldan çıkması... Bu hadise hatırladıkça beni fazlasıyla etkiler. Duygulanırım. Herhangi bir ani durum olduğunda onu nasıl idare edebilirim hususunda son derece eğitici bir hadise.

Kurtlardan uzaklaştıktan sonra sağa sola bakamadım. Korkmuştum yine de. Garip duygular içindeydim ve eve vardık. Akşam kardeşlerime anlattım olup biteni. Babam çok konuşulsun istemiyordu sanırım. Çocuklar hayal ederler, korkarlar, sonrasında akıllarına gelir ve menfi etkilenirler diye kapatmak istedi muhtemelen. Köylüler bazen aç kalan kurtların sürü halinde köylerin yakınına kadar geldiklerini anlatırlardı. İçim bir tuhaf olurdu ve ben bu hadiseyi yaşardım yeniden.

İlkokulun ilk yılı benim için böyle bitti. Yaz geldi. Her taraf yemyeşil. Tarlalar ve çayırlar. Sonra olgunlaşma dönemi geliyor çalışıyoruz tarlada çayırda. "Şimdi nasıl olacak? Çocuğu nereye götüreceğim. Dördüncü ve beşinci sınıfları nasıl okutacağım?" düşüncesi kuşatmış babamı. Annem bazen söylerdi. "Baban seni götürmek için yol arıyor," derdi.

"Üçüncü sınıf bitti; dördü nasıl okutacağız, beşi nasıl okutacağız..." diye konuşup duruyormuş meğer.

Aşağı Tahir Hoca köyünde yani Hüsnü öğretmenin köyünde Rahile halam vardı. Babam bir akşam anneme demiş ki: "Rahile'nin köyüne gideyim, Hüsamettin enişte ile konuşayım. Hüsamettin cömert ve içten bir adamdır. Yardımcı olacaksa açıkça söyler, olmayacaksa da bunu belirtir," bir gün sabah erkenden gitti ve akşam döndü. Yüzü gülüyor, heyecanlı, geleceğe dair bir şeyler anlatıyor sürekli şen şakrak. Müspet bir gelişme olduğunu anlamıştım. "Hüsamettin çok güzel bir adam. Getir çocuğu, dört ile beşi de burada okusun dedi. Öyle rahatladım ki Emine. İçim açıldı. Gözlerimden bir perde kalktı sanki. İki seneyi daha kurtardık şükür. Sonrasında bu yolları açan Rabbim yeni yollar da açar," dedi. Bir babanın çocuğunu okutmak için verdiği mücadeleye bakar mısınız? İnanılması zor ama gerçek.

Şimdi çocuklar çoğu defa evlerinin bitişiğinde hazır buluyorlar okullarını. Ama çalışmıyorlar, derslerden kaçmanın telaşını yaşıyorlar, başarı göstermiyorlar, bu büyük nimetin kıymetini bilmiyorlar. Bu ülke, sadece Nurullah Genç'in hikâyesiyle değil, binlerce hikâyeyle dolu. Ne sıkıntılar içerisinde yeniden ayağa kalktı devlet ve millet. Çocuklarımızın bunları çok iyi öğrenmesi lazım. Onlardan kalbimin sesini duymalarını istiyorum: Çoğunluğunuzun yakınında okul var, kaloriferli. Buzlar içerisinde yürümüyor, kimsenin sırtına binmiyor, babanızın bıyıkları ve kaşlarından buz parçaları koparmıyorsunuz. Çantanızda her şeyiniz var. Eve gelip sıcak yemeğinizi yiyebiliyorsunuz. Lütfen bunların kıymetini bilin ve çalışın. Çalışın ki milletimiz dünyanın adaleti temsil eden en büyük devletine ulaşsın yeniden. Ne zaman mı? En geç 2071 yılında inşallah...

GÜZEL İNSAN HER ZAMAN HATIRLANIR: RAHİLE HALA

Nicedir yaralarıma
Ruhunu sürüyorum

Güz geldi, hazırlıklar bitti. Babam beni Tahir Hoca köyüne götürdü. Sırtında taşımadı çünkü henüz kar yağmamıştı. Rahat bir yolculuktan sonra ulaştık köye. Halamın evinde kalmaya başladım. Hüsamettin enişte ne kadar güzel bir insandı öyle. Öyle cömert, öyle yiğit, öyle dürüst. Allah rahmet eylesin; çok hoş ve mübarek bir adamdı. Köye ve oradaki hayata uyum sağlayayım diye benimle özel olarak ilgilendiler. Çocuklarla tanıştırdılar, oradaki insanlara tanıttılar. Halamların iki oğlu var idi, biri Tahsin diğeri Muhsin. Muhsin daha küçücük. İki de kızı vardı, Lale ve Leyla. Onlar da ufacıklar o zamanlar. Ben ilkokul dörde, Tahsin'in sınıfını tam hatırlayamadım, bir ya da ikiye gidecek. Dört ve beşinci sınıfları orada okudum. Çok güzel yıllardı. Öğrenci arkadaşlarımdan yediğim birkaç kıskançlık dayağı dışında her şey çok güzeldi.

Aşağı Tahir Hoca köyü denilince aklıma gelenlerden birisi Ferit Turan öğretmenimdir. Okul müdürümüzdü. Allah rahmet eylesin ve razı olsun ondan da. Hüsnü hocam gibi güzide bir insandı. Her şeyimle tek tek ilgilenirdi. Okul birincisi idim zaten. "Seninle ilgili büyük umutlarım var," derdi. Ortaokul öğrencileriyle yan yana getirir ve onlarla imtihan ederdi beni.

Bilgilerimle, davranışlarımla, eksiklerimle, nasıl başarılı olacağımla iki yıl özel olarak ilgilendi. Ailemden ve köyümden uzak oluşum da onları etkiliyordu elbette. Süheyla Akıncı öğretmenimi de burada anayım. O da büyük emek harcamıştı bizim için. Çok iyi bir eğitimden geçtim dört ve beşinci sınıfta. Zaten not sorunum yoktu, derslerin hepsinden beş alırdım. Mühim olan onların üzerine ne koyabileceğimdi. Ortaokula ve liseye hazırlıktı benimki. Dediğim gibi, bu durumun menfi tarafı da vardı. Kıskanan çocuklardan dayak yedim birkaç kez ama bunun bile güzel bir tarafı vardı.

Halam çok özel bir insandı. Bin bir sıkıntı içinde evine bakıyor, çocuklarına bize yetişiyordu. Zayıf bir yapısı vardı. Ama öylesine çalışkandı ki Hüsamettin abi -biz genellikle ona abi derdik- zaman zaman "Yeter Rahile, bu kadar çalışma artık, kendini yıpratıyorsun," derdi.

Akşamları beni imtihan ederdi eniştem. Gözlerim kapanıp uyuyana kadar bana sorular sorardı. Uykuya geçeceğim anda hızlıca bir soru sorar ve beni şaşırtmaya çalışırdı. Başarılı da olurdu hani. Kıkır kıkır gülerdi. Çok mutlu olurdu bununla. Çünkü ancak o zaman beni yenerdi. "İşte bunu bilemedin! Şimdi uyu," deyip şakalaşırdı benimle. Çok severdi beni çok. Sarılırdı, başımı okşardı...

Halam, aynen babamın tıynetindeydi. Kur'an okurdu sık sık. Koyunları sağar, evi temizler, zikreder, şiirler okur. Çünkü o da o şiirlerin pek çoğunu öğrenmişti köyde. Hiç unutmam; tandır ekmeği pişiriyor, gazel okuyor. Dudağında Nef'i'den bir gazel... Ne güzel insandı ne güzel insanlardı... Fakat bana öyle bir ibretlik, ders alınabilecek muamelesi vardı ki etkilenmemek mümkün değil. Bana banyo yaptırmadan kendi çocuklarına bir defa bile yaptırmadı. "Acaba ben de onun çocukları gibi banyo yapabilecek miyim?" diye düşündürmedi hiç. Bana dürüm yap-

madan kendi çocuklarına yapıp uzatmadı. O kadar kıymetliydi ki anlatamam. Eşim bazen hatırlar ve güzelliklerle yad eder. "Benzeri yoktu, sanki bu dünyanın insanı değildi," der.

Okul yıllarımda başkalarına garip gelebilecek bir özelliğim vardı. Ayaklarım titreyecek kadar aç olsam da kaldığım hiçbir evde bir kez bile "Açım" demedim. Diyemezdim çünkü. Zaten yük olduğumu ve söyleyerek daha da yük olacağımı düşünürdüm. Garip ama böyle. Rahile halam üstüne basa basa anlatırdı bunu. Yurtlarda kaldığım zamanlar da böyle idi. Aç olsam bile hiç kimseye açlığımdan bahsedemezdim. "İki sene boyunca ben senden bir defa bile açım sözünü duymadım. Sen nasıl bir çocuktun öyle," derdi halam. Bir defasında gün boyu aç kaldığımı anlayınca o kadar çok üzüldü ve ağladı ki. Düğün vardı. Çok sayıda atlı geldiği için her evde çok sayıda misafir. Halamın evi de dopdolu. İlgilenecek zamanı olmadı benimle.

Kendi çocuklarıyla da ilgilenemedi. Onlar bir şekilde karınlarını doyurdular. Ben söyleyemedim kimseye. Aras Nehri yakınındadır köyün. Aras'ın kıyısına gittim. İlkbahardı ve çocuklar piknik yapıyordu. "Gel, bizimle et ye," dediler, utandığımdan "Tokum," diye karşılık verdim. Aras'ın sularına baktım baktım baktım. Gözyaşlarım damladı ve suya karıştı. Sulara yansıyan ve kimsenin göremediği bir gölge gibiydim. O gün aç kaldım, hiçbir şey yiyemedim. Ertesi gün açlıktan bayılıyorum neredeyse. Halam kahvaltı koydu, "Seni dün hiç göremedik, ilgilenemedik. Çocuklara sordum, bir şey yemediğini söylediler," deyince soğukkanlı bir şekilde yüzümü başka yana çevirdim. Halam bunun üzerine durumu anladı ve acıyla kıvranarak "Sen neden açım diye söylemedin?" dedi. Israrla çok şey yedirdi bana ve akşama kadar kendi kendisine konuşup gözyaşı döktü. "Hüsamettin ağabeyin duymasın, beni öldürür!" diyerek de korkusunu dile getirdi. "Çocuk aç kaldı,

biz ona bir şey vermemişiz, düğün telaşından ve dalgınlıktan unuttuk," diye söylenip durdu hep. Ölene kadar da zaman zaman bu hadiseyi dile getirdi. "İki sene yanımızda kaldı, bir gün bile açım demedi," diye başlar gelen gidene anlatırdı. Oysa kendisi asla ihmal etmedi beni. Aklıma gelen tek olumsuzluk yok. Sanki ben onun iki defa çocuğuydum, diğerleri bir defa. Özenle ilgilenirdi her şeyimle. Çamaşırımı yıkar, banyomu yaptırır, yemeğimi verir... Hele o günden sonra her defasında. "Sen yemek yedin mi?" diye. Sorup duruyordu. "Hala az önce yedim ya," diyordum. "Kuzum bak, bir daha sana bir şeyler getirebilirim," der, ısrar ederdi.

O iki senem de tıpkı ilk üç ay gibi çok güzel geçti. Bu durum köye gitme özlemimi de biraz olsun azalttı. Annem, babam ve kardeşlerimi çok özlüyordum. Hasret yakıp kavuruyordu bazen içimi. Ancak hiçbir sıkıntım olmadığı için de rahatsız olmuyordum. Ferahtı içim. Çünkü onlar, o güzel insanlar insanın içine ferahlık dolduruyorlardı.

Aşağı Tahir Hoca köyünde geçen iki yıl içinde babam kış aylarında birkaç defa yine köye götürdü beni. Daha az alıyordu sırtına. Ancak çok zor yürüyebildiğim zamanlar. Çünkü gittikçe büyüyordum. Boyum kısa idi ama gücüm artıyordu. Aşağı Tahir Hoca, Ceyrek köyünden beş km kadar daha uzaktı. Daha sıkıntılıydı gidip gelmek. Velhasılıkelam ilkokul böylece bitti.

Köyden ayrıldığımda gönlümde silinmez isimler vardı: Hüsamettin Kaya, Rahile Kaya, Tahsin, Muhsin, Lale, Leyla, Hüsnü Kaya, eşi ve çocukları... Ferit Turan ve Süheyla Akıncı öğretmenlerim. Ben köyden ayrıldıktan bir süre sonra çok acı bir hadise yaşadık. Halamın küçük oğlu Muhsin, trafik kazasında vefat etti. Köye gittiğimde acıdan başım dönüyordu. Halamın kadere teslimiyeti hayranlık uyandırıcıydı. Hüsamettin eniştemin boynu büküktü. Çocuklar perişandı.

Bizim sarışın, afacan Muhsin'imiz yoktu artık. Ebedî alemde idi. Büyük acıydı gerçekten. Yıllar geçti ama unutamadık... Halamın acı çekerken ortaya koyduğu tavrı ve teslimiyeti unutamıyorum. "İçim yanıyor ama kader-i İlâhî... Ömrü bu kadarmış!" dedi ve tevekkül etti.

Bir başkaydı benim Rahile halam.

EMANET ÇOCUK: KARS'TA ORTAOKUL EĞİTİMİ

Gecenin örtüsünü sıyırıp yüreğimden
Ayağa kalkmalıyım

Yazın yine tarla, çayır, ot, tahıl, tohum, un derken güz yaklaşmaya başladı. Babam daha büyük bir endişe içinde idi artık. "Şimdi ortaokul için nereye götüreceğiz Nurullah'ı?" diye düşünüp duruyor ve arada bir bu durumu bizimle de konuşuyordu. Susup kalıyordum. Çünkü benim söyleyebileceğim hiçbir şey yoktu. Ama onlar gibi endişe ve korku içindeydim. Ya kalacak bir yer bulamadığımız için okula gidemezsem diye düşünüp üzülüyordum.

Babam anneme diyor ki bir gün: "Kars'a mı gitsem acaba?" Kars'ta Ayşe ve Fatma isminde iki teyzem yaşıyordu. Annem de "Kars uzak; bilmiyorum nasıl götüreceksin?" diyor. Teyzemin eşi de tıpkı Hüsamettin enişte gibi bir adam. İsmi Dursun. O da cömert ve çalışkan. Malası elinde inşaatlarda sıvacılık yapıyor. Üç kız, dört erkek çocuğu var Ayşe teyzemin. Muammer, Enver, Ahmet, Mehmet, Rabiye, Sabiha, Sebiye. Dokuz kişiyi malayla geçindiren adam. Cesur ve dirayetli. Eğer tamam derlerse bir de ben katılacağım aralarına, olacak on. Teslimiyet sahibi, haksızlığa karşı çıkan, yiğit duruşlu... Babam anneme "Gidip Dursun ile konuşayım, belki ortaokul birinci sınıfı da onlarda okutur ve bir sene daha kazanmış oluruz," diyerek

ertesi gün Horasan'a, oradan da trene binerek Kars'a gitti. İki üç gün sonra ancak dönebildi köye. Üçüncü bayramımız oldu o akşam. Babam hepimizi bir araya toplayıp "Şükürler olsun. Bir yıl daha kazandık! Sonrası için Rabbim yine bir kapı açacak. Buna şüphesiz inanıyorum," dedi. İlkokul ve ortaokul birinci sınıf için kapıları açan Allah, iki ve üç için de açacaktı. Hepimiz buna şüphesiz inanmıştık artık. O zamanlar imam hatip lisesine ancak ortaokulu bitirince yazılabiliyordunuz. Bu nedenle ortaokulu bitirmem gerekiyordu.

Güz geldi ve beni öyle bir heyecan sardı ki sormayın. Kars'a gideceğim. Yüz elli km ötedeki bir şehre. İlk kez bir vilayet göreceğim. Tanımadığım insanlarla beraber okula gideceğim. "Nasıl olacak?" diye düşündükçe korku ve ürperti yayılıyordu içime. Enver abi hariç teyzemin çocuklarını da gördüğüm yok, nasıllar bilmiyorum. Ama en azından teyzemi ve Enver abiyi biliyorum. Bir kez köye gelmişlerdi çünkü.

Nihayet gün gelip çattı ve güzel bir tren yolculuğundan sonra Kars'a vardık. Teyzemin evi İstasyon mahallesinde, tren garının yanında idi. Bir tren garıyla ilk defa teyzemin evine gittiğimde karşılamıştım. Tren garı -daha sonra Erzurum garında banklar üzerinde şiire dönüşecek olan tren garı- zihnime ilk defa o zaman yer etti.

Trenden indik ve kısa bir süre içerisinde eve gittik. "Sıkıldığım zaman bu tren garına gelir, aileme selam gönderirim trenlerle," diye geçirdim içimden. Sonrasında gerçekten de ara ara tren garına gittim, banklarda oturdum, trenlere el sallayıp selam gönderdim. Horasan'da ırmağın suyuna söylediğim şeyi Kars'ta kara trenlere, lokomotiflere, vagonlara söylerdim. Simsiyah dumanlar çıkararak süzülüp giden kara tren çok güzel görünürdü gözüme. Beni de alıp götürse keşke

diye hislenerek, hasretle bakardım. "Ah, şuna bir binebilsem, Horasan'a gidebilsem!" diye heyecanla dolardı içim.

On iki yaşında başladım ortaokula. Okul eve çok uzak. Merkez Ortaokulu diye bir yer. Kars'ın öbür ucunda. Kars'ı boydan boya gidip gelmem gerekiyor. Merkez Ortaokulu'nda ancak yer bulabilmişti babam, o yüzden oraya yazdırdı. Büyük bir heyecan ve endişe içinde başladım okula. Kırk beş dakika yol yürüyorum her gidişimde. Dönüşüm de bir o kadar. Gün boyu bir buçuk saatlik bir yolculuk. Havalar soğudukça daha zor olmaya başlayacağı belli. Birkaç gün benimle birlikte okula geldi Enver ağabey. Yolu öğrendikten sonra tek başıma gidip gelmeye başladım. Yolumun en zor kısmı Kayabaşı diye bir yer. Rampa ve gerçekten kayalık. Aşağıdan dere akıyor, uçurum gibi bir yer. Yanında bitmemiş apartman inşaatları var. Oradan geçerek okula gidip dönüyorum her gün.

Babam beni bırakıp, ertesi gün geri döndü. Genellikle bir gece kalır ve geri giderdi. Bir de kendisi yük olmak istemezdi. Bir süre teyzeme ve çocuklarına alışmaya çalıştım. Teyzem fazlasıyla ilgileniyordu benimle. Dursun Dayı her gün yetmiş beş kuruş harçlık veriyor. Sonra bir gün anladım ki bana yetmiş beş kuruş verdiği halde çocuklarına elli kuruş veriyor. Bana neden daha fazla verdiğini bir türlü anlayamadım. Teyzemin kızı Sabiha bir gün bana, "Babam bize haksızlık yapıyor, bize elli, sana yetmiş beş kuruş veriyor. Ver o yirmi beş kuruşu bana!" diyerek çıkıştı. Ben de zaten fazla aldığım için rahatsızdım. Çıkarıp verdim. Bir gün, iki gün derken bu her gün benden fazla olan yirmi beş kuruşu alıyor. Teyzemin haberi olmuş bundan nasılsa ve Sabiha'ya kızmış. Ondan sonra bir daha almadı yirmi beş kuruşu. Ama bu defa da tavırlı davranmaya başladı bana. Bir sabah ailecek kahvaltıdayız. Sabiha dayanamadı ve babasına benim de cevabını merak ettiğim

soruyu sordu: "Baba sen neden Nurullah'a yetmiş beş kuruş bize elli kuruş veriyorsun?" Dayı derdim kendisine. Dursun Dayı gözlerimizin içine baktı ve ince bir tebessümle cevap verdi: "Kızım sen belki anlayamayacaksın ama ben yine de söyleyeyim. Sizler benim çocuklarımsınız ve ihtiyacınız olduğunda para isteyebilirsiniz. Hatta bazen cebimden bozuk paraları alıyorsunuz. Ama Nurullah misafirimiz olduğu için isteyemez. Cebimden de alamaz. Bu nedenle ihtiyacı olduğunda zor durumda kalmasın diye ona yirmi beş kuruş fazla veriyorum." Bunu duyunca başımın döndüğünü hissettim. O anda asla düşünemeyeceğim bir cevaptı bu.

Bir sıva ustasının o zarif davranışını çerçeveletip duvara asmamız gerek. Bu adam okullarda okumamış, diploması yok ama irfan ehli bir adam. Hissediyor, meseleyi kavrıyor. O gün fazlasıyla mutlu etmişti beni. Verdiği cevap karşısında Sabiha başını önüne eğerek kahvaltısını yapmaya devam etmişti. Sonrasında bu konu bir daha gündeme gelmedi.

OKUYAMAMA KORKUSU: KAYABAŞI'NDAKİ ÇOCUKLAR

Bu nasıl bir yağmur, nasıl zelzele
Gittiğim her yerde ıslanıyorum

Bir süre sonra okula gidip geldiğimi fark eden Kayabaşı'ndaki bazı çocuklar yolumu kesmeye başladı. Benden para isteyip harçlığımı almayı alışkanlık haline getirdiler. Çantamı karıştırıyorlar, paramı alıyorlar, dalga geçiyorlar. Bunu her gün tekrar etmeye başladıklarını anlar anlamaz itiraz ettim. Bu sefer kavga çıktı ve adamakıllı darp ettiler beni. Çantam yerlere düştü, üstüm başım berbat oldu. Canım o kadar çok sıkılmıştı ki yumruklarımı sıka sıka yürüdüm. Okula varınca lavaboya gittim, pantolonumu ve çantamı sildim. Tam anlamıyla çıkaramadım. Beyaz lekeler kaldı. Yaramazlık yaptığımı düşünecekler diye üzüldüm.

Öğretmen "Ne oldu?" diye sorunca kekeleyerek "Düştüm öğretmenim!" dedim. Dövdüklerini söyleyemedim. Çocuklar her gün yolumu kesmeye devam ettiler. Kendimi savunuyorum bazen. Kemerimi çıkarıyorum ve yakalamasınlar diye durmadan sallıyorum. Sonunda yine yakalıyorlar, paramı alıyorlar. Ağlamak istiyorum, ağlayamıyorum... Gözyaşı yok yani. Her defasında şunu diyorum kendi kendime: "Babama okuma sözü verdim, okuyacağım. Paralarımı alsalar da hiç önemli değil. Aç susuz kalsam da asla dönmeyeceğim. Okuyacağım!" Fakat

baktım ki iş kötü gidiyor. Çünkü sürekli olarak okula lekeli elbiselerle gidiyorum. Bir gün yine yolumu kestiler. Onlara dedim ki "Gelin anlaşalım sizinle." Onlar da "Ne anlaşması?" diye sordu. "Ben size her geldiğimde paramı vereyim ama beni dövmeyin ve paramı giderken değil eve dönerken alın. Kavga edince üstüm berbat oluyor, okulda açıklayamıyorum! Söylersem yakalanırsınız!" Gülüştüler ve kabul ettiler. Artık okula giderken bana müdahale etmiyorlardı. Bazen parayı verip geçiyordum bazen de ihtiyacım olduğu için vermek istemiyordum ve savaşıyordum. Üç ay böyle geçti. Ortalama her hafta bir kez kavga ediyordum onlarla. Bazen paramın bir kısmını kurtardığım oluyordu. Bu nedenle kavga açısından antrenmanlıyım. Kavgayı asla sevmem ama olursa da şaşırmam. Çünkü fazlasıyla dayak yedim ben.

Sonra bir gün teyzem eşine demiş ki "Nurullah yaramaz bir çocuk. Her gün elbiseleri kirli geliyor. Bu çocuk okumayacak belli ki. Nasıl edelim bilmiyorum. Gelip götürmesi için Seyfullah'a haber mi gönderelim, ne yapalım?" Bunu duyduğum zaman gözlerimden yaşlar geldi. "Eyvah! Okuldan alacaklar beni," düşüncesi yaktı içimi. Göğsüm daraldı. Korkumdan anlatamıyorum olup bitenleri.

Kayabaşı'nda bir akşam yine çocuklarla mücadele halinde idim. Kemerimi çıkarmış sallıyordum. Onlar da durmadan üzerime hücum ediyorlardı. Bir anda nereden çıktı anlayamadım. Enver abi çıkageldi.

O zamanlarda da siyasi ortam ve sağ sol hadiseleri yeni yeni kızışıyor. Onlar da hızlı sağcılar. Evde bazen alçıdan bozkurt yapardı Enver abi. 18 yaşında tığ gibi delikanlı, uzun boylu, heybetli, yumruğunu vurunca masadan ses geliyor. Çok da yakışıklı. Muammer abi ondan biraz daha kısa, o da munis bir adam. Almanya'ya gitti işçi olarak.

Enver abi kolumdan yakaladı. "Ne oluyor?" diye sordu öfkeyle. "Beni dövüyorlar!" diye bağırdım. Çocukların hepsini dağıttı. Ne kavgası ettiğimizi sordu. "Ben kavga etmiyorum," dedim. "Onlar üç aydır her gün beni burada dövüp dövüp paramı alıyorlar." Bunun üzerine sinirlendi ve bir de o beni dövdü... "Sen nasıl bize söylemezsin?" diye diye patakladı. Çocuklardan yediğim yetmiyormuş gibi bir de Enver abiden dayak yedim. Alıp götürdü eve. Teyzeme "Bu salak üç aydır dayak yiyormuş mahalle çocuklarından, parasını alıyorlarmış, bize söylememiş. O yüzden elbiseleri kirli geliyordu zaman zaman," dedi. Ben de döndüm ve dedim ki: "Beni okuldan alırdınız. Okuldan uzaklaşmamak için söylemedim." Teyzem bir ağlamaya başladı, susturamıyorlar... "Oğlumu üç aydır dövmüşler haberimiz yok... Ben de bu çocuk yaramaz, ders çalışmıyor diyordum," diye diye dizlerini dövüp durdu. Dönem arasına da çok az kalmıştı. On beş tatil diyorlardı. Karneleri alacağız birkaç gün içinde. Teyzem bir iki gün gözyaşı döktü. Ben de o güne kadar yediğim dayaklara rağmen hiç ağlamamıştım ama teyzemle beraber gözlerime hâkim olamadım.

Üç gün sonra Enver abi beni aldı karşısına. "Sana bir daha Kars'ta kimse dokunamayacak. Yalnız o çocuklar değil, hiç kimse. Okuluna git gel, eğer herhangi birisi yaklaşır da bana söylemezsen seni bu duvara asarım. Bana haber vereceksin, tamam mı!" dedi. Garip bir hisle dolmuştu içim. Tamam anlamında başımı salladım

Nihayet karneleri aldık. Bütün derslerim on. Yarıyıl tatilinde köye nasıl gideceğim diye düşünürken babam geldi. Mutluluk bu diyordum kendi kendime. Sevinmek böyle bir şey. Önce Horasan'a, oradan da köye gittik. Bir kızak vardı o gün. Pinaduz'a gidecekmiş. Bizi de aldı ve güzel bir yolculuktan sonra köye vardık. Hava açık ve serindi. Rahatsız edici

bir soğuk yoktu. "Ocak ayında böyle hava..." diyordu bazen kızağı süren adam.

Annemin ve kardeşlerimin sevinci bir başkaydı. Hasret giderdik günlerce. Kayabaşı çocuklarıyla aramızda geçenlerden asla bahsetmedim. Çünkü üzüleceklerini biliyordum. Annemin geri göndermeme ihtimali de vardı. Ana yüreği çünkü. Dayanamıyor. On beş gün kaldım köyde. Arkadaşlarımla bol bol oyunlar oynadım. Okul vakti gelince yeniden trene binip Kars'a döndüm. İkinci dönem başladı. Sonraki üç ayı krallar gibi yaşadım. Beni döven çocuklar gelip gelip koluma giriyor, çeşitli yiyecekler ikram ediyorlardı. Elime madeni para sıkıştırıyorlardı. İlkbahar gelince dondurma denen yiyecekle tanıştım. Çok hoşuma gitmişti. Getirip getirip veriyorlardı. Boğazımın üşüdüğünü hissediyordum. Pinaduz'daki dağın uçurumunda taşların arasından çıkarılan buzları hatırlıyordum.

Bir gün çocuklardan birine dayanamayıp sordum "Size ne oldu?" dedim. "Neden böyle davranıyorsunuz? "Enver abi gelip tembih etti. Bu çocuğa aldıklarınızı geri ödemezsiniz ve iyi davranmazsanız bu mahalleyi ve evlerinizi yakarım dedi," diye cevap verdiler. O üç ayda her biri gelip bana mutlaka bir şeyler ikram etti. Enver abi bir gün bakmış ki mahallede top oynuyorlar. "Ne yapıyorsunuz?" demiş çocuklara. "Top oynuyoruz," diye cevap verince "Nurullah nerede?" diye sormuş Enver abi. "Nurullah top oynamayı bilmiyor," demişler. Enver abi de "Ona top oynamayı öğreteceksiniz, takımın da kaptanı yapacaksınız," diye talimat vermiş. Bunun üzerine eve gelip beni top oynamaya çağırdılar. Bilmiyorum desem de "Sana öğreteceğiz," dediler. Bir hafta boyunca oynadım bir haftanın sonunda takımın kaptanı oldum. Adımı da "Köylü Milli," koydular. Kars'taki futbolcu adım bu idi.

Nihayet ortaokul birinci sınıf bitti. Kars Merkez Ortaokulu birincilik belgesini aldım. Götürüp teyzemin masasına bıraktım belgeyi. Teyzem başladı ağlamaya, "Vay anam vay. Bu çocuk üç ay dayak yedi, okul birincisi oldu," diye diye gözyaşı döktü... Ellerini dizlerine vura vura ağlıyor.

Tam şu anda o çocukları düşünüyorum. Hepsi çocuktu işte. Yaptıklarının anlamını tam olarak kavrayacak şekilde yetiştirilmemişlerdi belli ki. Hayatımda önemli bir ders olarak kaldı o hadise.

Karnemi aldığımın ertesi gün babam geldi. Okulun bitiş tarihini biliyordu çünkü. "Ne oldu, dersler nasıl?" diye sorunca, teyzem dayanamayıp söyledi: "Bu çocuk okulu birincilikle bitirdi ama üç ay da dayak yedi!" dedi. Babam rahmetli çok duygusaldı. Pek belli etmezdi ama o gün şaşırdı, üzüldü ve gözlerinden yaşlar aktı. Elini yavaşça başıma koydu. "Bunlar benim oğlumu hayatın tüm zorluklarına karşı yetiştirecek," dedi. Teyzem bunun üzerine o kış geçirdiğim hastalıktan da söz etti. Kızamık geçirmiştim; ondan bahsetti. "Hastalık geçirdi, kızamık oldu ama size haber vermedik. Komaya girmiş gibiydi üç gün, hiç uyanmadı. Ölecek sanarak çok korktuk," diye anlattı. Üç gün sonra uyandığımı iyi hatırlıyorum. Babam "Nasıl iyileşti peki?" diye sordu. Üçüncü günün ortasında gözümü açıp "Pekmez getirin," dediğimi anlattı teyzem. O gün yedi-sekiz kaşık pekmez yedirmişler. Akşama doğru uyandım ve bir hafta pekmez istedi canım. Bir hafta pekmez yedim. Dipdiri ayağa kalktım, kızamıktan eser kalmadı.

Orada son bir hatıram daha var. Bir gün beni sinemaya götürdüler. Hayatımda ilk kez sinema diye bir şeyin olduğunu öğreniyordum. Enver abi ve Ahmet abi ile gitmiştik. Açık hava sineması. Dışarda sandalyeler, bezden duvar gibi bir şey var, akşam karanlığı çökmüş. Önden bilet almışlar. Koltuk numa-

ralarına bakarak oturduk. Merakla ne olacağını bekliyorum. Işıklar söndü. Ürperdim. Bir anda görüntü perdeye düşünce ne olduğunu anlayamadım. Gerçek sandım. Önde olduğumuz için de çok yakın her şey. Bir grup atlı üstümüze gelmeye başladı. Korkuyla yerimden kalkarak kaçmak istedim. Ahmet abi tuttu beni... "Nurullah o sadece resim, gerçek değil," dedi. Korku ve heyecanla yerime oturdum. Sonuna kadar merakla izledim filmi.

Bir dövüş filmiydi. Çinli bir kız var, zulme uğruyor. Eziyet ediyorlar, işkence yapıyorlar. Acı çekerken siyah gözlerinden yaşlar akıyor. Nasıl üzülüyorum ona. "Bu ablaya ne yapıyorlar böyle?" diyorum. "Nurullah o senin ablan değil, Çin'de bir artist," diyorlar bana. Zannediyorum ki gerçekten işkence ediyorlar. "O film, gerçek değil," diyorlar yeniden.

Bu hadise beni o kadar çok etkilemiş ki daha sonra *Siyah Gözlerine Beni De Götür* ve *Şehrayin Şarkıları* şiirine yansıdı. Film için bile olsa bir insana o şekilde işkence yapıldığını göstermek bana göre değildi. Erzurum'da zaman zaman tren garına gittiğimde işkence çeken kızın görüntüleri, acısı, gözleri istasyonun duvarlarına yansırdı. Çünkü ilk gittiğim sinema da teyzemin evi gibi tren garının yakınındaydı. Aklıma geldiğinde ürperiyordum. *Şehrayin Şarkıları* şiirinde bu hadiseye telmih var. *"O Çin harikası bakışlarını, o Pekin gözlerini..."* diye bir mısra var. *"Ne de Çin filminden kalan görüntü"* diye de. Şunun için söyledim bunu: Şiirlerimde arka plan güçlüdür; dolgu mısraları kullanmam, hikmet arayışlarıyla beraber hayatın kendisi vardır. Yaşadıklarım, insanların yaşadıkları, gözlemlerim vardır. Kelimeler vasıtasıyla akar benim dünyam. 1972'de bir film seyrediyorum, 1995'te o film benim şiirimde mısralara dönüşüyor. Şiirimin anlaşılması açısından önemli bir hadise diye düşünüyorum.

Bu olayları anlattığım günlerde birisi aradı beni. Şemsettin Orhan imiş adı. Söyleyince hatırladım. Kars Merkez Ortaokulu'ndan sınıf arkadaşım. O günleri yâd ettik. Okul numaramı bile hatırlıyor. 1200'dü okul numaram. Telaffuzunu bın iki yüz diye yapıyormuşum. Gülüştük. Benim sınıfa elbiseleri kirli gittiğimden söz etti. Hadiseyi anlattım. Hayretler içinde kaldı.

Kırk yıl sonra aranmak ne hoş...

MADDİ ZORLUKLAR: AYAKKABI BOYACILIĞI

Ruhum bir denizde büyüyen ada
Bir rüya mı gördüm bilmem aynada

1972 yılında Kars'tan döndükten sonra iki sene de Horasan'da ortaokul okudum. Ortaokul o şekilde bitti ve İmam Hatip Lisesi'nin yolu açıldı. Liseye başlamadan önceki iki yıllık ortaokul öğrenimim de çok manidar hikâyelerle doludur ve hakikaten hayatımda çok belirleyici bir rol oynamıştır.

Kars'tan köye döndükten sonra yaz ayını tarlada, çayırda geçirdim. Ot biçtim, ekin topladım, hayvanları otlattım. Yaz aylarında sürekli çalışıyordum çünkü. Babam yine endişeliydi o yaz. "Ortaokul iki ve üçü nerede okuyacak bu çocuk?" diye düşünüp duruyor, bir yola varamıyordu. Güze doğru aldığı mutlu bir haberle bir anda dünyası değişti "Sait amcan evini Horasan'a taşıyor," dedi bana ve anneme. "Sait abim bana Nurullah'ı bir yere götürme, iki ve üçü de bizde okusun. O yüzden yer aramayacağız artık. Şükürler olsun. Ortaokul iki ve üçü Sait abimin yanında okuyacaksın." Annemin sevincine diyecek yoktu. Horasan'da olmam onun için çok mühimdi. "Özlersem, baban alıp gelir ve görürüm seni," diyerek mutlu olup durdu saatlerce. En çok ben sevindim çünkü çocukluk arkadaşım, en yakın arkadaşım, amcamın oğlu Ahmet'in babası ve çok severiz kendisini. Efendi emmi deriz kendisine.

Bey emmi derler babama. Efe deriz bir amcama. Sait amcam Mualla ve Mustafa'nın da babası. Nazime yengemin eşi. Nazime yengem derviş gibi bir kadın. Nur yüzlü. Yüzü, davranışı, içi dışı bir. Kötülük nedir bilmez. Mübarek, saf, cömert bir kadın. Horasan'a yolu düşen akrabalar onun evine gider, orada yemek yer, orada neşvünema bulur ve konaklar. Çünkü daveti açıktır. "Horasan'a geldiniz mi bize gelin, mutlaka gelin," der. "Paşa Yenge" deriz biz ona.

Böylece ortaokul ikinci sınıfa Horasan Ortaokulu'nda devam ettim. Amcam Horasan'a evini taşımış ve kahvehane işletmeye başlamıştı çünkü. Kırık köyünden, Kemal abi dediğimiz biriyle ortak olmuştu. Ahmet okumuyordu. Garsonluğa başlamıştı. Kemal abi ocakçılık yapıyor, Ahmet çayları dağıtıyordu. Sait amcam kahvehanede oturuyor, gelen gidenle ilgileniyordu. Ben ise her gün nizami bir şekilde okula gidip geliyordum.

Dedemin yaptırdığı bir evde oturuyorduk. Aileye ait bir ev. Daha önce kiradaymış. Benim iki üç yaşımda olduğum zamanlarda babam Horasan'a taşınıp lokantacılık yaptığında bu evde oturmuş. Bir tarafında kahvehane yeri var ama henüz yapılmadığı için kendi kahvehanesine geçebilmiş değildi amcam. Bize de ait dükkânlar var ama kullanabilir durumda değil. İki dükkân yerine fırın yapma düşünceleri vardı. Yıllar içerisinde birkaç kez konuşmuşlardı. Ben Kars'ta okurken o dükkânları birleştirip fırın yapmışlar. Babam dörtte birine ortak olmuş. Yirmi beş adet koyununu satmış ortaklık için. Ahırında on iki tane koyun kalmış. Horasan'da okula başladığımda fırın faaliyete geçmişti ve kiracılar tarafından çalıştırılıyordu. Başlarında Reşat Usta diye birisi vardı ve çok hoş bir insandı. Güler yüzlü ve iyilik sever. Yanındaki iki dükkân boş duruyordu.

Amcamın çalıştırdığı kahvehane Dörtyol diye isimlendirilen merkezi yerinde idi Horasan'ın. İki ay kadar süre geçti okulda ve hem okula hem de arkadaşlarıma bir hayli alıştım. Okul eve çok yakın. Beş dakikalık mesafede ve ben de eskisi gibi değilim. Artık daha cesurum. Çekingenlik üstümden tamamen gitmiş. Bir taraftan derslerime çalışıyorum; defterim, kalemim hiç eksik olmuyor yanımdan. Bir taraftan da kahvehaneye gidip Ahmet'i ve Kemal abiyi izliyorum. Bazen onlara yardım etmeye çalışıyorum, müşterilere çay götürüyorum. Hafta sonları gidip garsonluk yapıyorum Ahmet'le beraber. Bardakları ikişer üçer elime almayı öğrenmenin telaşındayım. Garsonluk yaptığım her gün için yevmiye veriyorlar. Hatta yaz aylarında üç ay garsonluk yaptım ve yirmi bir lira yevmiye aldım. Bir de kahvehanede çalışırken ayakkabı boyacıları dikkatimi çekmişti.

Sırtında sandığıyla geliyor bir boyacı. "Boyacıı boyacıı" diye sesleniyor, müşteriler gel dediğinde gidip ayakkabıları boyuyor, para kazanıyor. Dikkatle takip ediyorum. Fırça vuruyor, boya vuruyor, cila vuruyor, fırçaları sallıyor durmadan ve ayakkabıları parlatarak ücretini alıp gidiyor. "Ben bunu iyi yaparım," demiştim kendi kendime. "Özgür bir iş. Yap ve kazan paranı." Okul hayatı dışındaki zamanlarda boyacılık yapar para kazanırım diye hayaller kurdum. Bir gün dayanamadım yanına giderek amcama söyledim. "Amca bana bir boya sandığı yaptırsan da boyacılık yapsam," dedim. Amcam şaşırdı ve dedi ki: "Sen okuyorsun Nurullah, ne boyacılığı? Boyacılık senin işin değil." "Okuluma giderim ve dönünce ödevlerimi bitiririm ve akşam da boyacılık yaparım," diye direttim. Baktım amcam hiç oralı olmadı. Paşa Yenge'min yanına gittim ve ona söyledim. Amcamı ikna etsin diye yalvardım kendisine. Yengem dayanamadı. Akşam eve dönünce amcama demiş ki: "Al bir boya

sandığı çocuğa. Zaten birkaç gün yapar sonra dayanamaz ve bırakır. Kırma çocuğu, git bir boya sandığı yaptır."

Amcam boya sandığı yaptırdı. Boyacılığa başladım. Hafta sonları garsonluk yapmayı bıraktım tabii ki. İlk günlerde işim zordu. Çünkü fırça sallamayı bilmiyordum. Daha çok tanıdıkların ve kahvehaneye gelen müşterilerin ayakkabılarını boyuyordum. Boyadığım pek çok ayakkabının yanında çorapları da yandan yöreden boyamışım. Üstüme gülenler, para vermem diyenler, takılanlar, kahkaha atanlar. Moralimi asla bozmadım. Israrla devam ettim. Daha önce boyacılık yapmış bir müşteri bana tariflerde bulundu. Ondan çok yararlandım. Bir haftada fırça sallamayı, boya sürmeyi, üzerine cila atıp tekrar fırçalamayı; kirli, çamurlu ayakkabıları bıçak benzeri bir aletle temizlemeyi, ardından bezle silmeyi vs. öğrendim. On beş gün içerisinde ayrıntılarına inerek teknik tarafını hallettim. Geriye müşterileri çoğaltmak kalmıştı. Tek kusurum kalmıştı. Bazen ölçüyü kaçırıp çorapları boyuyordum. Beyaz çorap boyadığım için bir iki tokat yemiştim bir defasında. Paramı alamadan kovulmuştum. Haklıydı adam. Çünkü işimi düzgün yapamamıştım. Bir iki defa daha paramı vermediler bu yüzden. Sonunda bunun için ne yapmam gerektiğini ayakkabılarını boyadığım birisi tarif etti. Ayakkabıların iki yanına temiz kâğıt parçası yerleştirmemi, diğer boyacıların böyle yaptıklarını anlattı. Sevinmiştim. Hemen kalın ve temiz kâğıt parçaları bularak ayakkabıların iki yanına yerleştirerek boya yapmaya başladım. Çok hassas bir şekilde ve çoraplar boyanmasın diye her ayakkabının iki tarafına kâğıt parçası geçiriyor ve öyle devam ediyordum. Sonra ayakkabıcıların bunu zaten yaptıklarını müşahede ettim.

Sürümden kazanırım düşüncesiyle boya ücretini yarıya indirdim. Ayakkabısını boyadığım insanların isimlerini yazmaya başladım. Bir defter oluşturdum ve a'dan z'ye kaydettim

isimleri. İsimlerin karşısına notlar aldım: Hangi renk ayakkabısı var, hangi saatlerde hangi kahvehanede oturuyor, başka kimlere boyatıyor, ben nasıl boyarsam her zaman bana boyatır, çorabını boyarsam nasıl tepki verir vs. Müşteri ilişkileri yönetimi diyoruz buna biz. Her müşterinin kartını oluşturdum adeta. Şöyle bir misal verebilirim: Çamurlu köyünden Feramuz amca, Horasan'a taşınmış; ikindi namazından sonra Çelik'in kahvehanesine gelir, iki saat oturup gider. Bu nota göre o iki saatte onu yakalarsam ayakkabısını boyuyordum. Müşterilerimin istatistiğini yapıp bilgilerini çıkardığım için hangi saatte nerede oluyorsa hemen oraya gidiyordum. Adam beni görür görmez "Nurullah gel, ayakkabılarımı boya!" diyordu. Büyük bir mutlulukla oturup boyuyordum. Beş on dakikada tertemiz bir şekilde boyayıp kalkıyordum. Sonra başka bir kahvehaneye. Artık öyle bir hâle gelmişti ki adamlar kısa sürede bunu fark etti ve "Nurullah biliyordum geleceğini. Haydi gel boya," demeye başladılar. İki ay içerisinde günde altmış çift ayakkabı boyamaya başladım. Horasan'da bir günde kaç çift ayakkabı boyanır ki zaten? 1950'lerde köy olan küçük bir ilçe ve sekiz-on kahvehane var. Gece saat dokuz-ona kadar elli-altmış çift ayakkabı boyuyorum. Saat on ikiye kadar elektrik mevcut. On ikiden sonra jeneratörler kapanıyor ama o vakte kadar herkes kahvehanelerde. Ben de kahvehaneleri dolaşıyorum. On gibi eve gidip yemek yiyip ödevlerimi yapıyorum ve uyuyorum. Okula gidiyorum ertesi gün.

Fakat farkında değilim, sonradan öğrendim ki diğer boyacıların işini mahvetmişim. Kimse ayakkabı boyayamaz olmuş. Günde yirmi çift boyayan çocuk artık en fazla on çift boyayabiliyormuş. Cila, boya parasını çıkaramıyormuş boyacılar. Bunlar bir gün toplanıp bir değerlendirme yapmışlar ve karar almışlar: "Bu çocuk bizim işimizi aldı, piyasamızı mahvetti.

Hem fiyatı düşürdü hem de müşterilerin hepsini elimizden aldı. Bunu bir güzel dövüp korkutalım."

Amcamın oğlu Ahmet'le bir gün bir yerden dönüyoruz. Boya sandığım sırtımda. Konuşup gülüşerek Horasan tren istasyonu raylarından geçtik ve eve doğru yürüdük. Beş yüz metre kadar uzaktayız evden. Bir anda etrafımızı yedi-sekiz boyacı çocuk sardı. Hiçbir şey söylemeden sandığımı yere fırlatıp kırdılar. Paramparça ettiler ve üzerinde tepindiler. Fırçalarım parçalandı, boya ve cila kutularım yere savruldu. Üstüne üstlük iyi de bir dayak yedik. Yüzümüzde ve ellerimizde şişlikler ve morluklar oluştu. Hepsi birden yaptığı için tek kişiyi sorumlu tutamıyor insan. Şu yaptı diyemiyor. Tekniği iyi belirlemişler. Ağlayacağım, ağlayamıyorum. Ahmet de öyle. Tırnağı mı çıktı, kafası mı zedelendi tam hatırlayamıyorum ama bayağı bir darbe aldı o da.

Said amcam hadiseyi öğrenince çok kızdı. "Gidip o çocukların babalarıyla görüşeceğim çünkü hepsini tanıyorum. Gereken her şeyi söyleyeceğim onlara. Yeni bir boya sandığı yaptıracağım, onu da kırsınlar bakalım! Sen işine devam et Nurullah. Hiç kimse senin sandığına bir daha dokunamaz!" dedi. Ben de bu sözler üzerine korktum. Kavga filan çıkar diye endişelendim. "Amca hayır, ben artık boyacılık yapmak istemiyorum. 'Bir daha boya yaparsan gününü görürsün,' dediler. Onlarla uğraşmak istemiyorum. Korkmuyorum ama kavga da istemiyorum."

Amcam bu sözlerim üzerine uzatmadı meseleyi. Bir ay kadar boş gezdim, okula gidip geldim. Canım yanıyor, para kazanmam lazım diyorum. Aileme yardım etmem lazım. Babama yardım etmem lazım. Para göndermeliyim evimize, kardeşlerime hediyeler almam lazım. Böyle düşünüyor ve bir çıkış yolu bulmaya çalışıyordum.

ZORLUKLAR KARŞISINDA YILMAMAK: BULAŞIKÇILIK

Hangi gece, nerde uyursam, garip
Yine aynalarda uyanıyorum

Birkaç gün sonra en kolay yapabileceğim iş olarak düşündüğüm için belki boş yer vardır ve bulaşıkçı olurum maksadıyla lokantalara gitmeye ve "Bulaşıkçı lazım mı?" diye sormaya başladım. Bizim orada Üç Yol denilen bir kavşak vardı. İran tırları gün ve gece boyu Üç Yol kavşağından geçer giderdi. Gece lokantaları vardı. 24 saat çalışıyorlardı. Dolayısıyla bazı lokantalar, şoförler gelip gittiği için hem Üç Yol'da hem de Dörtyol'da çalışırlardı geceleri. "Akşam beşten sonra bulaşıkçı ihtiyacı olan bir lokantaya gireyim, on bir-on ikiye kadar altı-yedi saat çalışırım ve sonrasında gider uyurum," diye düşündüm ve nihayet bir lokantada bulaşıkçılık işi buldum.

Amcam "Okulunu ihmal edeceksin!" diyerek kızdı ama ben ısrarla çalışmak istediğimi söyleyince razı oldu. Bulaşıkçılık yapacağım mutfak kısmında. Kitabım defterim orda olacak, fırsat buldukça açıp okuyacağım. Ders tekrarı yapacağım. Sonra ellerimde bulaşık eldivenleri düzinelerce tabak ve bardak ve sair kapları yıkayacağım.

Lokantanın sahibi ilk günün akşamı dedi ki: "İşe tok olarak gel ve günde bir kap yemek hakkın olduğunu bil. Acıktığında

onu ye." Bir kapla nasıl doyacağım? Ama kural böyle... Başladım işe. Bir gün, iki gün, üç gün... Acıkıyorum. Bir kap fasulye yiyorum, doymuyorum. Pilav isteyeceğim, isteyemiyorum. Üç ay çalıştım. Üç ay sonra baktım ki böyle olmuyor. Hem okula gidiyorum hem çalışıyorum, akşamları karnım doymuyor. Eve gidiyorum, yengemden yemek istiyorum. Yengem yemek veriyor. Dedim ki sonra: "Hem lokantada çalışacaksın hem de eve dönüp yemek isteyeceksin! Bu olacak şey değil. Paramla bir kap daha yiyeceğim; maaşımdan kessinler." Başladım, üç dört gün ikinci tabağı yedim ve kasaya bakan kişiye not aldırdım. "Notlarınızı alın ve maaşımdan kesilsin," dedim. Bir gün lokantanın sahibi bunun farkına vardı ve çağırdı beni ve defterdeki notları gösterdi. "Sen bir sürü yemek yemişsin. Nedir bu?" diye sordu. Ben de gerekçesini anlattım ve maaşımdan kesileceğini söyledim. "Olmaz, burada kuralı bozamazsın," deyince ben de "O zaman çalışamam ben!" dedim. Kesti hesabımı, çıkardı işten beni. Bulaşıkçılık hayatım böylece bitti. Oradayken iyi bir aşçı olurum, güzel yemekler yaparım diye düşünüyordum oysa...

HEM OKUMAK HEM ÇALIŞMAK: UNLU DEFTERLER

Dokun kirpiklerime
Güneş tozu bulursun

Ne yapacağım diye düşünerek yine bir hafta on gün dolaşıp durdum. Bir şeylerle meşgul olmam, çalışmam gerekiyor. Bir cumartesi akşamı fırının önünde oturuyorum. Reşat Usta gözlerimin içine bakarak "Nurullah sen bugün müsait misin? Bizim çırak kaçtı. Bu gece için Sait abiden izin alalım. Ocağın içine fener tut olur mu? Hem yevmiyeni de vereceğiz," diye sordu.

Daha önce de ifade ettiğim gibi gece on ikiden sonra jeneratör kapanıyor, şehir karanlıkta kalıyordu. Fırında ekmek pişirebilmek için ve usta ekmekleri rahat atıp çıkarsın diye ocağın içine fener tutulması gerekiyordu. O işi yapan çırak kaçtığı için benden yardım istediler. Yevmiye de verecekler. Gayet güzel benim için. Amcam bir gün olması kaydıyla "Tamam," dedi. O gece ocağın içine dört saat fener tuttum. Bir hoşuma gitti fırıncılık, bir hoşuma gitti ki anlatamam... Hamur yapıyorlar, o hamurları önce kesiyorlar sonra işliyorlar. Ustalarda bir muhabbet var ki sormayın. Teypler var ve değişik isimlerden arabesk müzik dinliyorlar ve fıkralar anlatıyorlar. Muhabbet gırla. İşim bittikten sonra okul saatine kadar un

çuvallarının üzerinde uyudum. Yüzüm gözüm un olmuştu. Bu bile çok hoşuma gitti.

Ekmeğin yapılışı çok güzel bir süreçten geçiyor. "Acaba bunu öğrenebilir miyim?" diye düşünüp durdum. Ertesi gün ustaya dedim ki: "Bugün de ben tutayım." Usta da "Yarın okul var. Sait abi izin vermez. Çırak bulamadık. Tutabilseydin çok iyi olurdu," dedi. "Olsun, saat dörde kadar fener tutarım, sonra kalkıp derse giderim. Dört saat bana yetti," dedim. "Olmaz sen okuyorsun. Derslerine zarar verir," dedi. Ben ısrarıma devam ederek "Dörtten sekize kadar uyur, yarım saatte okula giderim. Sekiz buçuğa rahat yetişirim," dedim. Olurdu olmazdı derken "Amcandan izin almadan olmaz," dedi usta. İzin almaya gittim; amcam beni kovdu. "Gece fener tutacak, gündüz okula gidecek, hele şunun söylediğine bak! Sen deli misin be çocuk?" diye azarladı beni. Ben her sıkıştığımda yardım kapımız olan Paşa Yenge'min yanına gittim. Uzunca dil dökerek amcamı ikna etmesini istedim. Yengem "Oğlum gece fırında çalışıp gündüz okula nasıl gideceksin?" diyerek beni uyarmaya çalıştı. "Yenge fırıncılık çok güzel bir iş. Bunu yapabilirim. Öğrenirim ve bir mesleğim olur. Yapamasam da bir hafta sonra bırakırım zaten," dedim.

Tabii bu arada iki-üç ay bulaşıkçılıkla geçtiği için ikinci sınıf bitmişti. Her zamanki gibi tarlada çayırda çalışarak geçirmiştim yine yaz tatilini. Üçüncü sınıfın başındaydık ve bu hadise o günlerde oldu. Yengem durumu amcama açınca ve amcam da kesin bir dille itiraz edince "Zaten dayanamaz, bırak çalışsın. Fırında çalışmak öyle kolay mı? Bir hafta geçmeden kendisi bırakır," demiş. Bunun üzerine amcam yanına çağırdı beni. "Git çalış, sınıfta kalırsan ben sorumlu değilim. Seyfullah'a olanı biteni anlatırım. Yengen ve sen sorumlusunuz!" dedi kızarak.

Başlangıç o başlangıç. Bir daha da o fırından çıkamadım ve bir yıl sürdü bu. Büyük bir mutlulukla ve hevesle çalıştım. Fırıncılığın bütün inceliklerini öğrenmek için her türlü dikkati gösteriyordum. Ortaokul üçüncü sınıf boyunca gece saat on ikiden sabah dörde kadar ocağa fener tuttum. Dörtte un çuvallarının üzerinde uyudum. Sabah kalktım ve duş alarak una batmış tenimi yıkadım ve okula gittim. O bir yıl bu şekilde geçti ve o süre içerisinde fırıncılığı bütün ayrıntılarıyla öğrendim. Hamur yapmayı öğrendim, kesmeyi, francala işlemeyi, ekmek pişirmeyi, pidelere tırnak vurmayı öğrendim... Fırıncılığım öyle bir hâle geldi ki, daha sonraları on yıl boyunca her yaz fırınlarda çalıştım.

"Nurullah bu sene kesinlikle sınıfta kalacak," demişler. Arkamdan konuşup durmuşlar meğer. "Bu çocuktan okul başarısı beklemesin Seyfullah abi. Gece fırında çalışan çocuk ders geçebilir mi! Asla geçemez!" Bu ve benzer cümleler uçup durmuş arkamdan. O yılın sonunda da parasız yatılı imtihanı var. Okuldan döndükten sonra derslerimi zamanında çalışıp ödevlerimi yaptığım gibi parasız yatılıya da hazırlanıyorum. Öğretmenlerimden hazırlık için bir iki kitap almışım ve okuyorum. Hiçbir şekilde zorlanmıyorum ve hepsini bir arada yürütüyorum. Gece fırın, gündüz okul, akşamları da ödevlerden ve ertesi günkü konuları okuduktan sonra parasız yatılıya çalışıyorum. Şimdi düşünüyorum da cahil cesareti değil elbette bu. Garip bir durum ve sanırım kader cesareti. Gece çalış, gündüz okula git...

Nihayet yıl sonu geldi Horasan Ortaokulu'nu birincilikle bitirdim. Aldım birincilik belgesini ve götürdüm amcama. Amcam şaşırdı ve donup kaldı adeta. Bir şey diyemiyor. Bakıp duruyor öylece. Sınıfta kalırım diye bekliyormuş. Birincilik belgesini görünce şok yaşadı. Belgeye bakıyor, karneye bakıyor,

bana bakıyor. Sonra buzları çözülmüş gibi bir anda kollarımdan tutarak kaldırdı beni. Sarılıp öptü. "Bu nasıl oldu? Bunu nasıl yaptın? Gece fırında çalıştın, gündüz okul. Nasıl birinci oldun? Maşallah sana," dedi.

"Arkamdan konuşan kim varsa o gün akşama kadar benden söz etti," diye düşünüp durdum. Keyfime diyecek yoktu.

3. BÖLÜM: FİLİZ

ŞER ZANNEDİLENDEN DOĞAN HAYIR: ON KOYUN HİKÂYESİ

Ben ağı örümceğe öğretenin adıyla
Açarım kapıları

Parasız yatılı imtihanlarına girdim. İki ay geçti ve neticeleri bekliyoruz. O yaz köye birkaç günlüğüne gidip döndüm, fırında çalışıyorum. Köye gittiğimde bir hafta kadar kaldım. Anneme ve kardeşlerime hediyeler götürdüm. Evin ihtiyaçları için bir şeyler aldım. Maaşım var artık ve iyi de para alıyorum. Usta maaşlarından biraz düşük ama gerçekten iyi.

Parasız yatılı sonucu bir türlü gelmedi. Defalarca postaneden sordum, yok dediler. Herhangi bir zarfın ya da belgenin ellerine ulaşmadığını söylediler. Kazanamadım düşüncesiyle beklemekten vazgeçtim. Bir korku ve üzüntüdür aldı beni. Ateş düştü içime ve yakmaya başladı. Belgesi gelenler var, kazanan var, kazanamayan var. Ama bana hiçbir bilgi ulaşmadı.

Babam daha önceden biri iki kez: "Parasız yatılı sınavlarına hazırlan oğlum; kazanamazsan on iki koyundan onunu satar seni paralı yatılıya götürürüm. Erzurum İmam Hatip'e başlaman gerekiyor," demişti. Kazanamayınca "Eyvah! Koyunlar benim yüzümden satılacak, ne yapacağım ben şimdi?" diye yana yakıla üzülmeye başladım. Babam zaten koyunların büyük kısmını fırına ortak olmak için satmıştı. Oradan da cüzi

bir kira geliri vardı o kadar. Kalan koyunlar da on iki tane. İki tane de inek var. On koyunu sattıktan sonra geriye iki koyun iki inek kalacak. Bunlarla ev nasıl geçinecek? Süt olmayacak, yoğurt olmayacak, peynir olmayacak! Bunları düşünüp düşünüp üzülüyordum. Gözlerimden yaşlar geliyordu. "Keşke fırında çalışmasa idim. Acaba ondan mı oldu!" diye düşünmekten de kendimi alamıyordum. Bir hafta on gün "Ben niye kazanamadım?" diye kenar köşe üzülüp ağladım.

Vakit bitmişti ve gidip okula kaydolmam gerekiyordu artık. Babam rahmetli çıkıp geldi köyden. Gittim ve üzüntüyle elini öptüm. "Baba ben parasız yatılıyı kazanamadım. Fırında çalıştım herhâlde ondan oldu," dedim büyük bir acıyla. "Oğlum fırında çalışan adam okul birincisi oluyorsa ondan değildir. Demek ki nasip değil yavrum. Üzülme. Allah başka kapılar açar inşallah," dedi.

Babam gerçekten de çok mübarek bir adamdı. Kızmayı bir tarafa bırakın, beni teselli etti. Boynuma sarıldı ve alnımdan öptü. Karne falan sormazdı. Okul birincisi olduğumu amcamdan duymuş. Hayatımda bir kez bile bana karne sormadı. Ben götürüp gösteriyordum. "Tamam, biliyorum oğlum. Sen yaparsın Allah'ın izniyle," diyordu.

Bir hafta kadar Horasan'da kaldı. Bazı işlerini halletti. Sürekli olarak da beni teskin etti. "Oğlum üzülme artık. Çalışıp koyunları yerlerine getiririm. Zeytinyağı fabrikalarında, inşaatlarda çalışır hallederim sen merak etme. On koyun nedir ki! Çalış ve İmam Hatip Lisesi'ni de birincilikle bitir. Gerisini düşünme," anlamında pek çok şey söyledi bir hafta boyunca. Sonrasında beraber köye gittik. Annem hazırlıklarını yaptı. Valizimi hazırladı. Yeniden başlayan hasret günlerinin acısıyla ayrıldık oradan.

Köyden koyunları Horasan'a götürdük. Babam onları Cambaz İbrahim namıyla bildiğim arkadaşı vasıtasıyla sattı. Bir koyunun parasını kendisine ve bana harçlık yaptı. Dokuz koyunun parasını cebine koydu ve Erzurum'a gittik. Önce okula kaydettirdi beni. Öğretmen "Nerde kalacak, parasız yatılıda mı?" diye sordu. Babam bunun üzerine "Hayır, paralı yatılıya kaydettireceğim," dedi. İçime çivi gibi işledi bu söz. "Kayıt belgesini getir, nerde kaldığını bilelim," dedi öğretmen.

Paralı yatılıya gittik. Veznedara bir öğrencinin yıllık ücretini sordu babam. Adam öyle bir ücret söyledi ki şaşırıp kaldım. Sanki dokuz koyunu kaça sattığımızı bilir gibiydi. Söylediği miktar ona denkti çünkü. Babam gülümseyerek "Cebimde dokuz koyun parası var. Yatılı ücretine ancak yetiyormuş meğer. Şükürler olsun, başka bir şeye gerek kalmadı," dedi. Veznedar bunun üzerine "Vay be ağabey, dokuz koyun sattın ha. Maşallah yani," dedi. Babam da "Evet, on koyun sattım birini harçlık yaptım. Dokuzunu da buraya veriyorum. Çocuğun adı Nurullah, önce Allah'a sonra sana emanet kardeş. Burada kimseyi tanımıyor. Sana zahmet ilgilen onunla, olur mu?" dedi. Başını salladı veznedar.

Böylece paralı yatılı günlerim başlamış oldu.

Erzurum'u bilmiyorum. İlkin okulun yolunu öğrenirim ve paralı yatılıdan gidip gelmeye başlarım diye kuruyordum. Erzurum'da iki tane halam var. İsimleri Şadime ve Nuriye ama evlerinin nerede olduğundan haberim yok. Kayıt ve yerleşim işlemleri bittikten sonra babam beni Nuriye halama götürdü. Önce onların evini gösterdi. Hafta sonları gider gelirsin dedi. Sonra da Şadime halamın evini öğretti. İki gün sonra da ayrılıp gitti.

Erzurum günlerim böyle başladı. Kısa sürede uyum sağladım. Yolları öğrendiğim için İmam Hatip Lisesi'ne rahatlıkla gidip gelmeye başladım. Derslere giriyorum, gerekenleri yapıyorum ama durgunum. Keyfim yok ve bu yüzüme davranışlarıma yansıyor. Parasız yatılıda kalan öğrencilere ibretle, hasretle bakıyorum. "Ne yaptım, niye kazanamadım; babam benim için koyunlarını sattı. Evimizi yoğurtsuz, sütsüz, peynirsiz bıraktım," diye dövünüp duruyorum. İskender diye bir arkadaşım var; aynı odada kalıyoruz. O da benim gibi mahzun birisi. Ailesinden ayrılığa dayanamıyor, akşamları pencereden dışarı bakıp hayaller kuruyoruz. Horasan aklıma geliyor. Parasız yatılı sınavları, fırın... Acı çekiyorum gerçekten, büyük acı. Ben böyle olmamalıydım diye düşünüyorum. İçim içimi yiyor adeta. İki ay sürdü bu işkence. Dersler bütün hızıyla ilerliyor. Mesleki dersler de var; Kur'an-ı Kerim, hadis, fıkıh, tefsir vs. Yavaş yavaş çalışmam gereken bölümler artacak ve çalışasım gelmiyor. Ama çalışmak mecburiyetindeyim.

Bir gün İmam Hatip'te geziniyorum. Dersler bittiği için yine imrenerek parasız yatılıya gidenlere bakıyorum. Necati Demirci adında bir müdür muavinimiz vardı. Beni öylesine garip garip gezinirken gördü. İlk iki ay derslerden hep iyi puanlar alıp öğretmenlerimin dikkatini çektiğim için meslek derslerimizden birisine giren Necati Demirci de tanıyordu beni. Yanıma gelerek "Nurullah sen neden parasız yatılıda kalmıyorsun da paralı yatılıya gidiyorsun?" diye sordu. "Hocam maalesef ben kazanamadım," dedim. "Olur mu? Senin adın listede var," deyince içimi tuhaf bir sevinç kapladı. Kanatlanır gibi oldum bir anda. Meseleyi kavrayamadım ama kalbim hızlı hızlı attı. Bilgim olmadığını söyledim. Peşinden gelmemi söyleyerek yukarı kattaki odasına doğru yürüdü. Listeye baktık. Sahiden de kazananlar listesinde adım vardı. Heyecandan ayakta

duramayacak hale geldim bir anda. "Hocam bana belge gelmedi?" dedim. "Büyük ihtimalle kaybolmuştur," dedi. Bir anda o kadar çok sevinmişken aniden büyük bir hüzün sardı içimi. "Hocam ne yapacağım? Kayıtlar da bitti!" dedim üzüntü ve endişe ile. "Kayıtları bir hafta uzattık Nurullah, hemen babana haber ver gelsin; parasız yatılıya alalım seni." Uçarak ayrıldım yanından. Ayaklarım yere değmiyordu. Düşecek gibi oluyor toparlanıyordum. O dakikalardaki mutluluğumu gerçekten tarif edemem. Koyunları babamın ahırına yeniden koyacak olmamıza mı, okulun bitişiğindeki parasız yatılıya geçerek dört yıl sürecek uzunca bir yolculuktan kurtulmama mı, yoksa sonraki yıllarda satacağımız koyunları artık satmayacak olmamıza mı sevineyim, bilemeyecek halde idim. Gözlerimden yaşlar süzülüyordu. Ağlıyordum...

Horasan'daki fırında çevirmeli bir telefon vardı. Şehir merkezindeki büyük postane binasına giderek aradım ve amcamı çağırın dedim. Beş dakika sonra bir daha aradım, amcam telefonun başında idi. Amcama dedim ki: "Amca, meğer ben parasız yatılıyı kazanmışım. Belgem kaybolmuş. Babamı hemen haberdar et. Bir an önce gelsin. Kayıt için onun gelmesi gerekiyormuş, gelsin." Sesim titriyordu. Ben titriyordum. Olanı biteni anlattım bir nefeste ve koşar adım ayrıldım oradan.

Babama haberin gitmesi ve okula gelişi on beş güne ancak gerçekleşti. Kayıtlara yetişemeyeceğiz diye ödüm kopuyordu. Heyecan ve korkuyla Necati Hocama giderek "Babam köyden gelmedi daha, kayıt zamanı da geçiyor. Çaresiz kaldım hocam," dedim. Necati Demirci hocam bana "Oğlum bir hafta daha uzattık, rahat ol," dedi. Babam kaydın bir gün öncesinde ancak gelebildi. Durumu anlayamamış. Teferruatıyla anlattım. Gözlerinin parladığını hissettim. Çok sevinmişti o da. Emin olmak için İmam Hatip Lisesi'ne gittik ve Necati Demirci'yi

bulduk. Babam haberin doğru olduğunu anlayınca "Şükürler olsun," dedi. "Vardır bunda da bir hayır." Sağlık raporuydu filan derken bütün yapılması gerekenleri hallettik. Kayıt bittikten sonra odam ve dolabım hazırlandı. Sonra paralı yatılıya gittik ve eşyalarımı aldık. Veznedar babama "Ne oldu ağabey, buralara gelmişsin yine?" diye sordu. Babam "Çocuk meğer parasız yatılıyı kazanmış ama belgesi gelmemiş. Durum ortaya çıkınca kaydını yaptırdık ve parasız yatılıya geçiyor," dedi. Veznedar "Oo çok sevindim. Koyunların büyük kısmını kurtardınız maşallah. Nurullah'ın iki aylık masrafını düşelim, kalanı iade edelim," dedi. Defterlerini açtı ve bir müddet hesap yaptı. Toplayıp çıkardı filan. Tebessüm ederek "Dokuz koyunun parası vermiştin; ikisi gitti ama yedi koyunun parası burada ağabey," dedi ve yığınla parayı bankın üzerine koydu. Babam paraya şöyle bir baktı ve aldı eline. Bir an için düşündü. Sonra sakin bir eda ile aldığı parayı yeniden koydu bankın üzerine. Veznedarın gözlerinin içine bakarak şöyle sordu: "Bu yurtta taksitini ödeyemeyen çocuklar var mı?" Veznedar önce anlayamadı ve babamın yüzüne garip garip baktı. Babam soruyu tekrarladı:

"Çocuklardan taksidini ödeyemeyenler, harçlıksız kalanlar, Sıkıntı çekenler var mı?" Veznedar bir şeyleri anlamaya başlamanın yüz ifadesiyle "Olmaz mı..." dedi. "Çok var... Bir kısmı fakir ailelerin çocukları. Taksitlerini aksatıyorlar ve zaman zaman da ödeyemiyorlar. İçlerinde harçlıksız kalanları, hafta sonu bir kez bile dışarıya çıkamayanları oluyor," diye devam etti. Babam şöyle bir durdu ve sonra veznedarı ve beni şaşkınlığa uğratan cümleleri sıraladı. "Ben bu parayı zaten gözden çıkarmıştım. Sana bu yedi koyunun parasını emanet olarak bıraksam, adil bir şekilde o çocuklara dağıtır mısın?" Veznedar ayağa kalktı ve hayretler içinde "Ağabey sen ne diyorsun? Bu çok para!" dedi. Babam aynı sakinlikle cevapladı: "Çok dediğin

nedir ki? Allah verdikten sonra kim alabilir ki bizden. Onun hazinesi sonsuzdur. O lütfederse hesabı olmaz paranın. Ben bu parayı gider tekrar kazanırım. Ama o çocukların böyle bir imkânları yok. Zaten fabrikalara gidecek ya da inşaatlarda çalışacaktım. Giderim. Bari o çocuklara bir faydamız dokunsun. Nurullah'ın belgesi işte bunun için gelmedi belki de kardeş. Bu parayı onlara verelim diye." Adamın gözleri ıslandı. Ağladı ağlayacak neredeyse. Ayağa kalkıp babama sarıldı. "Ağabey sen ne güzel bir şey yaptın, çocuklara çok faydası olacak bunun," dedi. Babam "O zaman sana emanet, bu parayı adil bir şekilde dağıt," diye karşılık verdi. "Tamam bana emanet abi, bu parayı adilce dağıtırım onlara," dedi veznedar. Gidip hızlıca iki tane çay getirdi bize.

Çayları içtik ve kalkmaya hazırlandık. Veznedar "Ne büyük zenginlik ettin ne büyük ikramda bulundun Seyfullah abi," deyince babam içe işleyen sesiyle açıklamalarda bulundu. "Buraya on koyunu satıp gelirken ardımda iki tane koyun kalmıştı, iki tane de inek. Yani ahırım sürülerle dolu da onun için veriyorum diye düşünme. Lakin ben gerçekten zengin bir insanım. Kimselere muhtaç değilim. Elimde başkalarına da verebileceğim bir şeyler var. Zengin elindekilerden başkalarına da verebilen kişinin sıfatıdır. Bir kişi elindekilerden bir şeyleri ihtiyaç sahiplerine vermeyi beceremiyorsa fakirdir. Hadsiz miktarda malı mülkü olsa bile fark etmez. Yoksuldur. Bir şey veremiyorsa ihtiyaç sahibidir. Gözü doymamış demektir. Ama benim şu an bu koyunlara ihtiyacım yok. Kış için evimizin ihtiyacı olan yağ ve peynir yapıldı. İlk bahara kadar gidip çalışır o koyunların yerine yenilerini alırım. Rahmetli babam Sibirya gazisi idi. Ve her zaman şöyle derdi: 'Yardıma muhtaç olanlara yardım edin. Unutmayın ki yardım etmek üzere uzandığınız

her el kendi elinizdir.'" O günden sonra daha önce dedemden de duymuş olduğum bu sözü bir daha unutmadım.

Allahaısmarladık diyerek ayrıldık oradan. Karışık duygular içindeydim. Biraz üzüldüm biraz mutlu oldum. On koyunu geri aldık diye annem ve çocuklar adına sevinmiştim. Ama onlar dönmemek üzere ihtiyaç sahiplerine gitti. Babam bunu fark edince başımı okşadı. "Oğlum rahat ol, ihtiyaçlı çocuklara şimdi o paranın fazlasıyla faydası olacak. Bunun sevabı büyüktür. Koyunları yerine koyarız kuzum." Gözlerinin içine baktım. Sevgi ve muhabbet doluydu.

Yürüyüp gittik.

GİRİŞİMCİLİK: BOYAMAYA DEVAM

Bir acem lâlesi getir de bana
En derin mahremine varsın umutlarımız

Babamın paralı yatılıdaki çocuklarla ilgili söyledikleri beni öylesine rahatlatmış ve derin duygularla baş başa bırakmıştı ki anlatamam. O anda içimden şimşek hızıyla bir düşünce geçti ve bunu yapmam gerektiğini kafama koydum. İçimden sürekli şöyle geçiyordu: "Güzel bir boyacı sandığı yaptırırım. Parasız yatılı yönetimi izin verirse yemekhane girişinde boyacılık yaparım. Okul bitene kadar da on tane koyun parasını biriktirir, alır babama götürürüm." Bu düşünceyi kısa sürede öylesine benimsemişim ki rüyalarıma girmeye başladı. Bir hafta on gün zihnimde taşıdım ve ince hesaplar yaptım. Meseleyi nasıl başaracağımın planlarını kurguladım. Necati Demirci hocamın yanına gittim ve dedim ki: "Hocam benim şöyle bir düşüncem var. Yurt yemekhanesinin girişinde iki kolon arasında küçük bir bölme bulunuyor. İzin verirseniz boya sandığı yaptırarak oraya koyup boş zamanlarımda boyacılık yapmak istiyorum." O da bana "Oğlum nasıl yapacaksın? Boyacılık yapmayı biliyor musun? Hem derslerin var; onları ihmal edersen olmaz," dedi. "Kıymetli hocam, ben hem çalışır hem de derslerimi yaparım. Benim için sıkıntı olmaz. Ortaokulda boyacılık yaptım, fırında çalıştım. Çalışarak okudum zaten," diye karşılık verdim. Bunun üzerine parasız yatılının müdürünü aradı ve gerekli izni aldı. Yol açılmıştı.

Parasız yatılıda da beş yüz civarı öğrenci kalıyordu. Bekâr öğretmenler vardı. Sayı bir hayli kalabalıktı. Parasız yatılının müdürü "Necati Bey çok iyi olur. Eğer öğrencimiz derslerini aksatmadan becerebilirse yapabilir. Girişteki bölmeyi ona veririz, orada yapsın boya işini," demiş.

Boya sandığı yaptırdım ve söz konusu bölmeye yerleştim. Horasan'daki iki aylık boyacılık serüvenimle yeniden baş başa kaldım. Her gün yirmi çift, otuz çift, bazen kırk çift ayakkabı boyuyordum. Çok iyi para kazanmaya başladım. Öğretmenlerin, öğrencilerin ayakkabıları fazlasıyla imkân sundu bana. Akşamları dersler bitince odama gidiyorum. Sandığımı alıp yerime iniyorum. Yemekten önce ve sonra boyuyorum ayakkabıları, ücretimi alıyorum. Geceleyin yürütülen parasız yatılı mütalaa dersleri başlıyor. Onlar bittikten sonra derslerimi çalışıp ödevlerimi yaparak uyuyorum.

Bir, iki, üç gün derken paralar yığılmaya başladı. Nereye koyacağım bilmiyorum. Dolabımda saklayamam. Parasız yatılıda kalan ismi mahfuz bir öğretmenimizin odasına gittim. Çok hoş, mübarek ve mütebessim bir adamdı. Anlattım durumu. "Hocam boyacılıktan iyi para kazanıyorum ama paraları koyacak yer yok. Ne yapabilirim? Bir fikir verin olur mu?" deyince o müstesna insan bana "Sen paraları bana getir, ben kayda geçirip muhafaza ederim merak etme," dedi. Rahatlamıştım.

Biriken paraları öğretmenime götürmeye başladım. Dört yıl boyunca her gün kazandığım boya paralarını ona verdim. Üç yıl boyacılık devam etti, dördüncü yıl boyacılıkla beraber paralı ödevler de yapmaya başladım. Ödev ya da boyacılık fark etmez. Elime geçen her kuruşu öğretmenime teslim ettim. Dört yıl sürdü bu.

HOŞ HATIRALAR: PARALI ÖDEV İŞİ

Sen bir gergeften oku ruhumun öyküsünü
Oyasını göstersin bize gökte turnalar

Rıfat Kars isminde bir arkadaşımız vardı. Çokça hareketliydi ve sık sık şehir merkezine giderdi. Yiğit ve güzel bir insandı. Bir gün boya yaptığım esnada yanıma geldi ve nefes nefese "Nurullahcığım, coğrafya ödevim var. Onu yap, sana para vereyim," dedi. Ne kadar vereceğini sordum. "Kaç saatte yaparsın?" dedi. "Ancak iki saatte," dedim. "İki saatte kaç ayakkabı boyuyorsun?" diye sordu. "Yirmi çift," dedim. "Tamam, yirmi çift ayakkabı boya parası veririm. Yeter ki ödevimi yap. Şehre gideceğim ve bu yüzden benim yapma imkânım yok," dedi. O gün için vaktim olmadığını söyledim. "Üç güne kadar yapıp vermen benim için uygundur," deyince anlaştık. Üç gün içerisinde ödevini yapıp verdim ve yirmi çift ayakkabı parası aldım. Birkaç gün geçmedi ki talep arttı. Birçok arkadaşım geldi benzer gerekçeler sıraladılar ve ödevlerini yapmamı istediler. Başladım onların da ödevlerini yapmaya. Bir taraftan boya yapıyorum, bir taraftan mütalaa saatlerinde ödev yapıyorum. Ödevleri teslim ediyorum. Hem boyacılıktan hem de paralı ödev yapmaktan ötürü bir hayli para kazanıyorum ve götürüp güvenilir öğretmenime teslim ediyorum. Ayrı ayrı veriyorum ama. Bunlar boya parası, bunlar da ödev parası diye sayarak öğretmenime aktarıyorum paraları. Ödev yaptığımı ilk duy-

duğunda tebessüm etmiş ve yöneticiler duyarsa sana zarar verebilir anlamında uyarılarda bulunmuştu. Sonra da senin suçun yok, yapmayanlar düşünsün diye rahatlatmıştı beni.

Bir gün dediler ki: "Okul müdürü Abdurrahman Teber seni çağırıyor." Abdurrahman Teber hocamız bu konuşmayı yaptığımız şu günlerde Ankara'da oturuyor. Bir hayli yaşlandı ama oldukça da dinç şükür. Çok iyi bir yöneticiydi ve kendisini öyle fazlaca belli etmeyen önemli bir liderdi. Yerine göre otoriteyi kullanır, yerine göre duyguyu, sevgiyi... Dengeli, çok da sevilen, İmam Hatip Lisesi'ni her mecrada çok iyi savunan, koruyan ve kollayan, problemlerini çözmeye çalışan biriydi. Hem çok sevdiğimiz hem de ürktüğümüz, ayağımızı denk alalım dediğimiz kıymetli müdürümüzdü. "Abdurrahman Teber çağırıyorsa bir sıkıntı var," diye düşündüm. Kapısını heyecan ve biraz da korku ile çalıp odasından içeri girdim. Pencereden dışarı bakıyordu. "Hocam ben geldim, Nurullah," dedim. "Gel bakayım yanıma," diye işaret etti. Korktum çünkü bunu oldukça sert bir tonda söyledi. Yanına gittim, döndü ve yüzüme kızgınlıkla baktı. Kulağımı tuttu ve sıkmaya başladı. Sıktıkça sıktı. Acıyı damarlarımda hissettim. Canım yandı. Yüzüm kırış kırış oldu ve inledim! "Sen neden başkalarının ödevlerini yapıyorsun? Sen okul birincisi bir öğrencisin. Niye başkalarının ödevlerini yapıyorsun? Onların elleri ve parmakları yok mu? Onlar öğrenci değil mi?" diye öfkeyle sordu. Belli ki başkalarının ödevlerini yapmama canı çok sıkılmıştı. Canım acıyınca kendimi tutamadım ve ödevleri parayla yaptığımı söyledim. "Ne!" dedi ve sesini yükselterek hayretini dışa vurdu: "Nasıl yani? Sen şimdi o ödevleri bir de para alarak mı yapıyorsun?" "Evet, hocam, onların her birinden ödev parası alıyorum. Çünkü kendilerinin yapmaya zamanları yokmuş. Benden istediler, ben de kabul ettim. Yapıp alıyorum paralarını," dedim.

Durdu ve bir an düşündü. Sakinleşti. Kızacak gibi yaptı ama kızmadı. Gözlerimin içine baktı ve kahkahalarla güldü. "Yani sen şimdi bütün o ödevlerden de mi para kazanıyorsun. Bre oğlum boyadan kazanıyorsun yetmedi mi ki ödev işine de el attın..." "Hocam ben el atmadım yemin olsun ki. Onlar gelip istediler. Ben de hayır diyemedim," diye karşılık verince bu sefer "Kimlerin ödevlerini yapıyorsun söyle bakalım?" Ödevini yaptığım isimleri birer birer saydım. Camdan dışarı baktı bir süre. Başını salladı, güldü. Kendi kendine bir şeyler fısıldadı. "Hey Allah'ım," dedi. "Şu dünyanın işlerine bak. Neler görüyoruz şu dünyada. Birileri hiç yapmak istemiyor, birileri hepsini yapmaya çalışıyor."

İsimlerini saydığım arkadaşların tamamı çok hoş insanlar ve güzel arkadaşlar. Hepsini şu anda bile çok özlüyorum. İyiliksever, vatan millet dostu, fedakâr ve hatır gönül bilen çok iyi insanlar. Ama işte o günkü yerinde duramaz hâlleriyle ödev yapmaya vakitleri yok. Dışarı gidiyorlar, şehre gidiyorlar, sporla, güreşle uğraşıyorlar, vs. camdan dışarı bakarken bir an bana döndü ve dedi ki: "Ulan zaten bunlar ödev falan yapmazlar. Yap bunların ödevlerini, al paralarını." Müdürümüzden ruhsatı alıp çıkmıştım. Bir daha da kimse benim ödev yapmama karışmadı. Bir yıl boyunca ödev yapamayanların ödevlerini yaparak da para kazandım.

DÖRT SENENİN BİRİKİMİ: KOYUNLARIN GERİ DÖNÜŞÜ

Umut adlı mehpârenin kalbine
Tebessüm doldursun gelip geçenler

Dört yıl bitti, mezun oldum. Erzurum İmam Hatip Lisesi'ni de birincilikle bitirdim. Üniversite imtihanlarına girdik. Horasan'a döneceğim artık, boyacılık da bitti, ödev yapmak da. Sandığımı paketledim ve gideceğim artık. Öğrenciler de yavaş yavaş ayrılıyorlardı zaten. Paralarımı teslim ettiğim öğretmenimi koridorda yakaladım. "Hocam okul bitti, izniniz olursa gideceğim artık," dedim. "Nereye gidiyorsun, dur bir, hazineni getireyim sana. Öyle git," dedi ve odasına yöneldi. Dört yılda ne kadar para kazandım bilmiyorum. Hepsini gün gün ona teslim etmiştim. Bana gerçekten de bir hazine getirdi. Bir büyük torba dolusu para... Küçükleri büyütmüş, götürüp bankalarda değiştirmiş. Ama yine de torba dolu dolu. Bana bir de defter getirdi. Dört yılın hesabını gün gün yazmış. Hangi gün ne kadar para verdiğimi satır satır işlemiş. Ödevlerden ve ayakkabılardan ne kadar kazandığımı ayrı ayrı yazmış. Her kaydın altına imzasını atmış, defterin sonuna ise "Nurullah seni tebrik ediyorum. Dört yılda bir hazine kazandın gerçekten. Hem okulu birincilikle bitirerek emsalsiz bir hazinenin sahibi oldun hem de bu kadar paranın. Seni tebrik ediyorum. Başarılarının devamını diliyorum. Yolun açık olsun evladım,"

diye not düşmüş. Öylesine duygulandım ki ağlamamak için kendimi zor tuttum. O defteri hatıra olarak saklıyordum, bir taşınma esnasında kaybettim ve çok üzüldüm. Önemli bir vesikaydı çünkü.

Sonra paraları sayarak bana teslim etti. Gülümseyerek "Bu kadar parayı ne yapacaksın?" diye sordu. "Hediyeler alacağım," dedim. "Hediye almakla bitmez bu para," dedi. "Ama çok yer var. Horasan'da Sait amcam ve ailesi var. Onlara güzel hediyeler alacağım. Kars'a hediye göndereceğim çünkü orada yanında kaldığım teyzem var, çocukları var. Aşağı Tahir Hoca köyünde yine yanlarında kaldığım Hüsamettin eniştem var, halam var. Onlara göndereceğim. Ceyrek köyünde ilkokula yanında başladığım öğretmenim Hüsamettin Kaya var, ona ve çocuklarına hediye almak istiyorum," dedim. Bu düşünceler dönüp dolaşıyordu içimde.

"Başka ne yapacaksın?" diye sordu. "Bir de on koyun var, onları alıp götüreceğim," dedim. Merak edip sorunca meseleyi anlattım. Ayağa kalktı ve bana sarıldı. Tebrik etti. "Ne güzel bir şey böyle bir durumun bir yerinde vazife yapmış olmak. Çok duygulandım çok. On koyun parasını senin adına benim biriktirmiş olmam da benim mutluluğum oldu. Haydi git ve koyunları alarak götür babanın ahırına," dedi. Elini öperek eşya valizim ve boya sandığım yanımda ayrıldım oradan.

Heyecanla Horasan'a gittim. Boya sandığımı sonradan yine kullanabilirim düşüncesiyle Sait amcamın kilerine yerleştirdim. Babamın daha önce de bahsettiğim ve on koyunu hayvan pazarında satıp paralarını babama veren cambaz arkadaşı İbrahim amcayı buldum. Durumu anlattım. O da çok duygulandı. "Benim on koyun almam lazım eve. Yardım eder misin amca?" deyince. "Ben en uygun fiyatlarla hemen alırım şimdi," dedi. Pazara gittik. Bana alıyor diye ciddi pazarlıklar yaparak

on koyunu satın aldı. Ben de "İbrahim amca koyunların hakkı neyse onu ver. Ucuza alalım diye haklarını kısma!" dedim. Bir hayli tebessüm etti ve "Babasının oğlu işte. Bırakmıyor ki pazarlık yapayım," diyerek güldü. "Peki, Nurullah, sen merak etme. Senin baban derviş gibi bir adamdır. O yüzden çok pazarlık yapmıyorum. Haklarını vererek alıyorum," dedi ve on koyunu aldı. Koyunlara ve hediyelere fazlasıyla yettiği gibi bir miktar para da arttı. Onu da anneme vereyim diye geçirdim içimden. Burada üzüldüğüm tek şey köye giderken içinden geçtiğimiz Ceyrek köyünde sorduğumda ayrıldığını söyledikleri Hüsamettin Kaya öğretmenimin adresine ulaşamamak oldu. Daha sonraları Ceyrek'den ayrılınca Horasan'da bir ilköğretim okuluna, oradan da Isparta'ya gittiğini öğrendim.

Koyunları götürüp bir tanıdığın ahırına koyduk. Sait amcamın evine gittim. Komşularımızın arkadaşım olan çocukları vardı. Onlardan birisi de Behçet Aktaş isimli can ciğer arkadaşımdı, şimdi Mersin'de. Bazen beni arıyor sağ olsun. Vefa nedir bilen ve kumaşı güzel bir insan. Hatta bu hikâyeyi televizyonda anlatınca da beni aramıştı. Gittim Behçet'i buldum ve "Behçet, bu koyunları köye götürmem gerek; bana arkadaşlık eder misin?" diye sordum. O da hiç tereddüt etmeden "Tabii ki," dedi. Behçet'le hemen yola çıktık ve koyunları rahat bir yolculuk ile dört-beş saatte köye götürdük. Akşam olmak üzereydi. Pinaduz Dağı'nın uçurum hariç kısımları yayla ve yeşillik olduğu için sürüler gelirdi köyümüze. Babam duvarın dibinde oturuyordu. Bir anda böyle koyunları ve bizi "Ne o Behçet, yaylaya sürü mü getirdin?" diye sordu. "Seyfullah amca ben sürü falan getirmedim, Nurullah aldı bu koyunları. Niye bilmiyorum ama o aldı. Söylediğine göre dört yıl önce götürüp satmışsın bunları. Geri getirdi," dedi Behçet. Babam şaşırdı, ayağa kalktı, koyunlara baktı baktı ve o şaşkınlıkla "Nasıl yani?" diye sordu. Behçet

de bunun üzerine "Amca, üç dört sene önce ahırdan on tane koyun çıkarmışsın; onları alıp getirdik işte," deyince babam bu sefer "Sen ne yaptın oğlum!" diyerek bize doğru yürüdü. Bu arada babam kış aylarında gurbete giderek çalışıp on-on beş tane koyun almıştı zaten. Yanımıza geldi. Koyunları göstererek "Nasıl aldın oğlum"? dedi. "Size dört yıldır söylememiştim baba. Yurtta boyacılık yaparak para kazandım ve o paralarla alıp getirdim," dedim. Boynuma sarıldı; gözünden yaşlar süzüldü. "Oğlum bin tane koyun olsa sana feda olsun. Yapsan da feda olsun yapmasan da! Sen zaten okullarını birincilikle bitiriyorsun. Yine öyle mi bilmiyorum ama eminim öyledir." Ben hemen araya girdim ve "Evet baba İmam Hatip Lisesi'ni de birincilikle bitirdim," dedim. O devam etti. "Zaten okuyorsun ve görevini fazlasıyla yapıyorsun. Koyunlar gelmeseydi aklımızdan mı geçecekti. Hayır. Yeter ki önce imanınız, sonra canınız sağ olsun yavrum," dedi. Ben de bunun üzerine "Baba lisenin başında parasız yatılıyı kazamadığımı düşündüğüm için çokça acı çekmiştim. Sonra kazandığım anlaşılınca geri almayıp da koyunları çocuklara hediye edince ilkin üzülmüş ama sonra da davranışının güzelliği karşısında mest olarak buna karar vermiştim," dedim.

Koyunları ahıra yerleştirdikten sonra anneme ve kardeşlerime koştum.

Büyük mutluluktu.

BİR SIKINTI BİN HAYIR KAPISI AÇAR: ÇANAKKALE ŞİİRİ

Harfler senin dudaklarından
Kelâm içimden dökülsün benim

İmam Hatip Lisesi son sınıfta iken bir gün okul müdürümüz Abdurrahman Teber beni çağırdı. 12 Mart Pazartesi 1979. "18 Mart Pazar günü Çanakkale'yi anma töreni var," dedi. Bir liste tutuşturdu elime. "Bu listede elliye yakın yazı ya da şiir bulunmakta. Bunlardan hepsi diğer liselere dağıtılmış, ortaokullara, ilçelere gönderilmiş. Bizim liseyi temsilen Çanakkale ile ilgili bir yazı ya da şiir bulmamız lazım. Sen şiir ve edebiyatla ilgileniyorsun, bir şiir ya da yazı bulup gel ve pazar günü gidip Halk Eğitim Merkezinde oku," dedi. Ben de "Tamam," dedim. O zamana kadar lisede birkaç yarışmada derece almıştım. Sanat edebiyat çalışmaları yapıyordum. Nurdoğan Savran isminde edebiyat hocam vardı mümtaz bir hanımefendiydi. Ziyadesiyle ilgileniyordu yaptığım çalışmalarla. Metinleri okuyup değerlendiriyor ve yönlendiriyordu.

Okul müdürümüzün talimatı üzerine kütüphanelere gittim ve iki gün aradım, taradım elli tane yazı ve şiirin dışında bir şey bulamadım. Çaresiz bir şekilde üçüncü gün Abdurrahman Teber'in yanına döndüm ve bulamadığımı söyledim. Çok iyi bir yöneticiydi müdürümüz. Liderlik özelliklerine sahipti. Durum gereği biraz da otoriterdi. "Çıkıp git ve bulmadan gelme sakın.

Kimi göndereceğim anma törenine? Sen şairsin, şiirle uğraşıyorsun, sen bulamazsan kim bulacak! Git ve bul!" dedi, kovdu beni adeta. Ne yapacağımı şaşırdım. Üniversitede akraba bir tanıdığımız vardı, M. Sıtkı Aras. Allah rahmet eylesin. Ziraat profesörüydü. 07.03.2019 tarihinde Hakk'ın rahmetine vâsıl oldu. Çok severdi beni ve çok severdim kendisini. Erzurum'un önemli simalarından sevgili M. Çetin Baydar ağabey ölümünden sonra kendisiyle ilgili bir yazı kaleme almıştı ve okuduğumda gözyaşlarımı tutamamıştım. İki tanesi *Çiçekler Üşümesin* ve *Hüznün Lâlesidir Dünya* isimli şiir kitabımda olmak üzere kendisine ithaf ettiğim şiirlerim vardır. Hakkı vardır üzerimizde. Herkesin bildiği şekliyle Sıtkı Bey idi o. Babam tanıştırmıştı bir gün Horasan'da. Doktorasını tamamlamıştı ve doçentliğe hazırlanıyordu. Perşembe günü yanına gittim ve anlattım derdimi, listedekilerin dışında Çanakkale ile ilgili bir yazı ya da şiir bulmam lazım diye söyledim. Tarih veya edebiyat bölümü hocalarında bulup bulamayacağımı sordum. Aldı beni, Edebiyat Fakültesine edebiyatçı hocalara götürdü. Edebiyatçılar kaynaklarını taradı, baktılar. "Bunlar dışında elimizde bir şey yok," dediler. Meğerse zaten sadece onlar yazılmış, bir şey yokmuş başka. Bulamadım, geri döndüm. Abdurrahman Hoca'nın yanına gidemiyorum, korkuyorum. O gece sabaha kadar uyuyamadım. Tarih kitabındaki Çanakkale kısmını -iki paragraf- defalarca okudum, savaşı hayal etmeye çalıştım. Ve sonunda gece yarısı bir Çanakkale şiiri yazdım. *"Mehmetçikler imanla Allah Allah dediler, her mermiyi atışta Bismillah dediler!"* diye beyitlerin bulunduğu hamasi bir metin hazırladım. Altına da kendi adımı yazmaya korktuğum için Ziya Osman Saba adını yazdım. Müdür Bey "Nerden buldun?" diye sorarsa dergilerde bulduğumu söylerim, kaynar gider arada diye düşündüm.

Ertesi gün cuma idi. Gittim ve heyecanla çaldım kapısını. "Buldum hocam," dedim. Merakla aldı şiiri eline ve okudu. "Ziya Osman'ın böyle bir şiiri de mi varmış? İlk defa duyuyorum," dedi. "Hocam ben de ilk defa gördüm, dergilerde buldum," dedim. "Tamam, törene gideriz, okursun" demesini bekledim. Yanılmışım. Hiç ummadığım bir şey yaptı müdürümüz. "Nurdoğan Hoca'yı çağır da bir baksın bu şiire. Doğru mudur, değil midir, yanlış bir şey yapmayalım," dedi bir anda. Öyle bir korktum ki anlatamam. Ne yapacağımı bilemedim. Utana sıkıla derste olduğu sınıfa gidip çağırdım. Nurdoğan Hanım geldi, şiire şöyle bir baktı ve "Bu şiir Ziya Osman'ın değil, onun böyle bir üslubu da yok zaten," deyiverdi. Korkudan ödüm patladı derler bizde. Aynen o durumda idim. "Eyvah! İşte şimdi yandım. Yalan söylediğimi anladılar. Kesin ceza alırım artık!" diye geçirdim içimden. Abdurrahman Hoca bana döndü sert bir şekilde "Oğlum sen nerden buldun bunu?" dedi. Yüreğim çatlarcasına ve aceleyle ve biraz da kekeleyerek kelimeleri art arda sıraladım. "Bütün kütüphaneleri aradım, üniversite hocalarına gittim. Hiçbir yerde bulamadım hocam. Ben de törende şiirsiz kalmayalım diye gece sabaha kadar uyamadım ve bir Çanakkale şiiri yazdım," dedim. Titrediğim her halimden belli oluyordu. Abdurrahman Teber hocam sandığımın tam aksine tebessüm etti, heyecanlandı. "Maşallah, bizim öğrencimiz Çanakkale şiiri yazmış, hem de güzel bir şiir. Nurdoğan Hanım dersleri tatil et, hemen bütün öğrencileri ve öğretmenleri konferans salonunda toplayın," dedi. Ben heyecandan ne yaptığımı bilemez bir hâldeydim. On beş-yirmi dakika içerisinde herkes büyük konferans ve tiyatro salonunda toplandı. Abdurrahman Hoca sahneye çıktı ve bir konuşma yaptı. Olanı biteni anlattı. Öğretmenlerim ve okul arkadaşlarım büyük bir merakla izlediler müdürümüzü. Hoca konuşmasını bitirince bir anda çağırdı ve sahneye çıkardı beni. Bir de baktım herkes

üstüme gülüyor. Şaşırdım ve bir tuhaf oldum o anda. Sonra neden güldüklerini fark edince ben de kendimi tutamadım ve güldüm. Parasız yatılı girişinde boyacılık yaptığım için saçlarımı kestirmeye vakit bulamamıştım. Beden eğitimi öğretmenim o gün uzamış saçlarıma makas atmış, iki tane derin iz açmıştı başımda. Patika yol gibi uzayan iki iz. Onları görünce bir hayli gülüştüler. "Ben Nurullah'ı zorladım şiir bulması için. Çaresiz kalıp bulamayınca Çanakkale şiiri yazmış, şimdi onu bize okusun," dedi Abdurrahman Hoca. Ben neredeyse ağlayacağım şiiri okurken. Büyük bir heyecanla okudum, sonra bir alkış koptu. Müdür Bey "Okulumuzun birincisi ama boyacılık yapıyor her türlü işle uğraşıyor. Hocamız da saçına makas atmış, biz onu berbere gönderelim. Düzeltsin saçlarını. Törene gideceğiz ve bu şiiri kendisi gidip okuyacak," dedi.

Cumartesi günü hocalardan birisiyle berbere gittik. Berber bir hayli uğraştı. "İzlerin kaybolması imkânsız," dedi. "Çok derinden makaslanmış. Beden eğitimi öğretmeni işini iyi yapmış. Sıfıra vurmamız gerek. Ancak o zaman kaybolabilir." Sıfıra vurmasını istemedik. Berberden çıktığımızda ince beyaz iki iz başımda parlamaya devam ediyordu.

Ertesi gün Abdurrahman Teber ile törene gittik. Sabah saat onda başladı tören. Halk Eğitimi Salonu'nda idi. Abdurrahman Hocam arkada bir koltuğa oturdu. Kulise geçtim. Kulis kalabalıktı. Şiir ya da metin okuyacak öğrenciler hınca hınç doldurmuşlardı kulisi. Hiç unutmuyorum. Erzurum Lisesi'nden gelen ve şiir okuyacak bir kız kardeşimiz vardı orada. Beni görünce, başımdaki izleri işaret ederek güldü. "Çanakkale'den mi geliyorsun?" diyerek takıldı sonra. "Evet," dedim. Kız da "Nasıl yani?" dedi şaşkınlıkla. "Şiiri okuyunca görürsün, kaç gündür Çanakkale'deydim ben..." dedim. Bütün öğrenciler sırayla okudular metinlerini. Sabırla bekledim. En son beni

sahneye çağırdılar. Önce şiirin yazılış hikâyesini anlattım. "Bizim Çanakkale için elliden fazla şiir ve yazımız yokmuş maalesef!" dedim. Boğazım düğümlenmişti. Neredeyse ağlayacaktım. "Okulumuz için bir şiir ya da metin bulamayınca, okuyacağım şiiri, tarih ders kitabımızdaki Çanakkale bahsini perşembe gecesi sabaha kadar okuyarak ben yazdım. Takdim ediyorum," diye ifade edince bir alkıştır koptu. Önde de ordu komutanı, subaylar, generaller... Öyle büyük bir coşkuyla alkışladılar ki, heyecandan titrediğimi hatırlıyorum. İlk defa böylesine alkış alıyordum... Şiiri okudum, ayakta duramıyordum heyecan ve mutluluktan. Şiir bitince alkışlar yeniden doldurdu salonu. Ordu komutanı sahneye geldi. Gözlerinin içi gülüyordu. Sarıldı, tebrik etti beni. "Onurlu bir gün. Kıymetli bir öğrencimiz Çanakkale için şiir yazmış. Bizim büyük destanımızı yazmış hem de," dedi. Ordu komutanı sahneye çıkıp beni tebrik edince diğer subaylar da birer birer sahneye çıktılar. Yarım saate ancak inebildim sahneden. Öpücüklere boğuldum. Boyum da kısa o zamanlar. Ortaokul öğrencisi gibi gösteriyorum. Çok özel bir zaman dilimiydi gerçekten.

Tören bitti. Kulisteki öğrencilerin şaşkın ve mütebessim bakışları arasında oradan ayrıldım ve salonunun girişine gittim. Abdurrahman Hocam orada bekliyordu. Sevincinden havaya fırlarcasına sarıldı ve beni tebrik etti. Nurdoğan Hocam da orada idi ve büyük bir mutlulukla tebrik etti. Halk Eğitimi Merkezi'nden çıkmaya hazırlanıyorduk ki, beyefendi görünümlü, 50-60 yaşlarında birisi bizi durdurdu. Takım elbiseli, kravatlı, gözlüklü, son derece nazik bir adam. "Huzurunda saygıyla eğiliyorum evladım," dedi ve eğildi. "Estağfurullah," dedim, önümü ilikledim ve hemen eğilip elini öptüm. Tok bir sesle tane tane konuşmaya başladı. "Ben tarih doçenti Fahrettin Kırzıoğlu. Çanakkale'yi çok iyi biliyorum. Ama maalesef biz

onun için bir şey yazmadık. Çanakkale, Batı için Truva Savaşı mesabesindedir. Truva Savaşı'nı anlatan *İlyada*'nın, dünyada 2500'den fazla şerhi var. İncil'den sonra en çok okunan kitaptır *İlyada*. Onlar Çanakkale'ye *İlyada* muamelesi yaparken biz Çanakkale'ye elli tane şiir yazamamışız maalesef. Evladım, senden isteğim şu: İleride mutlaka bir Çanakkale Destanı yaz." Bunları söyledikten sonra döndü ve Abdurrahman Hoca'ya seslendi: "Hocam Nurullah'ı önümüzdeki hafta üniversitedeki odama getirin olur mu? Bu çocuğa kitaplar hediye etmek istiyorum," Adresini verdi ve ayrılıp gitti. Zarif bir yürüyüşü vardı.

Ertesi hafta Abdurrahman Hoca ile beraber verdiği adrese gittik. Edebiyat Fakültesi tarih bölümünde mütevazı ve kitaplarla dolu bir oda. Yüzündeki o güzel tebessümle karşıladı bizi. Çanakkale ile ilgili o güne kadar duymadığım şeyler anlattı. Çay ikram etti. Elliye yakın kitap imzalayarak hediye etti. "Okuduktan sonra sen de başkalarına hediye et. Onlar da okusunlar ve tarih şuurumuz gelişsin," dedi. Kitapları daha sonra birer birer okudum ve öğrencilerime hediye ettim.

Aradan yıllar geçti. Çanakkale bende bir büyük vakıaya dönüştü. Defalarca gittim. Çanakkale'yi okudum yıllarca. İlyada'yı okudum, Truva'ya özgü araştırmalar yaptım, mitolojiye baktım. Sonra Cenab-ı Hakk bana *Her Şey Yanıp Gül Oldu: Çanakkale*'yi yazmayı nasip etti. Bir TV kanalında kitabı tanıtıp şiirler okurken reklam arasında görevli arkadaşlar "Biri canlı yayına telefonla bağlanıp size ulaşmak istiyor ama programımızın canlı bağlantı telefon özelliği yok. Bittikten sonra sizi konuşturalım," dediler. Ben de "Olur," dedim. Program bitti, arayanı aradılar. Bir hanımefendi. "Ben Esin, Fahrettin Kırzıoğlu'nun yeğeniyim. Dayım zaman zaman sizden bahsederdi ve bir destan yazacağınızı söylerdi. Kitabınız çıkmadan yaklaşık bir yıl önce vefat etti, eğer kitabınız daha önce çıkmış

olsaydı ve kendisine hediye etseydiniz çok mutlu olacaktı," dedi. Hem çok duygulandım hem de kendisini göremeyecek ve kitabı veremeyecek olduğum için çok üzüldüm. Rabbim rahmet eylesin. Ben dahil kim bilir kaç kişinin Çanakkale şuuruna kavuşmasına sebep olmuştu.

GÜZEL İNSANLAR, HOŞ HATIRALAR, YÜCE DEĞERLER

Yüzü yüzümüze vurur renklerin
Nereye dokunsak inci ve mercan

İmam Hatip Lisesi'nde geçen dört yıl boyunca uğraştığım pek çok şeyin yanında üniversite hazırlığıma da son sürat devam ettim. Konferanslarımda da anlatıyorum bunu. Hatta Abdurrahman Teber Hoca ile de konuştum bir kere. Evine ziyarete gitmiştim. Konu açılınca "Aklıma geldikçe üzülüyorum, o gün kulağını fazla sıkmıştım," dedi. Çok hoş, güzel hatıralar...

Burada söylenmesi gereken bir husus da lise boyunca Horasan ile diyaloğumun hiç kesilmediğidir. İmam Hatip'in son sınıfında, Millî Eğitim Bakanlığı'nın, dersleri 9 ve üzeri olan öğrencilere verdiği üstün başarı belgesini İmam Hatip Lisesi adına almış olmam da mutlu olduğum önemli bir gelişme idi.

Hafta sonları Erzurum'dan Horasan'a gidip geliyordum trenle. Amcamın oğulları Mustafa, Ahmet ve diğer akraba çocukları Sait amcamın evinde, bize ayrılan bir odada adeta sultanlar gibi yaşıyorduk. Keyfimizce eğlenip oyunlar oynuyorduk. Gündüzün kahvehanede ve dışarda, gece evde ve özel odamızda. Ders çalışmam gerekmediğinde onlarla çok eğlenceli bir çocukluk ve gençlik yaşıyordum.

İmam Hatip Lisesi'ne başlayınca Horasan'a sık sık gidemez oldum. İlk ayrılıştan bir ay sonra bir hafta sonu trenle gittiğimde Ahmet ve Mustafa ile görüştüm ve canlarının sıkkın olduğunu gördüm. Acaba ben gittim diye mi diye geçirdim içimden ama konuşmaya başlayınca beni özledikleri ve sık gelemediğim için olduğunu anladım. Paşa Yenge'min de canı sıkkın. "Ne oluyor size?" dedim. "Sen artık gelmiyorsun, biz ona üzülüyoruz. Hiç olmazsa hafta sonları gel," dediler. "Tamam da nasıl geleyim? Benim her gelişim ayrı bir masraf. Şu anda o kadar harçlığım olmuyor. Hem biliyorsunuz paralı yatılıda kalıyorum. Beni mazur görün!" bunun üzerine Ahmet asla unutamadığım o sözleri söyledi: "Sen gelmeden önce aramızda konuştuk. Bir karara vardık. Yol parasını Mustafa ve ben kendi harçlıklarımızdan vereceğiz. Sen her hafta sonu buraya geleceksin. Böylece düzenimiz bozulmamış olacak." Ben her ne kadar bunu kabul edemem şeklinde itiraz etmeye çalıştıysam da kabul ettiremedim. "Biz sensiz yapamıyoruz, hafta sonları geleceksin," dediler. Ortak kararla her hafta sonu Horasan'a gitmeye başladım. Kars'ta yaşadığım tren garı hikâyem böylece devam etmiş oldu. Üniversite yıllarında bu hikâye daha da özel hale geldi ve yıllar sonra yazılacak olan *"Siyah Gözlerinle Beni De Götür"* şiiri gar hikâyesinin içinden doğdu.

Kararı bana söyledikleri günden sonra her hafta sonu Horasan'a gidiyor, iki gün onlarda kalıyordum. Pazar akşamı trene binip Erzurum'a dönüyordum. O iki gün onlarla pürneşe geçiyordu. Parasız yatılıya geçip boyacılık yapmaya başladıktan sonra para almamak istedim. "Boyacılık yapıyorum, artık param var ve yol paramı kendim verebilirim," dediysem de asla kabul etmediler. "Sen kendi paranı ne yapıyorsan yap, yol paran bizden. Sen yeter ki gel," dediler. Yaz-kış fark etmiyordu. Akşam treni için alıyorlardı biletimi, gönderiyorlardı beni.

Gönderirken de bir dahaki geliş biletimin parasını hemencecik veriyorlardı.

Bu kolay rastlayabileceğimiz bir durum değil. Ama böyle idi işte. İki tane çocuk kendi harçlıklarından kesecekler, sırf sen gelesin diye dört yıl yol paranı ödeyecekler... O insanların isimlerinin altın harflerle yazılması gerekiyor diye düşünüyorum. İki insan; menfaatperest değil, herhangi bir şey beklemiyor, "Yeter ki sen bizim yanımızda soluklan, beraber olalım, para pul önemli değil," diye düşünen iki kardeş. Ve bundan huzur ve mutluluk duyan kız kardeş, anne, baba. Bu insanlar çok mu zengin? Hayır. Kahvehane çalıştırıyorlar, oradan üç beş kuruş harçlık alıyorlar. Gözleri dışarda değil, dükkânlarda değil. "Acaba kendimize ne alsak?" diye bir düşünceleri yok. "Bizim Nurullah diye bir amca oğlumuz var, can ciğeriz, birbirimizi çok seviyoruz. Yol parasını verelim de bizden uzak kalmasın," diye düşünüyorlar. Bunu çocuklarımızın, gençlerimizin, akrabalarımızın, kardeşlerimizin; birbirlerini görmek istemeyen yakınların bilmesi lazım diye düşünüyorum. Gerçekten de numune-i imtisal bir davranıştır. Evlerine gidiyorsunuz, kendi evinizden farkı yok. Hatta daha da el üstünde tutuluyorsunuz. Size çok hassas davranılıyor çünkü bir defa yanlış davranılsa canınız sıkılır ve bunu biliyorlar. Yani düşünüyorum da hiç mi olumsuz bir şey olmadı? Olumlu o kadar çok şey varken olumsuz tek bir şey aklıma gelmiyor gerçekten. Tek defa kırmamışız ve kırılmamışız. Hele Nazime yengem. Rabbim öyle güzel yaratmış ki bizi her gördüğünde yüzünde güller açıyordu. Sanki onunla cennetten çıkıp gelmişiz, biz olmasak yaşayamayacakmış gibi hissediyordu. Bütün akrabalara ve misafirlere karşı öyle idi. Misafir gelince "Oh çok şükür filan köyden falanca geldi..." diye çocuklar gibi sevinen bir kadından söz ediyorum. "Bugün yine evimiz boş kalmadı, misafirimiz

var..." diyen bir Sait amcamdan söz ediyorum. Daha sonra onun hastane hikâyesini de anlatacağım, anlamlı bir hikâyesi var çünkü. Her sabah kahvehaneyi açar, çayını demler, peynirini, zeytinini ve evinde yenilebilecek ne varsa, onları koyar masanın üzerine, geleni geçeni çağırır. "Gel kahvaltı yapalım, çayımız var, peynirimiz var," der içtenlikle. Kırk seneye yakın bir zaman diliminde her sabah kahvehanesinde kahvaltı ikram eden bir adamdan bahsediyorum. O da yengem gibi sakin, sessiz ve güzel huylu. Birbirleriyle o kadar uyumlular ki kavga ettiklerini asla duymadım.

Bir defasında Ahmet gülümseyerek dedi ki: "Babamla annem bugün ilk defa tartıştı!" "Allah Allah, onlar tartışır mı ya?" diye hayretle sordum. Ben de o sırada İmam Hatip'teyim. "Vallahi tartıştılar, babam tencereyi kaldırdı attı. Kızdı gitti." "Peki sonra ne oldu?" dedim. "Akşam da yataklarını ayırdılar," dedi Ahmet. "İşte burası fazla olmuş. Onlar ayrı düşmeye dayanamazlar," dedim.

Hakikaten o gece ayrı odalarda uyudular. Sabahleyin Ahmet'e dedim ki "Yahu nasıl dayandılar? Nasıl ayrıldılar onlar birbirlerinden?" Ahmet kahkahalar attı. Ve büyük bir keyifle "Ne dayanması Nurullah, sabah babamın külahını annemin yatağında bulduk. Gece kalkmış annemin yanına gitmiş," dedi.

Böyle güzel bir aileden söz ediyorum. Sizinle konuştuğum şu anlarda ikisi de doksan yaşı aştılar ama yine aynı şekilde sakin ve mütebessimler. Ben onlarda stres denen hadiseye bir ömür rastlamadım. ... İşte böyle bir ortamda dört yıl her hafta sonu Erzurum'un tüm o iklim sıkıntısına rağmen trenlere binerek gidip gidip döndüm.

Son sınıfta bir cuma akşamı eksi 41 derece soğuğa rağmen trene binip Horasan'a gitmek için yola çıktım. Buz gibi her

taraf, donuyor insan adeta. "Soğuk da olsa gideceğim arkadaş; onlar beni bekliyor!" diye düşündüm ve düştüm yola. Erzurum-Horasan arası trenle iki buçuk saat sürer en fazla. Ama o akşam on bir buçuk saatte gittik. İki yaşlı adam, bir hasta kadın, iki çocuk, beş kişi dondu trende. Bu olay siyah beyaz televizyonda haber oldu. Makinistlerin ellerinin soğuktan parçalandığını hatırlıyorum. Tren donuyor, yakıtı donuyor, onu açmaya çalışıyorlar ve lokomotifin altında ateş yakıyorlar, çalıştırıyorlar treni. Tren biraz gidiyor sonra yeniden donuyor. Eksi 41 derece... Kaloriferler sönüyor. On bir buçuk saat süren yolculuğun sekiz saate yakınını trenin içinde bir o vagona bir diğerine yürüyerek geçirdim. Üşümemek ve donmamak için.

İnsanlar durmadan yürüyordu, hareketsiz kalıp donmamak için aralıksız hareket ediyordu. Yürüyemeyen yaşlı, kadın ve çocuklardan beş kişi öldü. O şartlarda bile ben yol paramı karşılayan Ahmet'le Mustafa'nın yanına gidiyordum... Bu ancak birbirlerini seven gönüllerin yapabileceği bir şeydir. Kalbî bir ülfetin, pervasız bir yakınlığın doğurabileceği bir davranıştır. Birbirlerine uzak, kenar köşe duran insanlar zaten yapmazlar. Şimdi dahi Horasan'a her gittiğimde önce onlara uğruyorum sonra diğer akrabalara. Amcamın ve yengemin ellerini öpüp dualarını almaya çalışıyorum.

Ne zaman bir tren garının yakınından geçsem, içim bu hikâye ile dolar...

4. BÖLÜM: FİDAN

ALLAH'A GÜVENMEK: ANKARA YOLCULUĞU

Beni ekseninden ayırmamalı
Beni tutmalısın yörüngelerde

Tren garları, Kars'ta teyzemin evinin tren garının yanında olduğu günden itibaren, yakın dostum oldu. Sürekli trenlerle seyahat ettiğim için onları kendime yakın ve parçam gibi hissediyordum. *"Erzurum garında bankların üstünde, uyku tutmuyor karanlıkları"* mısralarının arka planında bu hikâye önemli bir yer tutar. Üniversitede okurken tren garı hikâyesi çok daha gelişti, neşvünema buldu zaten. Ama bu ara dönemi, hafta sonu gidişlerini de oraya eklemek lazım.

Üniversite imtihanından epey bir süre önce, 1979 yılı başlarında, parasız yatılı mezunu olacağımız için zorunlu görev maksadıyla devlet bizi Ankara'ya imtihana çağırdı. Diyanet'te imtihana gireceğiz. Nedir bu imtihanın amacı? Seviyelerimize göre ve elde edeceğimiz puanlar esas alınarak görevlendirecekler bizi. Köylere, ilçelere ya da illere müezzin veya imam olarak gönderecekler. Şartnamesini ilan etmişler: imtihanlardan 9 ve 10 puan alanlar il kadrolarına gönderilecek, 7-9 arası alanlar ilçe, 7-5 arası puan alanlar da köy kadrolarına gönderilecek. Hedefim belli idi: 9 ya da 10 almak ve köye ya da ilçeye gitmemek. Buna yönelik hazırlıklarımı tamamlamıştım.

Zamanı gelince tren garına gittim ve Ankara'ya doğru hareket ettik. İlk kez tek başıma bir ilden diğerine ve bilmediğim büyük bir şehre doğru yola çıkıyorum. O güne kadar Kars ve Erzurum dışında bir yere gittiğim yok. Siyasi dönemin sıkıntısı, sağ sol kavgaları, ölümler maalesef bütün hızıyla devam ediyor. Daha iki yıl önce Erzurum'da üniversitede bir doçent öldürülmüş. Her gün kayıplar yaşanıyor ve ülkemin insanları birbirlerini öldürüyor. Kars ve Erzurum arasında çok önemli sıkıntılar mevcut. Kars'ta daha çok solu temsil eden siyasi bir yapı öne çıkıyor. Erzurum'da ise sağı temsil eden bir anlayış var. Sağcılar ve solcular birbirlerine düşman, herkes birbirini öldürmenin, yaralamanın derdinde. Kars'tan Erzurum'a giden arabalar durdurulup sorgulanıyor. Aynı şekilde Erzurum'dan Kars'a gidenler de. Hatta çok güzel fıkralar vardır bununla alakalı. Anlatıldığına göre Erzurum'dan Kars'a giden bir arabayı Pasinler'de durduruyorlar. Kimliklerine bakıyorlar. Karslılara, içlerinden reis diye hitap ettikleri birisi "İhlas ya da Fatiha suresini oku," diyor. Adam okuduktan sonra da yanındakine "Söyle bakalım doğru mu okudu?" diye soruyor. Bu aslında bizim serencamımızı anlatması bakımından çok güzel bir fıkradır. Yani "Dur!" diyenle, "Beni niye durduruyorsun?" diyen aynı medeniyetin insanı, aynı toprağın insanı ve birisi diğerini Kur'an'la imtihan ederken kendisi okumayı bilmiyor. Ülkem insanı işte. Ama birileri hadiseyi öyle bir kurgulamış ki birbirlerine zarar vermenin mücadelesi içindeler. O yüzden trene binip Ankara'ya giderken çok da rahat değildim. Ankara'ya gidiyordum ve Ankara başkentti. Ama orası da karışıktı. Ulus'ta ve başka pek çok yerde kavgalar oluyordu, insanlar ölüyordu.

Epeyce gittim trenle ve nihayet Kırıkkale'ye ulaştık. Tren boş, kompartımanda yalnız başıma oturuyorum. Korku ve

endişe içindeyim. Ankara tren garının gece nasıl olabileceğine dair hiçbir fikrim yok ve bu beni endişelendiriyor. Durmadan Ayet-el Kürsi okuyorum ve Allah'a sığınıyorum. Gece yarısı tren garına ineceğim ve tren garlarının geceleri tekin olmadığını söylemişlerdi. Bir de nerede kalacağıma dair endişeli idim. Her ne kadar Horasan Belediye Başkanı akrabamız idi ve "Ankara'da tanıdık bir otel var mı?" diye gidip sorduğumda tanıdığı bir otel sahibinin kartını vermiştiyse de yine de endişeleniyordum. Rahmetli demişti ki "Ben seni Ulus'ta tanıdık bir otelciye göndereceğim, o otel sahibi seni orada barındırır. Ücretini öder, kalırsın. Belki benden dolayı ücret de almaz." Ben de "Yok ben ücretimi öderim, yeter ki bildiğim bir yere gideyim," demiştim.

Tren Kırıkkale'de durduğunda birisi geldi yanıma oturdu. Tipine, duruşuna baktığımda ülkücü bir tipi andırıyordu ama yine de ne olduğunu da bilemiyorsunuz. "Merhaba delikanlı," dedi. "Merhaba," dedim ben de. "Hayırdır bu saatte?" diye sordu. "İmam Hatip Lisesi mezunuyum, Ankara'ya Diyanet'in sınavlarına gidiyorum," dedim. "İyi, çok güzel, Allah kolaylık versin. Gece yarısı inince tren garında ne yapacaksın? Orası karışıktır, oraya solcular hâkim. Senin başına her türlü belayı getirirler, alır götürürler seni," deyince beni bir korkudur aldı. "Öyleyse ne yapacağım ağabey?" dedim. "Ben sana bir tespih vereceğim, ceketin de fena değil. Ceketini çıkaracaksın. Ceketi giymeden kartal kanat omuzlarının üzerine atacaksın. Tespihi de eline alacaksın ve öyle ineceksin. Sağına soluna hiç bakmadan karşıya bakarak tespihi parmaklarında çevire çevire yürüyeceksin. Hızlı değil ağır adımlarla." "Ne olacak böyle yapınca?" dedim. "Seni Ankaralı ya da külhanbeyi zannedecekler, sağ ve solla ilişkisi olmayan bir adam olarak düşünecekler. Ayyaş,

sarhoş biri yani... Dokunmazlar sana o zaman, çıkar gidersin," dedi ve tespihini verdi. Teşekkür ettim ve Elmadağ'da indi.

Trende tamamen yalnız kalınca, adamın anlattıkları dolayısıyla iyice ürpermeye başladım. "Doğruysa tamam ama ya yanlışsa? Bu bir işaretse ve beni alır götürürlerse ben ne yapacağım?" diye düşünmeye başladım. Sonra kendi kendime dedim ki "Bu adam samimiydi. Güvenmeyi öğren. O adama güven, Allah'a güven... Eğer adam samimi değilse Allah onun söylediğini belki de tersine çevirir." Güvendim. Ankara'ya varınca sakince trenden indim. Uyuşmuş gibiydim. Ceketi kartal kanat attım omuzlarıma. Aldım elime tespihi. Son derece komik bir fotoğraf aslında... 18 yaşında bir delikanlı, boyu kısa, tıfıl, saçı kısa, elinde tespih, ceket omuzlarında, tespihi çevire çevire yürüyor... tiyatro sahnesinden alınmış bir siyah beyaz fotoğraf gibi. Böyle bir delikanlıdan külhanbeyi mi olur, sarhoş mu olur, ayyaş mı olur? Trenden inip kısa bir süre yürüdüm ve bekleme salonunu içinden geçtim. Karşıma büyük ve uzunca bir alan çıktı. Ticari taksileri gördüm bir iki tane. Epeyce bir mesafe var. Taksilere doğru tespihi çevire çevire yürüdüm. Adam bana "Ticari taksilerden bazıları da onlara aittir. Emin ol ve öyle bin. Alır götürürler yoksa seni." Ne yapacağım, nasıl yapacağım bilemez bir hâlde idim ve sadece tarif edildiği üzere yürüyordum... Yıldızlar uçuşuyordu gözlerimin önünde; sisler içindeydim. Alanı yarılamıştım ki koluma birisi girdi ve kulağıma aynen şöyle fısıldadı: "Sesini çıkarma ve yürü." Tamam, ben bittim artık diye düşündüm... Yürüttü beni, ticari olmayan bir taksinin -hiç unutmuyorum, lacivert bir taksi- içine soktu apar topar. Artık tamamen o garip duyguyu yaşamaya başlamış ve kaderimin beni buraya kadar getirdiği ve yolumun bittiği hissine kapılmıştım. "Ne yapıyorsunuz, nereye götürüyorsunuz beni!" diye kızgınlıkla tepki

gösterdim. "Sus ulan!" dedi adam. "Ben sivil polisim; asıl gece gece senin burada ne işin var?" "Nasıl güveneyim gerçekten polis olduğunuza?" dedim, ürpertiyle. Hemen kimliğini çıkarıp gösterdi. "Bak, ben sivil polisim. Senin burada ne işin var peki gece vakti! Ulan bir de eline tespih almış, omzuna ceket atmış külhanbeyi rolü yapıyorsun. Hayatımda böyle komik bir şey görmedim. Neredeyse gülme krizine girecektim. Bir de nâra atsaydın da delikanlı, tam olsaydı bari," dedi. Bir anda kavradım durumu. Korku sevince karıştı ve garip bir davranış ikilemine girerek kahkaha attım. "Yani ben şimdi kurtuldum mu?" diye sordum. Başını salladı ve "Ananın babanın duası varmış. Nereye gideceksin?" diye sordu. "Ulus'ta bir otele," dedim, belediye başkanından aldığım kartı gösterdim. Karta bakarak adresi okudu ve Ulus'a doğru yola çıktık. Dikkatle bakıyorum ve inceliyorum çevreyi camdan. Ulus'a doğru mu gidiyoruz diye şüpheleniyorum her şeye rağmen ama Ankara'yı bilmediğim için nereye gittiğimizi de bilemiyorum. Beni başka bir yere götürse de artık yapabileceğim bir şey yok, teslim olmuşum çünkü. İçimden durmadan Ayet-el Kürsi okuyorum...

Nihayet Ulus'a gittik. Otelin önünde indik araçtan. Bana şöyle bir sıkı sıkı sarıldı adam. "Nerelisin, adın nedir?" diye sordu, "Erzurumluyum, adım Nurullah," deyince "Yok yahu ben de Erzurumluyum, hemşeriyiz Nurullah... Ne biçim adamsın sen! Ben bu külhanbeyliğini ömür boyu unutmam artık," dedi. Sonra bana neden ceketimi omuzlarıma atıp elimdeki tespihi çevirdiğimi sorunca ayaküstü anlattım trende olanları. "Aslında adam doğru söylemiş ama senin yapacağın bir iş değil bu! Sen o halinle çok komik gösteriyordun. Senin külhanbeyi olmadığını her gören anlardı," dedi. Gülüştük ve içeri girdik. Kartı göstererek otelci ile konuştu ve beni teslim etti. Sarıldı,

başarı diledi. Baktım ki vatan ve millet sever bir adam. Allah ondan razı olsun. Beni oraya bıraktı ve gitti.

Soğuğa rağmen ter içinde idim ve boğulmak üzere olduğum derin bir sudan nefes nefese çıkmış gibiydim.

ÜLKENİN DURUMU: ODA ARKADAŞI

Sana baktığım anda gök neden
Gittiğin yerde yıldız oluyor

Otelin sahibi kartı aldı ve arkasını yazan isme baktı. "Maalesef yerimiz yok," dedi. "Ben ne yapacağım peki nereye gideceğim?" dedim. Bir an için düşündükten sonra dedi ki "Bir başkasının yanında uyuyabilir misin?" Alışkın olduğumu söyleyince "Bizim otelde çok zengin biri kalıyor. Ailesiyle arası açılmış, çocukları terk etmiş. O da bütün aileye kızmış ve gelip yerleşti buraya. Bizim otelde lüks bir odada kalıyor. Çok konuşur ama çok iyi bir insandır. Başka bir yerimiz de yok. Onu arasam, odasında boş bir yatak var, orada uyur musun?" Canıma minnet, un çuvallarının üzerinde uyumuş birisi olarak benim için zor değildi ve gece yarısı gidebileceğim bir yer de yoktu zaten. "Tamam," dedim. Aradı adamı, adam "Gelsin," deyince hemen odaya doğru hareket ettik. Otel sahibi "Bak ücret de almayacağım hem, ne güzel oldu," diyerek gülümsedi. Kapıyı çaldık. Adam beni kapıda karşıladı. Otelin sahibi döndükten sonra on dakika ayakta konuştuk. Sordu, sordu, sordu. Nereden geliyorsun, ne yapıyorsun, ailen ne iş yapıyor, aşık mısın, suyu sever misin vs. "Eyvah, bu gidişle sabaha kadar uyuyamam!" dedim içimden. "Hemen çoraplarını yıkamamız lazım, çıkar çoraplarını, kokmuştur," dedi bir anda. Şaşırıp

kaldım. Nasıl cevap vereceğimi bilemedim. Meğer temizlik hassasiyeti varmış aynı zamanda. Çoraplarımı yıkayacağımı söylesem de dinlemedi. "Çıkar şunları, ben yıkarım," dedi hiddetle. Beni bir endişedir aldı yeniden. Gülsem mi ağlasam mı bilemedim... Çoraplarımı aldı ve banyoda bir hayli sabunladı. "Sen benim oğlum yerindesin; yıllarca oğullarımın çoraplarını yıkadım, hepsi beni terk edip gitti. Onlara hakkımı helal etmiyorum. Eşime helal etmiyorum. Senin çoraplarını da yıkarım, çamaşırlarını da yıkarım. Yeter ki adam ol ve ana baba kadri kıymeti bil oğlum, tamam mı?" dedi. "Elbette amca, bilirim inşallah ama çamaşırlarımda bir şey yok," dedim. Çoraplarımı yıkayıp çıkınca bu sefer de "Ayakların kokar, hemen duş alman lazım," dedi ve neredeyse iterek beni duşa soktu. Gülmek istiyorum gülemiyorum. Bir garip hâldeyim ki sormayın. Duşta beş dakika kadar geçmişti ki kapıyı çaldı. "Buyurun amca?" dedim. "Evlat gelip sırtını keseleyeceğim," dedi... "Amca yok, keseleme, sağ ol," dedim ama öylesine ısrarla kese atmak istedi ki biraz da kızdığımı hissettirerek ancak ikna edebildim yine de vazgeçmedi. Duş süresince birkaç kez "Evladım bak elin ulaşmaz, yavrum benden korkma, ben senin baban yerindeyim. Kötü bir adam değilim. İmam Hatip öğrencilerini çok severim, o yüzden hiç erinmeden sırtını keselerim," dediyse de geçiştirdim.

Duştan çıktım, havluları hazırladığını gördüm. Şaşkınlıkla olanı biteni izliyordum. Başımı uzatır uzatmaz havlulara sardı beni, kuruladı. Ama şöyle dedi bana: "Oğlum hoşuna gitsin diye söylemiyorum. İmam Hatip Lisesi'nde okuduğunu duyunca o kadar çok mutlu oldum ki... çocuklarımı keşke İmam Hatip'te okutsaydım. Belki onlara anne baba kıymeti bilmek öğretirlerdi de bu aile dramını yaşamazdım. Benim kıymetimi hiç bilmediler, hiç. Çünkü onlara öğretemedim. Oysa bizim

dinimiz anne babaya of bile demeyin diye emrediyormuş. Maalesef eğitemedim onları. Parayla pulla her şey hallolur ve beni severler sanıyordum. Her birisi çekip bir tarafa gitti. Kazancım, malım, mülküm onlar için önemli oldu sadece. Mirastan alacakları payın hesabını yapar oldular. İki yüzün üzerinde dairem var. Emlak zenginiyim ben. Ancak onlar ben ölünce kaç daire alacaklarının hesabıyla yaşadılar hep. Eşim de onlara uydu. Ve hepsinden uzaklaştım. Hatalarımın cezasını çekiyorum. Oysa aileden daha önemli dünyalık bir değer yok." Bunları uzun uzun anlattı bana. Anladım ki adam yaralı. Çok konuşması ondan. Dertli, söyleyen olur derdi babam. Temizlikle ilgili obsesif tutumunun dışında rahatsız edici yanı yok. Çok güzel bir adam aslında.

Uyumam lazımdı. Ertesi gün saat onda başlıyordu imtihanlar. Fakat konuşmamız bitmemişti. Nihayet meseleyi çatışmalara getirdi. "Bu sağ sol saçmalığı nedir ya? Türkiye bizim, vatan bizim, atalarımızdan kana bulayalım diye mi yadigâr kaldı!" diye başlayarak bir anda bana tarihi bazı meselelerden bahsetti. Baktım ki öyle boş bir adam da değil. Sonunda sözü yine kendisine getirerek "Ama görüyorsun ki parası bol ama tek başıma mutsuz bir adamım. İş hayatımda da büyük hatalar yaptım. Çocuklarımı eğitirken de... O hataların cezasını çekiyorum. Üç beş gün olurdu çocuklarımın yüzünü göremezdim. Biraz daha kazanayım diye ailemi sürekli ihmal ettim. Şimdi de onlar beni ihmal ediyorlar. Ne verdim ki ne bekleyeyim. Şimdiki aklım olsa bütün servetimi ayağımın altına alma pahasına her gün çocuklarımla ilgilenirim. Aile yoksa toplum yoktur. Mesela biz dünyanın tek ailesi olsa idik ve tek toplumu. Artık yok olacaktık. Ne aile ne toplum. Aile bozulunca ikisi de kalmıyor. Çocuklarımızın bir tekinin parmağı bile kazandığımız maldan, mülkten daha önemli. Onların yanlış

öğrenmesi, yanlış yönlendirilmesi veya bunlardan mahrum kalması kadar büyük bir miras kaybı yok. Bütün mirasımızı çocuklarımızı eğitememenin dişlileri arasında kaybediyoruz. Çünkü biz zenginler genellikle onlara yemeyi öğretiyoruz, çalışmayı ve üretmeyi değil. Onlar da öğrendiklerini yapıyorlar. Büyüyorlar ve ne bulurlarsa yiyip tüketiyorlar!" dedi ve böylece gecenin yarısında bana bir de güzel bir aile dersi verdi. Öyle ki anlattığım meseleler söz konusu olunca her daim kendişini hatırladım. Saat oldu dört. Saat dokuzda kalkmam lazım çünkü onda imtihan var ve ancak yetişebilirim. Yer çok uzak değil ama yine de erken çıkmam lazım. "Hadi uyu şimdi, tertemiz oldun, rahat uyursun. İki saat yeter, sen delikanlı adamsın. Ben seni kaldırırım," dedi. Yatağa girdim. Gerisini hatırlamıyorum.

Sabah saat sekize çeyrek varken kaldırdı beni. İlginçtir, zorlanmadan kalktım. Kendimi öyle çok yorgun da hissetmedim. Bir baktım odada kahvaltı hazır, her şeyi hazırlamış. Kahvaltımızı yaptık. Bir anda bir uğultudur koptu. Bağrışmalar, küfürler, çığlıklar... Ne oluyor diye odanın camına koştuk. Sağcı ve solcu grup sabahın köründe birbirine girmiş. Ulus'taki heykelin etrafında dönüp duruyorlar. Bir kavga ki sormayın. Yüz küsur insan birbirine girmiş ve sürekli didişip duruyorlar. Kaç insan yerdeydi, kaçı öldü bilmiyorum ama bıçaklar, değnekler, taşlar... "Görüyor musun, bunlar aynı vatanın insanları ama birbirlerini doğruyorlar! Bunları birbirine düşürenler yukarda keyfine bakıyor... Benim güzel vatanımın çocukları ise birbirini öldürüyor. Sen sakın böyle olma evladım!" dedi. "Sen vatanperver olacaksın, milleti ve insanları seveceksin." Bir süre sonra polis arabaları geldi ve kalabalık bir polis grubu ortalığı sakinleştirdi. Birilerini yakalayıp götürdüler. Bazıları kaçtı. Dışarı çıktığımda meydan temizlenmeye başlamıştı.

Oda arkadaşım otobüse nerden bineceğimi tarif etmişti. Oraya doğru yürüdüm.

O kavgaya hayretler içerisinde şahit oldum. Gözlerimle gördüm o insanların birbirlerini nasıl yok etmeye çalıştıklarını... Şunları düşündüm o anlarda: "Ömrümü bu milletin insanları birbirini helâk etmesinler diye harcayacağım. Bu milletin evlatları birbirlerine böyle bir muameleyi reva göremezler. Buna hakları yok. Çünkü dışarıda bize düşman kocaman bir dünya var zaten. Biz kime düşmanız bu ülkede? Biz birbirimize nasıl düşman olabiliriz? Bir ömür bunu anlatmaya adayacağım kendimi."

Bu ülkede yaşayan herkese her zaman şöyle haykırmak istiyor yüreğim: "Bu ülkede başka bir millet yok, bütün alt başlıklarıyla tek milletiz biz. Dışarda bizi seven ve sevmeyen topluluklar olabilir. Ama bizim birbirimize düşman olmamızın hiçbir akli izahı olamaz. Farklı düşünebiliriz, farklı inanabiliriz, farklı tercihlerimiz olabilir ama Anadolu'nun sınırları bellidir ve bize aittir. Bu ülkenin tek bir bayrağı var. Dinimiz, dilimiz, değerlerimiz, irfan mirasımız bize ait ve ortak hazinemizdir. Bir Şeyh Edebâli'miz var ki; "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın," diyerek dünyanın bütün devletlerine insan politikası örneği veriyor. Bütün devletler buna uysa idi hangi ülkede zulüm kalırdı. Önceki devletlerimiz, Selçuklumuz, Osmanlımız, Türkiye Cumhuriyetimizle biz aynı ağacın dalları, yaprakları, gövdesi ve kökleriyiz... Bunların hepsi tek ve bize ait. Yanlışlarımız olabilir, eleştireceğimiz şeyler olabilir, birbirimizle tartışabiliriz ama birbirimize asla düşman olamayız. Olanlarsa bizden olamaz. O gün bütün çıplaklığıyla öğrendim bunu. O gün bu önemli dersi aldım hayattan. Bu yüzdendir ki hayatımın sonraki safhalarında düşmanlığa ve kavgaya meyleden, düşmanca kavgayı teşvik eden herkesten uzaklaştım. Tek taraflı

ya da çift taraflı birbirlerinin canına kastedebilenler ülkemize kastetmişler demektir. Ülkemiz insanına kastedenler ise açık düşmandır zaten. Canımız pahasına bile olsa, ölürüz, çiğneniriz ama Hakk'ı üstün tutarız. Mehmet Akif'in dediğine uygun olarak ülkemin insanları Hakk'ı tutup kaldırmaya kendisini adadığında, bu ülke dünyanın en iyisi olacaktır yeniden. Hangi açıdan farklı olursak olalım bu asgari müşterek bize yeter.

HEDEFİNDEN ŞAŞMAMAK: EZBER SINAVI

Kitaplardan buluyorsun dağları
Bırakıyorsun omuzlarıma

Meslek derslerinden alındığımız imtihanlar büyük ölçüde tamamlandı. Sınav sonuçları açıklanan tüm imtihanlardan 9-10 almışım. Tamam artık, Kur'an okumadan da dokuz veya on alabilirsem il kadrosuna giderim diye düşünüyorum. En son Kur'an-ı Kerim sınavına gireceğim. Aldılar beni içeriye. Karşımda imtihan heyeti var. Heyet başkanı sordu:

"Hafız mısın delikanlı?"

"Değilim," dedim.

"Peki ezberin nasıl?"

"Fena değildir efendim, pek çok sureyi ezberden okuyabiliyorum."

"Kaç sure?"

"Yirmiye yakın."

"Nebe suresinin ikinci sayfası ezberinde mi?"

"Ezberimde efendim."

"Oku dinleyelim."

Besmele çektim ve okumaya başladım. İlk iki ayeti okudum, sonrasını unuttum. Aklıma gelmiyor gerisi. "Eyvah!" dedim içimden. "Hatırlayamazsam ilçeye ya da köye gideceğim; puanım düşecek çünkü!" düşüncesi şimşek gibi dönüp dururken aklıma ilginç bir çözüm yolu geldi. Ayetleri başka bir veçheyle daha okuyabilir ve o arada hatırlamaya çalışabilirdim. O zamanlar Abdussamed'i çok dinlerdik. Ünlü, Mısırlı kâri. Sesiyle ve okuyuşuyla milyonları kendisine hayran bırakmış, sesiyle İslam'ı tebliğ etmiş, büyük kâri Abdussamed'in kasetleri elimizde dolaşırdı, dolaplarımızdan eksik olmazdı. Timurtaş Uçar Hoca'nın da kasetleri aynı şekilde. Abdussamed'ten Nebe suresini çokça dinlemiştim. Her ayeti üst üste birkaç veçheyle okuduğunu hatırlayınca onu taklit edeyim dedim. Farklı ama İslam'ın ruhuna, Kur'an'a ters düşmeyecek şekilde öyle güzel bir kıraattir ki o okuyuş. Mest olursunuz. Kasetler aklıma gelince çözümü bulduğumu düşündüm. Aynı ayetleri bir de öbür türlü okumaya çalışacak ve sonrasını hatırlayacaktım. Umudum bu idi. Bir daha besmele çektim, yeniden başladım ve iki ayeti farklı vurgularla okudum fakat sonrası yine aklıma gelmedi. Bayılacak gibi hissettim kendimi. Abdussamed bir başka şekilde daha okuyordu, şurayı şöyle uzatıyordu diye düşünüp besmele çekerek aynı yeri tekrar okudum. Artık sonuna gelmiştim. Okuyabileceğim bir başka şekil kalmamıştı. "Hocam, bundan sonrasını hatırlayamıyorum," diyecektim ki heyet başkanı hafif tebessüm ederek "Yeter, kesebilirsin delikanlı," dedi. "Tamam efendim," dedim. Diğerlerine dönerek ve yine tebessüm ederek "Biz her ayeti üç veçhe dinlersek sınavı bitiremeyiz. Çıkabilirsin, 10," dedi. İnanamadım ama öyle idi. Devamını unuttuğum bir sureden on almıştım. Dışarıya çıktım ve kendi kendime dedim ki: "Allah'ım, sen her şeyin sahibisin ve her şeye kadirsin. Vazgeçseydim, hatırlayamadım deseydim,

muhtemelen 3 veya 5 puan alıp çıkacaktım. Elimden geleni yaptım, çare aradım ve başardım."

Ömrüm genellikle sıkıntılarıma çare aramakla geçti. Her defasında şunu öğrendim: Bir hayale, bir hedefe doğru gidiyorsan asla pes etmeyeceksin. Engel çıktığında vazgeçmek yok, devam edeceksin. Bütün kapıları zorlayacaksın. Bütün kapıları zorladın, açılmadı mı? "Benden bu kadar Rabbim," diyeceksin ve yakarışta bulunacaksın. "Gideceğim başka kapı yok; senin ikramın ve lütfun tek kapımdır benim. Çünkü ben, verdiğin irade ile vazifemi yaptım. İrademin dışında kalanlar sana ait. Hayrı da şerri de sen bilirsin. Hayırlı olanı ver Rabbim."

Allah bir kapı açarsa hedefine doğru gidersin, açmazsa başka hedeflere yönelirsin. Ama asla vazgeçmek yok. O gün orada yeniden müşahede ettim bunu. Yıllar sonra pek çok defa karşıma çıktı bu durum. Ama değişen bir şey yok. Çalışırsın, nasipte varsa ulaşırsın.

KABUL OLAN DUA: NİĞDE'YE YOLCULUK

Kim bilir hangi yol nerede biter
Bitmeyen o sonsuz derinliktedir

İmtihanlar sonucunda çok az sayıda öğrenci 9-10 barajını geçebildi. İl kadrolarına atanmak üzere kura çektik ve bana kurada Erzurum çıktı. Zaten dört yıldır Erzurum'daydım. Görev yapmak için yeniden Erzurum'a gitmek bana bir şey kazandırmayacaktı. Başka bir ili ve insanları tanımak, bir başka yerel kültürü öğrenmek daha iyi olacaktı. İnsan normalde memleketimi çektim diye sevinir. Ben öyle değildim. Başkalarına garip gelebilecek bir hâlim vardı. Çünkü o köy senin, bu köy benim, dolaşıp durmuştum. Ceyrek, Aşağı Tahir Hoca, Kars, Horasan, Erzurum derken zaten dolaşmaya alışmıştım. Yeni bir yeri daha öğrenmem güzel olacaktı. Kura çekenlerden bir arkadaş "İçinizde Erzurum çeken var mı arkadaşlar. Becayiş yapmak istiyorum," dedi. Yer değiştirme işi tutanakla yapılıyordu. Nereyi çektiğini sordum. Niğde cevabını alınca, tamam işte, Orta Anadolu, diye düşündüm. Becayişe karar verdik. Tutanak tuttuk ve yerlerimizi değiştirdik. Ben Niğde'ye gidecektim. O Erzurum'a.

Niğde maceram böyle başladı.

Erzurum'a döndüm. Okul bitti ve köye gittim, ailemle hasret giderdim. Hazırlıklarımı yaptıktan sonra büyük bir heyecanla doğruca Niğde'ye gittim. Artık kadrolu olarak çalışacak ve yeni bir maceraya başlamış olacaktım. Siyasi çalkantılar bütün hızıyla devam ediyordu ve Niğde'nin de rahat bir şehir olmadığını söylemişlerdi.

Niğde'ye gidince İl Müftülüğü'nü buldum. Bize görevlendirilmemiz ile ilgili bir belge vermişlerdi. Bir nüshası da İl Müftülüğü'ne gidecekti. Müftü Bey belgeyi aldı ve bakıp inceledi. "Yazı bize geldi, tebrik ediyorum kardeşim. Büyük bir başarı göstermişsin. Seni Niğde'de bir kadroya alacağım ama şu an boş kadromuz yok. Bor kazasına göndersem gider misin?" dedi. "Hem Bor, Niğde'den daha güzeldir." "Olur," dedim. "Bor, yemyeşildir. Geçti Bor'un pazarı sür eşeğini Niğde'ye deyimi meşhurdur." Söyledikleri aklıma yattı. Yazıyı aldım ve Bor kazasına gittim.

Bor Müftüsü Yusuf Hafızoğlu yazıya baktı "Ah ne güzel, ile gelmiş, bizi tercih etmiş. Çok teşekkür ediyorum," dedi. Çok da soğukkanlı bir hocamız. "Seni Eski Mezar Camii'ne vereceğim, orada görev yap," dedi. Ben de "Kadrom imamlık kadrosu olabilir ama hocam, ben henüz on dokuz yaşındayım, kendimi imamlık için tam olarak hazır hissetmiyorum. İmam olarak çalışayım ama eğer iyi bir müezzini varsa beni onun yanına verin. Bir müddet müezzinlik yapayım, o imamlık yapsın. Bilmediklerimi öğreneyim," dedim. "Tam da Eski Mezar Camii işte. Orada Zeki Hoca var, Zeki Arısoy, oldukça nitelikli bir hocamızdır. Kadrosu müezzin kadrosu. Ama iyi bir imamdır. Onun yanında yetişebilirsin," dedi ve beni Zeki Arısoy Hoca'nın yanına gönderdi.

Eski Mezar Camii'ne gittim. İkindi namazını kıldım. Zeki Hoca daha ilk görüşümde etkiledi beni. Sıcakkanlı ve hoş

sesli bir adam. Konuşurken sakin ve içten. Namaz sonrasında Hoca'ya yazıyı gösterdim. Hoca yazıyı okudu ve bana sarıldı. "Ah benim kardeşim gelmiş buraya," dedi. Şu konuşmayı yapışımızdan bir yıl önce üniversitede bir konferans için Niğde'ye gittim ve program sonrası ilk işim gidip Zeki Hoca'mın elini öpmek oldu. Gözleri dolu dolu oldu. "Beni hiç unutmadın, sen oğlum gibisin," dedi ve çok mutlu oldum. 90'lı yaşlarda ama çok dinç maşallah. Kulakları biraz ağır duyuyor fakat sağlığı yerinde. Ortanca oğlu Ahmet abi ile beraberdik ve fotoğraf çektirdik beraber. Yıllar sonra gittim yanına ve fotoğrafı bir görseniz. Sanki baba oğul buluşmuş gibiyiz, sarılmışız birbirimize. Cenab-ı Hakk bana hep böyle güzel insanlar denk getirdi ve bunun için ne kadar şükretsem azdır. Annemin, babamın, dedemin duaları... Babam beni okula göndermek istediğini kendisine ilk söylediği zaman dedem izin vermemişti. "Ben Sibirya'ya giderken ve döndükten sonra aile fertlerimizin çoğunu kaybettim. Bir daha kaybetmek istemiyorum," diyerek okumama rıza göstermemişti. Babam kendisini ikna etmek için bir hayli uğraştı. Hatta en son "Hacı Baba, Nurullah'ın rüyasını görmüştüm, okutmamı istemişti benden bir ihtiyar. Ancak yine de takdir senin," deyince dedem, "O zaman çok uzağa gitmesin. Yakın yerlerde okusun. Sıkıntı çekmesin torunum. Sık sık da köye getir ki buraları da unutmasın," diyerek izin vermiş ve dualar etmiş bana. O gün bu gündür hep güzel insanlar çıkıyor karşıma.

Zeki Hoca da o güzel insanlardan biriydi işte. Oğulları var, Mehmet, Ahmet ve Mustafa. Eşi var Cemile yenge. Kızları var ki hepsi kardeşlerim benim. Onlarla tanıştırdı, akşam yemeği yedik.

Ertesi gün onların evlerine yakın bir yerden ev kiraladık. Bir süre sonra İsmail Ağca adında bir imam arkadaş daha geldi

Bor'a ve onunla kalmaya başladık. Meşhur Papa Suikastı'ndan dolayı birkaç defa "Mehmet Ali Ağca'nın yakını mısın?" denilerek sorguya alınmış, olmadığı anlaşılınca bırakılmış.

Zeki Hoca'nın yanında kendimi eğitmeye, yetiştirmeye çalışıyorum. Kur'an okuyuşu güzel, hitabeti güzel, insanlara davranışı hoş, mütebessim, çocukları büyük bir keyifle okutan, her çocuğa ayrı ayrı tebessüm eden mübarek insan. Zaman zaman evine götürüp bize yemek veriyor. Biz bazen onu eve çağırıyoruz, birlikte sohbet edip çay içiyoruz. Çocuklarıyla kısa sürede arkadaş olduk, can ciğer kardeş olduk. Özellikle Mustafa Arısoy, küçük oğlu, onunla neredeyse zamanımız hep birlikte geçiyor. Mehmet Arısoy bizden epeyce büyük. Cemile yenge öyle cömert, öyle gayretli ki, sormayın. Evlerine gittiğimizde "Vay, bizim hocamız gelmiş, ekmek getirin, yemek getirin," derdi tatlı bir şiveyle.

Bor'a gelince, yeşil mi yeşil, güzel mi güzel bir İç Anadolu ilçesi. İslam tarihi yazarı M. Asım Köksal Hoca'nın ve büyük mutasavvıf Kuddusi Baba'nın torunlarının Bor'da olduğunu öğrenmiştim. Çok sevmiştim Bor'u, çok. Cennetten bir bahçede gibi hissediyordum kendimi.

Bor'da üç ayımı tamamladım. Bir gün dedim ki, burada bir dergi vs. varsa şiir yayınlayayım. Sordum, sual ettim. İmam arkadaşlardan bazıları "*Yeşil Bor* diye bir gazete çıkıyor, orada yayınlayabilirsin," diye cevap verdiler. Lise döneminde Milli Türk Talebe Birliği'ne giderdim, Akıncılar Derneği'ne giderdim. Oralardan yetiştiğim için de medeni cesaretim bir hayli yüksekti.

Yeşil Bor gazetesinin kapısını çaldım, girdim içeri. Selam verdim, sahibini sordum. Masada oturan kırklı yaşlardaki genç bir adam "Buyur kardeşim, ben ilgileniyorum," dedi. "Ben

bu gazetede şiir yazmak istiyorum," dedim. Şaşırdı ve "Şair misin?" diye sordu. "Şair miyim değil miyim bilmiyorum ama bir şeyler yazıyorum, yayınlayabilir misiniz?" dedim. Adımı sordu. "Nurullah Genç," deyince "Vay, Nurullah Genç gelmiş!" dedi, ayağa kalktı. Yaklaşıp sarıldı bana. Sonra içerde bulunan birkaç kişiyi çağırdı. "Beni nereden tanıyorsunuz?" diye sordum şaşkınlıkla. "Sen Milli Türk Talebe Birliğinin düzenlediği Hicri 1400 şiir yarışmasını kazanan Nurullah Genç değil misin?" Evet manasında başımı salladım. Bahsettiği şiir yarışmasına lise son sınıfta *Hicret* isimli şiirimle müracaat etmiş ve Türkiye Birincisi olmuştum. Tanıyan kişi Milli Türk Talebe Birliği'nin Bor temsilcisiymiş. "Bizim genç şairimiz gelmiş," dediler birkaç kere. Çok mutlu oldum... "MTTB'den kazandığım ödül buraya kadar ulaşmış. Allah'ım sana şükür," diye geçirdim içimden. O zaman ödül olarak da Seyyid Kutub'un *Fi' Zılal'il Kur'an* isimli 16 ciltlik büyük tefsirini hediye etmişlerdi. Kütüphanemde hâlâ baş köşede durur. Çok kıymetlidir benim için.

Ayrılmadan önce yayınlamaları için ilk şiirimi bıraktım. Her hafta şiir verecektim ve yayınlayacaklardı. Sevincim büyüktü. O sevinçle eve döndüm ve olanı biteni İsmail Ağca'ya anlattım.

AZMİN ZAFERİ: CUMA VAAZI

Sen bu havaları bilmezdin oysa
Bir yerden bir yere göçerdin her gün

O haftadan itibaren *Yeşil Bor* gazetesinde her hafta şiirim yayınlanmaya başladı. Bu durum iki üç hafta böyle devam etti. Bir gün müftülükten haber geldi ve: "Müftü Yusuf Hafızoğlu seni çağırıyor," dediler. Müftülüğe gittim ve kapıyı çaldım, gir sesini duyunca girdim odaya. Yusuf Hafızoğlu o tok ve hafif soğuk sesiyle sordu "*Yeşil Bor* gazetesinde şiir yayınlayan Nurullah Genç sen misin?" dedi. Sevindim. "Ne güzel, amirimizin haberi olmuş, tebrik edecektir beni," diye düşündüm. Gülümseyerek evet anlamında başımı salladım. "Demek sen şairsin. Gazeteyi arayıp sordum. MTTB ödülünü alan Nurullah Genç gelmiş buraya, haberimiz yok."

Sevinmiş gibiydi ama öyle otoriter bir tavırla konuşuyordu ki endişelendim. "Buyurun Hocam," dedim. "Bizim için çok büyük bir kıymet, büyük bir değer. Senin kıymetini bilmemiz gerekiyor. Öyle Eski Mezar Camii'nde sessiz sedasız kalmana gönlüm razı olmaz. Artık Sokullu Mehmet Paşa, bir diğer adıyla Merkez Camii'nde cuma vaazlarını sen yapacaksın," dedi. Bir anda neye uğradığımı şaşırdım. Zihnim allak bullak oldu. "Hocam anlamayamadım? Ben Merkez Camii'nde nasıl vaaz edebilirim. Bunu yapamam!" dedim. "O zaman şiir yazmayacaksın ve şiir yazmayı bırakacaksın," diye karşılık

verdi. Neye uğradığımı şaşırmıştım. Dilim tutulur gibi oldu. Sokullu Mehmet Paşa Camii dediği yer de 5000'in üzerinde cemaati olan, o bölgenin en büyük camii. O camide kimler cuma namazı kılmıyor ki! İslam tarihi yazarı Asım Köksal Hoca. Birkaç kez denk geldik, elini öptüm. Kuddusi Baba'nın torunları, mutasavvıflar, alimler, bölgenin ileri gelenleri, ilçenin güzel insanları oraya gelip namaz kılıyorlar. Asım Hoca orda olduğu için de büyük bir rağbet var. Manzarayı gözümün önünde canlandırınca başım döndü. Hoca "Ya bu işi yapacaksın ya da şiir yazmayacaksın," demişti ve benim için bir felaketin habercisi gibiydi. "Hocam ne alakası var anlayamadım?" dedim. "Fazlasıyla alakalı Nurullah kardeş. Mehmet Akif hem şiir yazıyordu hem de milleti camilerden İstiklal Harbi'ne çağırıyordu. Madem şairsin, gideceksin ve o camide vaazını yapacaksın." "Hocam ben yapamam, okulda yalnız bir kez ödevim olduğu için hutbe okudum ve başka da bir tecrübem yok," diye mazeret belirttim. "O zaman şiir yazmayacaksın," dedi tekrar. Ve sert bir tavırla "Çık git o zaman, şiir yazmayı da bırak," diye kestirip attı. Canım çok sıkılmıştı. Neye uğradığımı şaşırmış bir hâlde "Peki hocam," dedim ve odadan çıktım. Garip duygular içinde ve son derece hüzünlü bir hâlde dolaşıp durdum bir süre. "Kim benim şiir yazmama engel olabilir?" dedim kızgınlıkla kendi kendime. "Gidip izin isteyeceğim. Ben şiir yazmadan duramam, asla duramam!" dedim. Gittim ve kararlı bir şekilde kapısını çaldım. "Hocam lütfen affedin, ben şiir yazmadan duramam," dedim. "Hayır kardeşim, vaaz yoksa şiir de yok!" diyerek kestirip attı. Çıktım, çaresizdim. Böyle bir şeyin başıma geldiğine inanamıyordum. Biraz daha dolaştım ve ne yapayım diye düşünürken aklıma bir çözüm yolu geldi. Hemen geriye döndüm ve müftülüğe gittim. Kapıyı çaldım ve odaya girdim. "Hocam tamam, önümüzdeki hafta

vaaz edeceğim," dedim. "Tamam. İşte şimdi oldu genç. Şimdi aldığın ödüle layık bir adam oldun. Git ve hazırlan," dedi.

Ana caddeye doğru yürürken "Haftaya cuma günü sen görürsün hocam!" diye geçiriyordum içimden.

Bir tane kitapçı vardı Bor'da. Bazen uğrar kitap alırdım. Timurtaş Hoca'nın da bir iki kasetini almıştım. Aceleyle kapıdan içeriye girdim ve kitapçıya dedim ki "Timurtaş Hoca'nın yeni kaseti geldi mi?" "Geldi" dedi. Konunun ne olduğunu sordum. "Kadını anlatıyor," diye cevap verdi. "Eyvah, keşke başka bir konu olsaydı," dedim. Kitapçı neden böyle söylediğimi anlayamadı ve merakla başını salladı. "Hayırdır?" diye sordu. "Sonra anlatırım, müftüye bu kaseti sakın satma olur mu?" dedim. "Müftü akşama doğru gelir ve kaseti alır. Çünkü çok sever Timurtaş Hoca'yı," dedi. Öyle deyince ben de bütün kasetleri satın almak istedim. On tane kaset vardı, yenisi de bir hafta on beş güne ancak gelirmiş. "Yahu olmaz, Müftü Bey'e ve isteyenlere ne derim ben!" dedi. "Ben müşteri değil miyim? Hepsini satın alıyorum. Hem rahat ol cumadan sonra hepsini geri getiririm, tekrar satarsın," deyince gözleri fal taşı gibi açıldı. Bir şeyler döndüğünü hissetti ama ne olduğunu anlayamadı. Gülümsedi ve bankın üzerinde duran bir kese kâğıdına koyarak uzattı bana. Aldım kasetleri ve doğruca eve gittim.

Evde de bir teyp vardı. Kaseti koydum ve dinlemeye başladım. Çevirip çevirip dinliyorum. İki günde kaseti baştan sona ezberledim. İmam Hatip'te iken tiyatro ile ilgilenmiştim dört yıl boyunca. Çok kıymetli bir hocamız vardı: Sadık Çelenk. İnanılmaz bir tiyatro yeteneği vardı. Genellikle Necip Fazıl'ın eserlerini sahnelerdi. Ben de yanında yöresinde bulunurdum işte. Küçücük görevler de almıştım. *Yunus Emre*'de, *Siyah Pelerinli Adam*'da vs. Büyük rolleri ağabeylerimiz oynardı. Biz de

kenarda köşede bulunurduk. Onun için tiyatroya da merakım vardı. Bu yüzden kaseti dinlerken tiyatro havası içerisinde Timurtaş Hoca'yı taklit etmeye çalışıyordum. Kendi kendime evin içinde dolaşıyor, "Sallü alâ Rasulina Muhammed," diye başlıyorum. "Sallü alâ tabîbi kulûbina Muhammed," diye devam ediyorum ve saatlerce sürüyor bu. Kasetteki vaazı iki günde ezberledim, iki günde ise kontrolleri yaptım. Tek bir yerde on-on beş saniye duraklıyorum. O da kasetin diğer yüzünü dinlemek için değiştirdiğim an.

Cuma günü sabah aniden babam çıkageldi. Babam rahmetli, kritik yerlerde bir anda dikilirdi karşıma. Bunu çok yaşadım. Hiç kimseye haber vermediğim bir ameliyata girerken de bir anda karşımda bulmuştum.

"Baba sen nerden geldin şimdi?" diye gülümseyerek sordum ve sarıldım büyük bir hasretle.

"Oğlum seni ziyarete geldim," dedi gülümseyerek.

"Baba bir gün sonra gelseydin ya. Bugün Merkez Camii'nde vaaz edeceğim. Şimdi iyice heyecanlanırım," dedim. Konuşma tatlı bir şekilde sürüp gitti. "Ne güzel işte oğlum, ben de dinlerim."

"Baba zaten heyecandan ölüyorum, bir de sen olacaksın karşımda."

"Oğlum nice insanlar olacak orada, beni de onlardan birisi say..."

"Peki babacığım, canım benim, annem ve kardeşlerim nasıl?"

"Hepsi iyiler şükür oğlum, hepsi iyiler. Sen nasılsın yavrum?"

İyi olduğumu söyledikten sonra sormak istediğim her şeyi sordum. Babam çok da kalender bir insandı. İki arkadaş gibi oturup dakikalarca dertleşebiliyorduk. Cuma namazı vaktine yakın hazırlıklarımızı tamamlayıp camiye gittik. Müftü ön safta oturuyor. M. Asım Köksal da orada. Ve kim olduklarını bilmediğim heybetli pek çok insan. İlk iki saf tıklım tıklım dolu. Namaza bir buçuk saate yakın var ve cami doluyor. Başımla selam verdim ve babamla birlikte müftünün yanına oturduk. Fısıltıyla "Hazır mısın?" diye sordu. Başımı sallayarak hazır olduğumu ima ettim. "Bir saat on beş dakika kadar vaktin var. Beş dakika önce veya sonra bitirebilirsin," dedi. Süre konusu beni endişelendiriyordu. Bunu duyunca içim bir ferahlık doldurdu. Çünkü kasetin süresi de ona yakındı. Vakit geldiğinde vaaz kürsüsünü işaret etti ve "Başla," dedi. İçimden dedim ki "Başlayınca görürsün." Ben orada Timurtaş Uçar'ı oynamaya başlayınca tavrı ne olacak diye fazlasıyla merak ediyordum.

Kürsüye çıktım, cemaate baktım, başım döndü. Bütün cami dolmuş. Dışarda insanlar... Koskoca cami, tıklım tıklım dolu ve yer bulamayan insanlar da var... "Ya ezberlediklerimi unutursam..." diye endişelenince hemen dua ettim içimden. "Allah'ım göğsümü genişlet, işimi kolaylaştır, dilimde bulunan düğümü çöz de anlasınlar beni," diye başlayan duayı okudum. İşaretle birlikte konuşmaya başladım. İlk cümle tam Timurtaş Hoca'nın tarzıyla çıktı ve onun tok sesiyle dudaklarımdan. Oğlundan öğrendiğime göre raḥmetli bu hadiseden vefatından önce haberdar olmuş, ziyadesiyle tebessüm etmiş. "O gençle tanışmak isterdim," demiş.

"Sallü alâ Rasulina Muhammed," diye ilk ifadeyi gür sesli mikrofondan haykırır gibi söyleyince müftü Yusuf Hafızoğlu başını kaldırdı ve gözlerimin içine bakarak hayretler içinde salavat getirdi. Aynı tarzda "Sallü alâ tabîbi kulûbina Muham-

med," deyince şaşkınlıkla "Allah ü Ekber," dedi ve gözlerini kırpmadan beni seyretmeye başladı. Ben hem kaseti okuyor hem de onları kontrol etmeye çalışıyorum. Ama öylesine bir hâldeyim ki caminin hiçbir yerini görmüyor gibiyim. Vaaz bir saat on beş dakika kadar sürdü. Müftü gözlerini benden bir an bile ayıramadı. Asım Hoca tebessüm ediyor, arada bir başını kaldırıp bana bakıyor ve tasdik manasında başını sallıyordu. On dokuz yaşında bir delikanlı kadını anlatıyordu çünkü. Bir de Timurtaş Hoca'nın meşhur ifadeleriyle anlatınca dinleyenler merakla bakıp duruyorlardı. "Hayasız Avrupa! Namussuz Avrupa, kadını bir meta, bir reklam malzemesi hâline getirdi," diyordu mesela. Ben sadece seslendiriyordum. Cemaat bana bakıyor "On dokuz yaşında birisi neler söylüyor böyle!" diye düşünüyordu muhtemelen. Müftü dumura uğramış halde gözlerini noktalamış gözlerimde. Başını sallıyor, mutlu mutlu gülümsüyor. Anlamlı bir şekilde cemaati süzüyor bazen.

Müftü Yusuf Hafızoğlu vaaz bitince daldığı rüyadan uyandı. "Fatiha!" dedim. Aceleyle ellerini yüzüne sürdü ve hızlıca yerinden kalkarak minberdeki mikrofonu aldı. Cemaate döndü ve o tok sesiyle şöyle seslendi: "Çok kıymetli kardeşlerim, kıymetli hocalarım, Bor'umuzun aziz ve güzide sakinleri, hepimizin bugün burada müşahede ettiği gibi ilçemiz yeni ve genç bir âlim kazanmıştır. Bundan sonraki bütün vaazları bu delikanlı âlimimiz yapacaktır. Ben artık onun olduğu yerde vaaz etmem, edemem. Sizler de gördünüz. Genç yaşında derya deniz maşallah. O yüzdendir ki, bundan sonra her hafta hocamızı dinleyeceğiz inşallah. Kendisine hoş geldin diyoruz. Kendisi aynı zamanda gelecek vaat eden şair bir kardeşimizdir. MTTB Hicrî 1400 Şiir Büyük Ödülü'nü almıştır. Öylesine mutluyum ki şükür Rabbime. Bundan sonra Merkez Camii'ndeki cuma vaazlarını Nurullah Genç hocamız yapacaktır. Şimdi hutbeyi

de kendisinin okumasını arzu ediyorum. Cumanız mübarek, namazınız kabul olsun." Dumura uğrama sırası bende idi. Çünkü bu söyledikleri asla aklıma gelmemişti ve hesapta yoktu. "Sen misin kaset ezberleyen. İşte şimdi naneyi yedin! Her hafta bir kaseti ezberle ve gel büyük âlim!" diye geçirerek içimden kendimle dalga geçtim.

Çaresiz bir şekilde ve titreye titreye vaaz kürsüsünden inerek minbere geçtim. Böylesi bir takdimden sonra hutbeyi de okumak zorunda idim ve yapacağım bir şey yoktu. İmam Hatip Lisesi'nde Hazreti Ömer'in adaleti konulu bir ödev hazırlamıştım ve neredeyse tamamı ezberimdeydi. Minberde gereken okumaları yaptıktan sonra onu da hutbe olarak irat ettim. Cuma namazını kıldırdım. Bittikten sonra yüzümü cemaate döndüm. Öylesine tuhaf bir hâlde idim ki ne olacağını kestiremiyordum.

Asım Hoca yanıma geldi, bana sarıldı, alnımdan öptü ve "Oğlum seni tebrik ediyorum, bir dahaki cuma namazı vaazında seni yine büyük bir mutlulukla dinleyeceğiz. Allah seni ailene bağışlasın ve korusun. Görüşmek üzere," dedi. Bu şekilde de olsa dua beni içten etkiledi ve büyük mutluluk verdi. Sonra babam yanıma geldi, sarıldı. Garip garip yüzüme baktı, tebessüm etti, bir şeyler çevirdiğimi anlamıştı. Ben de ona "Tamam ben sana anlatırım," dedim fısıltıyla. Müftü bekliyor hemen yan tarafta. Sarılacak belli. Ancak ona sıra uzun zaman sonra gelebildi. Müftü bana âlim dediği genç, yaşlı, çocuk pek çok kişi tebrik etmek için sıraya girmişti. İnsanımızın âlime, bilgine hürmetine bakın ki yaşlılar bile elimi öpmek için ellerime uzanmaya başladılar. Neye uğradığımı şaşırdım. Çekiyorum olmuyor. Tutmaya çalışıyorum olmuyor. Kurtaramıyorum ve bazıları elimi kendisine doğru çekerek öpüyor. Canım yanıyor ama engel olamıyorum. Canım yanıyor çünkü söylediğim hiç-

bir şey bana ait değil. Baktım ki bir türlü engel olamıyorum, kurtaramadıklarıma içimden "Timurtaş Hoca niyetine..." diyerek uzattım elimi. Bu merasim yarım saatten fazla sürdü. En son müftü sarıldı bana, "Can hocam" dedi. "İyi ki o gün ısrar etmişim. Yoksa tüm bunlardan mahrum kalacaktık." Babamla tanıştırdım. Camiden çıkana kadar sohbet ettiler. "Sizi yemeğe götürmek isterdim ama fazla kalmayacakmış. Babanla gününü geçir, sonra konuşuruz," dedi ve ayrıldık.

Babam yolda bana olanı biteni nasıl becerdiğimi sordu. "Oğlum bunlar senin sözlerin değildi. Sen ne yaptın böyle!" dedi. Bir yandan da gülümsüyordu. "Baba, neyleyim, çaresiz bıraktı beni. İlle de vaaz edeceksin!" dedi. "Yoksa şiir yazmak yok!" dedi. Bir çözüm yolu bulamayınca bu aklıma geldi ve yaptım. Baştan sona Timurtaş Hoca'nın kasetini ezberledim ve sundum," dedim. "Anladım bir şeyler olduğunu ama çıkaramadım, ben de şaşırdım. Çok başarılı idin kuzum," dedi. Bu sözü öyle hoşuma giderdi ki. Kuzum. Çocuklarıma bu yüzden kuzum diye hitap ediyorum genellikle.

Güzel bir lokantada baş başa yemek yedik. "Baba hemen kitapçıya uğramamız lazım, bu iş kötüye gidecek belli ki. Ben her hafta bir kaset ezberleyemem," dedim. Bu arada vaaz söz konusu olana kadar dört ay geçmiş.

Babam durmadı ve o gün ayrıldı. Böyleydi. Gelir ve neredeyse kalmadan dönerdi. Akşam kitapçıya gittim, on kasetin dokuzunu götürdüm. "Bunların işi tamam, bunlardan birisini müftüye sat lütfen!" dedim. Sebebini sorunca "Müftü sana anlatır," diye karşılık verdim. Kitapçı anladı durumu. Bizden bir süre sonra Müftü gitmiş kitapçıya. "Yeni bir şey var mı?" diye sorunca "Timurtaş Hoca'nın kaseti geldi," demiş kitapçı.

"Konu ne?"

"Kadını anlatıyor."

"Bizim buraya da bir âlim geldi, bu hafta kadını anlattı," deyince bizim kitapçı başlamış gülmeye. Müftü neden güldüğünü sorunca "Hocam bir açayım kaseti dinleyin, neden güldüğümü anlarsınız," demiş kitapçı. Müftü kaseti dinlemeye başlayınca kısa bir süre sonra başını sallayarak "Vay dadaş, sen görürsün... Nasıl aldattın beni..." demeye başlamış. Kaseti almış ve ayrılırken kitapçıya demiş ki: "Bu çocuk iki misli değer kazandı gözümde. Çünkü çaresiz kaldı, "Yapamam," dediği hâlde ama ben ısrar ettim. İstemedi; zorladım. Kendince çözüm yolu bulmuş. Büyük bir âlim olduğuna inandırdı beni. O nasıl taklitti yahu öyle. İfadelerden de çıkaramamışım taklit olduğunu. Ben ki Timurtaş Hoca'yı bu kadar dinlerim. Üslup onun üslubu. Buna rağmen uyanamamışım. Vay dadaş! Gidip onu alnından öpeceğim."

Ertesi gün sabah namazını kılıp eve döndüm. İsmail Ağca da dönmüş ve çay koymuştu. Sofrayı kurup kahvaltı ettik. Zil çaldı. Şaşırdık. Sabahın köründe kim olabilir ki diye bakıştık birbirimize. Kapıyı açınca şaşırıp kaldık. Bir minibüs dolusu imam. Başlarında Yusuf Hafızoğlu. Elinde kocaman bir poşet. Hızlı bir şekilde gelip içeri girdiler. "Dadaş çay demleyin bize!" dedi müftü. "Hocam hemen demliyoruz, çayımız zaten hazır, arttırırız," diye karşılık verdim. Hoş geldiniz, safa bulduk faslından sonra müftü yerinden kalktı bana bir sımsıkı sarıldı. "Yahu kardeşim sana bir şey soracağım. O kaseti baştan sona nasıl ezberledin? Ben ezberlemeye çalıştım, on dakikasını ezberleyemedim! Nasıl yaptın bunu!" dedi ve güldü. "Hocam iş başa düşünce yapıyor insan. Mecburen ezberledim. Ezberlemek zorunda idim. Yoksa şiiri bırakmak zorunda kalacaktım!" dedim. "Seni tebrik ediyorum dadaş," diyerek imamlara döndü ve dedi ki: "Gördünüz mü? Ben bu kardeşimize bir vazife verdim,

zorladım, ısrar ettim. Aslında yapamayacağı bir şeydi. Ama gitti ve öyle bir şey yaptı ki beni bile büyük bir âlim olduğuna ikna edecek bir başarıya imza attı. Koca kaseti hatasız bir şekilde ezberledi ve hiçbir şekilde bozmadan tamamını okudu. Üstelik kendisininmiş gibi de inandırdı. Ben de bunun üzerine millete âlim olarak ilan ettim, her hafta vaaz edecek dedim. Onlarca insan yaşlısıyla genciyle elini öptü! Ama olsun. Karar verdim. Her hafta vaazları o yapacak artık. Ben yapmayacağım." "Hocam nasıl olur?" dedim endişe ile. "Ben yapamam ki!" Elindeki poşeti havaya kaldırdı. "Merak etme. Sen bu işi zaten becerdin. Timurtaş'ın bütün kasetleri burada, her hafta birini ezberleyip camide okuyacaksın. Sende bu hüner var. Becerirsin Nurullah, merak etme ve endişelenme. Becerirsin" "Hocam beceririm de bu kolay değil ki. Kaset ezberlemek zulüm gibi. Her hafta bir kaseti nasıl ezberlerim. Bana yazık değil mi?" dedim hüzünlü bir sesle. "İtiraz yok Nurullah, yapacaksın!" dedi ve tartışmayı bitirdi. Mecburen kabul ettim. Çünkü yapacak bir şey yoktu. Çayları içtik ve gittiler. Acı içinde kıvranarak "İsmail ben ne yapacağım? Haftada iki gün oturup kaset mi ezberleyeceğim! Bu öyle kolay mı ya, nasıl yapacağım ben bunu?" diye sızlanmaya başladım. İsmail gülümseyerek taşı gediğine koydu. "Bence asla vazgeçme ve ezberle. Bir sene sonra âlim olursun. Çünkü Timurtaş'ın tüm bildiklerini bilmiş olacaksın."

Söylediklerinin haklılık payı yok değildi. Bu sayede bilmediğim pek çok şeyi öğrenmiş olacaktım. Ama öylesine zordu ki. Çaresizlik içinde kıvrandım o gün. Cenab-ı Hakk'ın takdirine bakın ki ertesi gün postadan bana bir mektup geldi ve kıvranışlarım son buldu. Mektubu açtığımda üniversite imtihan sonuçlarının gönderildiğini anladım. Bor'da iken sınav tarihi gelmişti ve iki günlüğüne giderek sınava girmiştim. Adres olarak da Bor'u vermiştim. Zarfı açınca Erzurum Atatürk

Üniversitesi İşletme Fakültesi'ni kazandığımı gördüm. Öyle bir sevindim ki sormayın. Kaset ezberlemekten kurtulmuştum. Mecburi görev de olsa ertesi gün ayrılma hakkım vardı artık ve bu beni rahatlatmıştı. Çünkü mecburi hizmet üniversiteyi kazanınca sona eriyordu. Ertesi gün müftülüğe gittim ve yazdığım ayrılık dilekçesini verdim. Yusuf Hafızoğlu'nun odasına girdim ve durumu kendilerine bildirdim.

"Hayırdır? Ne ayrılığı," diye sordu.

"Hocam üniversite imtihan sonucu geldi. İşletme Fakültesi'ni kazanmışım ve artık ayrılacağım," dedim büyük bir mutlulukla.

"Ne demek ayrılıyorum? Her Cuma vaaz edeceksin dedik ya sana!"

"Onunla alakası yok hocam, üniversiteyi kazandım diyorum. Biliyorsunuz ki üniversite kazanılınca mecburi hizmet sona eriyor," dedim.

"Eyvah, vaazları kaybettik! Tüh yaa!" Kısa bir an düşündü. Gülümsedi ve tok bir sesle "Sakın yanında götüreyim deme! Kasetlerimi geri getir!" dedi.

Hazırlıklı idim. Kasetler yazı işleri memurunun yanında bir kese kâğıdının içinde duruyordu. Alıp hemen yanına geldim müftünün. "Hocam mecbur kaldığım için yapacaktım ama sevindim, her hafta bir kaset ezberlemek çok zor olurdu inanın," dedim. "Tamam. Yapacak bir şey kalmadı. Seni tebrik ediyorum. Güzel bir hatıra yaşattın bize. Yolun her daim açık olsun," dedi. Helallik isteyerek ayrıldım yanından.

İşlemlerimi bitirdikten sonra Bor'dan bu güzel hatırayla Erzurum'a döndüm. Zeki Hoca ve çocukları çok üzüldüler. Ayrılıyorum diye hakikaten hüzünlendiler. Ama ayrılık vakti

gelmişti. Onlarla ve İsmail Ağca ile helalleşerek babamdan iki gün sonra terk ettim Bor'u.

Sonrasında uzunca zaman haberleştik onlarla ve bazı dostlarla. Yıllar sonra eşim ve çocuklarımla beraber ziyaretlerine gittik. Ziyaretimizden bir süre sonra Cemile teyze vefat etti. Yüreğimde bir sızı peydahlandı. Ve uzunca zaman acıttı kalbimi.

Bor benim için yepyeni ve çok özel bir tecrübe idi.

DURUŞUNDAN TAVİZ VERMEMEK: İLK DERS

Şimdi hep birlikte Âlem-i Usul
Geçelim yokluğun kapılarından

Üniversiteyi kazandığım duyulunca ailede büyük bir mutluluk oldu. Az sayıda insan kazanıyordu o zamanlar. Horasan'da kazanan sayısı da azdı. İmam Hatip Lisesi mezunu olduğum için bütünüyle edebiyat kolu mezunu sayılıyorduk ve bu nedenle fen kolu puanıyla bir yere giremiyorduk. Yüksek olmasına rağmen fen puanım bir işe yaramadı ve ondan yararlanamadım. Yüksek düzeyde fen puanım vardı.

Hiç unutmam; sınav sonuç belgesini lise müdürümüz Abdurrahman Teber hocama götürdüm. Belgeyi alıp şöyle bir baktı, inceledi, başını salladı ve "Olmaz böyle adalet! Fen puanıyla Tıp Fakültesi gibi pek çok yeri kazanabilecek durumdasın ama sen İşletme okuyacaksın. Çünkü fen puanı işe yaramıyor." Çay söyledi. Ben çayımı yudumlarken biraz daha düşündü ve sonra bana "Hemen gideceksin ve bir liseye yazılarak fark dersleri okuyacaksın. Fizik, kimya ve biyolojiden yüksek puanlar elde edip fen diploması alacaksın. Ve bu diploma ile seneye Tıp Fakültesi'ne gidip doktor olacaksın," dedi.

Fark dersleri diye anılan fizik, kimya, biyoloji okuyup fark diploması almak için Erzurum Atatürk Lisesi'ne müracaat

ettim ve kaydımı yaptırdım. Ancak bu benim pek de benimsediğim bir amaç değildi. Hocam böyle düşünüyordu fakat bir taraftan da endişelerim vardı. Ben şiir, sanat ve edebiyatla meşgul olmak istiyorum. Doktorluk buna engel teşkil edebilir. Çünkü çok yoğun ve bunlarla irtibatı kesebilecek bir meslek. Gerçekten doktor olur muyum, yapabilir miyim bundan emin değildim. Duygusal bir yapım var ve bu bazen aşırı olabiliyor. Dayanamaz da hastaların yanında ağlarsam ne olur? İğne yapabilir miyim? İğne yaptığımda canları acırsa benim de canım yanar vs.

Kendimi bir iç muhasebeye tabi tutsam da hocamın dediğini de dikkate alarak fark diploması alıp Tıp Fakültesi'ni kazanayım diye de niyet ettim. Bir taraftan üniversiteye başladım diğer taraftan fark derslerini verebilmek için Atatürk Lisesine gidiyorum. İlk günümüz çok ilginç bir hadiseye sahne oldu. Henüz 12 Eylül İhtilali yapılmamış. 1979'un güzü ve sağ sol kavgaları bütün hızıyla devam ediyor. Kredi ve Yurtlar Kurumunun yurtlarından birinde kalıyorum. Milli Türk Talebe Birliği, Akıncılar grubu olarak birbirimizi tanıdığımız arkadaşlar bir araya geldik ve herhangi bir sataşma ve saldırı olmasın diye yurtlarda gece nöbeti tutuyoruz. Kavgalara karışmıyoruz, kavgayla işimiz yok. Ama kendimizi de savunmamız lazım. Kat başlarında gece birisi gelip saldırmasın diye nöbet tutuyoruz. Böyle bir ortam var o günlerde. Üniversite demek benim gözümde büyük bir ilim alanı demekti. Zihin dünyamda köy odasındaki anılarımı aklıma getiriyordu.

Alanla ilgili konular hakkında konuşup tartışacağız ama muhtemelen şiirler de okunacak filan diye düşünüyordum. Bu hayalle üniversitedeki ilk dersime girdim. Atatürk Üniversitesi İşletme Fakültesinde -sonradan İktisadi ve İdari Bölümler oldu- büyük amfi diye bir yer ve ders orada dediler.

A-1 amfisiymiş adı. İçeriye girdim ve gördüm ki hınca hınç dolu. 100'ün üzerinde öğrenci var sınıfta. En arkada bir yere geçtim ve oturdum, kimseyi tanımıyorum. Sabahattin Yılmaz adında hoş bir hocamız vardı. Bilanço analizleri dersinin hocasıydı ve girdiğimiz ilk ders onundu.

Hesap nedir, kâr nedir, zarar nedir, bilanço nedir diye başlayarak temel kavramları anlatmaya başladı. "Aa ne güzel, farklı şeyler öğrenmeye başladım," diye düşündüm. Bilanço, kâr, zarar, bir insanın hayatında da bilmesi gereken kavramlarmış meğer. Ders bitince zil çaldı. Zil çalınca yerimden kalktım ve dışarı çıkayım dedim. Bir anda neye uğradığımızı anlayamadık. Beş-altı kişilik bir grup içeri girip kapıyı hızla kapattı. "Bu bir forumdur, kimse dışarı çıkmayacak!" dediler ve kapıyı sıkı sıkıya tuttular. Forum nedir, bize ne yapacaklar, bu ne anlama geliyor diye düşündüysem de bir yol bulamadım. Çünkü dedikleri hakkında hiçbir bilgim yok.

Uzun boylu, iriyarı, saçları biraz dökük ama dolgun bıyıkları ağzına dolmuş bir adam itici bir ses tonuyla konuşmaya başladı. Beş dakika kadar kendi grubunu anlattı. On dakikalık bir teneffüs vardı zaten. Bizim grubumuz budur, burada bizim grubumuz dışında kimsenin sözü işlemez, biz ne dersek onu yapacaksınız anlamında pek çok şey söyledi. Herkes sessiz, birinci sınıf öğrencisiyiz, kimse kimseyi tanımıyor. "Bütün bunlara itirazı olan var mı?" diye sordu sonra. Ve gözlerini sınıfa dikip bakmaya baktı bir süre. Ben yavaşça ayağa kalktım ve sakin bir ses tonuyla:

"Benim itirazım var! Siz nereden geliyorsunuz? Resmi bir kimliğiniz var mı? Üniversiteden görevliler misiniz? Neden size tabi olalım anlamadım," dedim.

Gözlerini bana dikti ve alaycı bir üslupla "Arkadaş itiraz ediyormuş, onu getirin buraya" diye bağırır gibi konuştu.

Boyum 1,65 civarı, adam neredeyse 2 metre. "Başka itiraz eden var mı?" diye arkasından da sınıfa bir soru daha yöneltti.

Altı kişi daha ayağa kalktı. Yedi kişi olduk. "İtiraz ediyoruz, neden sizin boyunduruğunuzda olalım?" diye söylendik bir araya gelince. Bizi amfinin girişine indirdiler ve beş dakika boyunca iyi bir dayak yedik. Böylece üniversitenin nasıl bir yer olduğunu ilk günde yediğimiz dayakla öğrenmiş olduk.

Bir yere çarpmışım ki alnımda morluk var. Yediğim yumruklardan dolayı sırtımda sızı var. Bir arkadaşımızın kolu zedelendi ve travma oluştu kolunda. Diğer arkadaşlarımız da başka şekillerde zarar gördüler. Sınıfın ortasında on beş-yirmi kişi tarafından üç beş dakika darp edildik. Zil çalmaya yakın kaçıp gittiler. Bize ilk müdahaleyi olaylara karışmayan bazı arkadaşlar yaptı. Amfinin çıkışında toplandık ve "Ne yapacağız ne edeceğiz?" diye birbirimize sorarken son sınıftan ve isminin Recep Tarı olduğunu öğrendiğimiz birisi yanımıza geldi.

"Burada böyle şeyler oluyor maalesef. Şikâyet etmeniz lazım," dedi

"Nereye şikâyet edeceğiz?"

"Üniversite içerisinde site karakolu var. Karakola gidin."

Sonra kendisi de bizimle geldi ve hep birlikte karakola gidip şikâyette bulunduk. Hadiseleri anlatınca Emniyet Amiri bir albüm getirdi ve dedi ki: "O konuşmayı yapan bu yüzlerden hangisidir?" O uzun boylu ve garip bıyıklı adamı hemen tanıdık. Emniyet amiri bize onun ismini söyledi ve hepimizi şaşırtan şu açıklamayı yaptı: "Bu adam ortalık kızıştıran ve insanları birbirine düşürmeye çalışan manipülasyon aktörü-

dür. Bu yaptığı onun için normaldir!" İfadelerimizi ve şikâyet dilekçelerimizi aldı. Ama o adamı bir daha ne gördük ne de yakalandığını duyduk. Biz böylece ilk dersi dayak yiyerek yaptık üniversitede.

O gün kendi kendime: "İlk derste dayak yedik, bundan sonraki derslerde neler olacak kim bilir. Aman Allah'ım, nereye düştük böyle," deyip durdum.

HAYATIN ZORLUKLARI: YENİDEN KIRILAN BOYA SANDIĞI

Bilirdik hangimizin
Ayrık otlarıyla büyüdüğünü

Yurttaki odada birlikte kalacağım arkadaşlarla tanıştım. Ömer Yılmaz adındaki arkadaşım sınıfta beraber dayak yediklerimizdendi zaten. Tokatlı ve hâlen Tokat'ta yaşıyor. Onunla okulda ve yurtta günlerimizi birlikte geçirmeye başladık. Çok sevdiğim ve hoş özelliklere sahip bir arkadaş. Aynı gelenekten yetişmiş MTTB eğitiminden geçmişti o da. Dolayısıyla ruhumuz, düşüncelerimiz aynıydı. Yurtta kalmaya başladıktan birkaç gün sonra oturup para ve harçlık durumumuzu konuştuk. Onun durumu da benden farklı değildi. Babası yoktu. Evinden kolay kolay para gelmiyordu. Benim durumum belli. Babam Manisa taraflarına çalışmaya gitmişti. Harçlık gönderiyordu ama bugünkü gibi öyle hemencecik gelmiyordu. "Paraya ihtiyacımız var. Harçlıklarımız tükenmek üzere ve mutlaka bir çözüm yolu bulmalıyız," diye değerlendirmeler yaptık. O uzun yıllar inşaatlarda çalışmış, harç yapmış, sıva yapmış, iskele kurmuştu Ömer. O işi iyi biliyordu. "Beraber inşaatlarda çalışabiliriz, sana da öğretirim, iskele kurup bozabiliriz. Harç yapabiliriz. Henüz kış gelmedi ve kar yağana kadar bir miktar para kazanabiliriz ve bize bir süre yeter," dedi. Söylediğini tasdik edince "Ben ararım ve bulunca da haber veririm" dedi.

Sonra aklıma mesleklerimden birisi geldi: Boyacılık. Yurtlarda boyacılık yapabilirim. İzin isteyeyim, verirlerse, boya sandığımı getireyim diye düşündüm. Yurt müdürüyle konuştum ve durumumu anlattım. "Şu ana kadar öğrencilerden böyle bir talep gelmedi. Olabilir; berber dükkanının yanına koy sandığını. Biz de izin kâğıtlarını hazırlayalım, orada boyacılık yapabilirsin, harçlığını çıkarsın böylece," dedi. Sağ olsun, çok anlayışlı bir insandı. Yardımcı oldu. Boya sandığımı Horasan'dan getirdim ve berber dükkanının köşesinde boyacılığa başladım. Dersten çıkınca oraya gidip boya sandığımı kuruyorum ve ayakkabı boyamaya başlıyorum. "Allah Allah, üniversite öğrencisi ayakkabı boyacılığı yapıyor," diye gelen giden garip garip bakıyor ve bazıları da bu anlamda sorular soruyor. Göğsümü gere gere dört sene İmam Hatip'te boyacılık yaptığımı söylüyorum. Mesleğimdir diyorum. Bir iki muzip arkadaş fabrikatör diye takılmaya bile başlamıştı. Ben de onlara "Fabrikatörle aramızda ne fark var. O yapıyor, ben boyuyorum," diyordum. Harçlığımı çıkarmaya başladım böylece. İki ay boyacılık yaptım. Benim boyacılık yaptığımı gören ve daha sonraları kendisiyle beraber iskele kurup çivi çekeceğimiz Ömer ise inşaatlara gidiyordu. İki ay sonra bir hafta sonu yine bana ayrılan köşede ayakkabı boyuyorum. Bir anda kantinde sağcılar ve solcular arasında sebebinin ne olduğunu anlamadığımız siyasi bir kavga çıktı. Ellerine geçirdikleri her şeyi birbirlerine fırlatmaya başladılar. Ne oluyor demeye fırsat kalmadan kavgacılar bana kadar geldi. Kaçmaya çalıştım ama buna vakit kalmadı. Köşeye sıkıştım ve öylece kalakaldım. Üzerime gelenlerden kendimi korumaya çalıştım. Maalesef ekmek teknem olan sandığımı kurtaramadım. Onu yerden alarak birbirlerine fırlattılar. Sandığım ve fırçalarım paramparça oldu. Ekmek teknem ikinci defa kırılmıştı böylece. On dakikadan daha fazla süren kavga, polislerin gelmesi üzerine bitti.

Sandık ve fırçaların parçalarını topladım yerlerden. Gözlerimden yaşlar süzüldü. "Ekmek teknemi yine kırdılar. Bir daha boyacılık yapmak istemiyorum," dedim. Boyacılık hikâyesini orada noktaladım. Sandığımdan kalan parçaları alıp çöpe attım. Çöp kutusunun başında biraz durdum ve ıslak gözlerle ayrıldım oradan. "Ben bu sandıkla dört sene para kazandım, merhametsizce kırdılar sandığımı," diye düşünüyordum ve yanıyordu içim. Şimdi bu hikâyeyi bilen dostlar bazı programlarda bana boya sandığı maketleri ya da bizzat bir boya sandığı armağan ediyorlar.

Hayat böyle işte.

ZORLUKLARLA BAŞ ETME: PARA KAZANMA TELAŞI

Toplardık en güzel kardelenleri
Kurutup koyardık düşlerimize

Sandık hadisesinden sonra Ömer'le bir araya geldim ve dedim ki: "Boya sandığımı kırdılar; inşaatlarda beraber çalışalım. Para kazanmam lazım çünkü. Babama hiçbir şekilde yük olmak istemiyorum." Ömer bunun üzerine kışın geldiğini ve inşaat işinin kapandığını, belki bir iki yerde iskele kaldırabileceğimizi ve ancak baharla birlikte bu işi tam yapacağımızı söyledi.

O yıllarda kardeş sayımız dokuza ulaşmıştı. Anne ve babayla birlikte on bir kişilik aile idik... Babamın tarlalardan geliri ancak ununa, tohumuna yetiyordu. Hayvanlarla süt, yağ ve peynir ihtiyacı karşılanıyordu. Evin diğer masrafları için mutlaka para lazımdı ve bu nedenle batıya gidip çalışıyordu babam. Ege'de ve Trakya'da fabrikalarda, briket harmanlarında, zeytinyağı fabrikalarında çalışıyordu. Evin ihtiyaçlarını karşılayabilmek uğruna durmadan mücadele ediyordu. Bunlardan dolayı istiyordum ki ona hiçbir yüküm dokunmasın artık. Kazandıklarını eve aktarsın. Hatta ben de bir şeyler kazanayım ve eve yardım edeyim. Onun için çalışmam lazımdı. Bir iki kez Ömer'le beraber henüz kar kış bastırmadan kasım ayı içinde inşaatlara kurulu iskeleleri kaldırmak için çivi çektik. Bir defasında paslı çivilerden biri elime battı. Ömer de dizinden

yaralanmıştı. Hastaneye gittik. Orada bize her ihtimale karşı tedbir olsun diye tetanos aşısı yaptılar. Ağır ve kalın bir iğne. Birkaç defa gittik hastaneye... Derslere gidip geliyordum bu arada. O ayın sonunda inşaatlar bitti, soğuk ve kış tamamen bastırdı. Ne yapmam lazım derken, fırınlarda çalışmaya karar verdim. Fırınlarda iş aradım, yalnız hafta sonları çalışabileceğim için olmaz dediler. Sonunda bir iki fırında, haftada bir defa izin kullanmak isteyen ustaların yerine bir-iki günlük işler buldum. Başladım çalışmaya. Birinde çalışıyorum, yevmiyemi alıp diğer gece ötekine gidiyorum, sonra okula yöneliyorum ve o paralarla ayakta kalmaya çalışıyorum.

KADERE İNANMAK VE ECEL TARTIŞMASI: HARCADIM ÖMRÜMÜ İNSAN ÇÖLÜNDE

Ölüler abdest mi alıyor hâlâ
Musalla taşında gözlerim mi var

Fakültenin birinci sınıfı bittikten sonra Horasan'a gittim. Ramazan ayı yaklaşıyordu. Temmuz'un 13'ünde başlayıp 11 Ağustos'ta bitecekti. 15 gün kadar köyde kaldıktan sonra fırında çalışırım diye Horasan'a geri döndüm. Ramazan ayını Horasan'da geçiririm ve usta filan eksik olursa fırında çalışırım niyetinde idim.

O arada ilginç bir hadise oldu. Bir arkadaşımızla kahvehanede otururken ecelin varlığını konuşuyorduk. Ecel var mı yok mu, insan kendi istediği zamanda ölebilir mi filan diye tartıştık dakikalarca. Ben ecel var dedim, o ise yok dedi ısrarla. "Mesela birisi kaza yapıp ölünce ecel mi gelmiş oluyor? Kaza yapmamış olsaydı, yaşayacaktı adam," dedi. Ben niye inanmıyor diye üzülmeye başlamıştım. Çünkü herkesin bir eceli olduğunu ve ne öne ne de geriye alınamayacağını Allah muhtelif ayetlerde beyan ediyor. Tartışırken bana:

"Şimdi sen Kars ve Erzurum birbirine düşman iken, birinden diğerine gidenler kolay kolay geri dönmezken, en hafifin-

den bıyıkları yolunmuş bir şekilde dönerken, gidip Kars'ta iki gün kalıp öleceksin, sonra bunun adı ecel mi olacak?" dedi.

"Ecelim yoksa ölmem," dedim kararlı bir şekilde.

"O zaman git, kal, geri dön de göreyim!"

"Bak kardeşim, beni kızdırma, giderim ve bir ay Ramazan imamlığı da yaparım. Ecelim gelmediyse ölmem ve geri dönerim. O zaman yüzün kızarır!" dedim.

"Git bir ay Ramazan imamlığı yap, sonra da geri dön, ben o zaman ecelin varlığına inanacağım."

"Söz mü?"

"Söz."

"Tamam. Gideceğim," dedim.

"Kafayı yedin sen! Gidersen dönemezsin bak! Sonra hayatından beni sorumlu tutma!"

"Merak etme, tutmam," dedim.

Ayrıldım oradan. Epey bir süredir evini Horasan' a taşımış olan Hasan amcamı buldum. Hasan amcam da daha önce babamla beraber Kars'ın Arpaçay kazasında Ramazan imamlığı yapmıştı ve köylerini biliyordu. "Amca bu Ramazan'da Arpaçaya imamlığa gidelim mi?" diye sordum. Amcam tevekkül ehli bir insandır. "Gidelim, benim tanıdığım köyler var," dedi. Ben de "Amca hem imamlık yaparız hem de köylülerden ücret filan istemeyiz. Gönüllerden geçen bir şey varsa zaten ikram ederler. Sevabı bize yeter," dedim. "Tamam, bir şeyler vermeleri önemli değil, biz Allah için hizmet ederiz. Kimseden de bir şey beklemeyiz. Verirlerse de kabul etmekte bir mahsur olmaz," dedi. Anlaştık amcamla.

Yengem bunu haber alınca küplere binmiş ve bana ziyadesiyle kızmış. Eve gidip karşılaştığımda "Sen bu adamı nereye götürüyorsun? Kars'a giden geri dönmüyor!" diyerek fena hâlde çıkıştı. "Yenge, ecel denilen bir şey var, ecel gelmişse burada da ölürüz," deyince şöyle bir durdu. "Orası öyle ama niye durduk yere gidesiniz ki!" dedi.

Epeyce bir uğraştıktan sonra yengemi de ikna ettik. İzin istemek için köye döndüm. Babam itiraz etmedi. "Gitsinler, ecel gelmedikçe Allah korur insanı," dedi. Annem ağlıyor, sızlıyor. Babam onu ikna etti sonunda. Ellerini öptüm, rızalarını aldım ve yeniden Horasan'a gittim.

Ramazan'a üç gün kala otobüse binerek Kars'a gittik. Otogarda indik otobüsten. Başımda bir takke var. Amcamla yürürken adamın biri geldi, koluma girdi ve takkeyi aldı cebime yerleştirdi. Sonra amcama işaret etti çıkarsın diye. "Fesini çıkart ve cebine koy. Yoksa biraz sonra burada dayak yersiniz!" Bize yardımcı olmak istediğini anlamıştık. Teşekkür ettik kendisine. "Nereye gidiyorsunuz?" diye sordu. "Arpaçay'a," dedik. Hemen Arpaçay'a giden minibüsleri gösterdi ve "Burada böyle gezinmeyin, doğruca Arpaçay'a gidin," dedi ve yanımızdan ayrıldı. Türkiye'nin o zamanki hâlini göstermesi açısından çok ilginç bir hadisedir. Ayrıca Kars'ta teyzem ve teyzemin çocukları olduğunu önceki hatıralardan biliyoruz. Ancak öyle bir durumda idik ki akrabalar birbirlerine gidip gelmeye cesaret edemiyorlardı. Amcama o zaman vakit olsaydı teyzemlere de uğrardık dedim ama buna gerçekten de vakit yoktu. Bir an önce hedefe ulaşıp uygun köyler bulmamız gerekiyordu.

Kalkmak üzere olan bir minibüse bindik ve Arpaçay'a doğru yola çıktık. Yolda yorgunluktan dolayı uyuyakalmışız. Bir süre yol aldıktan sonra uyandım. Bir köyün içinden geçtiğimizi gördüm. Şahit olduğum manzara inanılmaz ürkütücü idi ve o

ürperti ile amcamı uyandırdım. "Amca kalk, köydeki caminin duvarına bak!" dedim fısıltıyla ve heyecanla. Amcam uyandı ve şaşkınlıkla caminin duvarına baktı. Siyah büyük harflerle "Allah'a inananın hakkı ölümdür" diye yazmışlardı. Birbirimizin yüzünde dona kaldık adeta. Amcam hayret makamında başını salladı. "Nurullah biz nereye gidiyoruz, bu camilerde nasıl imamlık yapacağız?" diye fısıldadı. İşin gerçeği ikimizin de rengi kaçmıştı. Ama artık dönebilecek bir durumda değildik. "Ecel gelmeyince hiçbir şey olmaz! dedi amcam. Ve ikimiz de bir kez daha bu mukaddes kesinlik içinde sakinleştik.

Arpaçay'a yaklaşık bir saatlik bir yolculuktan sonra ulaştık. Soruşturarak müftülüğü bulduk. Müftünün siyasi olaylardan dolayı kaçıp gittiğini ve oradaki imamlardan birisinin vekil müftülük yaptığını söylemişlerdi. Binaya girdik. Oldukça izbe bir yerde idi. Neden geldiğimizi ifade ettik. Adam önce inanamadı. Şaşırdı ve sevindi. "Köylerde imam kalmadı, herkes kaçtı buralardan! Sizler ne iyi insanlarsınız. Bu şartlarda çıkıp geldiniz!" dedi. Ben de ecel tartışmamızdan bahsettim ve olanı biteni anlattım. Vekil müftü iyice bir şaşırdı ve güldü, garip garip baktı bize. "Seni Taşbaşı köyüne vereyim amcanı da Dağ köyüne," dedi. Sonra ne düşündü bilemiyorum. Tekrar bana döndü ve "Okuyor musun?" diye sordu. İşletme okuduğumu söyleyince "O zaman seni Dağ köyüne vereyim" dedi. "Neden?" diye sorunca da "Sen gençsin, böylesi daha iyi," diyerek görev kâğıtlarımızı hazırladı.

Müftülükten çıktık ve merkeze doğru yürümeye başladık. Bir traktör geldi ve tam yanımızdan geçerken amcam onlara "Ne tarafa gidiyorsunuz?" diye sordu. "Biz Taşbaşı'na gideceğiz," deyince ikimiz de şaşırdık ve sevindik. Amcam işaret etti ve durdular. Müftünün verdiği yazıyı göstererek oraya

imamlığa gittiğini söyledi. Adamların atla işareti üzerine bana Allahaısmarladık dedi ve binip ayrıldı oradan.

Bir anda Arpaçay'ın ortasında yalnız başıma kalmıştım. Hiçbir yeri tanımıyordum. Gidebileceğim bir yer yoktu. Soruşturarak Dağ köylülerin gittiği bir kahvehane buldum. Orada bana Dağ köyünden bir hacının ilçede olduğunu söylediler. Biz konuşurken hacı içeriye girdi. Yazıyı gösterdim. Gözleri ışıldadı adamın, beni alıp birkaç dükkân ötedeki hırdavat dükkanına götürdü. "Hocam sen burada bekle, ben kamyonu alıp geleyim; beraber köye gidelim," dedi. Bir saat kadar orada oturdum. Yorulmuştum ve uykumun geldiğini hissettim. Başımı valizin üzerine koydum ve öylece uyuya kalmışım. Birisi omzuma dokununca uyandım. Saçı sakalı birbirine karışmış orta yaşlı bir adam. Keskin ve yıpratıcı bir biçimde bana bakıyordu. Hafif alaylı bir tebessümle "Sen Horasanlı imişsin? Kimliğini çıkar bakayım," dedi. Eceli ve başıma gelebilecek her şeyi göze aldığım için umursamadan çıkardım kimliğimi. Gösterdim ve tok bir sesle "Buyurun, işte görüldüğü gibi ben Horasanlıyım," dedim. Aynı ürpertici ve müstehzi hâliyle baktı yüzüme ve "Tamam," diyerek ayrıldı dükkândan. On dakika geçmemişti ki kamyon dükkânın önüne yanaştı. Hacı aceleyle içeriye girdi ve beni hırdavat dükkanından çıkardı. Apar topar kamyonun arka kısmına bindik ve oturduk. Tam o anda yandaki lokantadan sekiz-on tane eli değnekli adam çıktı ve kamyona bindiğimizi görünce hücum ettiler bize. Hacı kamyon şoförüne "Süüürrr," diye bağırdı. Kamyon hareket etti ve dumanlar çıkararak ayrıldı oradan. Peşimiz sıra akla gelmeyecek küfürler savurup taş attılar, seni öldüreceğiz manasında el kol hareketleri yaptılar. "Erzurumlu biri gelmiş buraya imamlık yapacakmış bir de!" diye bağırdı birisi.

Kamyon tozlu yollardan takır tukur sesler çıkararak hızla ilerlerken içimden "Yahu ben nereye geldim böyle!" diye düşündüm "Ecelim gelmemişse geri dönerim. Her şeyin hayırlısı. Allah'ım sen bizi sana olan imandan ve tevekkülden uzak koyma!"

Dağ köyüne iki saate yakın süren bir yolculuktan sonra ulaştık. Hacı beni evine götürdü. Güleç yüzlü, hoş bir adamdı. Hürmette, ikramda bulundu. Cömertti. İkindi namazında köylülerle bir araya gelip konuştuk. İkindi namazını kıldırdım ve bir aşrı şerif okudum. Okumamı beğendiler ve "Tamam bu kardeşimiz bize imamlık yapsın" dediler. Otuz haneli bir köy burası, evler birbirinden uzak. Sürüler hâlinde küçük baş hayvan besliyorlar genellikle. Zengin otuz haneli bir köy ama cemaat sekiz-on kişi. Yaşlılar geliyor sadece, başka kimse yok.

Karşılıklı rıza oluşunca göreve başladım. "Ne kadar para istiyorsun?" dediler. "Hiçbir şey. Çünkü bu hizmetin maddi bir karşılığı yoktur. Buraya bir şey istemek için gelmedim," dedim. "Olmaz öyle. Biz aramızda konuşur bir şeyler ayarlarız. Diğer türlü bunu kabul edemeyiz," dediler. "Siz bilirsiniz ama benim bir talebimin olmadığını lütfen unutmayın," dedim.

Ramazan başlangıcından bir gün önceye ulaştık ve o gece ilk sahura kalktık. Yemeğimizi yedik Hacı ile beraber. "Camiye gidelim de imsak ezanı okuyayım," dedim. Dışarı çıktık ve eline aldığı dirgeni göstererek Hacı bana şöyle dedi: "Şu dirgeni eline al Hoca, lazım olacak." "Hayırdır?" diye sordum. "Şimdi köpekler üstümüze gelecek, köpekleri bunlarla durduracağız. Burada her evin en az bir küçükbaş hayvan sürüsü vardır ve yatsıdan sonra köye dönerler. Her sürünün başında on-on beş tane köpek bulunur. Geceleri serbest kalıyorlar ve dışarı çıktığımızı görünce üstümüze geleceklerdir." Bir anda korkuyla ürperdim. İçim bir garip oldu. Tuhaf bir haleti ruhiye içinde

dirgeni aldım. Evden çıkıp bir on-on beş adım köyün üst kısmındaki camiye doğru, ben önde Hacı arkada yürüdük. Daha birkaç adım atmıştık ki bir anda on beş-yirmi tane köpek bazı evlerin önünden ayrılarak üzerimize hücum etti. Hacı dirgeni köpeklerin önde geleninin ağzına uzattı ve köpek dirgeni ısırmaya çalıştı. Hacı dirgeni koltuğunun altına alarak bana yürü anlamında işaret etti ve kendisi de arkamdan camiye doğru yürüdü. Şaşkınlığımın haddi hesabı yoktu. Bir filmin içinde yürüyormuşum gibi hissettim kendimi. Köpekler bizi bir zincirin halkaları gibi peş peşe yürüyerek camiye kadar takip ettiler. Kapıya vardığımız zaman Hacı bir anda köpeğin ağzından dirgeni çekti ve vurmak ister gibi bir el hareketi yaptı. Köpek neye uğradığını şaşırdı ve uzaklaştı. O uzaklaşınca diğer köpekler de birer birer uzaklaştılar. Caminin kapısını açtık ve içeriye girdik. Kendimi korkuyla apar topar kapıdan içeri attığımı çok iyi hatırlıyorum. Korkudan her yanım buz kesmiş gibiydi. Dağ köyü olduğu için hava da bir hayli soğuktu. "Bu nasıl bir şeydi Hacı Baba?" dedim. "Ben hayatımda böyle bir şey görmedim." Hacı gülümsedi ve gayet rahat bir ses tonuyla ve sanki çok normalmiş gibi "Daha neler göreceksin hoca!" dedi. "Unutma sakın, Arpaçay'a gidiyorum bazen ve orada kalıyorum. Benim olmadığım zamanlarda camiye böyle geleceksin. Eline mutlaka dirgeni alacaksın ve asla korkup kaçmayacaksın. Böyle yaparsan asla kurtulamazsın. Köpekler geldiğinde benim gibi davranarak dirgeni ilk köpeğin ağzına verecek ve camiye kadar yürüyeceksin," diye devam etti. "Ya dönüşler Hacı, dönüşlerde de olacaklar mı?" diye korkuyla sordum. "Bazen ama genellikle dönüşlerde olmazlar. İmsaka yakın sürüyle beraber köyden ayrılıyorlar," diye cevap verdi. Başım dönmeye başlamıştı. Gözlerim kararıyordu. Ezanı nasıl okuduğumu hatırlamıyorum.

Her gece sahurdan sonra biraz bekliyoruz. İmsaka yakın dışarıya çıkıyoruz ve aynı manzara içinde camiye gidiyoruz. İçimden her defasında Ayet-el Kürsi'yi ve Kehf Suresi'nin 18. ayetini okuyorum. Hacı varken endişe duymuyorum ama o gidince ne yapacağım diye kara kara düşünmüyor değilim. Hacının köyden ayrıldığı ilk geceyi gerektiği gibi anlatabilir miyim bilmiyorum. Ölmek kaderde varsa ürkütmüyordu ama köpeklerin parçaladığı adam olmak da fazlasıyla ürkütücüydü. O ilk gece bildiğim bütün duaları okuyarak dışarıya çıktım. Dirgen elimde ayaklarımın ucuna basa basa camiye doğru yürümeye başladım. Hiçbir şekilde sağıma soluma bakmak istemiyordum. Köpekler ayak sesim olmayınca sanki yürüdüğümü anlamayacaklar ve gelmeyecekler gibi hissediyordum. Hislerimde fena halde yanılmışım. Pat pat ayak sesleri işitince sağıma soluma korkuyla baktım ve köpek sürüsünün üzerime doğru geldiğini gördüm. Hacı kesinlikle kaçmamamı ve sakince ilk köpeğin ağzına dirgeni uzatmamı söylemişti. Bunu yapmaktan başka çarem olmadığını o ilk geceden çok iyi öğrenmiştim. Ve aynen Hacı'nın yaptığını yaptım. Dirgeni uzattım ve ağzına doğru ittim öndeki köpeğin. Dişleriyle ısırdı dirgeni ve bırakmadı. Döndüm ve yürümeyi sürdürdüm. Yine aynı şekilde bir zincirin halkaları gibi sıra halinde peşimden gelmeye başladılar. Caminin kapısına vardığımda geri döndüm ve dirgeni çekerek vurmak ister gibi yaptım. Dağılıp gittiler. Camiden içeriye girdim. Hipnotize olmuş gibiydim. Beni birisinin uyandırmasını bekliyordum. Camiye girip halının üzerine çöktüğümde ayaklarımdan bütün gücümün çekildiğini hissettim. İmsak ezanını okurken aklımda olan tek şey "Acaba köpekler dönerken de gelip takılırlar mı peşime!" düşüncesi idi. Öyle olmadı. Hiçbir dönüşte köpekler gelmiyordu. Bunu o ilk gece Hacı'ya sorduğumda, "İmsaka yakın sürüyle beraber köyden ayrılıyorlar," demişti zaten. Ama orada "bazen" kelime-

sini kullanmıştı. O beni rahatsız ediyordu. Her dönüşte acaba o bazen bu geceye mi rastlayacak diye ürperip duruyordum.

Geceler birbirini kovaladı. Hacıyla beraber veya yalnız. Artık alışmıştım ve korkmuyordum. Benim için sıradan bir olay hâline gelmişti ve o ilk gece Hacı'da gördüğüm rahatlığa kavuşmaya başlamıştım.

O bir ay köydeki yaşlılarla Ramazan'ı geçirdim. Hacı sağ olsun, her türlü ihtiyacımı düşünüyordu. Haftada bir su ısıtıyor ve samanlıktaki büyük çamaşır teştinin yanına koyuyordu. Soyunup teştin içinde yıkanıyordum. "Merek" deriz samanlığa. Yıkanabileceğim başka bir yer yok. Hacı üçü evli beş oğluyla büyük ve çok sayıda odası olan aynı evde kalıyordu. Ben misafir odasında uyuyordum. Buz gibi soğuk olan merekte yıkanıyordum. Bazen haftada bir yıkanmak kâfi gelmiyordu ve hakikaten kirlendiğimi hissediyordum. Kaşıntı tutuyordu. Öyle durumlarda rahat edemezdim ve mutlaka yıkanmam lazımdı. Ama utandığım için Hacı'dan su isteyemiyordum. Bu yüzden böyle bir durum söz konusu olduğunda, köylülerin dinlendikleri kuşluk vaktinde samanlıktaki ibrikleri yakındaki çeşmeden soğuk suyla doldurup valizimdeki sabun ve havluyu da yanıma alarak caminin gasilhanesine gidip teneşirin üzerinde yıkanmaya başladım. Yerin soğukluğuna suyun soğukluğu da eklenince bir hayli zor anlar yaşıyordum. Beş dakika kadar yıkanıyordum ama titreye titreye elbiselerimi giyiyordum. Bu durum daha sonra acısını benden çıkaracaktı ve bağırsaklarım zayıf çalışmaya başlayacaktı. Hastanelerde yatacak, uzunca tedavi görecektim. Sonunda bu durum öyle bir çileye dönüştü ki bir gün yıkandıktan sonra giyinip teneşire uzandım ve "Allah'ım tertemizim, üzerimdekiler de kefenim. Ecelim geldiyse canımı burada al!" diye dua ettim.

Onlardan birinde yine ibrikleri doldurdum ve havlum ve sabunumla camide yıkanmaya gittim. Gasilhaneyi kilitlemişler. Kimin kilitlediğini anlayamadım ve öfkelendim. Elimde su ve malzemelerim orada öylece kala kaldım. Mutlaka yıkanmam lazım çünkü sırtım ve başım kaşınıyor. Sabunum var yanımda, soğuk suyla da olsa yıkamam lazım başımı. O anda aklıma bir fikir geldi. Nasıl olsa köpekler yoktu. "Köyün yakınındaki dereye gider orada yıkanırım," diye düşündüm. Dualarımı okuyarak derenin kenarına gittim. Soyundum ve suyu başıma döküp saçlarımı sabunladım. Başımı sabundan temizlemiştim ki bir anda birkaç köpeğin hızla bana doğru geldiklerini gördüm. Havlıyorlardı. Havlayan köpek ısırmaz sözü aklıma geldiyse de yarı çıplak olduğum için tedirgin oldum ve korktum. Elbiselerimi çıkarmışım ve iç çamaşırımla öylece dondum kaldım. "Eğer köpek saldırdığında çıplaksanız hareketsiz kalın ve olduğunuz yerden ayrılmayın; bir şey yapmazlar," diye bir söz duymuştum ve o anda aklıma geldi. Yapabileceğim başka bir şey de yoktu zaten. Öylece duruyordum ve hareketsiz idim. İçimden Kehf Suresi'nin 18. ayetini okuyup duruyordum. Köpekler başımda biraz bekleyip havladıktan sonra sanki onları birisi çağırmış gibi dağılıp gittiler. Suyu bir iki kez aceleyle başıma döktüm ve hemen kalktım. Kurulanarak elbiselerimi giydim ve oradan ayrılarak eve gittim. Üşümüştüm ve titriyordum. Yatağa girdim ve öylece kaldım. Dişlerim birbirine vuruyordu. "Ecelim gelmemiş!" diyordum içimden. Öylece uyumuşum.

Dağ köyünde o dönem sol gruplardan ileri derecede radikal bir grubun temsilcilerinin ve bölge sorumlusunun olduğunu öğrenmiştim. Nadiren de olsa köye gelen, cesaret edemeyen sağcı gençlerden bazıları bunu bana söylemişlerdi. "Burada böyle bir grup var, sizi ve yaptıklarınızı takip ediyorlar," demişlerdi. "Benim onlarla bir işim yok ve onlara bir şey yapmıyorum," diye

karşılık vermiştim. "Bunun bir önemi yok hocam. Siz burada imamlık yapıyorsunuz ve onlar ne yaptığınızı her zamanki alışkanlıkları olarak takip ederler," diyerek uyarmışlardı beni.

Sonra duydum ki söz konusu grubun lideri durumundaki kişi ramazanda imamı mutlaka iftara çağırırmış. Gerçekten de iftara çağırdı adam beni. Gittim ve kapıda karşıladı. Sakin ve çok saygılı birisi. Dine de saygılı olduğu havasını edindim. Ama bundan emin olamıyor insan tabii ki. Evdeki misafir odasına oturduğumuzda ezan okundu. Birileri iftara çağırdığında köydeki hacılardan birisi ezan okurdu ve bu sefer de geciktirmeden okudu ezanı. "Hocam buyurun, iftarınızı yapın." Adam benim iftar yapışımı seyredip durdu. Şunu anlatmak istediği açıktı: "Biz oruç tutmayız ama tutanlara saygılıyız."

Sonra bir gün o sağcı çocuklardan birisine "Bu adam çok saygılı birisine benziyor," dedim. "Hocam o öyledir ama hepsinden aynı tavrı beklemeyin. Hazırlıklı olun. Bayram namazında camiye gelecekler ve mahfili dolduracaklar. Abdest alırlar mı almazlar mı bilemem. Ancak siz bayram hutbesi okurken alaycı şekilde hareketler yapabilirler. Gülüşebilirler. Garip garip hareketler görebilirsiniz," dedi. Şaşırdım ve olabilecekleri mahfili gözümde canlandırarak hayal etmeye çalıştım. İlginç olacaktı belli ki. "Peki ben de ona göre hazırlanayım," dedim. "Hocam mümkünse hutbe okumayın. Arapça kısmını okuyup inin," dedi. "O gün gelsin, bakarız," diye karşılık verdim.

Nihayet bayram günü gelip çattı. Evinde kaldığım hacı ile bayram namazı kılmak için yeniden camiye gittik. Namaza bir saate yakın bir zaman vardı. Vaaz kürsüsüne çıktım ve mahfile baktım. Yarı yarıya dolmuştu. Söylenenler aklıma geldi. Doğruymuş demek ki. Başladım konuşmaya. Bir bayram vaazında bir şeyler anlatırken ayet ve hadislerden söz etmemiz gayet normaldir. Ancak ben ayet ve hadis meallerini

verirken birbirlerine bakıp tebessüm edenler ve alaycı ifadelerle bakışanlar oldu. İçim burkuldu. Bu birkaç kez tekrarlarınca anlattığım konuyu bitirdim. Oraya ecel iddiasıyla gittiğim için karşılaşacağım bu tür durumları tahmin ederek bazı dikkat çekici şeyler yapmayı planlamıştım. Onlardan birisini kürsüde gerçekleştirdim.

20 Kasım 1979'da yaklaşık iki yüz kişilik bir grup isyancı mehdi iddiasıyla Kâbe'yi basmıştı. Bu hadise ile ilgili gazete kupürlerini almıştım yanıma. Bir de Taç Hadisleri adlı hadis kitabını. Orada Hz. Peygamber'in ahir zamanda Kâbe'nin baskına uğrayacağı ama bu kişilerin başarılı olamayacaklarına dair bir hadisi var. Gazete kupürleri ve hadis kitabı ile birlikte kürsüdeyim. Bir süre sonra mahfili gerçekten de tıka basa doldurdular. Beni davet eden saygılı kişi de orada ve hep birlikte beni izlemeye başladılar. Onların o hâlleriyle ayrı bir grup olduğunu hissediyor insan. Kürsüden tam da gözlerinin içine bakarak dedim ki: "Şimdi size bir hadise anlatacağım. Hatırlayacağınız gibi bundan yaklaşık olarak sekiz ay kadar önce Kâbe baskını yaşanmıştı. İşte şimdi size o baskınla ilgili gazete manşetlerini gösteriyorum." Gazeteleri birer birer gösterip manşetleri okuduktan sonra yerlerine koydum. Sonra devam ettim: "Benim peygamberim, yüzlerce yıl önceden bu baskını haber veriyor. İşte yıllarca önce basılmış bu kitapta. Mahfildeki delikanlılardan biri gelebilir mi? Gelsin de şu hadisi okusun bizlere," dedim. Yukarıdakilerin şaşkınlıklarını gözlerinden okuyabiliyordum. Birisi mahfil merdivenlerinden inerek yanıma geldi. Kitabı vererek önce baskı tarihini okuttum. Yıllar önce basılmış olduğunu böylece anlamış oldular. Sonra da gösterdiğim satırları okumasını istedim. Okudu. Kâbe'nin basılacağı ve isyancıların başarıya ulaşamayacakları bildiriliyordu. Tekrar gazete kupürlerini okuttum birer birer.

Baskının başarısız olduğu ve basanların yakalanıp cezalandırıldıkları yazıyordu.

Gözlerinin içine baka baka ve büyük bir kararlılık ve güven içinde dedim ki: "Peygamberimiz yüzlerce yıl önceden yakın zamanda yaşanmış olan bu baskını bize haber veriyor. Yarım saat sonra radyo haberleri var. Bayram namazından çıkıp dinleyelim. Bana yarım saat önceden haberlerden birini söyleyin, yalnızca birini; bütün inandıklarımı terk edeceğim ve siz neye inanıyorsanız ben de ona inanacağım. Dört yüz sene sonrasını söyleyin demiyorum, bin yıl sonrası için haber verin demiyorum. İçinizden birisi bana radyodan sadece bir tane haber söylesin, siz ne derseniz ona inanacağım. Söyleyemezseniz siz benim peygamberime inanır mısınız?" Mahfilde bir anda hareketlilik oldu. Tehdit dolu bir şekilde başını sallayanlar oldu. Parmaklarıyla sen görürsün gününü anlamında hareket yapanlar oldu. Sonra birkaç kişi hariç mahfil bir anda boşaldı ve camiyi terk ettiler. Konuşmayı Fatiha diyerek noktaladım. Yaşlılar da neye uğradıklarını şaşırmışlardı. Ve bazıları korku içinde idi. Namazı kıldık ve bayramlaştık. "Mezar ziyaretinde bulunalım," dedim ve camiden ayrılıp kabristana gittik. Mahfilde kalan delikanlılar bizimle kabristana geldiler. Yasin-i Şerif okudum. Sonrasında mezarlara çiçek koparıp koydular. Kabristandan ayrıldıktan sonra bayram yemeği yemek için bana mahfil hadisesini anlatan gencin babasının evine gittik. Bir ay her gece kendisine misafir olduğum hacı da benimle davetli idi. Çorbaları içmiştik ki sözünü ettiğim delikanlı içeriye girdi ve heyecanla: "Baba, onların içinde olan amcamın oğlu şimdi haberi getirdi; hocanın infaz kararı alınmış, hemen buradan götürün!" Apar topar yerimizden kalktık. İçimden: "Herhalde ecel geldi. Rabbim sen koru bizleri," diye geçirdim.

Atla mı, minibüsle mi götürelim diye düşünürken "Onlar atla kaçıracağımızı zannedip yolumuzu keserler, minibüsle götürelim," dediler. Ve aceleyle minibüse bindirdiler beni. Başka bir köyden geçeceğiz ve o köyde de tehlikeli olabilecek unsurların bulunduğunu söylediler. Aracı kontrol edebilirler. O nedenle bir sıkıntı yaşamayalım diye beni geniş olan bagaja, bir battaniyenin altına yerleştirdiler. Epey bir zaman böylece gittik ve söylenen köye vardık. Köyde yolumuz kesildi. Aradılar minibüsü, bir şey bulamadılar. En son "Bagaja bakalım," deyince şoför söyleneni duymamış gibi davranarak "Haydi Allah'a ısmarladık," dedi ve hareket etmeden önce "Bagaja bakmak isterlerse durma ve gaza basarak git!" diye tembihledikleri için gaza basarak hareket etti. Minibüs hareket edince şüphelendiler. Arkamızdan hücum ettiler. Attıkları taşlarla minibüsün arka camında kırıklar oluştu. Lakin kavuşmaları mümkün değildi ve hızla ayrıldık oradan.

Saldırıdan kurtulmuştuk ama bir taraftan da amcamı düşünerek endişeleniyordum. Çünkü o ne yaptı, durumu nasıl diye zaman zaman endişe edip durmuştum. Arpaçay'a varınca nasıl bulabileceğimizi de bilmiyordum. Onsuz da gidemezdim. Arpaçay'a vardık. Bir sokaktan geçerken bir de baktım ki amcam köşe başında bekliyor. Gözlerime inanamadım. Minibüsü durdurdum ve aldık içeriye.

"Amca burada ne yapıyorsun?" diye sordum.

"Araba bekliyordum," dedi.

"Nereye gidecektin?"

"Kars'a."

"Beni beklemeyecek miydin yani?"

"Ben ne bileyim sen neredesin, ne yapıyorsun, ne zaman geleceksin. Arpaçay'da kalamazdım uzun süre. O nedenle gidecektim," dedi.

Haklıydı.

Minibüs hiç mola vermeden bizi Kars'a götürdü. Bahsettiğim delikanlının ailesine ait olduğunu öğrendiğimiz evde kahvaltı ikram ettiler bize. Kahvaltıdan sonra bizi otogara götürdüler ve bir otobüse bindirdiler. Horasan'a doğru yola çıktık. Amcam gittiğimiz günkü gibiydi. Ama ben hiç sakal tıraşı olamadığım için bir hayli sakallı idim. İki saate yakın bir yolculuktan sonra Horasan'a ulaştık. Bayram o anda tam anlamıyla bayram oldu. Babam Horasan'a gelmiş beni bekliyordu. Onunla ve amcamlarla görüştükten sonra tıraş olup duş aldım. Hasan amcamın eşinin keyfine diyecek yoktu. Bana hem hâlâ kızıyor hem de döndüğümüz için seviniyordu. Sonra ilk işim gidip ecel tartışması yaptığım arkadaşı bulmak oldu. "Kardeş, bak ben Kars'a gittim bir ay kaldım ve geri döndüm," dedim. Gözlerimin içine baktı ve sarılıp bayramlaştı benimle. "Nurullah sen kafadan sıyrık mısın yahu. Şakasını yaptık sanıyordum. Sen gerçekten gitmişsin. Sait amcadan Hasan amcanla beraber gittiğinizi öğrendiğim zaman kahroldum. Benim yüzümden zarar göreceksiniz diye sızlanıp durdum bir aydır. Her gün kötü bir haber gelecek diye korkudan geberdim adeta!" Mutluluktan uçuyordum. Ellerinden sımsıkı tutarak ve gözlerine delercesine bakarak: "Ecelden ne haber! Hani ecel yoktu kardeş. Demek ki ne imiş! Ecelimiz gelmemiş. Yoksa geri dönebilir miydik sen söyle bakalım!" Diyebileceği bir şey yoktu. "Haklısın, bu şartlarda bir ay kalıp dönebilmek için korunması lazım insanın. İnanç ve kabullerimi gözden geçireceğimden emin olabilirsin."

O gün babamla köye gittik. Yolda kendisine yaşadıklarımı anlattım. Siyasi olayların insanımızı birbirine düşman kılarak nasıl helâk ettiğini tasvir etmeye çalıştım. Babam rahmetli, bütün bunların İslam irfanından uzak kaldığımız için yaşandığını vurgulayarak asla unutamadığım şu sözleri söyledi: "Peygamberimiz davasını çöllerle kaplı bir coğrafyada tebliğ etti oğlum. Yaşadığı sıkıntıları biliyoruz. Onun ve ashabının çekmedikleri çile kalmadı. Bizler bambaşka bir coğrafyada dünyaya geldik. Çölün sıkıntılarını yaşamadık. Lakin hakikat odur ki oğlum, bizler de insan çölüne düştük! Ömürlerimizi insan çölünde harcıyoruz." Bu sözler öylesine etkiledi ki beni günlerce aklımdan çıkmadı. Yıllar sonra aşağıda okuyacağınız şiiri kaleme aldım. Şiiri bugüne kadar yayınlamamıştım. İlk defa hatıralarımın içinde yer alıyor.

Köye vardığımda annemin ve kardeşlerimin yaşadıkları mutluluk tarife sığar değildi. Kötü bir haber mi gelecek diye bir ay boyunca yürekleri kan süzmüştü adeta. Eve sağ salim döndüğüm için hepsi Allah'a şükrediyorlardı.

Harcadım Ömrümü İnsan Çölünde

Göz bakar da acep görür mü canı
Kulak işitir mi ruhun sesini
İnsan fırtınası sardı her yanı
Sevmedim dünyanın hengâmesini

Kaktüsler büyüdü kalbin yolunda
Harcadım ömrümü insan çölünde

Terazi bozulmuş, kefesi kanlı
Adâlet sarayı tutuşup yanmış

Hicap mahkemelik, doğruluk zanlı
Gül bilmeyen akıl küle inanmış

Sanki mülteciyiz yaban elinde
Harcadım ömrümü insan çölünde

Anne yavrusundan korkuyor şimdi
Ağaç yaprağından, çeşme suyundan
Denizler ırmağa akıyor şimdi
Katran damlatıyor kuşlar tüyünden

Feryadım kaybolmuş korku selinde
Harcadım ömrümü insan çölünde

Bir gün o cihangir kapı açılır
Dolunay görünür pencerelerden
Karanfil kokulu şerbet içilir
Muhacirler döner gittiği yerden

Rüyalar kimsenin kalmaz elinde
Harcadım ömrümü insan çölünde

BİR ÖMRÜN DURAKLARI: TREN GARLARI

Irmağın elleri kimin yakasındadır
Irmağın gözleri nereye akar

12 Eylül 1980'de ihtilal oldu. Her şey değişti bir anda. Sanki ihtilali yapanların elinde imiş gibi tüm ipler, kan durdu, kavga durdu. Bir Türkiye gitti, başka bir Türkiye geldi.

Okullar açılınca Erzurum'a döndüm. Çalışmak zorunda idim. Önceki sene olduğu gibi fırınlarda hafta sonları ve hafta içi birer günlük işler buldum. Bazen de Ömer'le birlikte iskele kurup kaldıracağız.

Fırında çalıştığım ilk gece, yurda geri döndüğümde içeri giremedim. Yurt ana giriş kapısı kapalı idi. Daha önce gece saat on ikiye kadar girebildiğimiz yurda altıdan sonra girmeme izin vermediler. "Niye giremiyorum?" diye sorduğumda "İhtilalden sonra yasak konuldu, altıdan sonra giriş yasak. O saate kadar geleceksiniz," dediler. "Bugünlük izin verseniz iyi olur. Haberim yoktu!" dediysem de kapıyı açan olmadı.

Benim o saatte yurda girebilmem için fırında çalışmamam lazımdı. Ne yapayım nereye gideyim diye düşündüysem de bir yol bulamadım. Epeyce geç bir vakitti çünkü. Nuriye halamın evine gitmek aklıma geldi ama bir hayli uzakta idi. En yakın gidebileceğim yerin otogar olduğunu hatırladım. Erzurum

otogarı. Gidip orada geceleyeyim diye düşündüm ve yaklaşık on beş dakikalık bir yürüyüşten sonra otogara vardım.

Gittim ama oturabileceğim bir yer yok. Uyumayı bırakın oturup dinlenmek mümkün değil. Dört tane kapısı var otogarın ve kapılar sık sık açılıp kapanıyor. Buz gibi ve titretici bir soğuk. Her kapı açılışında yüzümü bıçak gibi kesiyor. Dört saate yakın otogarın içerisinde dolaşıp durdum. Üşümemek için sımsıkı sarıldığım ince paltomun buz tuttuğunu hissediyordum. O kadar soğuktu ki. Çaresiz kaldım ve ne yapacağımı da bilmiyordum. Aralıksız gezinip dururken bir ihtiyar yanıma geldi. Neden öyle gezinip durduğumu sordu. Durumu anlattım. "Evladım o zaman tren garına git, orası daha sıcaktır," dedi. Haklıydı. Neden akıl edememiştim bilmiyorum. Sanırım otogar yakındı ve hemen orası aklıma gelmişti. Oysa tren garı bekleme salonları her zaman daha sıcaktı. Yaşlı adama teşekkür ederek hemen dışarıya çıktım ve o dondurucu soğukta nefesimi buhar makinasından çıkan dumanlar gibi savurarak yaklaşık yarım saat yürüdüm ve tren garına gittim. Loş ama güzel, sıcak, huzur dolu bir yer. Kimsecikler yok. Bu açıdan biraz ürpertici ama olsun. İçerideki banklardan birisine oturdum. Kısa bir süre sonra sıcacık ürpertiler yayıldı vücuduma. Sanırım buzlarım çözülmeye başlamıştı. Nefesimin buharı kaybolmuştu. Saat dördü geçiyordu. Uzandım ve başımı kolumun üzerine koydum. Öylece uyuya kalmışım. Saat sekiz civarı uyandığımda kolum uyuşmuştu ve her yanım ter içinde idi. O sıcakta palto ile uyuyunca olacağı belli idi. Her şeye rağmen dört saat sessiz sakin orada uyumak beni mutlu etmişti. Belki beynim ışıklı bir ortam olduğu için yeterince melatonin salgılamamıştı ama yine de gün boyu uyumuş gibi dinçtim. Yerimden kalkarken ilk aklımdan geçen kapıdan dolayı dışarıda kaldığımda geceleri buraya gelirim artık; kimseleri de sık sık gidip rahatsız etmem

böylece düşüncesi olmuştu. Çalıştığım yer yakın olduğunda iki halama da gidecektim elbette. Ama her daim değil.

Ertesi gün fakülte kantininde oturduk, arkadaşlarla sohbet ediyoruz. "Dostlar dinleyin; akşam saat altıdan sonra işi olanlar ve bu yüzden dışarda kalanlar benimle tren garına gelebilir. Bu gece orada idim ve çokça rahat ettim. Sıcak ve temiz," dedim. "Bizim öyle bir problemimiz yok. Kapanış saatinden önce yurda giriyoruz zaten," dediler. Neden oraya gittiğimi sorduklarında fırında çalıştığım için mecbur kaldığımı söyledim. "Tren garında kalacaksan bizim Nedim'i bul, Nedim Kâhya'yı. O tren garında çalışıyor," dedi içlerinden birisi. Nedim Kâhya sınıf arkadaşımızdı. Bu konuşmayı yaptığımız günden yaklaşık bir yıl önce vefat etti. Allah rahmet eylesin. O gün kantinde ve kütüphanede aradım, bulamadım. Ertesi gün tekrar tren garına gittiğimde buldum onu. Arkadaşlardan öğrendiklerimi anlatıp orada ne iş yaptığını sorduğumda "Gişe memuruyum. Ben de senin gibi hem çalışıyorum hem okuyorum," dedi. Gülümsedim. Allah kolaylık versin diyerek kendi durumumu anlattım: "Fırında çalıştığım için geceleri yurda giremiyorum. Daha önce de tren garında bekleme salonunda uyudum. Trenlerle de muhabbetim iyidir, yıllardır gider gelirim, dışarıda kaldığım zamanlar buraya gelsem ve burada kalsam nasıl olur?" diye sordum. "Çok iyi olur. Sen yeter ki gel ve burada kal. Kimse sana dokunamaz," dedi ve yerinden kalktı. Beraber bekleme salonuna gittik. O gece üzerinde uyuduğum bankı sordu. Gösterdim ve üzerine "n" harfi yazdı. "Artık burası senin bankın, burada kimse oturamaz, geldiğinde burada rahatça uyu," dedi. Gidip evinden bir battaniye ve yastık getirdi. "Bunları benim gişede kapalı bir dolap var, oraya koyacağım. Ben burada olmasam dahi gelip alabilirsin. Nöbetçi arkadaşlara da söylerim. Hiçbir sorun olmaz," dedi ve evine gitti. Ben de

yurda döndüm. Sonraki zamanlar dışarıda kaldığım her gece bana ayrılan bankın üzerinde uyudum.

Yılda ortalama yirmi – yirmi beş gece tren garında uyumak mecburiyetinde kalıyordum. Bu az bir zaman değildi aslında. Bir yıl içinde fazla gibi görünmese de kolay olmadığı kesindi. Un çuvallarının üzerinde bir yıl uyumuş birisi olarak beni çok rahatsız etmiyordu ama yine de bazen her yanımın uyuştuğunu hissediyordum.

Bazen de Nedim geliyordu, onunla sohbet ediyordum. Bazen birkaç arkadaşıyla beraber saatlerce konuştuğumuz oluyordu. Orada uyuyacağım zamanlar kitabımı defterimi yanıma alıyordum ve bankın üzerinde çalışıyordum. Bazen şiirler yazıyordum. *Çığlık* ve *Yalnızsın* şiirlerini o bankın üzerinde kaleme almıştım.

En unutamadığım yanlarından birisi de geceleri uyurken gördüğüm hoş bir muamele idi. Gece saat birde gara bir banliyö treni gelirdi. Çoğunlukla o saatte uykuya dalmış oluyordum. Tren ve yolcuların sesiyle uyanıyordum. Bekleme salonundan binanın diğer tarafına geçerlerdi insanlar. Beni görünce meczup zannederlerdi. Fırında çalıştığım için biraz saçım başım da karışık olurdu. Kalpleri merhamet ırmağı olan Erzurumlu kadınların şiveli bir biçimde "Oğul şu meczuba yardım edin, para verin, ekmek verin," deyişlerini asla unutamıyorum.

Bazen de hiç duymuyordum seslerini, uyanmıyordum. Uyanınca nadiren de olsa yanımda para ve yiyecek buluyordum. Onları alıyordum, Dadaş sinemasının yanında bir boyacı ve bir de kestaneci arkadaşım vardı. Yanlarına gidip onlarla sohbet ediyordum. O civarda birkaç meczup dolaşırdı. O paraları ve yiyecekleri onlara bırakıyordum.

Bir gün tren garına doğru ara bir sokaktan yürürken evlerin pencerelerinden birisinde ağlayan bir yaşlı adam görmüştüm. Göz göze gelince kendisini pencereden içeriye çekmişti ve sonra yeniden pencereden başını çıkarıp yüzüme bakarak gülümsemişti. Öyle ya. Kol kırılır yen içinde kalır. İnsanımız böyledir. Başkalarına dert olmak istemez genellikle. Ama içime dert olmuştu o hazin ağlayış. Bir yaşlı insan o şekilde neden ağlardı! İçim burkulmuştu. Bankımın üzerine oturdum ve kalemimi elim alarak defterime aşağıdaki mısraları yazdım:

Çığlık

Dinle, dudağımı yalayan damla
Bu ses, kulağıma kadar uzanan
O'nundur; göndermiş bir yıldırımla
Masmavi gökleri bürüyen anan

Pencere, utanma, kaldır perdeyi
Kaldır da gönlümü ikna edeyim
Görünce gözleri yaşlı dedeyi
Ben de buradan gözü yaşlı gideyim

Dinle, gül dalında kükreyen ozan
Ruhum da incecik bir dala konmuş
Beni bu dünyada bekleyen ezan
Söyle hangi zaman, nerde okunmuş

Bir başka gün kendimi öylesine yalnız hissetmiştim ki canım yanmıştı. Yapayalnızdım. Tren garının hemen yakınındaki bir bankta oturuyordum. Akşam olmak üzereydi. Her şey çekilip gidiyordu yanımdan. Yolcular, kuşlar, kediler, güneş, gölgeler... Bir garip hüzün ve yalnızlık hissi sardı her yanımı. Gözlerim ıslandı. Kalkıp kendi bankıma doğru yürüdüm. Mıs-

ralar doldu içime. Banka oturduğumda sadece onları kâğıda dökmek kalmıştı:

Yalnızsın

Bir akşam ışıkların dağlara güldüğünü
Bir akşam bulutların seyre döküldüğünü

Görürsün hasretiyle sabah ezgilerinin
Bir akşam gözlerin ufka dalar pek derin

Kuşlar öter, uçuşur, yeşil dallara konar
Umutlar yaprak yaprak alevlenir de yanar

Son mutluluk sesleri dökülür dudaklardan
İnsanlar gölge gibi çekilir sokaklardan

Rüzgâr okşamaktayken anne gibi tenini
Gecenin kolları sessizce yakalar seni

Anlarsın gözlerinin dolup boşaldığını
Anlarsın yalnızlığı ve yalnız kaldığını

Şiir bittikten sonra kendime kızmıştım. "Sen asla yalnız olamazsın demiştim. Sana şahdamarından daha yakın olan Rabbin var. Kalabalıklar içinde tek başına kalsan bile yalnız değilsin, olamazsın!"

Üç yılım bu şekilde geçti. Sonra mezun oldum, trenlerle gidip gelme maceram da sonlandı. Hafta sonları bazen trenle Erzurum-Horasan arası gidip gelirdim ama sık olmazdı. Amcalarımı ve diğer aile bireylerini görmek için gitmem gerekiyordu. Üniversite bitince de hemen işe başlamam gerek düşüncesiyle dört yıl asistanlık imtihanlarına hazırlandım.

Kayseri ve Erzurum'da asistanlık imtihanlarına girdim. Atatürk Üniversitesinde asistan olduktan bir süre sonra Horasan-Erzurum arasına belediye otobüsleri konuldu. Daha hızlı yol aldıkları için Horasan'a onlarla gidip gelmek daha akıllıca idi ve öyle yaptım. Bu arada babam evi köyden Horasan'a taşıdı ve aktif olarak fırındaki ortaklığının gereğini yapmaya ve orada çalışmaya başladı. Kiracıların süresi bitince onları Feyzullah amcamla beraber kendileri çalıştırmak istemişlerdi. Baba evi de Horasan'da olunca belediye otobüsleri ile gidip gelmeye başladım. Bu arada Nedim Erzurum'dan ayrıldı ve tayinini İstanbul'a aldı. Dolayısıyla trenlerle irtibatım yavaş yavaş kesildi.

1995 senesinde doçentlik imtihanını kazandım. İstanbul'a gidip geliyorum ve danışmanlık çalışmaları yapıyorum. Üniversitede hocalığa devam ediyorum. Bir gün yatsıdan sonra televizyonda bir film seyretmeye başladım. Tren garında geçtiği için hikâye dikkatimi çekmişti. Bir adam üç ay boyunca tren garında sevgilisinin gelmesini bekliyor. Sevgilisi gelmiyor. Saçı sakalı birbirine karışıyor. Tren garındakiler ile dost oluyor. Tıpkı benim gibi banklarda yatıp kalkıyor. Bu çok hoşuma gitmişti. Sevgilisi gelmediği hâlde uzun süre tren garından ayrılmıyor adam. Tren garıyla dost olduğunu ve oradan ayrılmak istemediğini hissettiriyor. Bir anda kendimi sorgulamaya başladım. Vefasız olduğumu hisseder gibiydim. On yıl trenlerle gidip geldim, garlarda uyudum, orada şiirler yazdım, ders çalıştım, oradaki insanlarla tanıştım ama belediye otobüsü geldi ve ben tren garını unuttum. Trenlerle işim kalmadı diye epey zamandır tren garına gitmedim. Üzerinde ismimin baş harfinin yazılı olduğu bank ne oldu acaba? O benim evim gibiydi. Merak bile etmedim. Bunun adı vefasızlıktı. Kendime çokça kızdım. Duygulandım ve gözlerimden yaşlar aktı. Gece

yarısı kalktım ve tren garına gittim. İçeriye girdim baktım ki benim bankım yok. Üzüldüm, evim yıkılmış gibi hissettim bankın gittiğini görünce. Oralarda dolaştım. On yıllık hatıralar geldi gözümün önüne. Kars'taki tren garında anneme babama selam gönderdiğim günlerden ve o Çin filminden bulunduğum ana doğru geriye bir akış oldu. Saatlerce dolaştım. Ve o gece *Şehrayin Şarkıları* şiirimin başlığını attım ve ilk bölümü olan *Seni Yaşamadan Ölmeyeceğim*'i yazdım.

Aşka özgü zakkum bahçelerinde
Gene acılarla kalıyorum ben
Deniz ölesiye yakın ayaklarıma
Ey ülkemin pusatsız kahramanları
Erzurum garında, banklar üstünde
Sukût-ı hayale uğrayan kalbim
Geceyi kavrayan parmaklarımla
Bu hasret, bu hicran zelzelesinden
Beni kurtarmaya gücünüz yetmez
Çünkü mutsuzluğun mekteplerinde
Istırap dersleri alıyorum ben

Yukarıda kısa bir bölümünü okuduğum şiirin ilk bölümü bitti ve sabaha kadar hiç uyumadım. Bekleme salonunda oturdum, gezindim ve yazdım. Şiir bitince ezberden okudum dakikalarca. Yolcular kendi kendime konuştuğumu düşünerek meczup muamelesi yaptılar. Sabah olunca arabama atladım ve doğrudan derse gittim. Uykusuz ama dinçtim. Yazmaya başladığım şiir beni ayakta tutuyordu. Öğlen arası fakültedeki odamda masamın üzerine kolumu, kolumun üzerine de başımı yaslayarak bir iki saat uyudum o kadar. Derslerimi tamamladıktan sonra akşam okuldan çıkıp eve döndüm. Yemeğimi yedim ve eşimle durumu konuşarak tren garına geri döndüm. O gece de hiç uyumadım. Sabaha kadar dolaştım. Hatıralar

birer birer gözümün önünden geçti. Nöbetçi gişe memurlarıyla oturdum; trenler geldi ve yolculara baktım. Bekleme salonundaki bir bankın üzerine uzandım ve yarım saat kadar öylece kaldım. "Birileri yine gelip bana meczup muamelesi yapsa ne güzel olur," diye düşündüm... Olanın bitenin üzerinden on yıl geçmiş ve o gece bu iç yolculuğun arkasından *Siyah Gözlerine Beni De Götür* şiiri yazıldı...

Daha dokunmadan kurudu irem
Çöllere bir türlü yağamıyorum
Yeni bir koşunun başlangıcında
Biraz deprem sonrası
Biraz şehir hülyası
Bir kalp yangınından geriye kalan
Siyah gözlerine beni de götür
Artık bu yerlere sığamıyorum

Pembe uçurtmalar yolladığından beri
Sarardı tiryaki menekşeleri
Sonbaharın tozlu kafeslerinde
Sevgi turnaları yakalıyorum
Turnalar gidiyor; ben kalıyorum
Avareyim, asudeyim, yorgunum
Bilmiyorum neden sana vurgunum
Erzurum garında, banklar üstünde
Uyku tutmuyor karanlıkları
Yitik düşlerimi kovalıyorum
Gölgeler gidiyor; ben kalıyorum

Bin bir türlü kokuyorsa yaylalar
Siyah gözlerine beni de götür
Baharın koynundan koparıp sana
İpek bir mendile sardığım yüreğimle

Şehzade gülleri gönderiyorum
Umutlar kalıyor; ben gidiyorum

Bütün yelkenlileri, deniz fenerlerini
Kaptanları sorgulayan
Yanından geçen küheylanların
Korku tufanına yakalandığı
Siyah gözlerine beni de götür
Güneş ülkesinden gelen yiğitler
Benzeri olmayan bir dünya kursun
Cellât, ayrılığın boynunu vursun
Usul usul intizarı çürüten
Bu hercai diken, bu çılgın arzu
Sürüklüyor imkânsız muştuların
Eşiğine gönül vadilerini
Bir ağaçtan düşen yapraklar gibi
Düşüyorum tanyerine
Ya topla yaralı kırlangıçları
Ya da bu vefasız şarkıyı bitir
Özgürlüğe giden tutsaklar gibi
Siyah gözlerine beni de götür

Yazdığım her şiir içimde uzun zaman döner durur. Önce ezberimde var olur şiir. Sonra her aklıma geldikçe okurum içimden onu ve kayda geçiririm. *Siyah Gözlerine Beni de Götür* şiirini de o gece tren garında dolaşarak ve Erzurum'a bakarak defalarca okudum. O gece de öyle bitti. Ertesi gün erkenden dersim yoktu. Eve gidip uyudum biraz. Öğlen de kalktım ve garip bir hâlde fakülteye gittim. Akşama doğru derslerimi bitirdim ve eve dönerek akşam yemeğimi yedim, tekrar tren garına gittim. *"Ey Mona Lisa'nın kıskandığı el"* bölümü üçüncü

gece kaleme alındı. Şiir bitti ve geç vakit de olsa tren garından ayrıldım.

Böylece neredeyse yirmi yıllık gar hikâyem üç bölümlük bir şiire dönüştü. Üçüncü bölümün adının neden *"Ey Mona Lisa'nın kıskandığı el"* olduğunu da burada ifade etmek gerekiyor. Bankın üzerinde uyuduğum zamanlar karşımda yer alan duvara baktığım zaman bir taklit Mona Lisa portresi görürdüm. Bazen uyumadan önce onun yüzüne ve güzelliği ile meşhur ellerine bakar ve içimden şöyle geçirirdim: "Benim annemin elleri senin ellerinden daha güzel."

Üçüncü gece o portrenin de yerinde olmadığını fark ettim. Ve annemin o emektar, o zarif ve merhametli, o yıpranmış ama mevzun elleri geldi aklıma. Mona Lisa'nın kıskandığı eller. Üzerinde ismimin olduğu bank gitmiş, annemin ellerini hatırlatan ve zaman zaman kendisiyle konuştuğum tablo gitmiş. Yabancılaşmış gibiydi gar. Gözlerim dolu dolu olmuştu ve neredeyse ağlayacaktım.

EN GÜZEL HEDİYE: KİTAP

Yüreği secdeye varan ruhların
Camdan bir minare olur tenleri

İhtilalin olduğu yıl, bir defasında şiiri bırakmanın eşiğine gelmiştim. Okuyup yazmaya çalışıyordum sürekli hatta *Ayrık* dergi kurucusu Yaşar Kaplan ile mesajlaşıyordum, *Mavera* ve *Türk Edebiyatı Dergisi*'ne yazıyordum. O dönemde Yaşar Kaplan umduğumdan çok daha fazla ilgilendi benimle ve şiirlerimle. "Delikanlı sende şairlik mayası var ama birikimin zayıf. Okumaların zayıf kalmış," diye yazmıştı. Okumam ve kendimi geliştirmem için elli kitap ismi olan bir liste gönderdi. Büyük çoğunluğu dünya klasiklerinden oluşuyordu. "İki ayda okuyup bana en az yarımşar sayfa rapor göndereceksin," dedi. İki ayda elli kitap. Okuyabilirim diye düşündüm. Heveslendim ve heyecanlandım. Ancak kitapları alacak param yoktu. Bunu kendisine yazdım "Kitapları alacak param yok! İzin verirseniz, bu kitapları daha sonra alacağım ve liste tamamlandıktan sonra iki ayda hepsini okuyacak ve raporlarını göndereceğim," diye yazdım. Yirmi gün sonra büyük postanede bana ait bir koli olduğuna dair yurt kapısındaki mektup kutusuna bir posta bildirisi geldi. Gittim ve oldukça ağır koliyi aldıktan sonra heyecanla açtım. Gözlerime inanamadım. Yaşar Kaplan kitapların hepsini bana hediye olarak göndermişti. Üzerine de not düşmüştü: "Sevgili ve aziz Nurullah kardeşim, bunlar benim

sana hediyem. Bu kitapları oku ve onlarla ilgili raporlarını bana yaz. Daha sonra şiirlerinin üzerinde çalış ve dergimize göndermeye başla. Yaşar Kaplan."

İki ay içinde kitapların tamamını okudum. Üniversiteye başladığımda gözlük numaram 1,25 iken üniversiteyi bitirdiğimde 2,5'i geçmişti. En büyük yanlış okumaydı. İmam Hatip Lisesi'nde parasız yatılıda, üniversitede ise yurtlarda yatağıma uzanır kitabı gözümün önüne alır okurdum. 2002'de ameliyat olduğum zaman ise göz numaram 8,5'i bulmuştu. Gözlüklerimi çıkardığımda artık neredeyse hiçbir şey göremiyordum.

Kitapları okuduktan sonra birer birer raporlarını hazırladım ve gönderdim.

Bir süre sonra aylık dergide şiirlerim yayınlanmaya başladı ve derginin kadrosunda sürekli olarak yer aldım. Yaşar Kaplan sözünün eri dürüst ve yiğit bir adamdı vesselam.

1982'de bazı arkadaşlarla bir dergi hazırlığı yaptık. *Genç Kuşak* ismiyle çıkacaktı. *Bugün Ayavakti* dergisini çıkaran Şeref Akbaba ile beraber hazırlıklarımızı uzun süre yürüttük. O ilahiyatta öğrenciydi ben iktisatta. Birkaç arkadaş daha vardı, onlarla bir hayli emek verdik. Harçlıklarımızı ortaya koyduk. Şeref Akbaba o cefakâr ve vefakâr, o çalışkan ve sadaka-i cariye sevdalısı kimliğiyle derginin tüm yükünü çekiyordu neredeyse. Biz ona yardımcı olmaya çalışıyorduk. Orada şiirler yayınladık. Dergi bir süre sonra maddi zorluklar nedeniyle kapandı.

ISRARCI OLMAK: DİNLENMEYEN ŞİİR

Şiiri unutsun ateş ve evham
Küstüm otuna sar beni ey bahar

Şiirler yazıyordum, edebiyatla sıkı bir şekilde yakından ilgileniyordum ama kimse şiir dinlemiyordu. Bu beni çok üzüyordu. Çünkü yazdıklarımı okumak ve insanların tepkilerini öğrenmek istiyordum. "Bir şiir yazdım dinler misiniz?" diye sorduğum hiç kimseden "Elbette" cevabını alamadığım zamanlardı.

Neylerin Dudakları diye bir şiir yazmıştım. Bir hafta on gün taşıdım cebimde ama kimseye okuyamadım. İnşaatlarda beraber çalıştığımız Ömer Yılmaz'a gittim, "Ömer bir şiir var, dinler misin?" dedim. "Sabahtan akşama kadar seni dinliyorum Nurullah, bir de şiir mi dinleyeceğim!" dedi ve beni reddetti. Üzülmüştüm ama yapacak bir şey yoktu. Ömer de şimdi üzülüyor ve "Keşke dinleseydim! Böyle olacağını nereden bilebilirdim!" diyor.

Sanatkârın, kâinatın sahibi sonsuzluk sanatkârından aldığı özellik dolayısıyla eserini sergilemek gibi bir arzusu var. Şiir yazıyor, okumak istiyor. Resim yapıyor, fotoğraf çekiyor, sergilemek istiyoruz. Beste yapıyor, dinletmek istiyoruz. Bu nedenle benim şiir okuma isteğim de normal bir durum ama insanlar garipsiyorlar ve dinlemek istemiyorlar.

Halamlara gittim, orada belki onlara okurum diye. Misafirler vardı ev çok kalabalıktı. İnsanların yanında "Bir şiir yazdım, dinler misiniz?" demeye utandım ve okuyamadan çıktım oradan. On beş gün taşıdım cebimde, kimse dinlemedi. On beş günün sonunda "Herhâlde beni kimse dinlemeyecek ve okumayacak. Neden yazıyorum ki o zaman! Artık şiir yazmayacağım!" dedim. O gün karar verdim yazmamaya ve kendi kendime dedim ki: "Allah'ım yarın akşama kadar sürem var. Eğer bir kişi bile cebimdeki şiiri dinlemezse, yazma eylemine son vereceğim ve şiiri bırakacağım."

Ertesi gün oldu. Giyindim kuşandım. Birine şiir okuyacağım düşüncesiyle heyecanla çıktım yurttan. İkindi sonrasına kadar dinleyecek birini aradım ama bulamadım. Kimden talep etti isem geçiştirdi beni. En son, satranç oynanan ve zaman zaman uğradığımız Huzur Kıraathanesine gittim. Arkadaşlarla orada bazen satranç oynardık. Belki onlardan birini bulurum ve bu meseleyi hallederim diye düşündüm. Aksi takdirde edebiyat hayatım bitmiş olacaktı. Kıraathanede tanıdık kimse yoktu. Boş masalardan birisine oturdum ve beklemeye başladım. Akşam ezanına yirmi dakika falan kalmıştı. Kendime verdiğim süre bitmek üzere idi ama orada *Neylerin Dudaklarını* okuyabileceğim kimse yoktu. "Tamam artık. Benim şiir hayatım bitiyor," demeye başlamıştım içimden. Bir şeye karar verdiğim zaman çok büyük bir terslikle karşılamazsam kararımı uygularım. Yirmi dakika sonra hayatımda büyük değişimler olacaktı. İç alemimde bir fırtına ki sormayın. Tam da o anda bir delikanlı girdi içeriye. Elinde de bir kitap, gitti ve sobanın yanına oturdu. Dışarıda hava buz gibiydi ve böyle yapması normaldi. Delikanlıya ve okumaya koyulduğu kitaba bakarak "Allah'ım, şiirimi dinleyecek insanı mı gönderdin yoksa?" dedim içimden. Sandalyemi yavaşça ona doğru hareket ettirmeye başladım.

Hareketimi fark etti ve manalı manalı baktı. İyice yanına yaklaşınca sert bir üslupla, "Hayırdır neden yaklaşıyorsunuz?" diye sordu. Gözlerim açık hipnotize olmuş gibiydim. Rüyada idim sanki. "Seni Allah gönderdi," dedim durumu anlattım. Gülümsedi. "Ne kitabı okuyorsunuz?" dedim. "Şiir kitabı," diye cevapladı. "Şiir okumayı seviyorsunuz, şiir de dinlersiniz o zaman," deyince "Ağabey niye o kadar üzülüyorsun, oku dinleyeyim," dedi.

Okudum şiiri. Önce alkışladı sonra eleştirilerini sıraladı. "İsminiz ne?" dedi. "Nurullah Genç" deyince ayağa kalkıp özür diledi. "Neden özür diliyorsun?" diye sordum. İsmini söyledi: Nazir Akalın. Şaşırma sırası bende idi. Hazırlığını yaptığımız *Genç Kuşak* dergisine şiir gönderen delikanlılardan birisiymiş. İsmimi *Genç Kuşak*'tan ve diğer bazı dergilerden biliyormuş. O da kendini kısaca tanıtınca kalkıp sarıldık birbirimize. Birer bardak çay içtik. Çayım bitince kalkacaktım ki "Kalkamazsın abi," dedi. "Neden?" diye sordum. "Öyle kolay mı ağabey, ben bir aydır şiirimi dinleyecek birini arıyorum. Sen de benimkini dinle!" dedi. Meğer o da okumak istiyormuş ama kimse dinlemiyormuş. Ben de onun şiirini dinledim ve sonra ayrıldım oradan. Yaratana şükür olsun; şiir hayatım böylece kurtuldu.

HEDEF KOYMAK: STRATEJİ, VİZYON, MİSYON

Biz ki, anamızdan doğmuş doğalı
Hep o mücellâyı aramaktayız

Daha önce de ifade ettiğim gibi üniversite birinci sınıftayken bir sonraki yıl Tıp Fakültesi'ni kazanayım diye fizik, kimya, biyoloji gibi fark derslerini vermek için akşamları Atatürk Lisesi'ne gidiyordum. Gün içinde işletme derslerini tamamlayıp yurtlara dönüyor ya da fırın günü ise çalışmaya gidiyordum.

Bir gün yönetim ile ilgili derslerimizden birisine, dersin esas hocası Erzurum dışında olduğu için kısa bir süreliğine rotasyonla Erzurum'da bulunan bir hocamız girdi ve bizlere stratejik yönetimden bahsetti. Strateji, vizyon, misyon, politika kavramlarını anlattı. Stratejik yönetimin ilerde Türkiye'de çok önemli hâle geleceğini vurguladı. "Mutlaka bir vizyonunuz, misyonunuz, stratejiniz ve en az yirmi yıl sonrası için bir hayaliniz olsun. Kendinize ait bir amacınız olsun ve politikalarınız olsun. Politika prensip anlamındadır. Politik davranmak bizde anlaşıldığı gibi değildir. Prensipli davranmaktır. Büyük bir amacı ve prensipleri olmayanın geleceğinde büyük başarılar da olmaz," dedi.

Öyle hoşuma gitti ki. Tam bana göreydi bunlar. Heyecanla notlar aldım. Geleceğim için güzel bir yol bulacağım diye öyle

bir sevindim ki... Bir hafta boyunca kendime ait bir vizyon, misyon, strateji ve politikalar belirlemek için uğraşıp durdum ama bir yol bulamadım. "Mezuniyetten sonra ne yapacağım? Müfettiş mi, doktor mu, bankacı mı, asistan mı, ne olacağım?" diye bir karara varmaya çalıştım ama nafile. Ertesi hafta hocanın kapısını çaldım. Gir sesi gelince heyecan ve biraz da çekinerek içeriye girdim ve "Hocam bizi bir ateşin içine attınız. Bir türlü çıkamıyorum işin içinden. Hayattaki esas gayem yani misyonum belli ama o misyon için ne vizyonumu belirleyebiliyorum ne de politika ve stratejilerimi..." dedim. Hoca içeriye girmemi işaret ederek "Gel delikanlı, zaten senden başka merak edip soran olmadı. Seni dinleyeyim," dedi. İçeriye girip oturdum ve kısaca kendimi anlattım. Fark dersleri aldığımı, lise müdürümün önerisiyle Tıp Fakültesi için hazırlandığımı, şiirle uğraştığımı, şiir ödülü aldığımı vs. anlattım. Birden fazla ve uzun cevapları olan sorular sordu bana. Birtakım notlar aldı. Değerlendirmeler yaptı ve dedi ki: "Yeteneklerine baktığımızda senden başarılı bir doktor olacağını düşünmüyorum. Yeteneklerin buna müsait görünmüyor. Tavsiyem odur ki gidip liseden kaydını sildir ve zaman kaybetme. Senin tabiatın doktorluğa müsait değil. Sen sanatkâr bir gençsin, bu çok açık. Şiirle, edebiyatla, sanatla ilgilisin daha çok. İşletme alanında Yönetim ve Organizasyon ana bilim dalı var. Yönetim bir sanattır. Yönetim için biz bilimlerin en yenisi, sanatların en eskisi deriz. İnsanı yönetmek çok zor bir sanattır. Bu alan içerisinde meselenin hem sanat yönünü hem de bilim yönünü öğrenmiş olursun. Diğer çalışmalarınla da uyumlu hale gelir. Akademik kariyer yapmak sana daha uygun görünüyor. Yönetim sanatıyla ilgilenebilirsin ve akademik kariyerini bu alanda oluşturabilirsin. Düşüncem odur ki doktorluk sana çok uygun değil," dedi. Söyledikleri aklıma yattı. Çünkü işin uzmanı oydu. Zaten benim doktorluk konusunda tereddütlerim vardı. İğne

yapamayacağımı, hastalarla oturup ağlayabileceğimi, her gün insanların çığlık ve hıçkırıkları arasında nefeslenmemin mümkün olmayacağını, birisi yanımda hayatını kaybetse günlerce etkisinden çıkamayabileceğimi düşünür ve ürpertiyle dolardım.

Ertesi gün liseye gittim hemen kaydımı sildirdim. Hocama güvendim ve hiç tereddüt etmedim çünkü. Ve doktorluk sevdasından vazgeçtim böylece. O güzel insanın yanına birkaç kez daha gittim ve beraber vizyonumu belirledik. Yirmi sene sonra Yönetim ve Organizasyon alanında profesör ve herkesin tanıdığı bir şair olacaktım. Hayalim artık böyle idi. Sevinçli ve heyecanlı idim. İçim içime sığmıyordu. Yolum yordamım belli idi. 1999'a kadar hem alanımda profesör hem de Türkiye'nin tanıdığı bir şair olmalıydım ki vizyonum gerçekleşmiş olsun. "Bu ifadeleri bir yere yaz, hep gözünün önünde tut ve asla unutma" dedi. Teşekkür ederek yanından ayrıldım. Hoca da bir süre sonra ayrıldı Erzurum'dan zaten.

Gözünün önünden ayırma dediği için vizyonumu dolabımın kapağına kırmızı kalemle ve büyük harflerle iki cümle olarak yazdım: YİRMİ SENE SONRA YÖNETİM VE ORGANİZASYON PROFESÖRÜ OLACAĞIM (İNŞ). YİRMİ SENE SONRA HERKESİN TANIDIĞI BİR ŞAİR OLACAĞIM (İNŞ). Parantez içindeki inş, inşallah anlamında kısaltma idi. Köy odasında dinlediğimiz kitapların önsüzünde genellikle şöyle yazardı: "Gayret bizden tevfik Allah'tandır. Biz çalışır gayret ederiz, nihai karar O'na aittir. Onun için parantez içerisine inşallah notu düştüm. Vizyon ifademin altına aynı şekilde büyük harflerle ve kırmızı kalemle Mehmet Akif Ersoy'un şu beytini ekledim:

Allah'a dayan, sa'ye sarıl, hikmete ram ol
Yol varsa budur, bilmiyorum başka çıkar yol

Dolabımın kapağı bir hayli renklenmişti. Gelen geçen arkadaşlar bakıp bakıp gülümsüyorlardı. Bir hafta sonra meşhur olmaya başladığımı hissettim çünkü yurt dışında bir yerlerde yazıyı sormaya başladı birileri. Deli muamelesi yapar gibi bir hâlleri vardı. Asistanlık ne zaman, doçentlik garanti herhalde gibi alaycı sorular soruyorlardı. Canım sıkılmaya ve üzülmeye başladım. İnsanların bu durumu neden garipsediklerini ve anlayamadıklarını anlayamıyordum. Bir gün kantine gittim ve masalara doğru ilerledim. Sınıfımızdan olan ve sandalyelere sere serpe kurulmuş arkadaşlar bir anda ayağa kalktılar. Ne olduğunu çıkaramadım ve "Hayırdır?" dedim. İçlerinden birisi peşrev çeker gibi bir tavırla "Ey ordinaryüs profesör arkadaşımız, buyur, böyle otur," dedi. Müstehzi gülüşmeler oldu. İçime bir ok saplanmış gibi hissettim. Kalbim acıdı ve ruhum bir fanusa hapsolmuş çaresiz bir kelebek gibi kıvrandı. Hızlı bir şekilde oradan ayrıldım ve kantinden çıktım.

Bir gün sınıfa girdim ve arka sıralardan birisine oturmak için yürüdüm. Dersin hocası sınıfa henüz girmemişti. Ön sıradaki bir bayan arkadaş ayağa kalktı ve "Ey büyük şair, hadi yeni şiirlerinden birisini oku da dinleyelim," dedi. O alaycı tavır öylesine rahatsızlık vermeye başlamıştı ki hızla sınıftan çıktım ve dersi terk ettim. Bir gün Nurettin Kaldırımcı isimli bir hocamız dersine başlamadan "İçinizde edebiyatla, şiirle ilgilenen var mı?" diye sordu. Gözlerimi sıraya çevirdim ve hocanın yüzüne bakmamaya çalıştım. Çünkü elimi kaldırırsam arkadaşlarımın alay edeceğinden korkuyordum. Ömer Yılmaz yanımda oturuyordu ve direnmeme rağmen o bir anda tutup emri vakiyle elimi havaya kaldırdı. Bunun üzerine hoca haklı bir şekilde "İndir o arkadaşın elini, şiirle ilgilenen adam cesur olur ve kendi elini kaldırabilir!" deyince dayanamayıp ayağa fırladım. "Hocam durumumu bilmiyorsunuz. Söylemek

değil mesele. İnanılmamak. Kimse buna inanmıyor ki," diye cevap verdim. Bunun üzerine aynı bayan arkadaş oturduğu yerden "Nasıl inanalım hocam, arkadaş Erzurumlu, yazın çamur sel, kışın fırtına kar. Neye bakacak ve nasıl şiir yazacak!" diye çıkıştı. Nurettin Kaldırımcı gözlerimin içine baktı ve gülümseyerek "Hadi bakalım şair, sen cevap ver!" dedi. Bunun üzerine yeniden ayağa kalktım ve acı çekerek "Hocam ben bunu arkadaşa anlatamam. Çünkü o yerle şiir yazılacağını sanıyor. Bildiğim kadarıyla kendisi Antalyalı. O zaman en güzel şiirleri kendisi yazar. Ben Erzurum'da ne yazabilirim ki. Ama bilmiyor hocam. Bilseydi ki her ikindi sonrası güneş Palandökenlerin tepesinden aşağı yavaş yavaş kayarken benim içimde batıyor, o sözü asla söylemezdi!" dedim. Gülüşmeler oldu. Hocanın derse geçmesiyle tartışma bitti ama meselenin orada kalmayacağı belli idi.

Artık öyle bir hâle geldi ki herhangi bir rahatsız edici söz duymayayım diye genellikle hocalarla beraber veya az sonra sınıfa giriyordum. Kantinde genellikle oturmuyordum. Kütüphaneye gidip ders çalışıyordum. Profesör olmak için önce asistan olmak gerekiyordu. Asistan olabilmek için yabancı dil öğrenmek şarttı. Bu nedenle her ders için o dersle ilgili İngilizce kitaplardan tercüme yapmaya çalışıyordum. Neredeyse bütün teneffüslerim kütüphanede geçiyordu. Çalışmadan, hedef doğrultusunda gayret göstermeden o işi yapamazsınız... Kütüphane, okul, iş üçgeninde seyrediyordu hayatım. Okul bitince vakit kaybetmeden işe girmem gerektiğinin farkında idim ve o yüzden aralıksız çalışıyordum. Asistanlık için yabancı dil sınavı baraj idi. Yabancı dilden geçemezseniz sizi bilim sınavına ve mülakata almıyorlardı. Bu nedenle oturup çalışma imkânım olmadığı zamanlar İngilizce kelimeleri ve cümleleri ufacık kâğıtlara yazıp ceplerime dolduruyordum.

Bir cebimden diğerine aktararak işe gidiyor ve dönüyor idim. Dolmuşta veya yürürken ceplerim arası mekik dokuyorlardı. Yurtlarda koridorda yürürken kelime düşürürdüm bazen, cümleler düşürürdüm. Onları bulan arkadaşlar doğrudan bana getirirlerdi. Bir gün dolmuştan indim, elimdeki cümleyi okuyorum. Karşıdan da başka bir dolmuş geliyormuş ama farkında değilim. Bir anda çığlıklar yükseldi ve yolun kenarına attım kendimi. "Dolmuşun altında kalacaksın!" diye bağırdı birisi. O anda dalmışım... İnşaata, fırına giderken de hep cebimde olurdu kelimeler ve cümleler.

KÜLTÜRÜNÜ, TARİHİNİ ÖĞRENMEK: AMERİKALI MİMAR JOSHUA

Sınandık hayatın rüzgârlarıyla
Geride ninniler, söğüt dalları

Hocamın beni yönlendirmesi ve 20 yıllık vizyon belirlememiz o kadar faydalı oldu ki sürekli olarak gözümün önüne 1999'a dair hedeflerim geliyordu. Bütün adımlarımı dolabımın kapağındaki hayallerim için atmaya çalışıyordum.

Bir gün kütüphanede çalışırken bir arkadaş geldi yanıma.

"Aşağıda Amerikalı bir mimar var. İsmi Joshua imiş. Biz konuşamıyoruz, gel sen konuş," dedi.

"Ben nasıl konuşacağım?" dedim.

"Sen İngilizce çalışıyorsun ya konuşursun."

"Çalışıyorum ama doğru düzgün konuşamam ki."

"En azından bizden daha iyisindir, hadi gel," dedi.

Meraklandım. Konuşabilirsem bir mektup arkadaşı bulmuş olurdum belki de. Heyecanla kalktım ve kantine doğru yürüdük.

O günlerde bazen, mektup arkadaşı edinmeli ve pratik İngilizce adına bir şeyler öğrenmeliyim diye düşünüyordum. Birçok üniversite öğrencisi o zamanlar tarihi eserlerin önün-

de turistlerle konuşup mektup arkadaşı edinmeye çalışırdı. Bugünkü gibi değildi şartlar. Bir kitap ya da dergi siparişi bile ancak altı ayda ancak size ulaşabiliyordu. Bugün dil öğrenmek için kullanılabilen vasıtaların büyük bir kısmı o zamanlar yoktu. Bu nedenle İngilizce mektup yazılabilecek bir arkadaş edinmek çok önemliydi.

Kantine vardığımızda 1.70'e ulaşmamış boyumla karşımda dev bir Amerikalı buldum. Adamın boyu 2 metreye yakın, sarışın gözlüklü bir mimar. Amerika'da bir mimarlık bürosu varmış. Selamlaşmadan sonra birkaç cümle konuştuk. Ben çat pat bir şeyler sordum ve düşündüklerimi anlatmaya çalışıyorum. Sonra döndü ve beni işaret ederek diğer arkadaşlara dedi ki: "Bu benim işime yarar, siz gidebilirsiniz." Bazıları fena hâlde bozuldu ve kızgınlıkla ayrıldılar yanımızdan. Daha sonrasında kendisine neden beni seçtiğini sorduğumda "Sen istekli ve heyecanlıydın, anladım ki benimle gezmeyi gerçekten istiyorsun, o nedenle seçtim," dedi.

Kendisi California Üniversitesi mezunu bir yüksek mimar. Erzurum'a yüksek lisans tezi hazırlamaya gelmiş. Doğu Beyazıt'taki İshak Paşa Sarayı'nın mimari özellikleri hakkında tez yapacakmış. Yedi ay kalıp gideceğini söyledi. Gitmeden önce de Ankara, İstanbul, Edirne gibi illeri gezmiş. Selçuklu ve Osmanlı mimarisi ile ilgili uzun çalışmalar yaptığından bahsetti. Erzurum'un tarihi eserlerini tanımak istiyormuş. O yüzden Erzurum'da imiş. Bir rehbere ihtiyacı varmış. Onun için bana dedi ki: "Ücretinizi de ödeme karşılığında iki saat Erzurum'u gezdirin ve bana bu şehrin mimari eserlerini anlatın." Mektup arkadaşımı buldum diye sevindiğim için teklifi hemen kabul ettim. Hemen ardından Erzurum'un tarihi eserleri hakkında bir bilgim olmadığı, yalnızca isimlerini bildiğim aklıma gelince üzüldüm. Eserleri kim yapmıştır, mimari üslubu nedir, hiçbir

şey bilmiyorum. Mektup arkadaşımı kaybedeceğim endişesi ile kafamda hemen bir çözüm buldum. Joshua'ya "İzin verirseniz iki saatlik işim var. Halledip geleyim, sonra gezmek için çıkalım," dedim. "Tamam, ben de burada satranç oynarım, işinizi bitirip gelin," diye karşılık verdi. Her ne kadar sık sık lütfen yavaş konuşun desem de kelime hazinem yeterli olmadığı için her dediğini anlayamıyordum elbette. Ama yine de büyük çaba harcıyor ve işaret diliyle anlatmaya çalışıyordum bazılarını. Bu hâlimin hoşuna gittiğini hissediyordum.

Kütüphaneye geri döndüm ve tüm aramalarıma rağmen Türkçe ansiklopedi bulamadım. Birileri okumak için almış olabilirdi. Meydan Larousse'un *Ana Britannica* ciltleri vardı. Onları karıştırdım ve Erzurum ile ilgili maddelerden Erzurum'un tarihi eserleri ile ilgili on sayfalık İngilizce bir metin hazırladım. Eserler, mimarları ve kısa bilgiler. O on sayfayı ezberledim ve mağrur bir şekilde aşağı indim. Artık bütün tarihi eserleri başarıyla anlatabilirim diye düşünüyordum. "Mr. Joshua, ücret istemiyorum. İstediğiniz kadar gezeriz ve ben size eserleri anlatabilirim," dedim. Fakülteden ayrıldık. İki saat gezinti neredeyse iki günü buldu.

Ne yazık ki Joshua'ya hiçbir tarihi eseri anlatamadım. Çünkü ezberlediğim tüm bilgiler zaten hafızasında idi. Bana sorduğu soruların çoğunluğuna cevap veremedim. İki gün içerisinde o bana Erzurum'u ve tarihi eserlerini anlattı... Kendi ülkemi bir Amerikalı'dan dinledim. En sonunda kızdı bana. "Cümleleri ezberleyip gelmişsin, hiçbir şey bildiğin yok," dedi. Yanında çocuk gibi görünüyordum. O iki metre civarında idi ben 1.70 in altında. Başımı okşuyordu bazen. "Ulu Cami'nin köşe taşını koyarken mimar neden kurban kestirmiş? Onu anlat. Çifte Minareli Cami'de öğrenci okuma odaları neden dar ve küçük kapılı? Bunları anlat," dedi. Oysa ben bunları ilk

kez duyuyordum. Yapabildiğim şey ona ikramlarda bulunmak oldu. Fırında çalışıp biriktirdiğim harçlığı harcayarak Erzurum yemeklerinden ikram ettim. Her defasında cüzdanına el atıyordu ama izin vermiyordum. Kadayıf dolması ikram ettim mesela. Ama lokantalarda yoktu. Halamı aradım yapması için. Onu halamın evine götürdüm.

Velhasılıkelam Erzurum için çıktığımız mimari gezi böylece bitti. Bazen Huzur Çayevi'nde satranç oynadı ve bizim arkadaşların hepsini yendi. Beni yendi. Adama karşı hep yenik durumda olduk ve bu bana dokundu. "Joshua, satranç öğrenip seni bir gün yeneceğim," diye geçirdim içimden. Satranç yarışmalarına girmemin ve Erzurum birincisi olmamın sebeplerinden birisi de budur.

En son Yakutiye Medresesi'nin önünde vedalaştık. Ayrılırken Joshua'ya "Mektup arkadaşı olalım," dedim. "Satranç oynarken adresimi vermiştim size. Bana mektup yazın, sorularınız olursa size cevap veririm. Ama biz mektup arkadaşı olamayız. Ve ben size yazamam!" dedi. "Neden?" diye sordum üzüntüyle. "İki saat demiştik ama uzunca bir zaman gezdik, arkadaş olduk," dedim. "Hayır, siz başıma bela oldunuz ve ben vakit kaybettim. Hiçbir şey bilmediğinizi bilse idim vakit kaybetmezdim. Beni engellediniz. Sevimli birisiniz ve bu çok hoşuma gitti. Yoksa bu kadar kalmazdım. Sizinle dolaştık elbette. Ama mektup arkadaşlığını gerektirecek bir durum yok," diye karşılık verdi. Söyledikleri öylesine ağırıma gitti ki adeta ezildim. Ve hafif öfkeli bir sesle "Yine de yazmak zorundasınız," dedim.

"Neden?" dedi şaşkınlıkla ve o tok sesiyle. Konuşmalar art arda sıralandı.

"Amerikan kültürüne göre, bir Amerikalı gittiği yerde hürmet ve ikram görürse, döndüğünde en azından teşekkür mektubu yazar."

"Doğru ama siz bunu nereden biliyorsunuz?"

"Amerikan romanlarında görmüştüm."

"Siz Amerikan romanlarını nereden biliyorsunuz?"

"Okuyorum."

"Kimi okuyorsunuz?"

"John Steinbeck, Nobel ödüllü yazarınız."

"Kendi şehrinizin eserlerini bilmiyorsunuz ama Amerikan romanları okuyorsunuz öyle mi? Bu nasıl bir paradoks? Steinbeck'in hangi eserlerini okudunuz, söyleyin bakalım."

"*Sardalye Sokağı, Fareler ve İnsanlar, Gazap Üzümleri*..."

"*Fareler ve İnsanlar*'ı okudunuz öyle mi?"

Evet anlamında başımı salladım. İnanmıyordu sanırım. Çünkü kendi kültüründen bihaber bir üniversite öğrencisi Amerikan romanlarından söz ediyordu.

"Öyleyse bana *Fareler ve İnsanlar*'ın kahramanlarını söyle."

"Lennie Small ve George Milton. Lennie sizin gibi iri yarı ve güçlü bir adam. George ise bana benziyor," dedim.

Lennie uzun boylu, akli dengesi zayıf ve saf biri. George ise kısa boylu, zeki ve uyanık bir adam. Böylece ona biraz laf dokundurmuş oldum. Fakat öyle bir cevap verdi ki Yakutiye Medresesi üstüme çöküyor sandım.

"O dediğin bizim coğrafyada geçerli. Sizin coğrafyada uzunlar da Lennie, kısalar da!"

Öylesine ağırıma gitti ki bu sözler, medrese duvarının köşesine çöktüm ve gözlerimden yaş geldi. Alındığımı ve çokça üzüldüğümü görünce kolumdan tutup kaldırdı beni.

"Bakın, şimdi size neden yazmayacağımı anlatayım," dedi ve bana kırk beş dakika boyunca mimari bir ders verdi. Çantasını açtı. Bosna'dan başlayarak -Bosna'nın adını ilk kez ondan duydum- Balkanlar'da, Edirne'de, İstanbul'da, Bursa'da, Konya'da, Antep'te, Maraş'ta, Sivas'ta, Elazığ'da var olan tarihi eserlerimizi fotoğraflar ve mimari çizimler göstererek birer birer anlattı. Erzurum'u zaten anlattığını ifade ederek tekrar etmeyeceğini söyledi ve İshak Paşa Sarayı'ndan bahsetti. Tarihinde kalorifer teşkilatı olan tek bina olduğunu, bu sebeple İshak Paşa Sarayı hakkında yüksek lisans tezi hazırlayacağını söyledi. Fotoğrafları ve çizimleri her gösterişinde "Bunları yapan ataların olsaydı onlara yazardım. Ama size yazmam," dedi.

Anlatımı bitince evrakı çantasına koydu. Sol bileğimden tuttu ve "Gel şimdi, neden yazmayacağımı anlatayım. O zaman daha iyi anlayacaksınız," diyerek beni Erzurum'un sokaklarında yeniden gezmeye çıkardı. Yıkılmış tarihi evlerin ve binaların yanlarına götürdü. Kırılmış kapıları, pencereleri gösterdi. "İşte siz atalarınızın eserlerini bu hâle getirmişsiniz, size niye yazayım? Siz yazılmaya layık bir adam değilsiniz," dedi. Sol bileğimi sıkarak müteahhitlerimizin yaptığı ve ne anlama geldiği anlaşılamayan, mimarisi belli olmayan, rengi bozuk kooperatif evlerinin yanlarına götürdü. Yüzünü kırıştırarak "Şunlara bakın, atalarınız neler yapmış, siz neler yapmışsınız!" dedi. Tarihi eserlerin yanına götürdü beni. Çevreleri pislik içinde, yer yer kapıları, camları kırılmış, kapı kolları yerinden çıkarılmış... "Şunlara bakın, sizin kendi tarihinize yaptığınız muameleye bakın!" dedi. En son çeke çeke Üç Kümbetler'in yanına götürdü beni. "Flower, flower!" dedi eliyle işaret ederek.

"Bak atalarınız çiçek gibi yapmışlar, taştan şiir oymuşlar. Peki siz ne yapmışsınız? Şu harika eserin çevresine bakın," dedi. Acıyla baktım. Kanlı cam kırıkları, çocuk pislikleri, at pislikleri, çamur, kırılmış süpürge parçaları... Aklınıza gelmeyecek atıklar Üç Kümbetler'in etrafında dağ gibi kümelenmişti. O zamanlar belediyecilik zaten yetersiz. İnsanlar ise ölesiye duyarsız. "Atalarınız bunları yapmış, siz ise bunları! Onlar olsaydı yazardım ama size asla yazmam. Çünkü sizler yazmaya layık değilsiniz!" dedi ve bileğimi bırakarak veda edip gitti.

Bir süre Üç Kümbetler'in yanında öylece kaldım. Biraz ağladım. Sonra bir kürek buldum o muhteşem eserin çevresindeki pislikleri temizlemeye çalıştım. Kendi kendime konuşup durdum: "Adam haklı, adam haklı. Erzurum'da yaşarsam tutacağım ev Üç Kümbetler'in yanında olacak ve Joshua'nın verdiği bu dersi asla unutmayacağım!"

1984 yılında asistan olunca tuttuğum ev bu yüzden Üç Kümbetler'e bakıyordu. Pencerelerden dışarıya seyrederken Üç Kümbetler ile her karşılaştığımda Joshua'yı hatırladım ve kendi kendime hep şöyle dedim: "Bu ülkenin insanları atalarının ne yaptığını mutlaka öğrenmeli. Öğrenmeli ve onların yaptıklarından daha iyilerini yapmalı. Yoksa bu kara lekeyi alnımızdan asla silemeyeceğiz!"

HEDEFİNDEN ŞAŞMAMAK: YURTKUR TİYATROSU

Son atlı gidiyor benim ülkemden
Son köyde son baca tütüyor artık

Üniversitenin üç ve dördüncü sınıfı da benim için koşuşturmayla bitti. Bir yandan şiirler yazıyordum dergilerde. Şiirlerimi kitaplaştırma düşüncem vardı. 1986'da *Çiçekler Üşümesin* adıyla kitaplaştırdım zaten. Üniversite yıllarında, asistanlık dönemimde bir ziraat profesörü olan M. Sıtkı Aras vasıtasıyla tanıştığım Prof. Dr. Orhan Okay Hoca'nın yanına gidip gelmeye başladım. Ondan, sanata, şiire, hayata dair dersler aldım. Doktora derslerine katıldım. Kendimi onun rahle-i tedrisinden geçirerek tamamlamaya çalıştım. On sekiz yıl pek çok defa yanına gidip geldim ve kendisinden, aransa da kolay bulanmayacak bilgiler elde ettim. Edebiyatı ve sanatı en kıymetli damarımız olarak gören M. Sıtkı Aras'tan da hayata ve insanlığa dair unutulmayacak dersler aldım. İkisine de rahmet diliyorum.

Çok yakın arkadaşlarım oldu yıllar içinde. A. Kerim Dinç, Fatih Karcıoğlu, Kemalettin Yentimur ve Orhan Çınar bu manada isimlerini ilk sıraya koymam gereken can dostlarımdır benim. Prof. Dr. Muammer Yaylalı'nın benim için hem bir ağabey hem de zor bulunan nevi şahsına münhasır bir dost olduğunu beni tanıyan pek çok insan bilir. Onunla ortak ve

çok özel bir yürek iklimimiz vardır. Abdullah Çağlar, Rıdvan Canım, Ekrem Karadişoğulları, İbrahim Yekeler, Salim Başol Tekin ve Tacettin Şimşek yine gönül tahtımda özel yerleri olan ve boşlukları doldurulamaz dostlarımdır. Eğer dostlarıma sayfalar ayırmam gerekse idi rahmetli şairler Hasan Ali Kasır, Nazir Akalın ve Hüseyin Alacatlı da o sayfalarda yer alacaklardı. Ve İlyas Türetken. Benim bir başka can dostum idi. Van'da 1994'te meydana gelen elim uçak kazasında kaybetmiştik kendisini. Yanıma gelip daktilo ile A4 sayfalarına yazdığım şiirleri eline alarak ayağa kalkıp odamın içinde yüksek sesle ve bazen gözleri yaşlı okuyuşunu asla unutamıyorum. Hem üniversiteden mesai arkadaşlarım hem de asker arkadaşlarım Reşat Karcıoğlu, Engin Öner ve Binali Çomaklı'yı da burada anmam gerekiyor.

Dostlarımdan bazıları bana bazen takılmak için cimri diye seslenirler. Bunun nedeni üniversite son sınıfta oynadığım cimri rolüdür. Eğitim öğretim yılının ortalarına doğru, Yurt-kur tiyatro ekibi oluşturulacaktır diye pencerelere ilan asılmıştı. İmam hatipten sonra ilgilenme fırsatı bulamadığım tiyatro ile bari son sınıfta biraz hemhâl olayım diye ilana müracaatta bulundum. Müracaat bir hayli fazla idi ve yaklaşık bir gün süren seçmeler ve uygulanan testler sonunda benim de içinde bulunduğum bir tiyatro ekibi seçildi. Tiyatro için yeterli olup olmadığımıza dair çeşitli testlerdi bunlar.

Yaklaşık iki haftalık oyun belirleme çalışmalarının ardından Moliere'in *Cimri* isimli eserini sahnelemeye karar verdik. *Cimri* oldukça ağır bir oyundur. Rol dağılımı için bir araya geldiğimizde önce baş rol olan Harpagon için seçme yapıldı. Yapılan seslendirmeler sonucunda ihale bende kaldı. Böylece Cimri'de baş rolü üstlenmiş oldum.

Hazırlıklarımız üç aydan fazla sürdü. Ezberlerin tamamlanmasının ardından provalara geçildi. Bitpazarından çeşitli kostümler aldık, sahne düzeni kurduk; bir tabloyu üçe böldük ve Harpagon'un odasına astık. Adam cimri çünkü. Nihayet sahneye çıkma günümüz gelip çattı.

O günlerde Erzurum'a devlet tiyatrolarının bir eseri gelmişti. Eseri sahneleyen yönetmen Cimri'nin afişini görüyor. "Yurtkurlular ne yapmış böyle. Onlar kim, cimriyi sahnelemek kim! Cimri çok zor bir oyundur. Gidip seyredelim de gülelim biraz," diyor. Yurt-kur bölge müdürümüzü aramış ve oyununuzu seyretmek istiyoruz demiş. Müdürümüz ağırlamış onu ve ekibini. Hep beraber izlemeye gelmişler. Niyetleri oyundan çok bizim acemiliklerimize ve cesaretimize tebessüm etmek. En öne oturmuşlar, seyrediyorlar. Sahnede iken bölge müdürümüzü görüyorum ama yanındakileri tanımıyorum. Meğer devlet tiyatroları yönetmeni ve ekibi bütün dikkatleriyle bizi izliyorlar.

Oyun bitti, bütün salon ayakta alkışlıyor. Seremoni sürerken oyuncularımıza çiçekler verilmeye başlandı. Birer hamle ile arkadaşların ellerinden aldım çiçekleri ve Harpagon'un sesiyle "Onlar benimmm!" diye bağırdım. Bir alkış da bunun için koptu. Çiçeklerini aldıklarımdan birisi boğazıma sarıldı. Şakayla da olsa beni hırpalamaya başladı. "Benim çiçeğimi neden alıyorsun?" derken bir anda perde açıldı ve çok sevdiğimiz bölge müdürümüz Salih Bey'i karşımızda bulduk. Gülümseyerek "Ne oluyor çocuklar? Oyuna arkada devam mı ediyorsunuz yoksa?" diye sordu "Çiçeğimi aldığı için boğuyorum!" dedi arkadaş ve ayağa kalktık. Yönetmen olduğunu bilmediğimiz Salih Bey'in yanındaki kişi gülümseyerek "İşte tiyatro budur! Oyun bittikten sonra da oyunu devam ettirenlerdir gerçek tiyatrocular. Çocuklar sizi tebrik ediyorum.

Kusura bakmayın. Böyle zor bir oyunu nasıl sahnelediğinizi merak ettik ve biraz da dalga geçme niyetiyle buraya geldik. Sizlere teşekkür ediyorum. Bizi utandırdınız," dedi. Salih Bey kendisini bizimle tanıştırınca hepimiz bir garip olduk. Mutlu ve şaşkın. Salih Bey bana "Nurullah, kıymetli yönetmenimiz sana bir şeyler söyleyecek," dedi. Bir adım öne çıktım ve gözlerinin içine bakarak "Buyurun efendim," dedim. Yönetmen o kendisinden emin ve tok sesiyle "Nurullah, hayatında tiyatroyu düşünüyor musun, var mı böyle bir hayalin?" diye sordu. "Hiç düşünmedim efendim. Böyle bir şey hiç aklıma gelmedi," diye cevapladım. "Okulunu bitiriyormuşsun. Bugün sahnede Harpagon rolüyle ortaya koyduğun performans bize senin çok büyük bir tiyatrocu olacağını gösterdi. Eğer hayatında tiyatro düşünürsen kararını ver ve bir iki hafta içerisinde Salih Bey'e bildir. Seni Ankara Devlet Konservatuarı'na alalım. Orada eğitimini tamamladıktan sonra Türkiye'de değil, dünyada tek kişilik oyunları en iyi oynayan adamlardan biri olursun. Ben asla böyle bir şey beklemiyordum. O yüzden hayretler içerisinde kaldım. İnsanların rollerini unuttukları anlarda bile kendi repliklerinde hafif değişiklikler yaparak onlara rollerini hatırlattın ve kurtardın onları. İzleyen herkes de bunları oyuna dahil sandı. Onların şaşırdıkları yerlerde doğaçlamalarınla oyunu kurtardın. Cimriyi bilmesem ben de anlamazdım. Tek başına koca oyunu çekip çevirdin, cimri olduğuna inandırdın herkesi. Bu öyle kolay bir şey değildir. Hele seremonide çiçekleri arkadaşlarının ellerinden "Bunlar benimm," diyerek alman var ya. Oyun bittiği halde cimrinin sürdüğünü gösterdi herkese. Ben hayatımda böyle bir şey görmedim. Nurullah sen hayatında da cimri misin?" dedi. "Hayır efendim," dedim. "Seni profesyonel tiyatroya davet ediyorum. Kararını Müdür Bey'e bildir; biz seni Ankara'ya alacağız," dedi. Teşekkür ettim ve ayrılıp gittiler.

Söyledikleri günlerce aklımdan çıkmadı. Oyunumuzu yöneten arkadaş ısrarla kabul etmemi ve karşıma bir daha böyle bir fırsatın çıkmayacağını söyledi. Günlerce düşündüm. Babamın benimle ilgili hayallerini gözlerimin önünden geçirdim. Uyuşturamadığım gerçeklerdi bunlar. Tiyatro hayatının zorluklarını az çok biliyordum. Sürekli bir yerden diğerine göçeceksin; yerleşik bir hayatın hiçbir zaman olmayacak. Ben ve ailemin mevcut şartlarından dolayı kabul etme imkânım yoktu. Salih Bey'in yanına gittim ve tiyatroyu hayatımda düşünmediğimi ifade ettim. Kıymetli müdürümüz bilgiyi ileteceğini söyleyince ayrıldım oradan. Daha sonra karşılaştığımızda yönetmenin arayıp bir kez daha ısrar ettiğini bildirdi. Ancak benim için öyle bir yol yoktu. Tiyatro maceramı orada noktaladım...

5. BÖLÜM: AĞAÇ

EN GÜZEL MEYVE: YAĞMUR'UN HİKÂYESİ

Omuzlarımda dünya
Kendi dünyasına yanıyor şimdi

Köy odasında siyer okuduğumuz zamanlar rahmetli Rıza amcam derdi ki: "Müslüman bir şair henüz naat yazmamışsa tam anlamıyla adam olmamış demektir." Üniversite birinci sınıftan itibaren artık dergilerde şiirlerim yayınlanmaya başlayınca bu söz zaman zaman aklıma gelmeye başladı. Mutlaka bir naat yazmalıyım, yoksa adam olamayacağım düşüncesi ruhumu sarmaya başlamıştı.

1990 yılına kadar devam etti bu. Yazamadım. Ellinin üzerinde naatı inceledim, belki ellinin üzerinde naat denemesi yaptım. Nafile! Naatımın ismi Yağmur olacaktı zaten. Köy odasında şekillenmişti. Bir otobüs biletinin arkasında ortaya çıktı.

On yıl *Yağmur, Yağmur* diyorsunuz ama bir şey yazamıyorsunuz. 1990 yılına geldiğimde "Artık ben şiir yazmayı bırakmalıyım çünkü naat yazamıyorum," demeye başladım. İşte o günlerde Cenab-ı Hakk bir yol açtı önümde.

İstanbul'dan Erzurum'a dönüyordum. Bir filmin galasına davet edilmiştim ve program bitince otogara gitmiştim. Otobüsteki yerime oturmuş ve camından dışarı bakıyordum. O

zamanlar İstanbul büyük otogarı Topkapı'daydı. Trafikten dolayı yol tıkış tıkış olurdu. Dört-beş saate otogardan çıkamazdınız. Yine öyle oldu. Saatlerce orada kaldık. İniyorum, geziniyorum ve tekrar otobüse biniyorum. Otobüs bir türlü hareket etmiyor.

Bir süre sonra yağmur yağdı, camlar puslu hale geldi. Gölgeler, siluetler gelip geçiyordu yanımızdan, yöremizden ve görüntüleri cama yansıyordu. Bir an için kendi kendime dedim ki: "Nereye gidiyor bu insanlar?" Bunun üzerine Tekvir Suresi'nin 26. Ayeti aklıma geldi: "Öyleyse nereye gidiyorsunuz?" Otobüsün kapısından baktım. O yağmurlu ve puslu havada herkes bir yerlere gidip geliyordu. Bir koşuşturma ki yağmur altında, sormayın.

Okçular Tepesi'ne gitti aklım. Yerinden ayrılanlara "Hz. Peygamber, buradan ayrılmayın dediği hâlde niye terk ettiniz yerinizi, nereye gidiyorsunuz?" diye seslendim içimden.

Abdülhamit Han'a gitti aklım bir anda. Onu tahtından indirmek üzere, azletmek üzere gidenlere sitem ettim. Bazılarına kızdım, haykırdım içimden. "Siz niye onu indiriyorsunuz? O, Osmanlı yıkılmasın diye uğraşıyor, siz Osmanlı'yı yıkmak için onu tahtından indiriyorsunuz!" dedim. Böyle bir hâl içerisinde kendime sordum: "Sen nereye gidiyorsun?"

Gala biletini çıkardım ve arkasına şunları yazdım:

Sensiz ufuklarımıza yalancı bir tan düştü

Sensiz kıtalar boyu uzayan vatan düştü

Bir kölelik ruhuna mahkûm olunca gönül

Yüzyıllardır dorukta bekleyen sultan düştü

Yazdığım metni defalarca okudum. Sonra kendi kendime "Allah'ım, ben herhalde bir şey yazmaya başladım. Bir naat mı acaba?" diye sordum. Metni göğsüme bastırdım ve ceketimin cebine koydum. Uzunca bir bekleyişten sonra otobüs hareket etti. Yol boyu heyecanlı idim. Bir hareketlilik olmuştu içimde ve bu çok açıktı. Erzurum'a dönünce vakit kaybetmeden eve gittim ve kapıyı çaldım. Eşim Nermin Hanım açtı kapıyı. Ona dedim ki: "Ben bir şiir yazmaya başladım ama ne olduğunu tam bilmiyorum. Biraz sıkıntılı bir hâldeyim, içim çok dolu ve kıpır kıpır. Elimde olmadan heyecanlanıyorum. Bu süre içerisinde, yazdığım metin bitene kadar bana tahammül eder misin?" "Tabii ki. Sen yaz yeter ki," dedi Nermin Hanım.

Üniversite lojmanlarında 40 metrekare bir evdeyiz. Lojman, asistan lojmanı ve küçücük. İki tane odadan mürekkep. Odalardan birisi diğerinden büyük ve oraya salon diyoruz. Klozeti olan küçük bir banyo ve mutfak. "Salonda ben şiirle uğraşırken sen odada çocuklara sahip ol, onlarla ilgilen," dedim. Hiçbir itirazda bulunmadı. Allah razı olsun, gerçekten de üç ay boyunca salondan içeri çocukları sokmadı. Günler geçtikçe o da meraklanmaya ve beklemeye başladı. Eve geliyorum, yemek yiyorum, çocuklarla biraz ilgileniyorum ve salona kapanıyorum. Duvarla konuşuyorum, içinde dolaşıp duruyorum. Bütün bir insanlık tarihi, Hz. Adem'den bugüne kadar bilebildiğim kadarıyla geçiyor hayalimden. Bütün bir kâinat, dünya ve insanlık... Bir muhasebe içerisinde duvarlarla konuşuyorum, yolda yazdığım dörtlüğü okuyorum ve mısralar ufkuma hücum ediyor. Bir süre sonra,

"Var edenin adıyla insanlığa nur" diye başladı ve devam etti şiir.

O üç ay kapandım salona. Derslere gidip dönüyorum. Arkadaşlarım bu durumdan endişelendiler. Çünkü onlara sadece

selam veriyorum ve iletişime geçmeden ayrılıyorum. Oysa benim sosyal hayatım çok zengindir. İnsanlarla bir araya gelirim. Fıkralar anlatırım, kurgular yaparım, şakalar yaparım. Azıcık yüzümde somurtkanlık olsa hemen "Sana ne oldu?" diye sorarlar.

Arkadaşlar kendi aralarında konuşunca "Bu galiba hasta oldu; doktora götürmemiz lazım," demişler. Bir doktor arkadaşımıza durumu anlatmışlar. Demiş ki: "Mutlaka bir problem vardır. Bir insan birdenbire böyle olmaz. Depresyondadır muhtemelen, alıp getirin." Götürmek için bahaneler oluşturup uğraştılar ama ben geçit vermedim. Doktora durumu anlatınca doktor, "Bu arkadaş kesin rahatsız. Çünkü bu durumda zaten gelmek istemez. Takip edin, omuzları düşük gezmeye başlarsa, yakalayıp getirin. Çünkü o noktada mutlaka tedavi olması gerekir!" demiş.

Bunlar beni o günden sonra takip etmişler. Acaba omuzlarım düşerek yürüyecek miyim diye bakıp durmuşlar.

Üç ay bitti, *Yağmur* şiiri bitti. Bugünkü hâliyle kaleme almayı nasip etti Rabbim. Sonrasında tek harf bile değişmedi. O odadan nasıl çıktıysa, öyle kaldı o şiir.

Ertesi gün fakülteye gittim ve arkadaşları topladım. Yüksek lisans ders odası vardı. Orada bir araya geldik. "Arkadaşlar, lütfen hakkınızı helal edin! Ben garip bir hâlde üç aydır evin salonuna kapandım ve *Yağmur* adlı bir şiir yazdım. Bir naat yazmak nasip oldu şükür," dedim. Mutlulukları yüzlerine vurdu arkadaşlarımın. Hem benim hasta olmadığımı öğrenmiş oldular. Hem de bir naat yazdığımı.

Şiiri yavaş yavaş okudum. Gözleri doldu hepsinin. İçlerinden birisi olan Yusuf Bayraktutan isimli kardeşimiz, "Abi böyle olacağını bilse idik içerde 6 ay kalman için dua ederdik!" dedi.

Ertesi gün Horasan'a gittim. Peygamberimizin torunu olan Muhammed Zeki Bayram'ın yanına uğradım. Kendisine şiir yazdığımı söylememiş ve hiç şiir okumamıştım. İzin isteyip *Yağmur* şiirini baştan sona okudum. Dikkatli bir şekilde dinledi. Şiir bitince tebessüm etti ve bana "İşte şimdi adam olmuşsun," dedi. Bir evlad-ı resulden bunu duymak ne hoştu. Amcamın sözü aklıma geldi ve içimden "Bu ne güzel bir tevafuk," dedim. Duygulanarak ayrıldım oradan.

Yağmur şiiri işte böyle yazıldı.

ÇIKMADIK CANDAN UMUT KESİLMEZ: RAHİLE HALA'NIN HASTALIĞI

Ayağa kalk, uzan göklere biraz
Dünya tozlarını at üzerinden

İlkokul dört ve beşinci sınıfı Rahile halamın yanında okuduğumu anlatmıştım. Yanında kaldığım insanlardan o kadar büyük iyilikler gördüm ki... Teyzem, halam, amcam... Hep şöyle bir düşüncem vardı: İlerde imkânım olsun, onlara her türlü desteği vereyim. Maddi ve manevi olarak yanlarında olayım. Hediyeler alayım, elimden geleni eksik etmeyeyim. Çünkü onlar en çocuk ve en ihtiyaçlı zamanlarımda yardım ederek ellerimden tuttular benim. Bir defa beni üzmediler. Destek oldular ve hep güzel davrandılar. Yaptıklarının altında kalmayayım.

Yıl 1990. Doktora tezimle uğraşıyordum. Çok çok üzüldüğüm bir haber aldım: Rahile halam ameliyat olmuş, doktorlar "Bir şey yapamayız çünkü vakit geçmiş!" diyerek açıp kapatmışlar. Batın veya asıl adıyla karın zarı kanseri imiş!

Babam rahmetli o zaman fırında çalışıyordu. Horasan'a giderek hemen babamı buldum. Ne olduğunu sordum. "Maalesef Nurullah, doktorlar 'Tümör bütün batnı sarmış!' dediler. 'Yapacak bir şey kalmadı,' diyerek açtılar ve tekrar kapattılar," dedi. Aşağı Tahir Hoca köyüne gittik. Yanına eve ulaştığımızda

Hüsamettin eniştem kapıda bir şeylerle uğraşıyordu. Oldukça üzgündü. Eve girerek halamın yanına gittik. Beyaz bir melek gibiydi...Uzanmıştı ve beyaz bir yorganın altında öylece yatıyordu. Öylesine zayıflamıştı ki parmaklarının üzerinde damarlarını sayabiliyordunuz. Zaten zayıf yapılıydı, hastalıkla beraber iyice çökmüştü.

Eniştemin boynuna sarıldım ve birlikte gözyaşı döktük. Eniştem o günlerde iflas etmişti. Kefil olduğu bir kişi ödeme yapamadığı için onun da durumu kötüydü. O kadar yiğit bir adamdı ki hiç hissettirmiyordu zor durumda olduğunu. Halamın elini öptüm. "Hala geçmiş olsun!" dedim. "Sağ ol Nurullah," dedi. Gelişim sevindirmişti onu. Baktım, dudakları kıpırdıyor yine. Zikrediyordu veya Kur'an okuyordu. Enişteme dedim ki: "Enişte, izin verirsen halamı Erzurum'a götüreceğim." Eniştem bunun üzerine bana "Nurullah götürürsek iyi olur ama nasıl götürebiliriz bilmiyorum. En azından beni burada açıp kapattılar ve Erzurum'a götürmediler diye düşünmesin!" Eniştemin ellerinden tutarak "Götürmesi de geri getirmesi de bize ait. Sen masrafları düşünme!" Gözlerini yere indirdi eniştem ve o hâli içime bir çivi gibi dokundu. Yanına gittim ve halama teklifte bulundum. "Hala ben seni Erzurum'daki doktorlara götüreceğim," dedim. Halam bunun üzerine "Bilmem ki," diye cevap verdi. "Tamam, biz götüreceğiz seni," dedim ve eniştemle bunu nasıl yapabileceğimizi konuştuk. Halamın kızları Lale ve Leyla hazırlıkları kısa sürede yaptılar. Halamın oğlu Tahsin'i de yanımıza alarak köy için kiraladığımız taksi ile Horasan'a döndük.

Halamı Erzurum'a götürdüğümü anlayan amcalarımdan bazıları bana kızdı. "Doktorlar açıp kapatmış zaten! Yapılacak bir şey yok. Neden doktorlara götürüp perişan edeceksin. Ameliyat olamaz çünkü masada kalır. Senin derdin ne!" de-

diler. "Ben vazifemi yapacağım. Yapılacak hiçbir şey olmasa bile götüreceğim. Çünkü böyle bön bön oturamam!" dedim. Babam onlara kızınca sessizleştiler.

Rahile halamı aldık ve Erzurum'a götürdük. Salim Başol Tekin, Burhan Gencer ve İlhan Yıldırgan diye doktor arkadaşlarım vardı. O zaman asistan hepsi. Dahiliyede olduğu için aziz kardeşim ve çok kıymetli dostum Salim Başol Tekin'in yanına götürdüm. Allah bu dünyada bana hep böyle güzel insanlar nasip etti. Salim Başol da insanlık güzeli bir doktor arkadaşımız. Burhan ve İlhan da öyle. İnsan olarak imrenilesi yanları var.

Salim kardeşim halamı muayene etti. Kendisine şöyle dedim: "Salim, bu kadının bana çok iyiliği dokundu, halam benim. Yanında iki sene okudum, bana evimi aratmayacak şekilde muamele etti. Onu tedavi edelim inşallah." Salim bana durumu anlattı: "Ağır bir tümör vakası ama genel cerrah Doçent Dr. Dursun Akdemir Hoca'ya bir muayene ettirelim. Eli çok iyidir ve son derece ehliyetlidir," dedi. Dursun Akdemir Hoca muayene etti ve "Tümör batnı sarmış; fakat halanız çok zayıf düşmüş. Bu haliyle ameliyat olmaz. En az kırk-kırk beş gün beslememiz gerekiyor. Ancak o zaman ameliyata alabiliriz. Tümörü mümkün mertebe temizleyebilirsek üç ay kadar yaşar. Yoksa bugün yarın vefat eder, nasıl istiyorsanız öyle yapalım," dedi. Söylediği her şeyi kabul ettik ve beslemelerini isteyerek ameliyata razı olduk.

İşlemler yapıldı ve halam Atatürk Üniversitesi Araştırma Hastanesine Genel Cerrahi Servisi'ne yatırıldı.

Besleme maksadıyla çok yoğun bir tedaviye ve ilaç kullanımına başlandı. Durumu bildikleri için Salim, Burhan ve İlhan hastalardan izin alarak artan ilaçlardan halamın ilaçlarını temin etmeye başladılar.

Allah hepsinden razı olsun. Bu unutulmayacak bir iyilikti. Salim Başol Tekin, servisinde olmadığı hâlde kendi halası tedavi görüyormuş gibi ayrılmıyordu başından halamın.

Yapılan testler sonucunda kan grubu 0 negatif çıktı... Çok zor bulunan bir kan grubu. "Bu grup kan kolay bulunmaz. Bu nedenle ameliyat öncesi en az on iki ünite taze kan hazırlanması lazım," demişti Dursun Hoca. Günler geçiyordu ve bir yandan da kanları temin etmenin hesabını yapıyorduk.

Eniştem bizde kalıyordu. Çocukları Nuriye halama ve diğer akrabalarına gidiyorlardı. Kısacası bütün aile Erzurum'da idi.

Bir gün hastaneye gittim ve nöbetçi olan Burhan Gencer'i yakaladım. "Burhan, halam nasıl?" dedim. "Ben böyle mübarek bir insan görmedim," diye cevap verdi. "Niye?" diye sordum. "Yahu, damarları zaten zor bulunuyor. Öyle bir hâle geldi ki bileklerinden ve ayaklarından ilaç veremez olduk. Boynunu deldik ve oradan ilaç vermeyi denedik. Halloldu şükür. Biz bir hastayı boynundan deldiğimizde bize kızar, bağırır, bazen canı çok yandığı için küfreder. Hoş karşılarız çünkü gerçekten canı çok yanar. Halan bizi şok etti. Biz onun boynunu delerken kadın bize ne dedi biliyor musun? Evladım hakkınızı helal edin, ben size çok zahmet veriyorum! Ben böyle bir şey görmedim. Böyle sabırlı bir insana rastlamadım. Nasıl bir kadın öyle ya. Maşallah. Sadece maşallah? Allah ona şifa versin," dedi. "Âmin!" dedim içimden. "Âmin!"

Ameliyattan bir gün önce eniştem Hüsamettin abi bir rüya görmüştü. Sabah bir şeyler yemeye çalışırken anlattı: "Bu kadın yaşayacak mı yoksa Nurullah? Sabah namazından sonra rüyamda Bekir Ağa'yı gördüm. Yanıma geldi. Elimde heybetli bir at vardı ve hırsızlar onu almaya çalışıyorlardı. Geldi ve hepsini kovdu. Atı bana teslim etti ve 'Korkma, hiç kimse bu

atı senin elinden alamaz. Sen yaşadığın sürece bu at seninle olacak!' dedi ve gitti. Öylece uyandım. Rüyadan anladığım şu. Bu kadın yaşar ve herhâlde beni de öldürür!" dedi. Sonra güldü ve sustu. Tebessüm ettim ben de. "İnşallah yaşayacak Hüsamettin enişte dedim!"

Nihayet vakit geldi ve ameliyata aldılar halamı. On bir buçuk saat sürdü. Sabah sekiz buçukta başladı. Akşam yedi buçukta bitti. Yetmiş-seksen kişi bekleme salonunda toplanmış ameliyatın bitmesini bekliyordu. Daha önce kızan amcam ve eniştemin bazı akrabaları bana "Niye getirdin kadını? Allah korusun, masada kalırsa ne yapacağız!" deyip kızıyorlardı. Amcam kızma işini biraz abartınca babam dışarı çıkardı onu ve "Hem bir şey yapmıyorsun hem de yapanı bırakmıyorsun. Bırak da çocuk elinden geleni yapsın!" diyerek susturdu. Elbette bana kızanların kötü bir niyeti yoktu. Sadece kadın zahmet çekiyor diye acıyorlardı.

On bir buçuk saat sonra o zamanlar doçent olan Prof. Dr. Dursun Akdemir Hoca ameliyathaneden çıktı. Elinde içi dolu bir torba. Salim'le beni yanına çağırdı ve "İki buçuk kilo tümör çıkardım karnından. Çok zor bir ameliyattı. Öylesine terledim ki iki defa duş almak zorunda kaldım!" dedi. Sonra diğer bilgileri verdi: "Eğer ayağa kalkarsa bir buçuk ay yaşar. Çünkü durumu çok kritik. Bir de yaranın olduğu yere orayı tutsun diye bir yama bıraktım." Bunun üzerine ben eniştemin rüyasını hatırlayınca "O daha çok yaşayacak Hocam," dedim. "Nereden biliyorsun?" diye sordu. "Enişte rüyasını görmüş," deyince gülümsedi ve oradan ayrıldı.

Halam anesteziden çıktı ve kendine geldi. On beş gün sonra ayağa kalktı ve yürüdü. Bir ay sonra kontrole getirdim. Dursun Akdemir Hoca Erzurum'dan ayrılmıştı. Salim Bey ve Burhan Gencer kontrol ettiler. "Halanda iyileşme emareleri var," dedi

Salim. "Yandan bir fistül açılmış ve yaradan durmadan akıntı oluyor. Bu çok enteresan bir durum!"

Altı ay sonra dördüncü kontrole götürdüm. Halam ayaklanmış ve dipdiri gezmeye başlamıştı. Doktor arkadaşlarım "Dünyada bu manadaki az vakadan birisi ile karşı karşıyayız!" dediler. Bir sene sonra tamamen iyileşti ve sadece akıntı olan yarası kaldı. Yara da uzun zaman sonra kapandı.

Halam o ameliyatın ardından yirmi yedi yıl yaşadı. Ona masada kalır gözüyle bakanların çoğu ahirete intikal etti. Babam vefat etti. Bana kızan amcam beka alemine göçtü. Enişte felç geçirdi, halam sekiz yıl enişteme baktı. Enişte de vefat etti.

Halam yirmi yedi yıl yaşadıktan sonra 2017 yılında kalp krizinden öldü.

Ölümünde İbni Arabi'nin sözünü tekrar edip durmuştum:

"Ölümün önündeki en büyük engel eceldir."

ACI TATLI BİR HATIRA: KAZAKİSTAN

Bir bilsek ne vakit dağılıp gider
Ufkumuza saran ateş ve duman

Yıl 1993. Türkçe'nin uluslararası ikinci şiir töreni, Türkiye Yazarlar Birliği tarafından Kazakistan'da yapılıyordu. Aldığım davet üzerine şölene katılmak üzere heyete katıldım. Allah rahmet eylesin, kıymetli şair dostum, canım ağabeyim Abdül Vahap Akbaş ve diğerleriyle bir araya geldim.

Uzun süren bir yolculuktan sonra Almatı Havaalanı'na indik. Çok keskin ve rahatsız edici bir koku vardı. Ne olduğunu anlayamadım, Vahap ağabeye söyledim. "Burnumun direği kırılıyor abi!" dedim. "Sorma Nurullah, beni de rahatsız etti yahu. Bu nasıl bir koku böyle. Neyin kokusu ki bu kadar iğrenç!" dedi. Havaalanından törenle alındık. Yazarlar oteline götürdüler. Otelde dahi aynı dayanılmaz koku vardı. Rahatsızlığımız had safhaya varınca Kazak bir yazara sebebini sorduk. Adam şöyle bir gülümsedi ve bize "Alışırsınız merak etmeyin; bu iğrenç koku komünizmin kokusudur. Nahcivan'dan girersiniz, Sibirya'ya kadar aynı koku sizinle beraber olur!" dedi. Bir hayli şaşırmıştık. Şaşkınlığımızın yüzümüze vuran ifadesiyle "Nasıl yani!" dedik. Kazak yazar tane tane anlattı: "Merkezi planlama menüyü belirlediği için, genellikle havaalanlarında, restoran ve otel yakınlarında olur bu koku. Şarap ve etin birbirine karışmış acı kokusudur. Önce ziyadesiyle rahatsız olur insan

ama bir süre sonra alışır. Bir daha da o kokuyu hissetmez olur," dedi. Sahiden de öyle oldu. Bir süre sonra alıştık. Sanki öyle bir koku hiç var olmamıştı. Böyle bir hatıra ile başladı Kazakistan hikâyemiz...

Birkaç gün geçti aradan. Kazak yazara, "Almatı'da ilginç yerler var mı? Ziyaret etmek istiyoruz," dedik. "Gerçekten de ilginç bir şey görmek istiyor musunuz?" diye manalı manalı sordu. "Evet," dedik. "Panfilov Parkı'na gittiniz mi?" diye sordu. Gittiğimizi söyledik. "Panfilov Parkı Nazilerle savaşarak ölen Almatı Piyade Birliğine bağlı bir grup askerden alır adını. O parkta 1988 yılında bağımsızlık gösterileri sırasında öldürülmüş Kazak gençlerinin de kabri var. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği yıkılmadan önce, gösteriler esnasında Ruslar o bölgedeki gençleri otomatik silahlarla taramıştı" diyerek uzun açıklamalarda bulundu. Sonra bize merak uyandıran bir ses tonu ve beden diliyle "O zaman sizi çok ilginç bir yere göndereyim," dedi. Olur makamında başımızı salladık. "Sabah saat yedi gibi ismini vereceğim iki ana caddeye gideceksiniz. Kavşaktaki köşede bekleyeceksiniz. Gelip geçenleri izleyeceksiniz. Kazakistan'ın en ilginç şeyine tanıklık edeceksiniz. Gördüklerinizi dönünce bana anlatın," dedi.

Ertesi gün sabah erkenden gidip ismini verdiği caddelerden birisinin kavşağı gören köşesinde beklemeye başladık. Bir saatten fazla zaman geçti ve olağan dışı bir şeyle karşılaşmadık. Birkaç yaşlı kadın caddeyi ve sokakları temizliyordu. Bir saat kadar sonra cadde biraz hareketlendi ve gelenler, gidenler oldu. Sonra limuzin benzeri eski ama geniş bir araba geldi. İki kişi içinden battaniye üzerinde bir şey indirdiler. Tam olarak köşeye koydular ve duvara yaslandırdılar. Yavaşça o tarafa doğru yöneldik. Yanına yaklaştıkça garip duygular sardı ikimizi de. Bir garip yaratık sanki. Orada karşımızda

duruyor. İnsana benziyor ama insan mı değil mi anlayamıyorsunuz. Dikkatle biraz uzağında beklemeye başladık. Acaba bir şey derler mi diye bir korku da var içimizde. Gelip geçenler söz konusu şahsın önündeki sergiye para atmaya başladılar. Biraz daha yaklaştık. A.Vahap ağabey "Nurullah, bu nasıl bir şey?" dedi. "Abi, anlayamadım. Acayip bir hâli var. Tarifi zor!" diye karşılık verdim. Elbette bir insan bu. İnsan ama gözler kaymış, eller birbirine kaynamış, ayaklar yamulmuş... Prematüre doğmuş, sakat bir bebeğin yaşlı hâli gibi ama "bu kadar da olur mu" diye sormadan edemiyor insan. Garip ve insanın içini sızlatan bir fotoğraf. Yüreğimiz acıyla, gözlerimiz yaşlarla doldu ve birbirimize bakarak ayrıldık oradan. Yazarın söylediği diğer adrese gittik. Orada da buna benzer ancak biraz daha farklı bir insan vardı. Yine dilendiriyorlardı ve yine el, ayak, yüz yanmış ve erimiş bir görüntü veriyordu. Daha fazla dayanamadık ve otele döndük. Birbirimizle dahi konuşmadık. Öyle sarsılmıştık. Aynı odada kalıyorduk Vahap abiyle. Bir süre dinlendik ve aşağı inerek vakit kaybetmeden Kazak yazarın yanına gittik. Anlattık gördüklerimizi. Yüzümüzden okudu acıyı. Bir anda yüzü değişti. Ellerini yüzüne kapadı ve ağlamaya başladı. Perişan olduk biz de. "Bu kişiler ne anlama geliyor, lütfen anlatın!" dedik. Kazak yazar adeta içimizi dağlayan ve silinmesi zor bir acıyla dolduran o vahim açıklamayı yaptı:

"Onlardan birisi de benim yeğenimdi. Yakın zamanda öldü ve defnettik. Çok güzel, uzun boylu, yakışıklı bir delikanlıydı. Ama öldüğünde yüzüne bakamıyordunuz!"

"Anlayamadık. Öyle olmalarının, o hâle gelmelerinin sebebi nedir!"

"Onlar, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin Kazakistan bozkırlarında yapmış olduğu nükleer denemelerde,

deneme yapılan yerin 5-10-15 km yakınlarına kurdukları çadırlara, ellerini ayakları bağlı şekilde yerleştirip kobay olarak kullanılan Kazak gençlerden hayatta kalanların sonuncuları. Evlerimizden gençlerimizi alıp götürüyorlardı. Direnmemiz hiçbir netice vermiyordu. Onlar gittikten sonra asla bir haber de alamıyorduk. Ta ki hayatta kalanlar bize teslim edilene kadar. Sizin gördükleriniz, yüzlerce kobay genç arasından hayatta kalanların son kırıntıları. Yeğenimi de işte öyle götürmüşlerdi. Kurtuldu ama bir ceset gibiydi. Gördükleriniz de yakın bir zamanda hayatta olmayacaklar. İki üç sene yaşayıp ölüyorlar. Bunlar en çok yaşayanlardır."

Zaten acıyla dolu olan kalplerimiz ezildi adeta. Anlatılan zulüm karşısında bigâne kalacak bir ruh var mıdır bilemiyoruz dünyada. Ancak anlatılanları yapacak kadar zalim ruhların olduğu çok açık.

Adamın yanından ayrıldıktan sonra akşama kadar konuşmakta ve bir şey yapmakta zorluk çektik. Elimiz ayağımız tutulmuştu sanki. Yediğimizden ve içtiğimizden tat alamadık.

Şölenin açılış programından sonra şiir okuma programları başladı. Yine bir tiyatro salonunda bir araya geldik. Köylerde bile tiyatro salonu vardı zaten.

Dünyanın pek çok yerinden gelmiş ve Türkçe yazan çok kıymetli şairler ve kültür insanları vardı. Yapılan program çerçevesinde her şair sahneye çıkıyor ve şiirini okuyordu. Kazaklar yıllardır böyle bir sahne görmedikleri için inanılmaz müspet tepki gösteriyorlar ve her şiir okuyanı delicesine alkışlıyorlardı.

Salona girdiğimde ön sırada oturan çok kıymetli ağabeyim ve dostum Bekir Sıddık Soysal ile göz göze geldik ve gülümsedi. Birkaç sıra ilerde oturan Mehmet Doğan'ın yanındaki boş koltuğu işaret etti ve gidip o koltuğa oturdum.

Merkezi planlamadan yeni çıktıkları için alıştıkları davranışlarla muamele ediyorlardı. Bizleri sayarak otobüslere bindirip indirmeleri de bundandı. Şiir okunurken de şaire ayrılmış her dakikayı hesaplıyorlar ve süresini aşanı uyarıyorlardı. Bizim asla alışkın olmadığımız bir durumdu bu ama böyle idi. Hangi şair saat kaçta sahneye çıkacak, belliydi. Benim yaklaşık iki saatim vardı. Okumak üzere yanımda *Almatı* diye bir şiir götürmüştüm. O şiiri Panfilov parkında kurşuna dizilen Kazakları duyduğumda yazmıştım zaten. Kazakistan'a gidip o şiiri okumak benim için hoş hatıra olarak kalacaktı.

Şölen sürerken Kazakların sahneye çıkan her şairi anlamadıklarını ama buna rağmen çılgınca alkışladıklarını fark ettim. Çin Uyguristanı'ndan, Makedonya'dan, Çuvaşistan'dan, Kırgızistan'dan, Başkurdistan'dan ve diğer ülkelerden her şair kendi lehçesiyle şiirini okuyordu. Kazaklar tıka basa doldurdukları salonda, zaman zaman yerlerinden kalkıyorlar ve "Rahmat rahmat," diyerek övgülerde bulunup alkışlıyorlardı. Böyle bir sahneye hasret kaldıkları her hallerinden belli idi.

O anda aklıma bir önceki gün kararlaştırdığım ama sonradan unuttuğum ilginç fikir yeniden geldi. *Almatı* şiirini Kazakça okumalıydım. Bir gün önce tanıştığımız, *Jeti Su* (Yedi Su) adlı dergide çalışan Ankara Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi mezunu Kenescan Şalgar, Almatı'yı ve A.Vahap Akbaş'ın iki şiirini Kazakçaya çevirmişti zaten. "Kazakça metni okumalıyım!" dedim içimden. Şiiri Kazakça olarak dinleyince Kazaklar acaba nasıl tepki göstereceklerdi. Ancak şiir ezberimde değildi. Oysa Kazaklar şiirlerini ezbere okuyorlardı. Kıymetli ağabeyimiz Mehmet Doğan'a "Ben biraz Almatı'yı gezip geleceğim abi, çünkü sahneye çıkmama iki saat var," dedim. Kızdı bana ve kulağıma eğilerek "İki saat dediğin hemen geçer, geç kalırsan hiçbir yere çağırmam bir daha. Adama bak ya, biz onu

Almatı'ya getiriyoruz. O kalkıp şehri gezmeye gidecek!" dedi. Başını salladı. Haklıydı. Görünüşte bunu yapmak sorumsuzca görünüyordu çünkü.

On bölümlük Almatı şirinin Kazakça metnini bir saatte ezberledim. Bir saate yakın da ezberden okuma provaları yaptım ve sahneye çıkmama kısa bir süre kala salona döndüm. Yerime oturarak Mehmet Doğan'ın yüzüne baktım ve işte geldim anlamında işaret ettim. Eğilip kulağıma fısıltıyla: "Beş dakikan kaldı, gelmeseydin seni salondan atacaktım. Ne biçim adamsın, şiir oku diye çağırmışız, gidip Almatı'yı geziyorsun," dedi. Gülümsüyordu ama kızdığı belli idi.

Nihayet sıra bana geldi ve ismimi anons ettiler. Sahneye çıktım. Okuyacağım şiirin adının *Almatı* olduğunu söyleyince salonda bir dalgalanma oldu. Ruslar Almaata diyorlarmış. Bu söyleyiş Kazakların hoşuna gitmiyormuş ve Almatı denmesini istiyorlarmış. Şiiri okumaya başladım.

Beev Almatı, şıraktağı anamsın
Sağınıp kep bır özüne şağam mun
Men sağınbay, kim sağınsın körkündü
Amalsızdan alıstağan balan mın

Ben senin gurbete düşmüş oğlunum
Sen benim uzakta kalmış anamsın
Sen bana yanmazsan kim bana yanar
Ben sana yanmazsam kim sana yansın

Yukarıda ilk bölümünün Kazakçası ve Türkçesi olan şiiri okuyunca bütün salon ayağa kalktı. "Allah-u Ekber! Rahmat!" sesleri yankılandı. Dua olarak dillerinde Allah-u Ekber ile Rahmet (selam) kalmıştı sadece. On bölümlük şiirin her bölümünü ayakta alkışladılar ve "Allah-u Ekber! Rahmat" diye

bağırdılar. Şiir bitti. Gözyaşları, haykırışlar... Sahnede birisine getirip çiçek vermek diye bir şey yoktu. Bahçeden yoldukları çiçekleri, otları getirdiler ve bana sunmaya çalıştılar. Sahneden zar zor indim. Kazakistan ve Rus kanalları salonun dışına davet ederek çekim yaptılar. Şiiri bir daha, bir daha okuttular.

Sahneye çıkmamla yerime dönmem arasında yaklaşık bir saat geçti. Mehmet Doğan'ın yanına oturdum. Gözlerinin içine baktım. Gülümsüyordu ve dikkatle bakıyordu. "Ulan sen Almatı'yı gezme bahanesiyle ne iş çevirdin?" der gibiydi. Yeniden kulağıma eğildi ve fısıltıyla "Dadaş, malı götürdün!" dedi. Tebessüm sırası bende idi. "Ağabey, ben işletmeciyim, unutma," diye karşılık verdim.

Program sonrasında Kazaklar yanıma gelmeye ve "Bu bizdendir, Kazak'tır," demeye başladılar. Sarılıyorlar, yüzümü öpüyorlar ve bir şeyler ikram etmeye çalışıyorlardı.

Restoranlara yemeğe gittiğimizde artık biliyordum ki yemeğin sonunda yemek duası yapmam gerekebilir. Çünkü her yemeğin sonunda, Mehmet Doğan bana dönüyor ve "Dadaş hele bir yemek duası yap," diyordu. Ellerimi açıp Arapça dua ediyordum. O günün akşamındaki yemekte yine dua isteyeceğinden emindim.

Programdan sonra aklıma yeni bir ihtimal geldi. İçimden dedim ki "Sahnede yaptığımı gören bizimkilerden birisi kalkıp 'Hadi duayı da Kazakça yap görelim,' diyebilir. O zaman ne yapacağım. Zor durumda kalmamam için buna da bir çözüm bulmam lazım!" Bu ihtimal aklıma gelince Türkçe bir dua yazdım ve *Jeti Su* dergisinden Kenescan Şalgar'ı buldum. Durumu anlattım. Katıla katıla güldü ve "Kesin isterler senden," dedi. Ve üzerinde çalışarak kısa duayı da Kazakçaya çevirdi. Akşam olmadan duayı da ezberledim.

Nihayet Almatı Restoran'a yemeğe gittik. Yaklaşık üç yüz kişilik bir şair, yazar ve misafir topluluğu birleştirilmiş, yuvarlak masalara oturup yemeğe başladı. Onlarda yemek bir hayli uzun sürüyor ve bir ritüele dönüşüyor. Güzel sözler, konuşmalar ve övgülerden sonra yemeğin sonuna gelindi. Kazakistan Yazarlar Birliği Başkanı Kaldarbek Nayman Bay, Mehmet Doğan'ın istemesine fırsat vermeden ayağa kalktı. Okuduğum Kazakça şiirle ilgili övücü sözler söyledi. "Kazaktır ve bizdendir," dedi. Sonra benden yemek duası etmemi istedi. Mikrofon getirdiler ve tam duaya başlayacaktım ki bizim ekipten birisi kalktı. Tebessüm ederek "Nurullahcığım, bugün şiirini Kazakça okuyordun. Hepimizin çok hoşuna gitti. Duayı da Kazakça yaparsan çok daha fazla mutlu oluruz," dedi. Salondakiler bir anda dikkat kesildiler ve bana bakmaya başladılar. Ben oldukça sakin bir tavırla "Olur abi," dedim ve mikrofonu sol elime alıp sağ elimi dua makamında açarak başladım Kazakça duayı okumaya.

"Hudayım. Sen bizge rızıyk berdin. Sagan sensiz aytamız. Bızdı avuruvdan, ar turlu baladan, yamandıktan sakta. Seygen rızıgımızdı köb eyt. Dini islamga kuvet ber. Osi dastarkan ıyelerinin ot basına amandık ber. Âmin"

Dua bitince restorandan "Allah-u Ekber!" nidaları yükseldi. Kazaklar coşmuştu yine. Birçoğu yanıma geldi ve "Bu bizdendir, bu Kazaktır," deyip yerlerine gittiler.

Kaldarbek Nayman Bay kalktı ve yine övgü dolu sözler söyleyerek teşekkür etti. "Şiiri Kazakça okudu, duayı Kazakça yaptı. Bu adam bizdendir ve Kazaktır," dedi. Sonra Mehmet Doğan'a döndü ve "Değerli dostum, senden bir ricam var, biz bu dostumuzun kadrosunu buraya alalım. Üniversitenin dışında burada bir molla (imamlık) kadrosu da ayarlayalım. Hem mollalık yapsın hem de üniversitede çalışsın," dedi.

Mehmet Doğan bunun üzerine şakayla karışık "Hayır, onu veremeyiz. Neler yaptığını gördünüz. Buraya alırsanız yarın bir gün Nursultan Nazarbayev'in koltuğu tehlikeye düşer. Bu sefer de tutar bunu idam edersiniz! O yüzden vermeyiz!" dedi. Salon bir anda sustu. Kazaklar sessizliğe büründü. Kaldarbek Nayman Bay yerine oturdu ve hiçbir şey söylemedi. İspiyonlama mekanizması ve korku öylesine yerleşmiş ki damarlarına, bir anda bütün Kazaklar benimle ilişkisini kesti. Mehmet Doğan her ne kadar şaka yaptığını söyleyip dursa da ok yaydan çıkmıştı artık. Hiçbir şekilde yanıma yaklaşmadılar. Ekibimiz uçağa binerken herkese tek tek teşekkür ederek "Güle güle," dedikleri hâlde, ben uçağa binerken hiç birisi yanıma gelmedi ve bana tek kelam etmedi. Bir anda onlar için tehlikeli adam olmuştum.

Yıllar içinde komünizmin onları getirdiği nokta burası idi. Havaalanına ilk indiğimizde hissettiğimiz koku, ruhları da fena hâlde etkilemişti. Bu nedenledir ki olmayan ihanetler suçlamasıyla sadece Stalin döneminde öldürülenlerin sayısı milyonlarla ifade ediliyordu....

Şiir Şöleni'nin istenmeyen adamı olarak Kazakistan'dan ayrıldım. İçimde büyük bir hüzün vardı ama kimseye hissettirmiyordum. Ancak A.Vahap Akbaş bunun farkına vardı ve bana "Aklından çıkar gitsin Nurullahcığım!" diyerek teskin etmeye çalıştı.

Oysa hüznüm kendi adıma değildi.

Kazaklar ve tüm Orta Asyalı kardeşlerimiz adına idi.

BİR YOL HİKÂYESİ: DEDENİN DUASI

Geçtik suna boylum terk-i diyarla
İnsanı öğüten taş ocağından

25 Ekim 1993. Saat 19.30 civarında yaşları 20-25 arasında değişen ve gasp ettikleri kamyonetle Erzurum'un Çat ilçesinin Yavi beldesine gelen PKK'lı grup televizyon haberlerini seyretmek için kahvehanede toplanan insanlara yaylım ateşi açtı. Saldırıda 38 kişi öldü, 50 civarında kişi yaralandı. Erzurum'da izdiham oldu. Olaylar zorlukla yatıştırıldı.

30 Ekim 1993 tarihinde, Erzurum'un Pasinler ilçesi Çiçekli köyüne giren PKK'lı teröristler, köy muhtarı Tahsin Doğru'nun evinde okutulan mevlidi bastı. Mevlit için gelen insanları hüviyet kontrolünden geçirdikten sonra ayağa kaldırarak duvarın önünde sıraladılar. Öldürüleceklerini anlayan muhtar Tahsin Doğru ve kardeşi İsmail Doğru eli silahlı teröristlerin üzerine hücum etti. PKK'lıların açmış olduğu ateş sonucu Tahsin ve İsmail Doğru dahil olmak üzere 6 kişi katledildi, 1 kişi yaralandı. Teröristler kaçarak uzaklaştı.

Babam rahmetli ile bir gün Horasan'dan Erzurum'a dönüyoruz. Yavi ve Çiçekli Katliamlarının üzerinden bir ay geçmişti. İnsanların psikolojisi öyle bir hâle gelmişti ki yollarda kimse kimseyi arabasına almıyordu. Çünkü çocuklar ve yaşlılar kullanılarak arabalar durduruluyor ve insanlar öldürülüyordu. Birkaç otobüsü bu şekilde durdurup yaktılar ve insanları kat-

lettiler. Hele karanlık çöktükten sonra hiç kimse durmuyor ve yolda kalan birisini görse bile arabasına almıyordu.

Kasım ayının son günlerinden birinde babam ile yatsıdan sonra Horasan'dan Erzurum'a dönerken vakit oldukça ilerlemişti. Saat on bir civarı. Erzurum'un Kars yolu üzerinde ve yaklaşık on kilometre uzağında Deveboynu diye bir yer vardır. Viraj ve rampayla dolu bir yol. Oradan geçerken arabanın sağ camından baktım ve karanlıkta sakallı bir ihtiyar yüzü gördüm. İki yüz- üç yüz metre kadar gittik. "Baba, karanlıkta yaşlı bir adam yüzü gördüm!" dedim. "Oğlum ben de gördüm," dedi babam. "Baba, durayım mı?" diye sordum. "Dur oğlum, ecelimiz geldiyse bizi zaten kimse kurtaramaz. Ama gelmediyse de yaşlı bir adama yardım eli uzatmış oluruz," dedi. Durduk ve geri gittik. Oldukça yaşlı bir adam yere düşmüş ve öylece kala kalmış. Demek ki ayaktaki son anlarını görmüşüz. Tir tir titriyor ve donmak üzere. Kucakladık ve arabaya aldık. Sıcağı sonuna kadar açtım. Bir müddet yol aldıktan sonra ihtiyar adam kendisine geldi. "Dede sen bu karanlıkta ne yapıyorsun!" diye sordum. "Oğlum ne yapayım, asker görmeye gelmiştim. Diyarbakırlıyım. Çocuğum burada asker. Kışla beni aldığınız yere yakın. Görüşme bittikten on beş dakika sonra yolun kenarına yürüdüm ve araba bekledim. Ama maalesef saatlerce kimse beni almadı. Yol kenarında sürekli elimi kaldırdım ve beni birisinin alması için dört saat bekledim. Onlarca araba gelip geçti. Almayı bırakın yanımda durmadılar bile. Öylesine üşüdüm ki artık donmak üzere idim ve sizin araba yanımdan geçerken elimi bile kaldıramadım. Geri döndüğünüzde ise bayılmışım!" dedi. Erzurum'un girişinde kendisine "Dede, şimdi sana Erzurum'da bir yemek yedireceğiz, o yemekten sonra da sizi Diyarbakır arabasına bindirip yolcu edeceğiz," dedim. "Hayır hayır oğlum, ben arabanın son saatine yetişeyim

bana yeter. Yoksa sonraki güne kalırım ve daha çok rahatsız olurum. Allah razı olsun, siz beni kurtardınız; bu bana yeter. Ben Diyarbakır'da varlıklı bir adamım. Sana bir şeyler göndermek istiyorum oğlum. Allah senin ve babanın sayesinde bana yeniden hayat bahşetti. Sana para göndereyim de kendine yeni ve daha güzel bir araba al olur mu? Bir kâğıda hesap numarası yaz ve bana ver, tamam mı?" dedi. "Hayır dede, buna razı olamam. Arabam bana yetiyor şükür. Para falan gönderme. Biz sadece vesileyiz. Seni Allah kurtardı," dedim. "Elbette buna inanıyoruz oğlum. Ama içim rahat etmeyecek. Gittikten sonra niye bir şey yapmadım diye üzüleceğim. Merak etme! Sana gönderdiğim paranın bana bir zararı olmaz. Bir hayli parası pulu olan birisiyim ben. Allah vermiş işte. Sen hesap numarasını yaz ve ver bana!" diye ısrar etti. Benim olmaz ısrarım daha baskın olunca kabul etmeyeceğimi anladı ve bundan vazgeçti. Gür bir sesle dedi ki: "O zaman benden bir şey iste oğlum. Siz bana gecenin bu vaktinde elinizi uzattınız. Bir şey iste ki içim rahat etsin!" Kısa bir süre düşündüm. Yaşlı adama bir şey demeliydim. Çünkü çok fazla ısrar ediyordu. O anda aklıma geldi ve dedim ki: "Tek bir isteğim var senden dede, mübarek bir adamsın sen, benim için bir ömrünce dua et. Dua et de Allah beni bir ömür yolda bırakmasın!" Ağlamaklı bir sesle cevap verdi: "Allah sizden razı olsun oğlum. Senin için ölene kadar dua edeceğim, Allah seni ömrünce yolda bırakmayacak!" dedi. "Âmin!" diye karşılık vererek otogara bıraktık dedeyi ve döndük.

Altı ay geçti aradan. Dedenin duasının aklıma geldiği bir durumla karşılaştık. Erzurum'dan amcamın oğlu Mustafa'nın düğününe gidiyoruz. Eşim, çocuklarım ve üç kız kardeşimle birlikte Horasan'ı ve Kırık köyünü geçtik. Köyde okul olmadığı için babamın beni okul için götürdüğü ve ilkokul üçüncü

sınıfı okuduğum ilk köyün içinden geçeceğiz. Ceyrek köyünün. Kardeşlerime ve eşime dedim ki: "Bildiğiniz bütün duaları okuyun. Ceyrek'te beni tanıyan insanlarla karşılaşacağız. Çünkü köyümüze her gidişte Ceyrek'ten geçmek zorunda idim ve köylüler beni az çok biliyorlar. İnsanlık hâlidir ve nazar vardır. Bilmeden birisinin gözü arabaya takılabilir. Daha dün burada, başkalarının yanında okuyordu; köyünde okul yoktu. Şimdi arabayla geçiyor yanımızdan!" diye düşünebilir. Bu nedenle dualarımızı okuyalım ve önlemimizi alalım. Gerisi Rabbimizin takdiri," dedim. Dudaklar kıpır kıpır oldu. Köyün içine ulaştık. Orta yerde yolun kenarındaki bir ağaç kütüğünün üzerinde köylülerden biri oturuyordu. Tanıyordum ama ismini çıkaramadım. Yanına yaklaşınca durdum ve selam verdim. Selamımı aldı. Kasketli, iri yarı, hoş bir adam. İsmimi telaffuz ederek "Nurullah, hayırdır, böyle nereye?" diye sordu. Ben onun ismini hatırlamadığım hâlde ismimi anarak konuşması mutlu etti beni. "Kepenek köyüne, Said amcamın oğlu Mustafa'nın düğününe gidiyoruz," dedim. "Hayırlı olsun," diye karşılık verdi. Biz eyvallah deyip yola devam ederken arabayı ince ince süzdü. Arabadakilere dedim ki: "Bütün duaları yeniden okuyun!"

Devam ettik ve üç-beş km sonra bomba infilak etmiş gibi bir sesle sarsıldık. Mübalağasız söylüyorum; bomba patlar gibi bir patlama oldu. Kız kardeşlerim korkuyla bağırıp telaşlandı. Çocuklar ağlamaya başladı. Arabayı durdurduk. İnip lastikleri kontrol ettim. Patlama filan yok. Kaputtan duman da çıkmıyor. Yine de her ihtimale karşı kaputu açıp motoru da kontrol ettim. Hiçbir sorun görünmüyor. Motor vızır vızır çalışıyor. Ancak merakımız tavan yapmıştı. O büyük ses nerden gelmişti? Bir şey bulamayınca başımı salladım ve arabaya bindim, "Herhâlde bir şey yok," diye düşündüm ve tekrar yola koyulduk. Kısa bir

süre yol almıştık ki benzin ibresinin hızlı bir şekilde düşmeye başladığını gördüm. "Depo delinmiş! dedim ve durarak hemen aşağı indim. Arabanın altına girdim. Altında ortaya doğru bir yerde iki demir plaka vardı, plakaların arasında benzin hortumu. Ortadan kopmuştu. Şaşırdım. Çünkü o iki demir plakanın arasında kopması ihtimal dahilinde değildi. Beş dakika kadar bulunduğu aralığa taş sokmaya çalıştım, beceremedim. "Taşın girmediği bu aralıkta benzin hortumu nasıl kopar?" diye düşündüm ve bir sonuca varamadım. Durum ortada idi ve hortum kopmuştu. Benzin akmasın diye arabayı yamaç bir yere çektim. Kız kardeşlerim ve eşim "Ne yapacağız şimdi, düğüne gecikeceğiz!" demeye başladılar. Onlara bir nazar hikâyesi anlattım ayaküstü: "Adamın birinin gözü çok etkili nazar edermiş. Duvara baktığı zaman duvar çatlarmış. Ata bakıp 'Ne güzel at,' dediğinde atın ayakları bükülürmüş. Adam meşhur olmuş bu özelliğiyle. Padişahın kulağına kadar gitmiş hadise. Padişah bir sefer esnasında demiş ki: 'Şu adamı yakınına götürün de düşman ordusuna bir baksın. Belki bütün bir orduyu bir anda yere indirir!' Veziriazam adamı getirtmiş. Yaşlı, kısa boylu bir adam. Veziriazam onu bir tepeye çıkarmış ve düşman ordusunu göstererek 'Şu orduya bir bak,' demiş. Yaşlandığı için gözleri zayıflamış olan adam ne kadar bakmışsa da orduyu görememiş. 'Hani, ordu nerede?' diye sormuş. Veziriazam onu daha yakın bir tepeye çıkarmış ve göstermiş orduyu. Adam yine görememiş. Ancak üçüncü tepeye çıktıklarında görebilmiş vadiyi sarmış olan askerleri. 'Gördüm gördüm. Sizin gözleriniz nasıl ki o kadar uzakta olan orduyu görebiliyor!' demiş. Bunun üzerine padişahın yere inmesini hayal ettiği ordunun yerine vezirin gözleri inmiş. İşte hikâye böyle. İnsan bakmaya görsün, hortum da delinir, patlama da olur. Hayırlısı artık. Olan oldu. Nasipte varsa düğüne yetişiriz inşallah!" arabanın etrafında oturduk. Ne yapacağımızı düşün-

dük kısa bir süre. Hortumu tamir etmek için bir ara hortum ve bıçak lazımdı. Nereden baksan köyden beş km uzaktayız; gidip gelmek en az bir saat sürecek. Kardeşim dedi ki: "Abi, yamaçta bir traktör var; biri tarla sürüyor. Onda olabilir. Bir gidip gel istersen." Kalktım ve hareket ettim. Bir km kadar yürüdükten sonra adamın yanına ulaştım ve selam verdim. Traktörü durdurdu. Durumu anlattım. "Ben burada ırgatım, işe son verip sizinle uğraşamam!" dedi. "Yahu kardeşim, tarlanın sahibi kimse ona ben söyleyeyim, yevmiyenizi ben ödeyeyim. Yardım edin, yoksa kaldık böyle ve düğüne yetişemeyeceğiz," dedim. Kabul etmedi adam. Israr edince beni kovar gibi davrandı ve el kol işaretiyle uzaklaştırdı beni. Bunun üzerine öfkelendim ve dedim ki: "Şimdi birisi gelip bize yardım edecek, siz de seyredeceksiniz!" Tekrar kovar gibi hareketler yaptı. Hızlı adımlarla arabaya doğru yürümeye başladım. İşte o anda aklıma Diyarbakırlı dede geldi. "Şimdi dedenin duasını test edelim bakalım," diye düşündüm. Gülümsedim. Gidip eşime ve kardeşlerime neler olduğunu anlattım. Ne yapacağız peki anlamında bir sürü şey söylediler. Bu sefer de "Hatırlarsanız daha önce de anlatmıştım," diyerek Diyarbakırlı dedeyi yeniden anlattım. "Oturup bekleyeceğiz; dedenin duası kabul edildi ise bize yardım etmek için birisi mutlaka gelecektir. Çünkü bizim buradan uzaklaşma imkânımız yok şu anda. Edilmediyse, en azından bunu anlar ve bir yol bulmaya çalışırız!" dedim. Yarım saat kadar bekledik. Kardeşim Cemile "Abi, böyle olmaz. İzin ver köye biz gidelim ve yardım isteyelim," dedi. İtiraz ettim. Bekleyeceğimizi söyledim. Nermin Hanım ters ters bakıyor bana. On dakika daha geçti. Canları iyice sıkıldı. Çocuklar huzursuzluk vermeye başladılar. Cemile dedi ki: "Ağabey biz karar verdik, gidip yardım isteyeceğiz." O anda bir baktım ki karşı yamaçtaki yoldan kırmızı bir minibüs bize doğru geliyor. "Gitmeyin. Bakın, işte yardım geliyor," dedim. "Bize geldiğini

nereden biliyorsun!" dedi Nermin Hanım ve gülüştü bizimkiler. Sonrasını hep beraber izledik. Minibüs yanımıza kadar geldi ve durdu. İçinden bir adam aşağı indi, tulumunu giydi ve anahtar takımını aldı. Yanımıza geldi ve bize selam verdi. "Kardeş merhaba, ben bu arabayı yapmaya geldim," dedi. Selamını aldım. Bizimkiler şaşkın şaşkın bakıyor. Bu melek mi, gökten mi indi diye şaşkınlık içindeler. Dedenin duasının kabul edildiğini hissettim. "Hoş geldiniz," dedim adama. Benzin hortumunun koptuğunu anlattım. Altına girdi arabanın. Kısa bir süre sonra çıktı ve "Bana bir hortum, bir de bıçak lazım. Hortumu keserek kopmuş iki ucu birbirine bağlamalıyım. Minibüste hortum var ama bıçak yok," dedi. Pinaduz köyüne doğru bakınca karşıdan bir traktörün geldiğini gördüm. Heyecanla işaret ettim. "İşte, bıçak da geliyor!" Traktörü bekledik. Yanımıza yaklaşınca bir de ne görelim. Rıza amcamın oğlu Muhammed abi. Hoş beşten sonra "Abi sen neden yoldasın, düğüne niye gitmedin?" diye sordum. "Horasan'da tanıdık bir cenaze varmış. Taziye verip oradan Kepenek'e geçeceğiz," dedi. Durumu anlattım ve bıçağa ihtiyacımız olduğunu söyledim. Güldü. Römorkta oturanlara döndü ve "Şimdi anladınız mı bıçağı neden yanımıza aldığımızı?" dedi. "Ne oldu ki?" diye sorunca, "Evden dalgınlıkla, elimde bıçakla çıkmışım. Eve bırak dediler. Ben de onlara, yolda belki birilerine lazım olur dedim. Neden böyle dediğimi bilmiyorum ama dedim. Bıçağı bir kenara koydum ve buraya kadar getirdim. Sizin içinmiş meğer," dedi ve bıçağı bırakıp gitti. Bıçağı aldıktan bir süre sonra adam arabayı tamir etti ve kopan uçları birbirine bağladı. "Eskisinden daha sağlam oldu," dedi. Sonra "Arabanız bozulduğu hâlde neden oturmuş bekliyordunuz?" sorusunu sordu. Ben de ona dedenin hikâyesini anlattım. "Onun için bekliyorduk. Duası kabul olmuş mu olmamış mı, merak ettik," dedim ve gülümsedim. O da gülümsedi ve ayağa kalktı. Gür bir sesle "Vallahi o adam mübarek bir adammış ve

Allah duasını kabul etmiş. O dua seni bir ömür yolda bırakmaz kardeşim," dedi. Bu sefer ben ona neden geldiğini sordum. Heyecanlı bir şekilde anlattı: "Komasor köyünde, Aras Nehri üzerine kurulan köprünün şefiyim ben. Her gün işim biter, bu kırmızı minibüse biner ve Horasan'a giderim. On beş dakika sonra Horasan'a ulaşır veya kaldığım otelde olurum ya da Erzurum'a dönerim. Ama bugün ben bu minibüsü Horasan yoluna sokamadım. İki defa söz konusu yola girdiğim hâlde her defasında lastikleri sanki taşlara çarpıp da yön değiştirmiş gibi köy yoluna doğru döndü minibüs. İnanılması zor ama böyle. Anladım ki bir durum var. Allah beni köy yoluna girmem için yönlendiriyor. Herhâlde yolda kalan birisi var ve beni ona doğru gönderiyorsun Rabbim, dedim içimden ve köy yolundan dönmeden gaza bastım. Bu yöreyi ve köylerini iyi bilirim. Birinci köyü geçtim, yolda kalan yok. İkinci köyü geçtim, yolda kalan yok. Horasan'a doğru minibüsü sürmeye devam ettim. Üçüncü köye varmadan sizi gördüm. O anda anladım sizin için geldiğimi ve Allah'a şükrettim. Eli öpülesi adammış o dede. Allah razı olsun," dedi. Sözünü bitirdikten sonra izin istedi ve ayrıldı yanımızdan. Biz de arabaya binerek Kepenek köyüne doğru hareket ettik. Olan bitenler eşimi ve kardeşlerimi öylesine altüst etmişti ki ağızlarını bıçak açmıyordu. Onlar sessizce otururlarken ben dikkatli bir şekilde arabayı sürüyordum. O hikmet dolu cümle, harflerini vura vura dökülüyordu dudaklarımdan:

"Yardım etmek üzere uzandığınız her el, kendi elinizdir."

NİYET HÂLİS İSE HAYROLUR ÂKIBET: SEYFULLAH BEY'İN HAYALİ

Bir defasında dağları
Merdiven yapıp yürüdüm sana

Asistan olarak göreve başladıktan sonra ilk evimi Joshua'nın bana ders verdiği Üç Kümbetler'in karşısında tuttum. 1984'te evlendim. 1986 yılında yüksek lisansımı tamamladım. Yönetim ve Organizasyon'dan doktora kontenjanı ilan edilmediği için uzun bir süre beklemek zorunda kaldım ve ancak 1988'de doktora çalışmasına başlayabildim.

Epeyce sıkıntılı geçen süreçlerin ardından üç yıl sonra doktora tezimi bitirdim. 1991'de yardımcı doçentliğe tayin edildim ve 1995'te doçent oldum. Hatıralarımla ilgili başka bir çalışmanın konusu olabilecek yıpratıcı zorluklar yaşadım. Onlardan sadece birisinin üzerinde duracağım.

Tutkular Keder Oldu isimli ilk romanımın yayınlandığı 1987 yılından itibaren özellikle yaz aylarında İstanbul'a gidip gelmeye başladım. Tanıdığım insanların çalıştığı veya sahibi bulunduğu farklı sektörlerdeki birkaç firmaya giderek iş süreçlerini takip ettim. İlerde danışmanlık yaparsam benim için büyük tecrübe olur düşüncesiyle farklı departmanlarla ilgilendim. Yönetim kurullarına katıldım. Pazarlama, üretim, insan kaynakları ve muhasebe departmanlarında bilgi ve uy-

gulama birikimimi artırdım. Bunlar yıllar sonra başlayacak danışmanlık hayatımda bir hayli işe yarayacaktı.

Babam 1994'te fırında çalışmayı bıraktı. Fırını ve dükkânlardan bize ait olanı sattık. Babamın evini Erzurum'a taşıdık. Dadaşkent semtinde İki Yüz Evler isminde bir mahallede aldığımız sobalı bir eve yerleştiler. Kış gelince içine düştüğümüz durumu anladık. Erzurum şiddetli soğukların pençesinde kıvranıyor. Biz üniversite lojmanlarına taşındığımız için soğuk derdimiz yok. Evlerin iç kısımları fırın gibi. Ama babamın evinde durum farklı. Soba gürül gürül yandığı hâlde ev ısınmıyor. Babam orada, bekâr olan kardeşlerim orada. Kız kardeşlerimden üçü evlenmişti Horasan'da iken. İki erkek kardeşim ve üç kız kardeşim o sobalı ve dondurucu evde kalıyorlar ve durum vahim. Sürekli hastalık haberleri alıyoruz.

"Annem, babam ve kardeşlerim üşürken ve hasta olurlarken, ben lojmanda sımsıcak yataklarda uyuyorum!" diye düşünüyor ve bu düşünceyi aklımdan atamıyor, uyuyamıyordum. Öylesine rahatsız olmaya başlamıştım ki geceleri kalkıp mutfakta oturuyor ve bazen saatlerce öylece kala kalıyordum. Ne kadar düşünürsem düşüneyim bir yol bulamıyordum. İmkânlarım kaloriferli bir ev almaya müsait değildi. Zar zor edindiğim arabayı benden küçük olan erkek kardeşime dükkân açmak için satmıştım. O sıralar elektrikli battaniyeler çıktı ve gidip hemen bir tane aldım. Ama battaniye bile o soğuğun insana işlemesine engel olamıyordu. Babamın Horasan'a gittiği bir gün sırf sıcak tutuyor mu diye gece annemin yanına gidip elektrikli battaniyenin içinde uyumaya çalıştım. Ama nafile! Uyumak ne mümkün. Soğuk her yandan saldıran bir canavar gibiydi adeta. Yiyip tüketiyordu insanı. Ertesi gün eve döndüm ve hasta oldum. 1994'ün kışını böyle geçirdik. Mart ayı bitti ve nisana ulaştık. Biraz olsun ısınmıştı havalar. Ama yine de

Erzurum'du burası. Oldukça yoğun bir kar yağışı oldu ve yine her taraf buz tuttu.

O gece yine uyuyamadım. Böyle zamanlarda Nermin Hanım bazen uyanıyor ve beni teskin etmeye çalışıyordu. Yine öyle oldu. Gece yarısı mutfakta bön bön oturuyordum. Yanıma geldi ve "Sen yine niye uyumadın!" diye sordu. "Annem, babam ve kardeşlerim orada üşüyorlar, ben burada sıcak yatakta uyuyamam!" dedim. Nasıl edelim de onlara bir ev alalım diye epeyce konuştuk ama bir yol bulamadık. Bir iki hafta böyle bitti. Buzlar çözüldü ve havalar açıldı. O bir haftalık soğuklarda babamın üşütüp yeniden hasta olduğunu öğrenince canım çok sıkıldı. Çünkü benim o güzeller güzeli babam terler döküyordu ve fena hâlde öksürüyordu. Annem çaresizdi. Doktora götürüp ilaçlarını aldım. Ama rahat değildim ve artık bir yol bulmak zorunda idim. Ertesi gün can dostum Fatih Karcıoğlu'nu buldum ve durumu kendisine anlattım. "Fatih ne yapıp edip bir ev almalıyım. Yoksa yaşayamıyorum. Nefes alamıyorum. Beni sırtında okullara taşımış olan babam yollarda üşümeyeyim diye bazen kendi paltosunu da çıkarıp bana giydirirdi. Annem ve kardeşlerim yollarımı beklerlerdi günlerce. Ben ise şimdi onların buz gibi bir evde üşümelerini seyrediyorum. Buna artık bir çözüm bulmam gerekiyor. Dadaşkent'e gidip yeni yapılan evleri bir gezelim seninle. İkiz villa tarzında bahçeli ve kaloriferli evler var. Onlara bir bakıp fiyatlarını öğrenelim. Bakarsın Rabbim bir yol açar ve onları bu sıkıntıdan kurtarmaya vesile olurum." "Nasıl alacaksın, ne kadar paran var?" diye sordu. "Hiç param yok!" dedim. Yüzüme baktı ve acı acı gülümsedi. "İyi de nasıl alacaksın o zaman!" dedi. "Fatih, şu anda oturdukları ev tahmin edemeyeceğin kadar soğuk. Her gün üşüyorlar ve bu kışı hasta geçirdiler. Bir kış daha dayanamazlar. Buna razı olamam. Neye mal olursa olsun bir ev

almak istiyorum. Çünkü bildiğin gibi değil. İstesem de geceleri uyuyamıyorum!" Verdiğim cevaptan sonra sustu ve haydi gidip bakalım anlamında başını salladı. Arabasıyla Dadaşkent'e gittik. Yolda bana "Madem sen böyle bir niyete sahipsin Huda bir yol açar inşallah. Lakin şunu anlamadım. Neden ikiz villalar. Onlar yapışık ikişer bloktan oluşuyor ve her blok iki daire bir bodrum katına haiz. Üç ailenin oturabileceği bir yer. Tek dairelik bir yer daha uygun olmaz mı?" dedi. Ben de ona on yıl önce babamdan duyduğum hayaliyle ilgili açıklama yaptım: "Babamın bir hayali vardı, belki onu gerçekleştiririz Fatih," diye karşılık verdim.

Yüzüme baktı, gülümsedi ve sordu:

"Neydi babanın hayali?"

"Daha önce anlatmamıştım. 1983'te nişanlandım. Eşimin babası köyümüzde imam idi. 1984'ün yazında bir gün tarlalardan dönüyorduk. Babam, kayınpederim Osman Hoca ile yan yana yürüyordu ve sohbet ediyorlardı. Söz nasıl oldu da dönüp dolaşıp ev işine geldi hatırlamıyorum. Ama babam şunları söyledi: "Nurullah zaten okur, lojmanı olur ve ev sıkıntısı çekmez. Kızlar yuvalarına kavuşurlar inşallah. Ben bu iki erkek çocukla ne yapacağımı bilmiyorum. Rabbim nasip etse de şöyle üç katlı, kaloriferli ve bahçeli bir evim olsa. Üstte ben, altta onlar otursa... Kalan ömrümü Allah'a ve onun kullarına hizmet için geçirsem. Dünyada daha ne isterim Osman Hoca."

İçim bir tuhaf olmuştu. Onlar fark etmedi ama sessizce ağlamıştım. Gözyaşlarım yanaklarımdan aşağı süzülürken içimden şöyle haykırmıştım: Rabbim, bu özel insanın hayalini gerçekleştirmeyi bana nasip et! O ki dünyanın en güzel babalarından birisi. Bu hayalini benim vasıtamla ona bağışla. Sevgili Fatih kardeşim, işte bu yüzden ikiz villalardan birisi

geçti içimden. Çünkü o evler tamı tamına babamın hayaline uygun. Rabbimin inayetiyle, ruhuma dünyanın en güzel mührünü vurmuş bu insanın hayalini gerçekleştirmek istiyorum. İşte o vakit, zaman zaman "kalbim" diye hitap ettiğim annem ve kardeşlerim de feraha ermiş olurlar. Bu nedenle şimdi tam zamanı Fatih. Elbette elimde avucumda bir şey yok. Babamın mevcut evini satsak bile bir dairenin dörtte birini alamıyor. Çözüm yok gibi görünüyor. Ama ben yine de bu yolculuğa çıkmak istiyorum. Çünkü Allah'ın hazinesi sonsuzdur."

Gittik ve Dadaşkent semtinde uzun uzun dolaştık. Bir hayli ev inceleyerek satılık olanların telefon kayıtlarını aldık. Semtten tam çıkmak üzere idik, gözümüze kaba inşaat halinde bir ev takıldı. Yanına gittik. Sıvası yok; duvarlarını yapıp bırakıp gitmişler. "Fatih, bunu alsak mesela, dışına bir çözüm bulsam ve sıvasını halletsem, babamın oturduğu evi satarak da içini yaptırsak nasıl olur?" dedim. Fatih bu sözlerim üzerine gülümsedi ve "Ne demek nasıl olur? Harika olur," dedi. Evin duvarına yazılmış telefon numarasını aldık ve fakülteye döndük. Bırakılan numarayı aradık. Telefonu açan adama durumu sorduğumuzda, evin sahibinin kendisi değil, Fransa'da yaşayan biri olduğunu söyledi. "Siz bir gelin konuşalım. Uygun bir fiyatla anlaşırız inşallah," dedi.

Kalkıp hemen verdiği adrese giderek motor yağı, lastik, jant vs. otomotiv malzemeleri satılan dükkânda kendisini bulduk. Merhaba ve çay faslından sonra evin fiyatını sorduk. On sekiz bin dolar olduğunu söyledi. O zamanki şartlarda bizim için çok büyük para idi. Biraz fazla bulduğumu ve peşin ödeyemeyeceğimi ifade ettim. Fatih durumu anlattı. Anneme ve babama alacağımı söyledi. Bunun üzerine dükkân sahibi çok duygulandı. "Durun, ev sahibini arayalım da kendisiyle konuşalım," dedi. İlk arayışta ev sahibi telefonu açtı. Durumu

anlattı adam. Annem ve babam için alacağımı söyleyince ev sahibi, adamdan beni telefona vermesini istedi. Konuşmaya başlayınca, durumu sordu ve neden aldığını anlat dedi. Kısaca anlattım. Yaşlı bir adam karşıdaki. Öyle bir duygulandı ki sesi değişti. Benim için dua etti. Vekâlet verdiği dükkân sahibini istedi. Konuşmalarını duyabiliyorduk. "En uygun fiyattan verelim. Fiyatı on sekiz bin dolardan on altı bin dolara düşür ve dört bin dolarını peşin alarak kalanına uygun şekilde taksit yap. Bu delikanlı anne ve babasına ev almak istiyor. Bize de durumu kolaylaştırmak düşer," dedi.

Mutluluğumu tahmin edemezsiniz. Gözüm gönlüm aydınlandı bir anda. Dört bin dolar peşin, ikişer bin dolar taksitle altı ayda anlaşarak on altı bin dolara evi satın aldık. Peşinatı temin etmek için bir haftalık süre istedim. Dükkân sahibi bunun üzerine "Hocam size on gün süre, peşinatı getirin ve iki biner liralık altı senet imzalayın, tapuyu vereyim," dedi. Anlaştık ve izin isteyerek oradan ayrıldık. Uçar gibiydim. Mutluluktan kalbim pır pır atıyordu. Fatih dedi ki: "Heyecanını ve mutluluğunu gözlerinden okuyorum. Bu çok hoş da elimde avucumda bir şey yok demiştin, şimdi ne yapacaksın?" "İstanbul'a gideceğim Fatih. Kitaplarımın basımını yapan Timaş Yayınları'ndaki arkadaşların hepsi çok güzel insanlar. Biliyorsun ki kitapların çok sayıda baskısı yapılmıyor ve telifler de öyle kayda değer değil. Telif alacağım filan da kalmadı zaten. Yine de bir görüşeyim. Gelecek aylarda yapılması muhtemel baskılar ve önümüzdeki yılın teliflerinden mahsup edilmek üzere bir şeyler ayarlamaya çalışayım. Zamanı gelir de telif ile borcumu ödeyemezsem başka bir yol ararım o zaman," dedim. Mesele üzerinde epeyce bir fikir alışverişi yaptık. Fatih beni lojmana bırakarak ayrıldı.

Durumu eşim Nermin Hanım ile konuştum. Sağ olsun. Büyük bir anlayış gösterdi. "Ben de bu durumdan rahatsızım. Onlara mutlaka bir ev almamız gerek. Bu kış boyu geceleri neredeyse hiç uyumadın. Bu sorunu çözmemiz lazım," dedi.

İki gün içerisinde otobüs biletimi alarak İstanbul'a gittim. Timaş Yayınları'nda çalışan Osman Okçu ve diğer kıymetli arkadaşlarla bir araya geldim. Akşamleyin bir evde toplandık ve hasbihal ettik. Çok eğlenceli ve eğitici geçerdi bizim buluşmalarımız. Bir şeyler okur, fıkralar anlatırdık. Yine öyle oldu. Toplantının sonunda durumu arkadaşlara anlattım ve peşinat için yardım istedim. Hepsi öyle güzel insanlardı ki. Aralarında peşinatı toplayarak bana verdiler ve "Ne zaman uygun olursan bize ödersin," dediler. Böylece dört bin dolarlık peşinat hallolmuştu.

Büyük bir heyecan ve mutlulukla Erzurum'a döndüm. Fatih ile gidip ev sahibinin vekilini bulduk. Peşinatı verdim ve senetleri imzaladım. Tapu dairesine giderek tapuyu aldık. O günün ikindi sonrasını anlatmakta zorlanırım. Çünkü inanılmaz bir zaman dilimiydi. Fatih'le beraber babamın evine gittik. "Seyfullah amca, seni bir yere kadar götüreceğiz, gelir misin?" diye sordu Fatih. Öylesine bir heyecan vardı ki içimde anlatamam. Babam bir şey çıkaramadı bu davetten. Çünkü olan bitenden ben, Fatih ve eşimden başka kimsenin haberi yoktu. Eve gidene kadar o yolu nasıl geçtik bilmiyorum. Gözlerim çakmak çakmaktı. Babam hayaliyle karşı karşıya gelecekti ve bu tarihi bir andı bizim için. Evin önünde arabadan indik. Babam bir şeyler sezer gibi oldu ama sakindi. "Hayırdır?" dedi gözlerimizin içine bakarak. Benim tek kelime konuşacak mecalim yoktu. Mutluluktan dilim tutulmuştu. İş Fatih'e düştü yine ve hadiseyi özetledi. Babam dinledikten sonra ağır ağır bana yaklaştı. Sarıldı ve alnımdan öptü. Gözleri ıslanmıştı.

Sakinliğini korumaya çalışarak Fatih'e döndü ve "Bu ev benim hayalimdi Fatih. Fakat anlamadığım şu. Ben bu hayalimi yıllar önce ilk defa Nurullah'ın kayınpederi Osman Hoca ile paylaşmıştım. Sonrasında uluorta hiç bahsetmedim. Nurullah bunu nasıl duydu ki o zaman. Kardeşine dükkân kiralamak için arabasını satmıştı. Elinde avucunda bir şey yoktu. Sıkıntıda olduğunu biliyorum. Bu şartlarda nasıl alabildi?" diye sordu. "Nurullah'ın kulakları iyi duyar Seyfullah amca. Demek ki duymuş o zaman. Allah fırsat verdi; hallettik şükür," diye cevapladı Fatih. İçeriye girerek evi gezdik. İçini yaptırmak için oturdukları evi satmamız gerektiğini söyledim. "Hemen," dedi. "Müşterisini bul, satalım ve yaptıralım içini." Öyle de oldu. Kısa sürede mevcut evi satıp yeni evin içini yaptırdık ve taşıdık onları. Annem ve kardeşlerim hem şaşırmış hem de büyük bir mutluluk yaşamışlardı. Babamın evi gördüğünün gecesi ilk defa huzurla ve uyanmadan uyudum.

Bir ayın tamamlanmasına on gün kala sıkıntım iyice arttı. İki bin dolarlık senedin günü yaklaşıyordu ve ben ne yapacağımı bilmiyordum. Sürekli olarak dua ediyordum ve Rabbimden bir kapı açmasını diliyordum. O kadar parayı borç alabileceğim bir tanıdığım da yoktu.

Fakültedeki odamda oturuyordum ve kara kara düşünüyordum. Akşam olmak üzere idi. Telefonum çaldı. Telefonun ucundaki beyefendi Nurullah Genç olduğumu doğruladıktan sonra şöyle dedi: "Ben İstanbul Motif Triko'dan Türesin Anık. Timaş Yayınları'ndan *Zirveye Götüren Yol: Yönetim* diye bir kitap çıkarmışsınız. Kitabı baştan sona kadar okudum ve hemen hemen her sayfanın büyük kısmının altını çizdim. Çokça faydalandım. Tebrik ediyorum. Rica etsem, Erzurum'dan gelip ücret karşılığı personelimize bu kitabın eğitimini verebilir misiniz?" Şaşırıp kaldım. İlgisinden dolayı teşekkür ederek

"Elbette," dedim. Organizasyon yaptılar ve üç gün sonra uçakla İstanbul'a gittim. Öğlen yemeği sonrası bütün personeli yemekhanede toplamışlar. Türesin Bey bir giriş konuşması yaptı. Kitapla ilgili fikirlerini tekrar ederek övgüler sıraladı ve eğitimi vermek üzere beni takdim etti.

İki saatlik bir sürede misaller vererek yönetim sanatını anlattım. Personel çekildikten sonra Türesin Bey, abisi Şakir ve kardeşi İhsan Beylerle birlikte yemek yedik. Anlatış tarzım o kadar çok hoşlarına gitmiş ki devamını istediler. "Ücretinizi ödeyelim Hocam, her ay firmamıza gelin ve personelimize eğitim verin," dediler. Bir süre nasıl olabileceğini konuştuk. Sonra işi daha da ileriye götürüp "Hocam ayda iki gün bize gelin ve danışmanlık yapın," teklifinde bulundular. Büyük bir memnuniyetle "Olur," dedim ve ücreti belirleyerek anlaştık. Taksitin bir kısmı hallolmuştu. Yaratanımıza hamd ederek "Allah'ım kapıyı açtın, kalanı için de yolumu aydınlat!" diye yakardım.

Oradan Timaş'a gittim. Motif Triko'daki gelişmeyi duyan arkadaşlar: "Madem onlara danışmanlık yapmak için geleceksin, dört günlüğüne gel ve bize de aynı hizmeti ver," dediler. İçim içime sığmıyordu. Gelişme o kadar hızlı olmuştu ki heyecandan yerimde duramıyordum. Aynı şartlarla Timaş ile de sözleşme imzaladık. Üç gün kaldım. Erzurum'a dönmek için hazırlanıyordum, Osman Okçu çağırdı. Biletini ertele. Çünkü danışmanlık isteyen bir firma daha çıktı, onlara da gitmen gerekiyor. Başım dönmeye başladı. Mutluluktan bir garip oldum. Mesele benim irademin ve idaremin dışında idi ve olanı biteni seyredecektim artık. Biletimi bir gün sonraya erteledim.

Çağ Doğalgaz diye bir firmanın ortakları benim böyle bir şey yaptığımdan haberdar olmuşlar ve aynı hizmeti istemişler. Sıddık, Mecit ve Salih Beyler sanki Timaş'tan kopyalamış gibi

"Hocam madem danışmanlık için buraya geleceksin, bize de gel," teklifinde bulundular. Bir sözleşme de onlarla imzaladım. Dört gün içinde, taksitlerimi rahat rahat ödeyebileceğim bir danışmanlık işiyle baş başa kaldım. Hâlâ şükrediyorum. Ayda bir defa gelişimde bütün işlerimi bitiremediğimden her ay iki defa Erzurum'dan İstanbul'a gidip gelmeye başladım. O zamanlar her daim uçak olmuyordu. O zaman otobüslerle gidiyordum. Yirmi saatlik yorucu bir yolculuk yapıyordum ama yaşadığım hadisenin mutluluğu o yorucu yolculukları bana hiçbir zaman hissettirmedi.

Çalışmalarım için fakülte ve üniversite yönetiminin sağladığı kolaylığı unutamam. O zamanki yöneticilerime gerçekten minnettarım. Derslerimi haftanın ilk üç gününe koydurarak son iki gün ve cumartesi dahil ayda iki kez üç günlüğüne gidip işlerimi bitiriyordum. Dokuz yıla yakın bir süre her ay uçaklarla veya otobüslerle iki defa Erzurum'dan İstanbul'a, İstanbul'dan Erzurum'a gidip geldim. Bu süre içinde yirmiden fazla yurt içi ve yurt dışı firmaya danışmanlık yaptım.

Annem ve babam sonraki zamanlarını o üç katlı hayal evinde geçirdiler. Evde olan kız kardeşlerim birer birer evlenip ayrıldı. Erkek kardeşlerim de evlenip orta ve alt kata yerleşti. Üst katta annem ve babam, alt katta kardeşlerim Mehmet Yaşar ve Mehmet Cemil oturdu. Kâinatın sahibi olan Rabbim babamın hayalini aynıyla lütfetmişti bize. Ailem o zamana kadar bundan daha etkileyici bir mutluluk yaşamamıştı.

Evimizin hemen yanında Bilal-i Habeşi Camii'nin temeli atıldı. Babam ilgili derneğin üyesiydi ve kalan ömrünü o caminin bitirilmesine harcadı. Cami önlerinde yardım topladı. Sırtında taş taşıdı. Temizliğini yaptı. Kadrolu imamının olmadığı zamanlarda fahrî imamlık görevi yerine getirdi.

Zaman zaman mahalleyi dolaşır, çocuklara şeker dağıtırdı. Çocuklar onu çok severdi bu nedenle. Bazen üniversite lojmanlarına gelir ve beni evden alırdı. Dadaşkent'te bir kapının önüne götürürdü şöyle söylerdi: "Bak, burası yetim kapısıdır. Arada bir uğrayalım ve yardım edelim bu hanedeki yetimlere. Biliyorsun ki deden hep şöyle derdi: Yardım etmek üzere uzandığınız her el kendi elinizdir." Bir defasında başka bir eve götürdü. İçeride kimsesiz, hasta ve yaşlı bir adam... Elini öptüm. Babam dedi ki: "Bu dedenin tanıdığı biziz ve ona yardım edeceğiz." Bir gün yine bir başka eve götürdü ve dedi ki: "Bak bu aile yoksul ve hiçbir şeyleri yok. Onlarla ilgilenmek bizim boynumuzun borcu." Evden çıktıktan sonra "Baba sen bunları nereden biliyorsun?" diye sordum. "Oğlum hem camiye gelenlerle konuşup onlara soruyorum hem de bazen mahalleyi geziyorum ve tanıdıklardan bilgi alıyorum ve öğreniyorum," dedi.

İyilik abidesi bir adamdı vesselam.

DERT ETMEK YERİNE DUA ETMEK: HACI SAİD'İN HİKÂYESİ

Sana doğru büyüyen denizlere
Birlikte indirdik bir hayal gemisini

1997 Kasım ayının 12. günü. Çarşamba. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde dersteyim. İçeriye müstahdemlerden birisi girdi ve amcamın oğlunun benimle görüşmek istediğini söyledi. Dışarıya çıktım. Rıza amcamın oğlu Mahmut kapının hemen kenarında bekliyor. "Hayırdır Mahmut?" dedim. Ürkütücü bir sesle "Said amcam çok rahatsız, komada şu an!" dedi Mahmut. İçime derin bir ağrı saplandı o anda. Said amcam, Paşa Yenge'min eşi. Benim canım amcam. Hac organizasyonu yapmıştık. Çok zor ikna etmiştim onu. "Amca, iznin olursa seni ve yengemi hacca göndermek istiyorum. Sen, yengem ve çocukların bana o kadar çok iyilik ettiniz ki. Benim de size ufacık bir katkım olsun" demiştim. İtiraz etmişti ve "Yengen zaten gelemez, ayaklarında sıkıntı var ve orada yürüyemez. Ama benim için de zahmete girme," demişti. Yengem konusunda haklı idi. Ama kendisini göndermeyi çok istiyordum. Uzunca ikna çabalarından sonra razı edebildim. Müracaatımızı yaptık. Onaylanmıştı. Şunun şurasında yaklaşık dört ay sonra hacca gidecekti amcam. Bir anda komaya girdiği haberini almıştım ve içim yangın yeriydi.

Hemen hastaneye koştum. Kıymetli dostum kalp cerrahı Prof. Dr. İbrahim Yekeler, Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma Hastanesinde çalışıyordu. Zarif ve insan dostu bir adamdı, güzel bir doktordu. Her sıkıntımızla tek tek ilgilenirdi. Onun yanına gittim. Amcamın durumunu anlattım. Yattığı odaya gittik. Tahlillerini, filmlerini inceledi. "Tümör öylesine yayılmış ki boğazını kapatmış durumda. Ama yine de tam emin olmak için patoloji sonucunu beklememiz lazım. Durumu çok kritik!" dedi. İçimdeki yangın büyümüştü. Derslerimi ve girecek asistanı ayarlayayım diye fakülteye döndüm. İşlerimi ayarladıktan sonra odasından İbrahim ağabeyi aradım ve son durumun ne olduğunu sordum. "Nurullahcığım, son filmler geldi ve maalesef tümör vücudun her yerine yayılmış!" dedi. Hızlı bir şekilde hastaneye döndüm. Amcam yoğun bakım ünitesinde içerde yatıyordu ve biz onu göremiyorduk.

Ertesi gün patoloji sonucu çıkmadı. Bütün aile acı bir beklenti içinde idik. Babam kenar köşe geziniyor ve üzülüyordu. Diğer amcalarım, halalarım, amca ve hala çocukları. Komşularımızdan bazıları hastanede idi ve herkes bekliyordu. Rahile halam o nur yüzüyle bir banka oturmuş dua ediyordu.

Cuma günü yeniden hastaneye koştum. Değişen bir şey yoktu. Ahmet, Mustafa ve Mualla'nın boyunları büküktü. Paşa Yenge'm, asıl adıyla Nazime yengem gözleri yaşlı dua edip duruyordu.

Cuma vakti geldi. Hastanenin hemen alt katındaki mescide gittik. Namaz bitince cemaat dağıldı ve bizimkiler yukarıya çıktı. Orada kaldım. Ellerimi açtım ve yakarışta bulundum. "Allah'ım, sen Rahile halama ömür verdin, amcama da ver. Hacca gitsin diye niyetlendik. Kendisi de bundan mutlu olmuştu. Sen her şeyin sahibisin. Bize yardım et!" Kendimi öylesine duaya kaptırmışım ki cemaatten henüz oradan ayrılmamış

bir kişi merakla yanıma gelmiş. Duamı duyunca ellerini açmış ve benimle dua etmiş. Ellerimi yüzüme sürüp döndüğümde bitişiğimde olduğunu gördüm. Şaşırdım. Durumu merak etti. Kısaca anlattım. "Kardeşim, Allah şifa versin. Öyle içten dua ediyordunuz ki dayanamadım ve ben de yanınıza oturarak dua ettim," dedi. Hastane çalışanlarından birisiymiş. Mescitten çıkınca İbrahim ağabeyin yanına gittim. "Ağabey ben tekrar üniversiteye gideyim, işlerimi halledip geleyim. Bir gelişme olursa beni haberdar et olur mu?" dedim. "Sen hiç merak etme. Bir gelişme olursa ararım seni," deyince üniversiteye gittim. Telefon ederek bir şeyleri ayarlamaya çalışıyordum ki İbrahim Yekeler aradı.

"Nurullahcığım"

"Buyur abi, hayırdır?"

"Gözümüz aydın olsun!"

"Ne oldu ki!"

"Patoloji raporu geldi; tümör yok çok şükür. İyi huylu kist çıktı."

"Nasıl yani?"

"Bu adam çok mu peynir yer?"

"Her zaman abi. Her sabah kahvehanesinde peynir ekmekli sofrasını kurar, kendi yediği gibi gelen geçene de ikram eder. Kırk senedir durum bundan ibaret."

"Belli belli. Peynirden bulaşan bir kist türü bu. Çok sayıda kist var ve bir hayli büyümüşler. Birisi gelip nefes borusuna baskı yapmış ve boğazını tıkamış. Zor nefes almasının ve yiyip içememesinin nedeni bu." Nasıl sevindim, nasıl sevindim anlatamam... Telefonu yerine koydum ve bir çırpıda hastaneye

gittim. Amcamın çocuklarıyla sarıldık birbirimize ve şükrettik. Babamın yüzü gülmeye başlamıştı. Birkaç gün gerekli hazırlıkları yaptıktan sonra ameliyata aldılar. Yedi saat sürdü ameliyat. On iki kistten dokuz tanesini çıkardılar. Diğerleri küçük ve zararsız olduğu için kaldı. Amcam toplam kırk iki gün hastanede yattı. İyileşip çıktı. Yaklaşık üç buçuk ay sonra hac zamanı gelince hacca gitti. Hacdan dönünce hastaneye gelip servisteki çalışanlara, doktorlara hediyeler dağıttı. İbrahim ağabeye hacdan getirdiği özel hediyeleri verdi.

Yıllar birbirini kovaladı. 2003 yılında İbrahim ağabey ve ben İstanbul'a taşındık. İbrahim Yekeler İstanbul Dr. Siyami Ersek Göğüs Kalp ve Damar Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesine başhekim oldu. Yıllarca görüştük, haberleştik. Bundan yaklaşık iki sene önce İbrahim Yekeler kansere yakalandı. İki sene tedavi gördü ve 12.03.2020 tarihinde vefat etti. Öylesine güzeldi ki yerini doldurmak mümkün değil. Ama biliyoruz ki ölümün önündeki en büyük engel eceldir. İleri ve geri alınamıyor ve kimin eceli geliyorsa o ölüyor.

Hacı Said amcam bu konuşmayı yaptığımız şu günlerde 90 yaşına girmek üzere. Nazime yengem ondan altı yaş büyük. Ve ikisi de oldukça sağlıklı. Hayat ve memat Allah'ın kanunlarına tabi. Gerisi lafügüzaf.

ACI BİR RÜYA

Biliyorum, ıssız hâtıraların
Kitabını yazıyorum bu yerde

9 Ağustos 1999 gecesi, üniversite lojmanlarındaki evimde bir rüya gördüm. Normal zamanlarda zaten öyle çok rüya gören birisi değilim. Ama o gece her anını çok net bir şekilde hatırladığım bir rüya ile sarsıldım.

Rüyamda mevcut yatağımdayım. Yanımda eşim uyuyor, ben uyanığım. Açık olan pencereden dışarı bakıyorum. Gökyüzü kanlanmış; bulutlarda kan damarları var. Ürperti ve korkuyla doluyor içim. Baktıkça bakıyorum. Korkuyorum ve daha çok ürperiyorum. Bulutlardan kan damlıyor. Kıyamet mi kopuyor diye düşünüyor ve kıvranıyorum. Uyandırmak istiyorum ama görmesin diye eşimi uyandıramıyorum. Kur'an-ı Kerim'deki kıyamet ayetleri aklıma geliyor. Gökyüzü yarıldı galiba. Magma dışarı çıktı herhalde diye düşünüyorum. Endişeli bir şekilde titriyorum. Bütün vücudum kasılıyor. Kanlı bir bulut birden-bire çok hızlı bir biçimde pencereye yaklaşıyor. Eve girecek korkusuyla alelacele kapatıyorum pencereyi. Sıyırarak geçiyor.

Uyandığımda yatakta oturmuş titriyordum. Kan ter içinde idim. Rüya olduğunu anlayınca şükrettim. Çünkü öylesine net ve gerçekti ki. Hemen pencereyi açtım ve gökyüzüne baktım. Pırıl pırıl bir gökyüzü ve yıldızlar. "Oh be!" dedim içimden. Nermin Hanım'ı uyandırdım. Hâlimi görünce endişelendi.

Neden uyandığımı ve öyle terlediğimi sorunca rüyamı anlattım. Endişelendi. "Sen kolay kolay rüya görmezsin. Bunda bir iş var. Allah hayra vesile kılsın," dedi. Hatice kızımız 12 yaşında. Numan Fazıl 10, Halenur 5. Hümeyra henüz dünya ile tanışmış değil. Hatice'yi uyandırdım ve durumu anlattım kısaca. "Kuzum sakın korkma. Dedene uğrayıp geleceğiz," dedim. "Tamam baba, ben siz gelene kadar uyumam. Geldiğinizde uyurum," dedi Hatice.

Dadaşkent'teki eve gittik. Zili çalınca babam uyandı. Peşi sıra annem geldi yanımıza. Gece saat 03.00'ü gösteriyordu. Ne olduğunu anlamadıkları için ikisi de çok şaşırdı. Gerek yok dediysek de annem çay demlemek için mutfağa gitti. Suyu ısınmaya koyup geldi.

Rüyamı anlattım. Babam rüya tabirinde maharetli bir adamdı. Rüya tabirleri kitabını alarak bir süre baktı ve sonra şöyle dedi: "Oğlum, Cenab-ı Hakk hayra tebdil eylesin. En doğrusunu o bilir. Ama bu rüya büyük bir afete işaret ediyor," "Nasıl yani baba?" diye sordum. "Bir kişi rüyasında gökyüzünü kanlı görürse, bulunduğu yerde afete işaret olabilir şeklinde bir yorum var oğlum," dedi. "Allah cümlemizi korusun baba!" dedim. O da bunun üzerine "Dua edelim oğlum, dua edelim!" dedi. Çayımızı içerek eve döndük. Hatice dayanamamış ve uyumuştu.

10 Ağustos Salı günü akşam uçakla İstanbul'a gidecektim. Danışmanlık çalışmalarım vardı. Şehirdeki işlerimi tamamlayıp arabamla eve dönerken karayolları diye bilinen güzergâhta başka bir araba beni ısrarla sıkıştırdı. Vurmaması için kurtulmaya çalıştım ama kurtulamadım! Adım adım takip etti. Bir anda karşımıza kırmızı ışık çıktı. Fren yaparak durmaya çalıştım ama nafile. Bekleyen bir arabaya arkadan çarptım. Taciz eden

araba o hızla duramadı ve boş olan yan taraftan hızla geçip gitti. Karşıdan araba ya da yaya gelse idi, ezip gidecekti.

"Eyvah! Şimdi arabasına çarptığım kişiyle de sorun yaşayacağız. Olanı biteni gel de anlat!" diye düşünerek arabamdan indim. Arkamızda pek çok araba birikmişti ve insanlar kazayı görünce araçlarından inmişlerdi. Arabama baktım; ön taraf kırılıp dökülmüş. Hemen bitişiğimdeki arabaya baktım. Arkası tamamen göçmüş durumda. Kullanan kişi arabadan indi. Bir de ne göreyim. Gönül protokolümüzde birbirimize birinci sırada yer ayırdığımız kıymetli ağabeyim Muammer Yaylalı'nın kardeşi Selami Yaylalı gözlerimin içine bakıyor. "Nurullah abi, ikimize de geçmiş olsun. Şükür ki bizlerde bir şey yok. Ben sanayiye götürür yaptırırım arabayı. Sen de gereğine bakarsın artık. Allah'a emanet ol!" dedi ve arabasına binerek ayrılıp gitti. Ben de hemen ayrıldım oradan.

Arabayı sanayiye götürdüm ve tanıdığım bir ustaya bıraktım. Cumaya kadar teslim edeceğini söyledi. Dadaşkent'e giderek babama "Baba, rüyanın sonucu çıktı. Büyük bir kaza geçirdim ama şükür bir şey olmadı," dedim. "Oğlum inşallah bu kaza ile atlattık. Zaten rüyada pencereyi kapatmıştın ve bulut eve girmemişti," dedi.

Arabayı cuma gününe kadar bekleyeceğim için o akşam İstanbul'a gidemedim ve biletimi 16 ağustosa ertelettim. Cuma günü arabayı teslim aldım ve hafta sonunu Erzurum'da geçirerek 16 Ağustos'ta İstanbul'a gittim. Timaş Yayınları ile ismi özdeşleşmiş olan Osman Okçu Bahçelievler'de bir akşam yemeği düzenledi. Amcamın oğlu Mustafa terzilik yaptığı Horasan'dan İstanbul'a taşınmıştı ve Şirinevler'de oturuyordu. Gece onlarda kalacaktım. Mustafa'yı da yanıma alarak yemeğe gittim.

Uzunca sohbet ettik. Yaptığım kazayı konuştuk. Gördüğüm rüyayı anlattım. Yemeğe katılan herkes anlattıklarımı pür dikkat dinledi. Rüya bittikten sonra Osman Okçu ayağa kalktı ve tok bir sesle "Yahu hocam, sen deli misin? Ne diye buraya geldin? Görenin bulunduğu yerde bir afete işaret ediyorsa bu rüya, sen şimdi buradasın. Belki de belayı buraya getirdin!" dedi. Takılmayı ve şakalaşmayı çok sever Osman Bey. Söylediklerini ciddiye alarak "Nasıl yani?" diye sordum. "Şimdi bir deprem olsa ne yapacağız be Hoca'm? Yarın Timaş'a gel, işlerini hallet ve bir an önce buradan ayrıl!" dedi arkasından. Gülüşmeler ve yorumlar birbirine karıştı. Ertesi gün görüşmek üzere ayrıldık lokantadan.

Mustafa'nın Şirinevler'deki evine gittik. Odalardan birine yatağımı serdiler ve uyumak için yatağa girdim. Bir türlü uyuyamadım. Sağa döndüm olmadı, sola döndüm olmadı. Gözlerimi yumdum olmadı, açtım olmadı. Osman Okçu'nun sözlerinden dolayı rüya bir türlü aklımdan çıkmıyordu ve ara ara pencereden dışarıya bakıyordum.

Nihayet yavaş yavaş gözlerimin kapanmaya başladığını hissettim. Öylece uyumuşum. 17 Ağustos gecesi saat 03.02'de uyandım. Ev beşik gibi sallanmaya başlamıştı. Şaşırmadım. Ve hemen ayağa kalktım. Yürümeye çalıştım ama ayakta durmakta zorlanıyordum. Bir o yana, bir bu yana yalpa vuruyordum. Kapıya doğru yaklaştım ve o anda başımı duvara vurdum. Ayağım eşiğe takıldı. Zar zor çıktım odadan ve Mustafa ile eşine seslendim. Onlar da panik hâlinde uyanmışlardı. Fatih ve Muhammed adındaki iki yeğenimi kucağımıza alarak kendimizi gece elbiseleriyle dışarıya attık. Hala sallanıyorduk. Dışarısı bir anda ana baba gününe döndü. İnsanlar panik hâlinde oraya buraya koşuşuyorlardı. Gökyüzüne baktım. Kıpkırmızıydı. Yıldızlar vardı ve onlardan kan damladığını

hisseder gibi oldum. Gök üstümüze yıkılıyor gibiydi. Hemen çocukları aldık, aşağı indik. Kafamı duvara çarptım, tırnağım yerinden çıktı, yaralandım o sarsıntıda. Aşağı inince yine önce gökyüzüne baktım. İnanılmaz derecede yoğun bir parlaklık vardı ve yıldızlar sanki çoğalarak görücüye çıkmışlardı.

Yakınımızdaki bir binanın beş katının da çöktüğünü işittik. Çığlıklar yükselmeye başlamıştı bile. Dayanılmaz bir tablo vardı ortada. Telefonlar kesikti ve hiçbir yeri arayamıyordunuz. Merak ettiğimiz hiç kimse ile iki gün görüşemedik. Radyolardan haberleri dinledikçe, nasıl büyük bir felaket yaşadığımızı anlamaya başlamıştık.

İki gün sonra Osman Okçu ile ancak konuşabildim. "Sen ne biçim adamsın be Hoca! Ben sana demedim mi? Gördün o rüyayı, geldin buralara; bak deprem oldu. Perişan ettin İstanbul'u!" diye takıldı bana.

1999 Büyük İstanbul Depremi'ne böyle yakalanmıştım işte.

ÖRNEK BİR İNSANIN MİRASI: SEYFULLAH BEY'İN VEFATI

Tenhada çoğaltırdın gözlerini kimsesiz
Gözlerin başkaları için ağlardı sessiz

Başkalarının acılarına ağlayan bir adamdı babam. Hacı Said amcamın kızı Mualla Erzurum'da oturuyor. Onun bir sıkıntısını duyunca çok üzülmüştü bir defasında. Felç geçirdi ve uzun süre tedavi gördü. Sonunda tamamen iyileşti. Bunun dışında fıtık ve prostat ameliyatları olmuştu. Sağlığı oldukça yerindeydi. Tansiyon, kalp vs. kronik rahatsızlıkları yoktu.

Bir gün eniştelerimden birisi aradı. "Seyfullah amcayı hastaneye yatırdık, vakit kaybetmeden Erzurum'a gel!" dedi. O anda içime öyle bir ateş düştü ki anlatamam. 2006 yılının 31 Ekimi'ydi. Kocaeli Üniversitesi'nde çalışıyordum. İkindi sonrası idi ve Kocaeli'nden İstanbul'a dönüyordum. O şekilde aranınca durumun ciddi olduğunu anladım. İstanbul'a nasıl döndüm bilmiyorum. Araba da ben de hep dönüyorduk sanki. Ailemi alarak arabamla akşam yola çıktık. Hızlı bir yolculuktan sonra ertesi sabah saat beş civarı Erzurum'a gittik.

Eve girdiğimde kalabalık bir insan grubunun içerde olduğunu gördüm. Anlamıştım olan biteni. Üst kata çıktım ve kız kardeşlerim bana sarılıp ağlamaya başladılar. Salonda

oturanlara bakarken hıçkırıklı tek cümle çıktı dudaklarımdan: "Dünya yıkıldı desenize!"

Babam, o güzel insan 31 Ekim 2006'da Rahmet-i Rahman'a kavuşmuştu ve sağlığına yetişememiştik. Yıkılan dünya omuzlarıma çökmüştü bir anda. Ezildiğimi hissediyordum. Sanki yere yapışacak ve yamyassı olacaktım. Dünya doğduğum günden beri zaten omuzlarımda idi ama o hayatta iken alıyordu omuzlarımdan onu. Şimdi yalnız başıma idim. Ve dünya ağırdı. Çok ağır! Saat sekiz civarı hastaneye gittim. Aziz dostum ve kardeşim, beyin cerrahı Prof. Dr. Hakan Hadi Kadıoğlu karşıladı beni. O zarif edası ve sakin ses tonuyla "Nurullahcığım, başın sağ olsun!" dedi. Sarıldık birbirimize. Omuzlarına bulaşan gözyaşlarımı fark etti mi bilmiyorum. Yıkanmadan önce cenazesinin yanında durdum, o cansız ama nurlu yüzüne bakarak konuştum babamla. "Güzel babam, can babam! Neredesin şimdi? Beni sırtında taşırdın bir zamanlar. Şimdi melekler seni taşıyıp götürdü. Ne güzel bir hayat yaşadın. Ne güzel bir insandın ki ömrünce kimseye yük olmadın. Yük olan değil, yük alandın. Kanaatkârlığın ailemizdeki herkese yeterdi. Ömrünce hep yardıma muhtaç olanlara yardım etmek için uğraştın. Yardım için uzandığın her el kendi elin olup sana döndü. Lisede okurken bir gün, beni görmek için okulumuza gelmiştin. Şehre gidip bir yemek yiyelim demiştin ve çıkmıştık okuldan. Akraban ve yakın arkadaşın Fahri amcanın hanımının öldüğünü bana söylemeye çalışmıştın. "Nurullah, Fahri amcanın hanımı vefat etti!" demek için uğraşırken kekelemiştin, cümleyi tamamlayamamıştın; boğazın düğümlenmişti. Hüngür hüngür ağlamıştın sonra. Bir ömür sen, başkalarının acılarına ağlamaktan kendi acılarını hissetmedin bile. Şimdi neredesin?" Hakan Bey dostum teskin etti beni. "Tanı koyamadık," dedi. "Neden vefat ettiğini tam bilemedik. Çünkü hiçbir belirti yok.

Beyin kanaması mı, kalp krizi mi anlayamadık. Ecel gelmiş Nurullahcığım. Kısa ifadesi bu!"

Hastanenin gasilhanesinde yıkanıp kefenlendi. Kayınpederim Osman Hoca yıkadı ve kefenledi babamı. Cenazesini hastaneden evinin bahçesine getirdik. Yukarı çıkıp anneme sarıldım ve "Nasıl oldu?" diye sordum. Annem uzunca anlattı: "Akşam namazı için abdest aldı, odaya geldi, çekyata oturdu. İmam yoktu; camiye gidip namaz kıldıracaktı. Çorabının birini giydi, öbürünü giyerken kısa süreliğine odadan çıktım. Bir iki dakika sonra döndüğümde baktım ki uyumuş. "Şaşırdım. Yorgun herhalde. Bir anda uykusu gelmiş, diye düşündüm. Hacı kalk, cemaat seni bekler, dedim. Sesini çıkarmadı, tekrar tekrar söyledim, ses yok! Uyanmayınca şüphelendim. Gidip uyandırmaya çalıştım, nafile. Hemen çocuklara seslendim. Gelip hızlı bir şekilde hastaneye götürdüler. Uyudu sandığımda ruhunu teslim etmiş meğer.

Bahçeye indim. Akrabalarımız ve dostlarım bahçeyi doldurmuşlardı. Tabutuna bakarken mısralar hücum etti kalbime. Babası ölünce şairin! Bu ifade defalarca geçti içimden.

Onun hayali olan bahçeli eve ve yetiştirdiği ağaçlara, evin duvarlarına, çatısına bakıp bakıp gözyaşı döktüm. "Hepiniz benim gibi öksüz kaldınız!" dedim içimden. O arada benim eskimez ve eşsiz dostlarım Muammer Yaylalı ağabey ve Abdülkerim Dinç geldiler yanıma. Muammer abi dedi ki: "Nurullah kardeşim, kısa bir süre Abdülkerim Bey, ben ve sen bir yere kadar gidip döneceğiz." Onları kıramazdım. Kendilerine doğru yürüdüm. Arabayla Dadaşkent'teki ana caddeye gittik. Bir lokantanın önünde durdular. Anlamıştım niyetlerini. "Abi inanın iştahım yok. Bir şey yemek gelmiyor içimden. Sonra geliriz yine!" dediysem de dinletemedim. "Gece yolda idin,

bugün hiçbir şey yemedin. Bir şeyler yedireceğiz sana; bizi kırma," dedi Abdülkerim Bey. Dedim ya kıramazdım onları.

Lokantaya girdik. Dört sandalyeli bir masanın üç sandalyesine oturduk. Muammer ağabey tam karşımda, Abdülkerim Dinç onun yanında oturuyor. Benim yanımdaki sandalye boş. Muammer abi üç tane döner söyledi. Lokantacı dönerleri servis etti. Tam yemeye başlayacaktık ki bir adam gelip yanımdaki sandalyeye oturdu. Gözlerine baktım ve ürperdim. Gözleri dimdik duruyor ve tavana bakıyordu. "Hoş geldiniz," dedim. Bana dönünce gözleri düzeldi. Gözlerini benden ayırınca tekrar tavana döndüler. İnanamadım. Hayatımda gördüğüm bir şey değildi. Muammer ağabey ve Abdülkerim Bey de şaşkın bir vaziyette adama bakıyorlardı. Herhâlde meczup birisi diye düşündüm.

Muammer ağabey lokantacıya "Bu kardeşimize de döner getirin," dedi. Adam bunun üzerine Muammer ağabeye döndü ve oldukça kararlı bir sesle "Hayır hayır, ben döner yemeye gelmedim. Bana bir çorba yeter. Çorba getirin!" dedi. Muammer abi döner yemesi için ısrar edince kesin bir dille istemediğini ve çorba içeceğini, kendisine bir çorbanın yeteceğini, dünyanın zaten bir çorbalık dünya olduğunu söyledi. Konuşma süresince gözleri bize bakıyor, sonra yeniden tavana dönüyordu.

Çorba getirdiler. Kaşığını aldı ve çorbayı yemeye koyuldu. Gözleri çorba tasına odaklanıyor, sonra tekrar tavana dönüyordu. Biz garip bir hâl içinde dönerlerimizi yemeye çalışıyorduk. Birdenbire bana döndü ve "Cenazeniz var değil mi?" diye sordu. İyice şaşırdım. "Buraların meczubu herhâlde. Lokantacıdan mı öğrendi yoksa?" diye geçti içimden. "Evet," dedim. "Allah rahmet eylesin, çok iyi bir insandı," dedi. Tüm acıların içinde mutlu etti bu söz beni. Bir iki kaşık daha çorba içti ve tekrar bize dönüp "Demek cenazeniz var. Çok güzel bir

adamdı o," dedi. Yemeyi bırakıp onu izlemeye başladık. Bir kez daha söylediğini tekrar etti.

Sonunda ürpertici gözleriyle gözlerimizin içine bakarak "Benim kim olduğumu merak ediyorsunuz değil mi?" dedi. "Evet," dedik ve cevabını beklemeye başladık. "Ben kim olacağım ki. Allah'ın bir kuluyum. Hastayım, yoksulum, yetimim. O adam hastaları, yoksulları, yetimleri severdi. Ne güzel adamdı..." diye devam etti. Bir huzur ve saadet ırmağı içime akıyor gibiydi. Ferahlamıştım. Müjde gibi gelmişti bu ifadeler. Sonsuzluktan haber verir gibiydi. Çorbasını bitirdi kalktı masadan. "O çok güzel bir adamdı, Allah rahmet eylesin," dedi tekrar. Lokantacıya işaret etti. "Gel ve çorba paranı al." Muammer ağabey itiraz etti. Bizim ikramımız olduğunu söyledi. "Hayır olmaz, çünkü davetsiz gelip oturdum. Sizden ikram alayım diye değildi. Çorba paramı kendim ödeyeceğim. Şunu asla unutmayın. Bu dünya bir çorbalık dünyadır," dedi. Muammer ağabeyin bütün ısrarlarına rağmen çorbanın parasını ödedi ve "Cenazenize Allah rahmet eylesin," diyerek tavana bakan gözlerle çıkıp gitti.

Donup kalmıştık üçümüz de. Lokantacıya sorduk kim olduğunu. Lokantacı da şaşkındı. "Ben bu adamı daha önce hiç görmedim, hayretler içerisindeyim. Gözleri tavana bakıyor, konuşurken düzeliyordu... Dadaşkent'te böyle bir adam yok. Olsa mutlaka bilinir," dedi. Durum bir hayli ilginçti. Sessiz sedasız dönerlerimizi yedik ve lokantadan ayrıldık. Acıma rağmen içimde tarifi imkânsız bir mutluluk oluşmuştu. Adam bana babamın cennetini haber veriyor gibiydi sanki.

Eve döndüğümüzde bir kez daha şaşırdık. Evimizin bulunduğu sokakta çok sayıda çocukla karşılaştık. Bazıları sokağımızın ve komşularımızın çocukları idi. Bazılarını hiç görmemiştim. İçlerinde ağlayanlar vardı. Niye ağladığını sordum bir çocuğa. "Dedemiz ölmüş, onun için ağlıyorum," dedi. "Sen

nereden tanıyorsun onu?" diye sordum. "Her cuma bizim sokağa gelir ve bize şeker verirdi," dedi.

Böyleydi işte.

O gün hava puslu ve biraz da soğuktu. Defin esnasında insanlar üşüyecek diye endişelenmiştim. Lalapaşa Camii'nde kılınan öğlen namazından sonra asri mezarlığa gittik. Bir anda hava açıldı. Tatlı bir sıcaklık sardı her yanı. Ceketlerimizi çıkaracak kadar ısındı hava. Gerekli işlemler yapıldı ve defin gerçekleştirildi.

Eve döndük. Kısa bir süre sonra hava yeniden karardı ve soğudu. Öyle bir insandı ki cenazesinin defninde bile kimseye yük olmamıştı. Ona böyle muamele etmişti Rabbim. Kapının önünde halka olan cemaat taziye verip birer birer ayrıldı.

Üst kata çıkıp oturduk ve taziye kabullerine orada devam ettik. Birdenbire gözleri tavana bakan adam aklıma geldi. Sonra babamın hep söylediği ama o adam yanımızda iken unuttuğum meşhur sözünü hatırladım. Babam rahmetli zaman zaman "Dünya bir çorbalık dünyadır," derdi. Kime misafir olursa olsun yemek sorduklarında "Bir çorba varsa yeter," diye karşılık verirdi. İstanbul'a gelip bizde kaldığında Nermin Hanım'a "Kızım çorba var mı?" diye sorardı. Nermin Hanım "Yemek getiriyorum baba," dediğinde, "Çorba varsa yeter kızım. Dünya bir çorbalık dünyadır," derdi. Adam meğer babamın sözünü söylemiş bize. Ertesi gün Kerim Bey geldi eve. Baktım ki gözleri kıpkırmızı. "Ne oldu? Neden böylesin?" diye sordum. "Sabaha kadar uyuyamadım. O adamın yüzü gözlerimin önünden gitmedi," dedi. "Adam bize babanın sözünü söyleyip gitti. Sen hep babam böyle der diye anlatırdın. Nasıl olduysa o anda ikimizin de aklına gelmedi." Meğer Abdülkerim Bey de

babamın sözünü hatırlamış. Muammer ağabeye söylediğimizde o da "Evet Nurullahcığım, bunu ben de hatırlıyorum!" dedi.

Taziyeler devam ederken tanımadığımız bir öğretmen geldi, Fatiha okudu, taziye verdi. Gözlerinden yaşlar aktı. "Neden ağladınız?" diye sordum. Anlattıkları orada bulunan herkesi duygulandırdı. "Hacı Seyfullah Amca ile benim bir hatıram var, onu anlatacağım. Ona ve size karşı mahcubum," dedi. "Ne oldu peki?" diye sordum bu sefer.

Anlattı.

"Ben Dadaşkent'te bir okulda öğretmenim. Buraya üç sene önce Zonguldak'tan taşındım. Pazar günüydü. Yardım alabileceğimiz herhangi bir kimse ya da hamal bulamadık. Fazla eşyamız da yoktu. Kamyon iç sokağa giremediği için sokağın başında eşyaları boşaltıp gitti. Eşim ve ben eşyaları eve taşımaya başladık. Kısa bir süre sonra birisinin patates çuvalını alıp gittiğini gördük. Hırsız zannettik ama adam sırtı dönük olarak bizim eve doğru gidiyordu. Kapıya varınca çuvalı yere koydu ve yüzünü döndü. Bir de ne görelim, sakallı, yaşlı bir adam. Onu bir hırsız gibi düşünmekten utandık biraz. Yanına gittim ve 'Amca sen ne yapıyorsun?' diye sordum. "Evladım hoş geldiniz. Yardıma ihtiyacınız olduğunu gördüm. Geldim ki size yardım edeyim ve beraber taşıyalım eşyayı,' dedi. Bir tuhaf olmuştu içim. Beklemediğimiz bir hareketti bu. Bize sonuna kadar yardım etti ve taşıdık eşyayı. Bundan sonra aynı mahallenin komşusu olacağımızı ve bir ihtiyaçları olursa elinden geleni yapacağını söyleyerek gitti"

"Eşim bana kızdı ve 'Hiç olmasa bir çay verseydik yaşlı adama!' dedi. Hem ev karmakarışıktı hem de aklıma gelmemişti. 'Ben onu bulurum inşallah,' dedim. Cuma günü namaz için camiye gittiğimde bir de ne göreyim! Bize yardım eden adam

hutbe okumak için minbere çıktı. Şaşırıp kaldım. 'Meğer mahallenin imamıymış ya! Ne güzel,' dedim içimden. Namazdan sonra gidip elini öptüm ve helallik istedim. 'Hocam sen bizim mahallenin imamıymışsın meğer. Öyle çok mutlu oldum ki. Yardımlarınız için Allah razı olsun,' dedim. Gülümsedi. 'Ben imam değilim, cemaatten birisiyim. İmam bir yere gittiğinde ya da izinli olduğunda fahrî olarak imamlık yapıyorum. Adım Seyfullah, yan sokaktaki evde oturuyorum,' dedi. Bu bayram dahil üç bayram ziyaretimize geldi. Her defasında, sizin burada akrabalarınız yok. Komşunuz olarak bayramınızı tebrik etmeye geldim,' dedi."

"Sonrasında iade-i ziyaret yapayım istedim. Ama bir şekilde yapamadım. Onun iyiliğine böyle mi karşılık verilirdi? Ama oldu. Onun tüm gelmelerine rağmen bir bayram bile ziyaret edemedim. Bu bayram niyetlendim ve gelecektim. Yine olmadı. Ramazan Bayramı'ndan altı gün sonra vefatını duydum. Hüngür hüngür ağladım. Ve maalesef taziyesine geldim! Beni bağışlayın ve hakkınızı helal edin!" dedi. Gerekli cevabı verdik ve ayrıldık evden.

Babam her daim bütün akrabalarını ve arkadaşlarını arar sorardı. Sıla-i rahim onda asla vazgeçmediği kutsal bir faaliyetti. Taziye sırasında akrabaları ve arkadaşları bunu defalarca dile getirdiler. O birkaç gün içerisinde *Babası Ölünce Şairin* ifadesi bir şiire dönüştü. Okudukça gözlerimi yakan bir şiire. Taziye bittiğinde, şiirlerimin büyük çoğunluğunu yazdıktan hemen sonra kendisiyle paylaştığım ve Molla Kasım'ım da olan aziz dostum Abdülkerim Bey'e okudum şiiri:

Babası Ölünce Şairin

Gökler yıkılmış, can dağlarına kar yağmıştır
Güneş ansızın infilâk edip kararmıştır
Ruh nâlândır akşamleyin göğüs kafesinde
Nasıl da handandı bir bayram arifesinde
Bir rüyadan uyanmış, ferahfezadır şimdi
Bilmezsiniz, yâr burcundaki o yiğit kimdi
Bakışları neden öylesine parlıyordu
Çektirdiği son fotoğrafında ağlıyordu
Bir veda iklimiydi gözlerinden yayılan
Belki O'dur, aşkıyla ölüp şehit sayılan

Ömrünce dünya için ne şikâyet ne bir âh
Peygamber çiçekleri kokan yolcu: Seyfullah
Bir ömür kutlu bahçelerde gezinip durdu
Yüreğimi sonsuzluğun rengiyle doldurdu
Gidince, çöktü birden muhayyel saraylarım
İntizara gömülecek günlerim, aylarım
Sesinin yankısı var hâlâ kulaklarımda
Sevdiği sözler kıvranıyor dudaklarımda
Hasret yakacak yurdumu yıllar yılı artık
Emanetini bir gül gibi kabrine bıraktık

Vefatında sonraki iki ay nerede olursam olayım, vefatı aklıma gelsin ya da gelmesin, gözlerimden yaş aktı. Hatıralar hayalimde defalarca canlanıyor ve kuşatıyordu ruhumu. Onun bana öyle sımsıkı bir sarılışı vardı ki unutamıyorum. Sarılır ve yüreğinin en saf sesiyle "Oğlum," derdi. Bugün hâlâ onu hayal ettiğimde bana sarılıyor ve "Oğlum," diyor.

O iki ayın sonunda kalbim yeni bir şiiri mısra mısra kayda geçirdi, ezberledi ve günlerce okudu:

Babalar Güzeline Mersiye

Gittin; dünya bir kafes, deva mahpus, söz ketum
Gittin; çekildi suyu can nehrinin; kaldı kum
Doruklarda bahardın, derinde servi boylu
Muhabbet savaşçısı, yiğit, cihangir soylu
Göklere yönelirdin gece gündüz, susardın
Zamana defineler verip mekânı sardın
Bugün hüznün hayale kuyu kazdığı gündür
Bugün kederden sabrın bile bezdiği gündür

Yetim kalmış çiçekler sana meftun bakardı
Yuvanda gülkurusu bakışların kokardı
Tenhada çoğaltırdın gözlerini kimsesiz
Gözlerin başkaları için ağlardı sessiz
Bereket dağıtırdın çocukların kalbine
Sonbaharına erip döndürüldün Rabbine
Bu gün ötenin bir dost eli sezdiği gündür
Bu gün samanyolunda aşkın gezdiği gündür

Kör bakmayı bilmezdin; özde ruhun yanardı
Rüzgâr, yağmur ve güneş seni meczup sanardı
Şimdi yansın kapılar, pencereler kırılsın
Vadiyi sel götürsün, dağ ikiye yarılsın
Öncü bir kıyametten geçtiğin ândı ölüm
Sen rüyadan uyandın; senden uyandı ölüm
Bugün kardelenlere kanın sızdığı gündür
Zamanın ezberini yine bozduğu gündür

Ân gelir, seni naçar kılan dert nîran olur
Alıcı kuşlar gibi vurulup vîran olur
Yedi iklimden sorar düşlerini yârenler

Buhurdanlıkta taşır hâtıranı erenler
Kırlangıç yuva yapsın şimdi lâlezarına
Erguvan tohumları ekildi mezarına
Bugün kovulmuşların katran süzdüğü gündür
Bugün toprağın alevleri üzdüğü gündür

Bu mezar taşı kime ne söylüyor; bu yıldız
Bu gök, yaralı bulut, çaresizlik; bu ıssız
Ülkenin hangi dağı, ovası şimdi benim
Seninle sessizliğin koynuna girdi tenim
Âh kırılan ellerim, âh çürüyen kanlı göz
Bir cefâ girdabında dalgalanıp yandı öz
Bugün fırçanın kalbe diken çizdiği gündür
Matemin bir şairi lif lif çözdüğü gündür

Her yüzde bir tebessüm oluyor filizlerin
Haramilerde bile ışıldıyor izlerin
Nam yurdunda gölgeydin, merhamet burcunda dev
Sokak garip; münzevi bir rüyada şimdi ev
Hicrana varan yolun her köşesinde serap
Şehir şehir ürperiş, ülke ülke ıstırap
Bugün bir kelebeği dağın ezdiği gündür
Bugün kalemin "eyvah" diye yazdığı gündür

Babamın vefatından uzun zaman sonra katıldığım bir şiir programında okudum bu şiiri. Programdan sonra Yavuz Bülent Bakiler yanıma geldi ve tebrik etti. Çok güzel bir baba şiiri olduğunu ifade etti. "Nurullah Bey kardeşim, babanın hayatta olup bu şiiri dinlemesini isterdim. Bildiğim kadarıyla bir ana şiirin yok. Sana tavsiyem anan hayatta iken bir ana şiiri yaz ve gidip onu oku. Bir garip olmuştu içim. Babalar güzeline mersiye şiirini her okuduğumda canım anam aklıma geliyordu. O hayatta idi ve benim ona bir şiirim olmalıydı. Çünkü görün-

meyen bir yiğitti o da. 13 çocuk doğurmuş ve dokuzunu pırıl pırıl büyütmüştü. Yememiş yedirmiş, giymemiş giydirmişti. Cefakârdı. Kanaatkârdı. Mutasarrıftı ve asla israf etmezdi. Faydalı olacak hiçbir şeyi atmaz ve saklayarak zamanı gelince değerlendirirdi. Haksızlığa tahammülü yoktu. Hayatla ilgili bir mesele söz konusu olunca her daim, "Allah ve Resulü neyi emretmiş iseler ona bakın. Gayrıya gerek yoktur!" derdi. Yavuz Bülent Bakiler'in tavsiyesi içimde dönüp durdu bir yıl. Sonunda *Ay Anam* adlı bir şiire dönüştü. Ve Erzurum'a gittiğimde anamın yanına vardım. Oturdum ve Yavuz Bülent Bakiler 'in söylediklerini anlattım. Sonra *Ay Anam* şiirini okudum. Çıkacak ilk kitapta yer alacağını söyledim. Öylesine duygulandı ve sevindi ki sarılıp yüzümden öptü beni. Bazen aklına gelirdi ve "Hele o şiirden biraz oku," derdi. Okurdum. 2016 yılının 27 Aralık Salı günü vefat etti. Çarşamba günü defnettik. Babamın vefatı da salı günü idi. O da çarşamba defnedilmişti. Bu bölümü anam için yazdığım şiirle bitiriyorum:

Ay Anam

İçimi sardığında her dikenli kördüğüm
Kimdi, ilk baktığımda aynalarda gördüğüm
Kimdi bahçemde mahrem çiçeklerle büyüyen
Gecelerimde durup gündüzümde yürüyen
Gözleri toprağımda gül kokulu bir nehir
Bakışları güneşi arayan pervanedir
Ey ışığı ruhumda filizlenen ay Anam
Kendi karanlığımda kaybolmuşum vay anam

Yolcuysam, yollarımda gülücüğün saklıdır
Çehrene ram olanlar Karanî dudaklıdır
Mecnun yüzlü bir vaha avuçlarında çile

Gölgende taşıyorsun beni rüyada bile
Bir bak yurduma, nasıl devrilmiş yere dağlar
Her köşede bir masal, eski bir ninni ağlar
Feryadımı kanayan bulutlardan duy Anam
İhanet kurşunuyla vurulmuşum vay anam

Unutsam da ıstırap denizlerinde seni
Her an dualarınla kuşatıyorsun beni
Bazen damarlarıma dokunuyor martılar
Bazen kafatasımla oynuyor karartılar
Boynumu bükenlerin dergâhına varmışım
Cellâdıma bin yılın baharını vermişim
Sadak boş; ok kırılmış, parçalanmış yay, Anam
Şahmerana küsmüşüm, darılmışım vay anam

O bembeyaz örtünün her mevsim burçlarında
En derin fırtınalar gizlidir saçlarında
Hangi serseri baksa hicabına ansızın
Binlerce şimşek olur taşlara vuran sızın
Senin yitik yılların ömrümün mehtabıdır
Bir uzan da üstüme çöken dağları kaldır
Bebeğini yeniden beşiğine koy Anam
Dört yanımdan devlerle sarılmışım vay anam

Diyarında şakayık bulduğumuz günleri
Hatıralara gömüp çoğaltmışız kinleri
Her birimiz uzakta yaralı gezginleriz
Doruklara bakarken kuyuları dinleriz
Elimizden tutanın gönlü siyah, kalbi loş
Kapımızı kıranlar penceremizde sarhoş
Yeniden o cihangir elbiseni giy Anam
Zehirli çeşmelerde durulmuşum vay anam

Ayrılıklar çekse de ayağımdan, tutarsın
Şefkatinle büyüyen çiğdemlere katarsın
Her damlası hüzündür alnımdan sızan terin
Biliyorum; silecek o cefakâr ellerin
Kıtalar ötesinden gelse de bahtıma güz
Ne yetim kalacağım yüreğinde ne öksüz
Beni artık dirilen bir şehzade say Anam
Sanma ki tükenmişim, yorulmuşum vay anam,

EMEK OLMADAN BAŞARI OLMAZ: SPOR HATIRALARI

İnandım; doğacak bir başka güneş
Toprak büyüyecek başaklarıyla

Hayatımda sporun da çok enteresan bir yeri vardır. Sporla ilk kez lisede ilgilendim. Güreş yapmaya çalıştım ama ciddi bir rahatsızlık geçirdim ve bırakmak zorunda kaldım. Boksla ilgilendim ve antrenmanlardaki ilk deneme maçımda nakavt oldum ve o gün bıraktım. Atletizme gönül verdim ve uzun bir süre yarışmalara hazırlandım. Katıldığım ilk yarışmada altıncı oldum. Öndeki beş kişiyi niye yakalayamadım diye çok üzülmüştüm. Beden eğitimi öğretmenimiz dedi ki: "Üzülme, onların içinde milli sporcular vardı. Yakalayamaman normal." Atletizmi de bıraktım böylece.

Masa tenisi ve satrançla ilgilendim. Ama ikisinde de iyi değildim. Öğrenciliğimin üzerinden yıllar geçti. İyi masa tenisi oynamaya başladım ve bir süre sonra satrançta Erzurum şampiyonu oldum. Türkiye satranç liginde oynadım.

Erzurum'da Huzur Çay Evi adlı bir satranç kıraathanesi vardı. O kahvehaneye Amerikalı mimar Joshua'yı da götürmüştüm. Oraya gider ve tanıştığım bazı arkadaşlarla satranç oynardım. Bugün en yakın arkadaşlarımdan olan Fatih Karcıoğlu ve Kemalettin Yentimur ile orada tanışmıştım. Oynadığım

oyunları genellikle kaybederdim. Umursamazdım ama. Çünkü satrançla ilgili bir hayalim yoktu.

1994 yılında bir gün yine Huzur Çayevi'nde Abdürrahim Binici adlı bir arkadaşla satranç oynuyordum. Yenildim ve kendisine "Bugün de yenildim. Olsun. Abraham Lincoln'un dediği gibi, yenile yenile yenmesini öğreneceğim," dedim. Abdürrahim sağına soluna bakarak güldü ve "Hoca, bu senin işin değil. Sen git derslerinle uğraş. Arada bir gelip zevkine oynuyorsun. Yenerim yenemem diye düşünme. Boş ver!" dedi. Canım yandı bir anda. Pencereden dışarı baktım kısa bir süre. Bir şey diyemedim. Böyle olmamalıydı. O anda camda Erzurum satranç şampiyonası ile ilgili bir afiş gördüm. Zihnimde şimşekler çaktı. Yavaşça kalktım masadan. Defalarca Erzurum birinciliği bulunan Kemalettin, hemen her yarışmaya iddia ile katılan Abdürrahim ve diğer arkadaşlara afişi göstererek "Arkadaşlar şampiyonada görüşürüz!" dedim ve gülüşme sesleri arasında oradan ayrıldım. Birikmiş izinlerim vardı. On beş gün izin aldım. Kitaplar satın alarak dünya satranç şampiyonlarının hayatlarını okudum ve oyunlarını analiz ettim. Açılışları ve oyun içi stratejileri, oyun sonu taktiklerini inceledim ve uzun çalışmalar yaptım. O arada gidip şampiyonaya müracaatımı gerçekleştirdim.

Yarışmalar başladı. İlk üç oyunu kazandım ve dördüncü tura çıktım. Dördüncü turda Abdürrahim Binici ile eşleştik. Biraz şaşkındı. Çünkü benim böyle bir şey yapacağımı şampiyonaya katılan hiçbir arkadaş beklemiyordu.

Dördüncü tur maçımız başladı. Öylesine dikkatli oynuyordum ki satranç tahtasındaki 32 taştan başka hiçbir şeyi görmüyordu gözlerim. Heyecanım yoktu. Çünkü çok iyi hazırlanmıştım. Bütün dikkatimi oyuna verdim. Abdürrahim hücum oyunu oynardı genellikle. Bunu bildiğim için savun-

mayı önde tutarak bütün hücumlarını durdurdum ve çok sayıda taşını aldım. Henüz hiçbir taşımı alamamıştı. Hamle sırası bana geçince tahtadaki oyun gücümüzü karşılaştırayım dedim. Epey bir süre pozisyonlarımızı inceledim. O esnada tahtadaki taş sayısını fark ettim ve şaşkınlıktan adeta dona kaldım. Çünkü tahtadaki pozisyon rastlanılacak türden değildi. Onun sekiz piyonundan dördünü almıştım. Benim sekiz piyonum vardı. Onun iki kale, iki fil ve iki atından birer tane almıştım. Benimkiler yerinde idi. Vezirleri değişmiştik. Çok ilginç ve Abdürrahim için kayıp bir durumdu. Tahtaya uzun uzun baktım, sonra hafif gülümsedim ve hamlemi yaptım.

Beden dilimden şüphelenen Abdürrahim tahtadaki pozisyonu incelemeye başladı. O kadar çok kopmuş ki oyundan hangi taşların çıktığının farkında değil sanki. Durumu anlayınca sinirli bir şekilde "Bu ne ya, bütün taşlarımın yarısı gitmiş; seninkiler yerinde duruyor!" dedi. Kazanma ihtimali yoktu. Bunu anladığı için fazlasıyla bozuldu. Sanırım Huzur Çayevi'nde söyledikleri aklına geldi ki bir anda umulmadık bir şey yaptı. Satranç tahtasını masadan kaldırdı ve kafama geçirdi. Tahta ortadan kırıldı. Taşlar yerlere savruldu ve başımda fındık büyüklüğünde bir şişlik oluştu.

Sesi duyan yöneticiler ve hakemler yanımıza geldiler. Ne olduğunu sordular. Abdürrahim hiçbir şey söylemeden salonu terk etti. Olanı biteni anlattım. Tutanak tuttular ve yarışmalardan bir süre menedeceklerini söylediler. O maçtan sonraki iki maçımı da kazandım. Finalde Kemalettin ile karşı karşıya geldik. Vezir feda ettiğim maçta güzel bir çift kale oyunuyla sonuca gittim ve Erzurum şampiyonu unvanını ele geçirdim. Ertesi yıl Erzurum takımı ile Türkiye Satranç Ligi müsabakalarına katıldım. Bir yandan danışmanlık için İstanbul'a gidiyordum, diğer yandan satranç müsabakalarına. Çok zor

oluyordu. 1995'te doçent olunca danışmanlık işlerim daha da arttı ve lig maçlarında satranç oynamayı mecburen bıraktım.

Aynı yıllarda fakültede koridorlardan birine yerleştirilmiş masada arkadaşlarla masa tenisi de oynardım ve genellikle yenilirdim. Takılır güler ve bazen de alaycı konuşurlardı. Gülüp geçerdim ben de. Onun üzerinde iyi oyuncu vardı ve hepsine yenilmiştim. Bunların biri de benim sevgili sınıf arkadaşım ve kadim dostum Sadık Öncül idi. Onunla maç yapmaya başladık bir gün. Attığı hiçbir topu çıkaramıyordum. Kesme atıyordu ve sürekli fileye takıyordum. Yaklaşık on defa topu fileye takınca kötü kötü gülmeye başladı. "Nurullahcığım, öğrenmen lazım. Böyle olmuyor. Çünkü zevk alamıyorum!" dedi. Gülmeye devam etti. Raketi usulca masaya bıraktım ve "Haklısın Sadıkcığım. Şimdi iyi oynayan arkadaşlar gelir, onlarla oynarsın," dedim.

Bir hafta sonra danışmanlık için İstanbul'da olacaktım. Vakti gelince yola koyuldum ve İstanbul'a vardım. Doğruca Timaş'a gittim. Cağaloğlu'ndaki binanın üst katında bir tenis masası vardı ve onlarla da oynardım bazen. Timaş'ta masa tenisinde başımın belası ise Osman Okçu idi. Sadık Öncül'ün bir başka versiyonu. Ondan daha gıcıktı üstelik. Yeniliyordum, üstüne konuşuyordu. Attığı kesmelerden sonra top çıkaramıyordum, kahkahalar atıyor, alay ediyordu. "Erzurum'dan geliyorsun Hoca, ancak bu kadar olur," diyerek beni fitil ediyordu vesselam. Gider gitmez kendisine "Bana bir masa tenisi antrenörü bul!" dedim. Şaşırdı. "Neden?" diye sordu. "Senin bir benzerin de Erzurum'da var. Bıktım sizin beni yenip alay etmenizden!" dedim. O her zamanki hâliyle kahkahayı bastı. "Yahu Hoca âlem insansın!" dedi. "Masa tenisi öyle hemen bir antrenör bulunarak öğrenilmez ki. Zamanla öğrenilir!" dedi. "Yahu kardeşim, orası benim bileceğim iş. Var mı yok

mu söyle!" dedim. "Peki, sen kaşındın!" dedi ve Hicabi Bey isminde birisini aradı. Beykoz'da, vergi dairesinde çalışıyor imiş. Durumu anlattı. Organizasyonu yaptık ve ertesi gün Hicabi Bey ile buluştuk. Kendisine maruz kaldığım bütün masa tenisi mobinglerini anlattım. "Lütfen durumuma bir bakın. Benden tenis oyuncusu olur mu? Onları yenebilir miyim?" Hicabi Bey çok hoş ve eğitim kabiliyeti yüksek bir adamdı. Benimle ilgilendi. Raket tutuşumdan, vuruşlarıma kadar pek çok şeyi kontrol etti. "Hocam sende yetenek var ama bilgi yok. Sadece temel şeyleri öğretmem lazım. Bu bile onları yenmen için yeterli olur. Sadık Öncül ve Osman Okçu günlerini görecekler!" dedi. Gülüştük. Kuyu kazma faaliyetleri başlamıştı. Bir hafta gibi bir sürede zaman zaman bir araya geldik. Raketi tutuş, duruş ve kol hareketleriyle başlayıp bilmediğim pek çok şeyi uygulama ile öğretti bana. Bir hafta sonra "Hocam, bu kadarı fazlasıyla yeter. Git oyna ve onların defterlerini dür!" dedi. Teşekkür ederek ayrıldım. O bir hafta içinde danışmanlık çalışmalarımı da tamamlamıştım.

Timaş'a gittim ve eğitimden sonraki ilk maçımı Osman Okçu ile oynadım. Net bir skorla 3-0 yenip ayrıldım oradan. Olup bitene inanamamıştı. "Seni başımıza bela etti. Hicabi'ye bunun hesabını sorarım!" deyip duruyordu. Yüzünün maç başladıktan sonra gittikçe beyazlaşan rengini unutamıyorum.

Ertesi gün Erzurum'a döndüm. Fakülteye gider gitmez beni yenen on arkadaşı ziyaret ettim ve "Mesai bittikten sonra maçımız var," dedim. Hepsi şaşırarak bakıyor ve bir sonuç çıkaramadıkları bu tekliften dolayı aynı şaşkınlıkla "Tamam," diyorlardı. Sadık Öncül'ün tepkisi olağanüstü idi. "Fileye taktığım kesmelerimi mi özledin Nurullahcığım," demişti.

On arkadaşımla da sırayla oynadım. Üçer set üzerindendi maçlar. Oyun devam ettikçe onların da yüz hatlarında ve

renklerinde görünür değişimler yaşandı. Maçlarını kaybedenler bile gitmiyor ve izlemeye devam ediyorlardı. Sadık'ın tepkisi ise yine olağanüstü idi. "Bir hafta önce hiçbir topu çıkaramıyordun. Şimdi kesmeler dahil her topuma küt vuruyorsun. Ne oldu sana yahu! Rüyanda pir-i faniler sana tenis mi öğrettiler!?" dedi... Maçları tamamladıktan sonra gülümseyerek arkadaşlara şöyle dedim ve oradan ayrıldım: "Benim sevgili arkadaşlarım, lütfen şimdi panoya büyük harflerle yazın: Nurullah Genç 30 – Fakülte 0.

Aradan yıllar geçti ve 2006 yılına ulaştık. İstanbul'a taşındığım için Osman Okçu ile zaman zaman tenis oynardık. Set almak için çırpınır dururdu. Bir gün aradı beni. Hafta sonu Ümraniye Haldun Alagaş Spor Merkezinde tenis oynayalım," dedi. "Tamam," diye karşılık verdim. "Bak bu sefer iyi hazırlan, ordular arası şampiyonluğu bulunan bir arkadaşı getireceğim. Seni mahvedecek!" dedi. Ben yine tamam diye karşılık verdim.

Ertesi gün bahsettiği merkezde buluştuk. Getirdiği arkadaşla oynadık. O kardeşimiz yenilince ayrılıp gitti. Osman Okçu işin yine kendisine düştüğünü anlayınca kapışma başladı. 21 sayı üzerinden üst üste 29 set oynadık. 29-0 önde idim. Sadece bir set alabilmek için kıvranıp duruyordu. Artık durumu kabullendiği için renginde bir değişiklik olmuyordu. O insanı fıtık eden gıcık kahkahalarını da savuramıyordu. 30. seti alıp bırakacaktım ama öyle olmadı. 30. sette yarı yarıya öndeyken karşıdan gelen yüksek bir topa küt vurmak için bir hayli havalandım ve çok sert bir vuruşla topu karşı tarafa gönderdim. Osman Okçu topun nereden geldiğini göremedi. Sayı benimdi. Ancak o anda içimde garip bir sıcaklık hissettim. Sanki bir şeyler koptu. Başım döndü ve midem bulandı. Sonrasında topa vuracak gücü bulamadım kendimde ve o seti kaybettim. Maç 29'a 1 bitmişti. Osman kardeşim bana "Hocam sen bir garip

oldun. Doktora götüreyim," dedi ama ben kabul etmedim. "Eve gittiğimde devam ederse oradan giderim," dedim. Eve vardıktan sonra kendimi kontrol ederken kasığımın içten boydan boya yırtıldığını gördüm. Fıtık olmuştum. Osman Okçu beni gerçekten de fıtık etmişti.

On gün içinde ameliyata alındım ve doktor bana, yırtığı kapatmak için büyük bir yama koyduklarını ve artık orayı zedeleyecek hareketler yapamayacağımı söyledi. Masa tenisini yasakladı. Bu hikâye böylece bitmişti. Osman Okçu hâlâ o son setin keyfini çıkarmaya çalışıyor ve o gıcık kahkahasıyla espri yapmaya devam ediyor: "Ben yirmi dokuz sete karşılık bir set alırım, ama adamı fıtık ederim!" Ne diyelim bu söze. Doğru sonuçta! Adama bir set verdim ve fıtık oldum!

Yıl 2016'nın ekimi. Gezmek için Erzurum'a gitmiştim. DSİ misafirhanesinde can dostlarım Abdülkerim Dinç, Fatih Karcıoğlu, Orhan Çınar ve Kemalettin Yentimur ile oturup sohbet ettik bir süre. "Biz bilardo oynayacağız, sen de izle," dediler. Bilardo masasının başına geçtiler. Seyretmeye başladım. İlginç geldi bana bu şekilde izlemek. Bir saat kadar ellerindeki ıstakalarla toplara vurup durdular.

Sonra onlar bitirince "Bir de ben vurayım toplara, yapabilir miyim?" dedim. Tıp doktoru arkadaşımız Prof. Dr. Akın Levent bunun üzerine "Hocam, bu saatten sonra olmaz. 45 senedir oynuyorum hâlâ düzgün vuramıyorum toplara. Bu yaşta kolay öğrenilecek bir oyun değil. Bence hiç bulaşma," dedi. Ben yine de kalkıp bir iki kez vurmayı denedim. Istakayla topa vurayım derken parmağımı masaya vurdum. Canım yandı ve parmağım şişti. Bunun üzerine Fatih Karcıoğlu "Buna bir de bilardoyu öğretmeyin; başımıza bela olacak. Tenisi, satrancı öğrettik, başımıza bela oldu. Şimdi de bilardo. Lütfen uzak durun bu adamdan!" dedi. Şakayla karışık gerçekti söyledikleri.

Bu sözler üzerine ıstakayı usulca bıraktım. "Elimi vurdum ve şişti," dedim. Gülüştüler.

İstanbul'a dönünce Merkez Bankası'nda birlikte çalıştığımız mesai arkadaşım Kenan Bingöl'e, "Kenan bir bilardo salonu bul, olur mu?" dedim. "Bul da şu beyaz, sarı ve kırmızı toplara vurabilecek miyiz bir görelim." Kadıköy'de bir salon buldu ama başka oyunlar da oynanıyordu. Kabul etmedim. Çünkü sadece bilardo oynanan bir salon olsun istiyordum. Nihayet Üsküdar'da Master Bilardo isimli salonu bulmuş. Gittik oraya ve güler yüzlü olgun bir insan olan salon sahibi Sami Öztavlı bizi kapıda karşıladı. Sporun yanında şiiri, sanatı seven birisi. Kenan kendisiyle konuşunca ve benim bilardo öğrenmek için salona gitmek istediğimi öğrenince bir hayli mutlu olmuş. Durumu anlattım. "Ben bilardo oynayabilir miyim?" dedim. Organizmanın isteme bağlı hareketlilik kazanması ve baştan ayağa, içten dışa, büyük kaslardan küçük kaslara isteme bağlı hareket gelişimi anlamlarına gelen psiko-motor gelişimi çağrıştıran bilgiler verdi ve "Cumartesi pazar gelin, bakalım Hocam," dedi.

İki gün uğraştı benimle. Sonunda şunu söyledi: "Hocam beş yıla gerek yok, bir yıl müsait vakitlerinizde ders alırsanız, bir sene sonra o arkadaşları yenersiniz," dedi. Anladım ki masa tenisine ve satranca benzemiyor ve bir hayli zor bir spor dalı. Doktor arkadaşımız Akın Bey beş yıldan söz etmişti. Oldukça uzun bir zaman. Bir yılda mesafe kat edebileceğimi öğrenmem beni motive etti. "O zaman hemen başlayalım; hafta sonu ilk dersimi alayım," dedim. Böylece başladık. Erzurum'dakilerin haberi yok. İki ay programlı bir şekilde çalıştık. Elimi masaya vurmaktan bir türlü kurtulamıyordum. Parmağım şişip şişip iyileşiyordu. Sami Usta nasıl vurmam gerektiğini tarif etmekten hiç bıkmadı. Estetik bir şekilde ve çok etkili bir biçimde

bilardo oynayan Sami Dekor ile tanıştırdı. Sami Dekor da bana anlatmaya başladı bilardonun inceliklerini. Onların yoğun çabalarıyla bir süre sonra parmağımı masaya vurmamaya başladım. Yine yılların bilardo oyuncusu ve Sami Öztavlı'nın kardeşi Faruk Öztavlı ile tanıştım. Çok iyi dostlar ediniyordum.

Elimi masaya vurmadan oynayabilme sorununu hallettikten sonra bir akşam nereden geldiğini merak ettim, içimden "Şu bilardonun tarihini bir okuyayım," dedim. Farklı kaynaklardan okumaya başladım ve okudukça hayret içerisinde kaldım.

Kaynaklar içinde en etkilendiğim Dr. Helmut Hark'ın Bilardo Öğretimi kitabı idi. Oradan okuduklarım bilardo hakkında bir hayli bilgilendirdi beni. Fransızların bilardo ile ilgili "Bilye ve arttan türemiştir. Top sanatı anlamındadır ve Fransa'da doğmuştur," iddiaları var ama en güçlü iddia İngilizlere ait. 1500'lü yıllarda Bill Knew isimli bir adamın emanetçi dükkânında doğduğunu söylüyor. Adam emanetçi dükkânında otururken canı sıkılıyor, ülkesinin sembolü olan topları raftan indiriyor. Kırmızı, beyaz ve sarı toplar. Yard diye bir ölçü çubukları var. Yardla o toplara vurmaya başlıyor. Topların hareketi hoşuna gidiyor. Oynadıkça rahatladığını hissediyor. Bir süre sonra dükkâna gelip gidenler görüyor ve öğreniyorlar. Stres atmak isteyenler Bill Knew' in dükkanına gitmeye başlıyor. Bilardonun ismi İngilizcede "Billard"dır. Bill, dükkân sahibinin adı, "Ard" ise "Yard"dan geliyor. O sokakta birilerinin "Nereye gidiyorsun?" sorusuna "Bill'in topları ile oynamaya," cevabı en çok duyulan cevap hâline geliyor."

Ancak bilardonun asıl yükselişe geçtiği yer, bir gün kralın canının sıkılması hadisesidir. Onun için bilardo terimleri ile ilgili *Bilardo Telmihleri* şiir kitabımdaki ilk şiir bu nedenle *Kralın Canı Sıkkın* adını taşır.

Başka bir iddiaya göre bir gün kralın canı sıkılıyor. Bu durumdan haberdar olan adamları Bill'in oynadığı toplardan ve yard getiriyorlar. Kralın canı sıkıldığında yardla toplara vurmasını istiyorlar. Oyun, kralın oldukça hoşuna gidiyor. Ancak yard kısa olduğu için eğilirken belinin ağrıdığını söylüyorlar ve adamları bunun üzerine daha uzun bir çubuk getiriyorlar ve onunla vurmasını tavsiye ediyorlar. Çubuk uzun olsa da eğildiği için beli ağrımaya devam ediyor kralın. Bunun üzerine masayı geliştiriyorlar ve masa üzerinde vurmasını sağlıyorlar. Bu sefer de iki ayağıyla birden masaya abandığı için masa birkaç kez kırılıyor. Masanın kırılmaması için iki ayakla abanmamasını ve ancak tek ayakla masaya çıkabileceğini söylüyorlar. Bilardo oyununu temelleri böylece kralın sarayında atılmış oluyor. Bilardo oynarken o yüzden iki ayağınızla masaya abanamıyoruz bugün.

Helmut Hark'ın anlattığına göre karambol bilardonun ilk ortaya çıktığı yerin İngiltere olması daha bir muhtemel gibi görünüyor. Shakespeare de 1610 yılında eserlerinden Antonious ve Kleopatra'da *"Haydi bilardoya gidelim,"* diye bir ifade kullanır.

Bunları okudum ve okudukça bilardonun üç topu ve bilardo masası gözlerimde dünyaya dönüştü. Dünya bir bilardo masası aslında. Toplar var ve o toplarla oynuyorlar sürekli olarak. Sömürgecilik topları var mesela. Özellikle İngiltere'nin sömürgecilik topları çok meşhur. Bu açıdan üzerinde güneş batmamış hiç. Sömürdükçe büyümüş toplar. Sömürgeleri öyle bir genişlemiş ki "üzerinde güneş batmayan imparatorluk" a dönüşmüş. Bir yerde batsa güneş diğerinde doğuyor.

Düşünceler günlerce içimde dönüp durdu. Bir gün ilhamın o etkileyici süreci başladı ve bilardonun temel kavramlarından türeyen şiirler yazmaya başladım. Bilardonun kırk temel kavramından kırk tane şiir çıktı ortaya. Bir yandan bilardo oynu-

yordum, bir yandan aklıma geldikçe masanın başında yazıya döküyordum mısraları. Masanın başında olup bitiyordu her şey. Ama salondakilerin bundan haberleri yoktu. Hatta masaya kira parası verip başında oturup bir şeyler okuyup yazmama hayret ediyorlarmış. "Bu adam manyak mı? Hem masaya saat ücreti ödüyor hem de masanın başında kitap okuyor!" diyorlarmış. Nereden bilsinler bilardonun şiirlerini yazdığımı. Kırk şiir bittikten sonra bir şiir daha ekledim. Toplamda kırk bir şiir oldu. Bilardoda maçlar kırk sayıyla kazanılıyor; şiir sayısını kırk bir yaparak bilardoculara karşı maçı kazanayım istedim.

Dokuz ay sonra kitap bitti, salonun sahibi Sami Bey ile paylaştım. Çok sevindi ve hoşuna gitti. "Hocam bilardonun geçmişinde benzeri yok!" dedi. Kitapta bilardo tekniği açısından bana katkısı olan arkadaşlarıma birer şiir ithaf ettim. Bilardoyu doğru öğrenmem için elinden gelen her şeyi yapan ve sabır gösteren Sami Dekor'a, esprileriyle güzelleştiren Faruk Öztavlı'ya ve diğer bazı isimlere. *Bilardo Telmihleri* kitabını ise başından beri bilardo öğrenimime büyük destek veren Sami Öztavlı'ya ithaf ettim. Şu notu da düşelim bu arada. Balık kavramı vardır bilardoda. Oyuncunun düşündüğünün tersine, toplar kendi içinde dolaşıp gelir de sayı olursa buna "balık" deniyor. Salonu bulan ve beraber çalıştığım arkadaşım sevgili Kenan Bingöl bilardo oynarken çok sayıda balık yapan biri. Bir gün geldi dedi ki: "Hocam *Balık* şiirini de bana ithaf edin olur mu? Çünkü çok iyi biliyorsunuz ki ben balıkçıyım." Öylesine hoşuma gitti ki bu. "Tamam," dedim ve *Balık* şiirini de ona ithaf ettim.

Kitabın bilardo salonumuzda tanıtımının yapılması fikri doğdu aramızda. Gidip Osman Okçu ile paylaştık. Osman Okçu hayretler içerisinde kaldı. "Bana yeni şiir kitabımın konusu ile ilgili bin tane kavram say desen, bilardo aklıma gelmezdi Hoca," dedi. Timaş Yayınları büyük bir emek harcadı ve Mas-

ter Bilardo salonumuzda çok kıymetli kültür insanlarının da katıldığı bir şiir etkinliği gerçekleştirdik. Dünyada böyle bir şey yapılmış mıdır bilmiyorum.

Burada Türkiye Bilardo Federasyonu'ndan da söz etmemiz gerekiyor. Çünkü başta Federasyon Başkanı Ersan Ercan olmak üzere, çok iyi bir katılım oldu. Başkan Ersan Ercan çok etkileyici ve beni mutlu eden bir konuşma gerçekleştirdi. Bilardo adına yaptığım karşılığını bulmuştu ve çok sevinçli idim. Milli bilardocularımız Adnan Yüksel, Can Çapak, Gülşen Değener tanıtıma katıldılar ve birer konuşma yaptılar. Federasyon yetkilileri geldi. Hayati İnanç, Uğur Işılak, İbrahim Sadri, Seyfullah Kartal ve bazı edebiyatçı dostlarım beni yalnız bırakmadılar. Konuştular ve şiir okudular. Şair-yazar-televizyon programcısı dostum Yusuf Özkan Özburun sunuculuk yaptı. Değerli müzisyen kardeşim Aykut Kuşkaya bilardo şiirlerinden birini besteledi ve programa katılarak seslendirdi. Bilardo salonu bir anda şiir şöleni merkezine döndü. Daha ilginç olanı, tanıtıma Erzurum'daki dört can yoldaşımı da çağırdık ve büyük bir mutlulukla katıldılar. Abdülkerim Dinç üst düzey fotoğrafçılığının yanında çok iyi bir tiyatro üstadıdır ve çok güzel şiir okur. Etkileyici ve buğulu bir sesi vardır. Şiirlerden birisini o okudu. Fatih Karcıoğlu, Orhan Çınar, Kemalettin Yentimur hemen yanı başımda idiler. Daha sonra Federasyon Başkanı beni Türkiye şampiyonasına çağırdı. Şampiyonada bir konuşma yaptım. Batman'da, belki de dünyada ilktir, bir bilardo şampiyonasının finallerini şiirle başlattık. Kitaptan şiirler okuduk. Bir yıl sonrası Sami Bey'in dediği gibi oldu. Bana takılan arkadaşlarımla maç yaptık ve kazandım. Şu anda Türkiye'nin üst düzey ve beyefendi oyuncularından İbrahim Hayri Altuntaşlar'la bilardo öğrenmeye devam ediyorum.

ÖĞRENMENİN YAŞI YOKTUR: FOTOĞRAFÇILIK

Bilsen ki ben susunca
Susuyormuş seni arayan kuşlar

Yıl 2008'in baharı. Denizli'de bir konferanstaydım. Program bitince oradaki arkadaşlar, "Hocam vakit var. İsterseniz hemen havaalanına gidelim, isterseniz şurada bir fotoğraf sergisini gezelim," dediler. Ben de "Fotoğraf sergisine gidelim," dedim.

Karma sergiyi gezdik, tam çıkacaktık ki oradaki fotoğrafçılardan birisi olan koordinatör arkadaş dedi ki: "Şu hatıra defterine bir şey yazabilir misiniz?" Olur anlamında başımı salladım ve sergi hatıra defterine bir iki satır yazı yazdım. Yazının altına Nurullah Genç yazıp imzamı atınca bileğimden tuttu. "Bizim bildiğimiz Nurullah Genç mi?" dedi. "Siz hangisini biliyorsunuz?" dedim. "Bir reklamcı bir de şair Nurullah Genç var," dedi. "Ben reklamcı değilim," deyince, "O zaman Nurullah hocam öyle iki satır yazıyla olmaz, biraz daha uzun yazın ki bizleri de motive etmiş olasınız," dedi. Bunun üzerine "Beş dakikalık bir gezmeyle söylediğiniz yazıyı yazamam kardeşim. Siz bana yarım saat zaman ayırın ve fotoğraf sanatını ve sergideki fotoğrafları anlatın; ondan sonra yazayım," dedim. Sergiyi tekrar gezdik, bana uzun uzun fotoğraf sanatını anlattı. Şiiri anlattığını zannettim. Kavramlar öylesine benzer ki inanamadım. Fotoğrafta ahenk-şiirde ahenk, şiirin okuma-

sı-fotoğrafın okunması, şiir tahlili-fotoğraf tahlili, fotoğrafta kompozisyon-şiirde kompozisyon, fotoğrafta duygu-şiirde duygu, fotoğrafta kültür-şiirde kültür, fotoğraf ve bilgi-şiir ve bilgi, fotoğraf tekniği-şiir tekniği... Anlattı, anlattı...

Yarım sayfa yazı yazdım. Nurullah Genç yazıp imzalayacaktım. Onun öncesinde "Fotoğrafı bana kısaca tarif edin, yoksa imzalamam" diyerek espri yapayım dedim. Durdu ve dedi ki: "Fotoğraf, görünenin şiiridir hocam." "Harika, dur ben bunu ajandama yazayım," dedim ve yazdım. Tam imza atacağım anda dedi ki: "Hocam bir dakika. İmzalamayın lütfen. Şiir nedir, siz de onu söyleyin." Ben de hemen onun fotoğraf tarifinden mülhem olarak "Şiir de görünmeyenin fotoğrafıdır," diye cevap verdim. "Hocam bu da harika oldu, ben de bunu yazayım," dedi ve yazdı. İmzaladım hatıra defterini. Çıkmadan önce şunu sordum: "Peki kardeşim, fotoğraf şiirini de yazabilir miyim?" "Hocam çok iyi, çok başarılı bir şekilde yazarsınız. İstanbul'a dönünce bir fotoğraf hocasından bir iki ay eğitim alınız. Bu sayede fotoğraf çekme tekniklerini öğrenirsiniz. Bir de şöyle giriş seviyesi bir makine alırsanız, tamam olur," dedi.

İstanbul'a döndüğümde orta hâlli bir fotoğraf makinesi aldım ve bir hoca buldum. Fotoğrafa yıllar boyu emek vermiş öğretim tekniğini iyi bilen bir adam: Osman Karadeniz, fotoğrafın felsefesini iyi bilen ve benim yaşlarımda hoş bir insan. Günlerce beraber fotoğraf çekmeye çıktık ve bana teknikleri anlattı. Işığı kullanmayı, makinayı kullanmayı, fotoğrafın inceliklerini, görüş kıstaslarını vs. öylesine yapıştım ki yakasına bir türlü benden kurtulamadı. Her şeyi öğrenmeye çalışıyorum. Gece demeden, gündüz demeden düştüm peşine. En son beni kovdu zaten. Çünkü bir gece yarısı cep telefonundan arayıp uyandırdım. Uykulu uykulu beni tanıyamadı ve "Buyurun," dedi. Adımı söyledim. "Hayırdır Hocam? Gecenin bu vaktinde

olumsuz bir şey mi oldu?" diye sordu. "Hayır Osman Bey. Bilakis hoş bir hava ve çok güzel bir dolunay var. O tarafa doğru geliyorum, çıksanız da dolunay fotoğrafı çekmeyi öğretseniz bana!" dedim. Üsküdar'da oturuyorum. O ise Avcılar'da idi. Bir hayli uzak iki semt. Son kelime söyledikten sonra telefonu yüzüme kapattı. Tepki gösterdiğini anladım ve kendime kızdım. Çünkü gece yarısı adamı rahatsız etmiştim. Ertesi gün aradı ve yemek yiyelim dedi. Buluştuk. Tebessüm ederek bana "Hocam sen bela mısın? Gece yarıları arıyorsun; aile saadetim kalmadı. Parasını alıp fotoğraf dersi verdiğim genç insanlar çoğu kez derse gelmiyor; siz ise benim anamı ağlattınız. Ben artık size bir şey öğretmiyorum. Lütfen gidin ve fotoğraf çekin artık. Çünkü benim size öğretebileceğim bir şey kalmadı artık," dedi.

Sonrasında zaman zaman buluşup fotoğraf çekmelere gittik. İyi bir dostluğumuz oldu. Şiiri seven vefalı bir insan. Bu nedenle *Ruhumdan Yansıyanlar* adlı ilk fotoğraf sergimin albümünü ona ve fotoğrafın ilk bilgilerini bana veren değerli dostum Abdülkerim Dinç'e ithaf etmiştim.

Fotoğraf sanatına 2008'den bu yana ciddi bir emek verdim. Dere, tepe dolaştım. Dağ bayır demeden gezdim. Böceklerin ayak seslerini işitmeye çalıştım neredeyse. Çiçeklerin kokusunu içimin derinliklerine çektim. Fotoğraf peşinde iken rahatını bozduğum canlılardan özür dileyerek dolaşıp durdum. Yıllar birbirini kovaladı ve ben her fırsatta görünenin şiirini yakalamaya çalıştım.

Bir gün Kocaeli Üniversitesi'nden dönerken Gebze sapağından sonraki dinlenme tesisinde mola verdim. Tesisin hemen bitişiğindeki yeşil ve çiçeklerle dolu bir alanda makro fotoğraf çekmeye gittim. Bizim oralarda adına geven dedikleri bir bitkinin güzel çiçeklerini görünce tripotumu kurup makinamı yerleştirerek fotoğraf çekmeye başladım. Ara ara bir garip ses

duydum. Bir hışırtı sesi, tok bir inleme gibi. Önemsemeden devam ettim. Bu ses artarak sürünce bir sorun olduğunu anladım. İrice gevenin altına doğru bakınca, bir yılanın bitkinin çevresine dolandığını gördüm. Kendisini rahatsız ettiğim için bana kızıyordu ve başını uzatarak sesler çıkarıyordu. Az geriye çekilerek kendisine dedim ki: "Ah değerli yılan kusura bakma, özür dilerim. Burada olduğunu bilemedim. Yoksa seni rahatsız eder miydim? Sen keyfine bak. Ben hemen yandaki gevenin çiçeklerini çekerim. Tripotumu bir metre kadar ötedeki gevenin yanına taşıdım ve fotoğraf çekmeye devam ettim. Yılanın sesi kesilmişti. Ancak bir iki dakika geçmemişti ki bu sefer bir insan sesiyle geriye döndüm. Yanı başımda dikilen uzun boylu bir adam bana sesleniyordu: "Yahu arkadaş, bir yılanla konuşan birisini ilk kez görüyorum. Çok şaşkınım. Resmen konuştun onunla. Müsait olduğunda gel de sana bir çay içireyim. Tesisin sahibiyim ben." İşim bitince gittim. Çay içtik. Yemek söylemek istedi, tok olduğumu beyan ettim. Ona dedim ki "insanlar yılan filan gördüklerinde ya kaçmaya çalışıyorlar ya da onları öldürmeye uğraşıyorlar. Oysa onlar bize kötülük etmek için programlanmadılar. Onların rızık alanları belli. Ben sadece onu rahatsız ettiğimi ifade etmeye çalışıp oradan ayrıldım. Bizden kendilerine bir hücum gelmedikçe ve bizden rahatsız olmadıkları sürece dokunmazlar onlar bize. Benim köyümde tarlalarda, çayırlarda karşılaşırdık çoğu zaman. Bizi görünce geçip giderdi hayvanlar." Bir hayli dert yandı adam. Tesisin yakınındaki yeşillikte ve derede yılanların olduğunu ve tesise doğru gelince insanlar tarafından bazen öldürüldüklerini anlattı. Oysa onlar bizimle ilgilenmiyor dedi.

Bir gün tem otoyolunun Fatih Sultan Mehmet Köprüsü yönünde arabamla seyir halinde iken bir toprak parçası üzerinde açmış çok sayıda pembe çiçekler gördüm. Osman

Karadeniz bana "Hocam bulduğunuz her şeyi çekin, çekmekten korkmayın. Fotoğrafı öğrendikten sonra zaten her şeyi çekmeyeceksiniz!" dediği için arabamı uygun bir yere çektim ve arabadan indim. Çiçeklerin yanına gittim ve eğilerek elde çekimler yapmaya çalıştım. Bir süre sonra yanımda bir araba durdu. İçinden kayınbiraderim Abdullah Çelik çıktı. O da çalıştığı bir firmanın arabasını kullanıyordu. Yanıma kadar geldi. Selam verdi ve beni izlemeye başladı. Ara ara gülümsüyordu. Nedenini sordum, bir şey söylemedi. Ayrılıp gitti. Akşam evde Nermin Hanım'a anlattım. Dedi ki "Abdullah yolda seni ilk gördüğünde benimle telefonda konuşuyordu. Biraz uzakta olduğu için seni tanıyamamış. O arada bana, abla bir manyak yolun kenarındaki çiçeklerin içine yatmış fotoğraf çekiyor, dedi. Senin olduğunu anlayınca fena hâlde bozulmuş. Bunu sana söyleyemediği için gülümsüyormuş."

Uluslararası bir fotoğrafçılık unvanı alayım istedim. TFSV yoluyla Paris'e müracaat ediliyor. Onun için bir hedef koydum. Uzunca bir zaman fotoğraf yarışmalarına, sergilere fotoğraflarımı gönderdim. Yurt içi ve yurt dışına. Sergilere kabul edilen fotoğraflarımdan bazıları ödüller aldı. Üç yüzün civarında fotoğrafım uluslararası sergilerde yer aldı. Altın madalya dahil ödüllere layık görüldü. Altın Kamera Fotoğraf Yarışması'nı renkli dalda kazandım. İfsak üyesiyim. Merkezi Paris'te bulunan Fiap'tan uluslararası fotoğraf sanatçısı anlamına gelen Afiap unvanını aldım. 2020 yılında İstanbul Ticaret Odası Hünkâr Kasrı'nda yeni, sergilenmiş ve ödüllendirilmiş fotoğraflarımdan müteşekkil *Görünenin Şiiri: Fotoğraf* isimli bir fotoğraf sergisi açtım. Şu anda yaklaşık yüz bin fotoğrafın üzerinde bir arşivim var. Zaman zaman davet edildiğim şiir-fotoğraf konferanslarımın adı şöyle oldu:

Görünenin Şiiri: Fotoğraf - Görünmeyenin Fotoğrafı: Şiir.

HOŞ HATIRALAR: UNUTKANLIK HİKÂYELERİ

Öncesinde hem azmış hem çokmuşum
Sonrasında bir varmış, bir yokmuşum

Unutkanlıklarım oldukça meşhurdur benim. Günlerden bir gün, daha önce ifade ettiğim danışmanlık çalışmalarını tamamlayıp İstanbul'dan Erzurum'a döndüm. Okula gidip derslerimi hallettim. Akşam oldu, gece eğitimi ile ilgili derslerimi tamamladım. Birikmiş yazılarımı yazdım. Bürokratik işlerimi yerine getirdim. Fakültenin yönetim kurulu toplantısına katıldım. Yetmiyormuş gibi arkadaşlarla tenis oynadım ve gece saat on ikide eve vardım. Çocuklar uyumuştu. Nermin Hanım "Çok geciktin," dedi. "Bugün bütün işlerimi bitirdim, hatta tenis bile oynadım. Az önce eve girdiğimde aklıma geldi. Yapacağım bir şey daha vardı fakat unuttum. Bir türlü aklıma gelmiyor," diye cevap verdim. "Yarın yaparsın," dedi. "Bugün yapmam gerekiyordu," dedim. "Ajandana bak, çünkü sen işlerini ajandana yazarsın," dedi. "Maalesef ajandaya da not almamışım," dedim. Dudak büktü ve ellerini iki yana açtı. Yapacak bir şey yoktu ve uyuduk. Gece yarısı uyandım ve yapmayı unuttuğum şey aklıma geldi. Uyandırdım Nermin Hanım'ı. "Şimdi aklıma geldi unuttuğum şey," dedim. Uykulu gözlerle ve merakla sordu: "Neymiş unuttuğun?". Gülerek cevap verdim: "Kahvaltı dahil ben dün hiç yemek yemedim." Şaşkınlık içinde "Nasıl

yani?" dedi Nermin Hanım. "Sabah erkenden uçakla geldim. Uçakta uyumuşum. Bir şey yiyemedim. Fakültede dersler ve işler öyle çok birikmişti ki fırsat bulamadım. Tenis oynarken zaten unutmuştum. Eve dönünce de bir türlü aklıma gelmedi," dedim. Gülümsedi ve "İşte buna yemek yapılır," diyerek kalkıp mutfağa gitti. Gece yarısı yemek yaptı ve karnımı doyurdum.

2003'te İstanbul'a ilk taşındığımda unutkanlıkla ilgili epey sıkıntı çektim. Yolları unutuyordum, bir yere gideceğim mesela, sapağı şaşırıp yanlış yola giriyordum, zamanında yetişemiyordum. İstanbul'da bir sapağı kaçırmanız demek uzun süre dolaşmanız demektir. Bazen dalgınlık içinde yolda olduğumu unutuyordum. Kafam başka şeylerle meşguldü çünkü. Bu nedenle otoyola girip Edirne'ye doğru gittiğim çok oldu...

Yolları şaşırdığım ve zaman kaybettiğimi danışmanlık faaliyetlerinde ortağım olan kıymetli kardeşim Sertan Kocasaraç'a anlattım. "Hocam çıkarken arabanın ön koltuğuna yolu hatırlatacak bir sembol eşya koyun, o size hatırlamak istediğinizi hatırlatsın. Bir de gişelere bozuk parasız gitmeyin. Çünkü gişede bozuk para yetersiz ise uzun zaman bekletirler sizi. Parasız giderseniz bu daha da kötü. Üç dört saat bekletiyorlar, tutanak filan tutuyorlar, senet imzalatıyorlar," dedi.

Bütün bu tembihlere rağmen unutuyordum. Yolları şaşırıp başka hedeflere gidiyordum. Bir gün Güneşli'de bir tekstil firmasında yönetim kurulu toplantısı vardı. Toplantıyı danışmanlık şirketi olarak biz organize ediyorduk. Trafik olsa bile bir buçuk saat sürecek yol için yaklaşık dört saat önce yola çıktım, firma yakınlarında bir yerlerde oturur oyalanırım, yeter ki gecikmeyeyim diye düşündüm. Hafızamda şiir var, zihnim meşgul. Giderken Güneşli istikametine varmam için doğru Mahmutbey sapağından dönmem lazım. Bazen içimden bazen sesli olarak şiir okuya okuya gidiyorum. Bir baktım

Edirne levhaları görünmeye başladı. Mahmutbey gişelerinden bilet almışım, Edirne'ye doğru gidiyorum...

İlk sapaktan geri dönmem lazım ama aklıma geldi üzerimde yeterli para yok. Ne yapacağımı şaşırdım. Üç-dört saat beklemek, tutanak filan, senet imzalanması, bir sürü bürokratik bariyer... Canım sıkıldı ama yapacak bir şey de yoktu.

Yolda kalanlar olur bazen, emniyet şeridine çekip arabalarını tamir ederler. Onlardan yardım isteyeyim diye düşündüm. Çünkü aldığım otoyol biletinin geçiş bedeli 1 milyon 250 bin TL idi. O zamanlar Türk lirasından henüz altı sıfır atılmamıştı. Yanımda ise 750 bin lira vardı. Bugünkü parayla 75 kuruş. 50 kuruşa daha ihtiyacım vardı. Yavaş yavaş seyir halinde iken yol kenarında bir arabanın durduğunu ve bir adamın onu tamir etmeye çalıştığını gördüm. Yanına gittim ve "Kolay gelsin," dedim. Adam ben hiç yokmuşum gibi davrandı ve oralı olmadı. Bunun üzerine duyacağı kadar bir sesle "Yanıma para almayı unutmuşum beyefendi, 750 bin liram var ama gişeden geçebilmek için 1 milyon 250 bin liraya ihtiyaç var. Bana 500 bin lira vererek yardım edebilir misiniz?" dedim. Bugünkü anlamıyla elli kuruş istiyorum. Git işine kardeşim anlamında elini salladı. Ben yine de kendimi anlatamadım zannederek son bir umutla "Size fener tutayım, yardım edeyim. Siz de bana yardımcı olun," dedim. Bu sefer de sert bir hareketle kovdu beni. Canım sıkıldı ama ne yapayım. Yapacak bir şey yoktu. İnsan denen varlık bazen de böyle oluyordu. Arabaya binmek için kapıyı açtım. Bir anda yanımdan geçen bir kamyon az ilerde durdu. Kamyonun arkası bütünüyle eşya dolu. Bir evin yüklendiği her hâlinden belli. Şoför mahallinden çocuk sesleri geliyordu, başlarını uzatan çocuklar elleriyle "Bay bay" işareti yapıyorlardı. Şoför tıknaz, gümrah ve kısa boylu bir adam. Külhanbeyi gibi kollarını iki yana sallayarak bana

doğru yürümeye başladı, selam verdi. Selamını aldım. "Yahu benim bir sorunum var, yardım edebilir misiniz?" diye sordu. Canıma minnetti. Karşılıklı konuştuk.

"Benim de bir sorunum var!"

"Nedir sizin sorununuz?"

"Gişeden geçeceğim ama param yetersiz. 500 bin liram eksik!"

"Yahu o da sorun mu, hemen hallederiz."

"Sizin sorununuz ne?"

"Urfa'dan ev getirdim ama Şirinevler yolunu bulamıyorum, Şirinevler'e gitmem lazım."

Çıkardı, 500 bin lira yerine 5 milyon vermek istedi. Ben de "Bu kadar para fazla, alamam. Bana 500 bin lira ver yeter," dedim. "Yahu alsana 5 milyonu. Lazım olur sonra da," dedi ısrarla. Kabul etmeyince, 500 bin lirası olmadığı için 1 milyon TL verdi. 1 milyon 750 bin liram oldu. Arabaya bindim ve arkama düş diye işaret ettim. Hareket edince aklıma geldi ve kendi kendime dedim ki: "Şirinevler yolunu bilmiyorum, adamı nasıl götüreceğim!" Gişelerden çıktık, Avcılar'a doğru gidiyoruz. Yol kenarında bir taksinin durduğunu ve birkaç kişinin yanında sohbet ettiklerini görünce durup "Bana Şirinevler'i tarif edebilir misiniz?" diye sordum. Kamyon şoförü niye durdun anlamında hareketler yaptı. Ben de bunun üzerine, beden diliyle, sorun yok, yolu sağlamlaştırıyorum anlamında cevaplar vermeye çalıştım. Tarif edilen yerden gittik, döndük dolaştık, yeniden gişeler çıktı karşımıza. Mecburen biletleri aldık ve yolumuza devam ettik. Otoyola girdik ve bir süre sonra Edirne levhaları görünmeye başladı. İçim bir tuhaf oldu. Adamı aldatmış gibi hissettim kendimi. Evet unutmuştum ama

bu kadarı da fazla idi. Canım yandı. Kendi kendime kızdım lakin yapacak bir şey yoktu. Bir yerlerden geçerek ve Şirinevler istikametinden saparak Edirne yoluna girmiştik yeniden. Yol kenarında durdum. Kamyon da durdu. Şoför merak dolu gözlerle yanıma geldi, "Ne oldu yahu?" diye sordu. "Ah be kardeşim ya, ne olur hakkını helal et, yolu ben de bilmiyorum ama senden para alırken aklıma gelmemişti bu. Unutmuştum. Aklıma geldiğinde ise almıştım zaten. Yol kenarında bekleyen taksinin yanındakilere sordum ve tarif ettiler ama yanlış oldu. Tekrar Edirne yoluna çıktık!" Adam asla kızmadan sadece endişeli bir biçimde sordu: "Peki şimdi ne yapacağız?" dedi. Üzüle üzüle "Yapabileceğimiz bir şey yok. Sen bana 1 milyon TL daha ver, gişeleri geçelim. Sonra sağlam birilerine sorar yolu buluruz!" dedim. "Yahu sen manyak mısın?" diyerek kızdı bu sefer. Ben de niye para istiyorum diye kızdığını sandım ve kahroldum. Ama mesele öyle değildi. Anadolu insanının güzelliği ile karşı karşıya idim. Devam etti: "Yahu lazım olur diye 5 milyon verdim, kabul etmedin. Bak lazım oldu işte. İnsan söz tutar değil mi? Şimdi bekleyelim de bir ticari taksi gelsin. Tutalım ve ikimizi de götürsün olmaz mı?" diye sordu. Ben buna şiddetle itiraz edince beni yine fırçaladı ve baktı ki taksi fikrine katılmıyorum, ihtiyacım olan parayı tekrar verdi bana. "Gişelerden çık, yolu soralım da ona göre gidelim," dedi. Gişelerden çıktık ve biraz devam ettik. Yol kenarında bekleyen bir askeri inzibat aracı gördük. Yanlarında durdum ve derdimizi anlattım; gülüştüler. Bana yolu iki kez tekrar ederek yol tarifi yaptılar. Onların dediği yerden gittik. Döndük dolaştık ve bir süre sonra geldik gişelerin önüne. Baktım yine Edirne, İstanbul yazıyor. Durduk. Canım öylesine yandı ki anlatamam. Bir yandan da hâlime gülüyordum. Adam iyi ki bana mesleğimi sormuyor dedim. İşletme profesörü olduğumu duysa herhalde katıl katıla güler diye düşünüyordum.

Başucumda dikilerek çakmak çakmak olan gözlerle sordu: "Yahu ne oldu? Neden yine gişelerin önündeyiz?" "Demek ki yine yanlış tarif ettiler!" dedim. "Peki ne yapacağız!" diye sorunca "Ben daha da gişelerden geçmem!" dedim. "Sen manyak mısın, taksi tutalım, ikimizi de götürsün dedim, itiraz ettin. Ne yapacağız şimdi?" "Aziz kardeşim hakkını helal et, galiba serde biraz manyaklık var!" dedim. Biz konuşurken o arada yakınımıza trafik polisi aracı geldi ve durdu. Hemen yanlarına gittim ve hikâyeyi anlattım. "Ben bu cömert ve iyi yürekli adamdan dönüp dönüp para alıyorum; dönüp dolaşıp aynı yere geliyoruz," dedim. Gülüşmeye başladılar. Bir daha anlatmamı istediler. Bir daha anlattım. "O çok temiz ve güzel kalpli bir adam. Yolda arabasını tamir eden biri vardı; fener tutayım 500 bin lira verin dedim; kovdu beni. Ama Urfa'dan gelen bu adam tekrar tekrar bana para verdiği hâlde, kızmayı bırakın, neden daha fazla almadım diye ya da neden taksi tutmasına izin vermedim diye kızıp durdu. Lütfen bu sefer bize iyi bir tarif yapın. Çünkü çok mahcubum bu adama karşı!" diye açıklamada bulundum. Amir olduğu anlaşılan kişi bunun üzerine arkadaşlarına döndü. "Arkadaşlar, bu Urfalı mert ve cömert adamı Şirinevler'e götürmek üzerimize vazife oldu," dedi. Peşlerine düşmemizi işaret etti ve yola koyulduk. Kamyon hemen arkamdan geliyordu. Arada bir dönüp onlara bakıyordum. Çocuklar bay bay etmeye devam ediyorlardı. Onlar için durum tam bir eğlenceye dönüşmüştü. Her durduğumuzda onlar ve anneleri gülerek aralarında konuşuyorlardı. O arada trafik biraz ağırlaştı. "Şirinevler'e varınca kamyon şoförüne ve onlara yemek yedireyim ve helallik isteyeyim," diye düşünüyordum. Yakınıma geldiklerinde bir iki kez camdan da "Hakkını helal et!" diye bağırdım. Duyup duymadığını bilmiyorum. Ama el kol işaretiyle cevap veriyordu. Bu şekilde biraz daha yol kat ettik. Polis aracı dörtlüleri yakınca Şirinevler sapağına

yaklaştığımızı gördüm. Amir camdan başını çıkararak Şirinevler levhasını gösterdi. El işaretiyle teşekkür ettim. Levhayı Urfalıya göstereyim diye dönüp kamyona baktım. Kamyon yoktu. Öyle bir üzüldüm ki anlatamam. Yola devam ederken muhtemelen tabelayı görüp arka taraflarda bir yere geçmişti. Trafik yüzünden göremedim. Başka ihtimal yoktu çünkü...

DUANIN ETKİSİ: STRAZBURG HİKÂYESİ

Sen şimdi mevsimlere şiirler okuyarak
Çocuklara kalbini veriyorsun

Yıl 2003. Strazburg'da Türkçe'nin Uluslararası Şiir Şöleni var ve ben de davetliyim. Katılacağımı bildirmiştim. Şöleni düzenleyen bu tür kültür faaliyetlerinin mimarı olan ve 1993'te Kazakistan'daki şöleni de düzenleyen Türkiye Yazarlar Birliği. Yazarlar Birliği ile Strazburg'a gideceğiz. Birkaç gün önceden büyük bir çanta hazırladım. İçinde fermuarlı bir bölme var. O bölmeye pasaportumu koydum unutmayayım diye. Sonra pasaportun orada olduğunu unuttum. Aradan zaman geçti, havaalanına gideceğim. Kendi kendime, "O büyük çantayı neden alıyorum ki! Büyük ihtimalle Yazarlar Birliği bize çanta verecek," diye düşündüm ve o çantayı bıraktım. İki ayrı valiz vardı. İçlerine kitap doldurmuştum. Bir de el çantam vardı. Onları aldım ve Pendik'ten Atatürk Havalimanı'na gittim. Arkadaşlar da geldi, sıraya girdik hep birlikte. Bekliyoruz. Metin Önal Mengüşoğlu, A.Vahab Akbaş, Türkiye Yazarlar Birliği Erzurum Şube Başkanı Rıdvan Canım, M. Atilla Maraş, D. Mehmet Doğan ve Cahit Koytak gibi isimler var. Şair dostlarımın pek çoğu orada. Sıra biniş kartlarını almaya geldi, çıkış için biniş kartlarına pul yapıştırılacak. Mehmet Doğan "Pasaportları alalım," deyince aklıma, pasaportumun büyük

çantada kaldığı geldi. "Eyvah abi!" dedim. "Ben galiba pasaportumu evde unuttum!" Mehmet Doğan gülümsedi ve "Adama bak, tam şair işte. Pasaportsuz havaalanına gelmiş. Yapacak bir şey yok. Sen ya geri dön ya da söyle, pasaportunu yetiştirebiliyorlarsa yetiştirsinler," dedi. Uçağın kalkmasına bir saat on beş dakika var. Benim dünyamda umutsuz olmak yoktur. Hemen Nermin Hanım'ı aradım. Çocuklarımın sonuncusu kızımız Hümeyra o zaman üç yaşında. "Nermin Hanım, Hümeyra ile salondaki büyük çantayı al ve bir taksiye binerek hemen Atatürk Havalimanı'na gel. Pasaportum içinde kaldı çünkü!" dedim. "Çocuk hasta, ben gelemem!" dedi Nermin Hanım. "Dayımı arayayım, şoförü Murat'ı göndersin, çantayı verip sana yollayayım." Yapabileceğim başka bir şey yoktu ve "Tamam," dedim. Yaklaşık yirmi dakika sonra Murat beni aradı ve çantayı alarak yola çıktığını söyledi. O arada bizimkiler uçağa binmek için oradan ayrılmak üzere idiler. Uçağın hareket şefi yanıma geldi. Özel bir seferdi bizimki. Herkesin içinde gözlerime bakarak "Bana bir şiir yazın, pasaport gelene kadar uçağı bekleteyim," dedi. Tebessüm etti. Ben de onun gözlerinin içine bakarak dedim ki: "Uçağı kaldırın; çünkü şiir ısmarlama yazılmaz, içten gelmesi lazım," dedim. Şef epeyce bir bozuldu. Ekip oradan ayrılıp giderken Rıdvan Canım bana işaret etti ve tebessüm ederek "Sen üzülme, evine git. Yemeklerini ben yerim," dedi. İçime dokundu bu cümle. A.Vahab Akbaş çok üzüldü. Kazakistan'da ve pek çok program için gittiğimiz yerlerde aynı odada kalırdık. "İnşallah yetişirsin!" dedi ve ayrılıp gitti. Yapayalnız kaldım orada ve çantayı beklemeye başladım. Nerede olduğunu anlamak için Murat'ı aradım. "Fatih Sultan Mehmet Köprüsü tıkalı, ne yapayım?" dedi. "Geri dönme ve gel," dedim. Yarım saat-kırk dakika sonra tekrar aradı ve bu sefer de Mahmutbey yolunun tıkandığını bildirdi. Gelmesini ve geri dönmemesini söyledim.

Uçak kalkalı bir saatten fazla olmuş. O arada bir anons: "Sahipsiz çantaların sahibi, çantalarınız imha edilecektir!" Bir baktım el çantam yerinde ama, içi kitap dolu iki valiz ve Türkiye Yazarlar Birliği'nin verdiği hediye çanta yanımda yok. Birkaç defa anons etmişler duymamışım. Meğer valizleri ve çantayı orta yerde bırakmışım ve acaba Murat geliyor mu diye dışarı çıkmışım. Polisler etrafını çevirmiş, uyuşturucu var mı diye kontrol etmişler. Yanlarına yaklaştım "Affedersiniz, valizler ve çanta benim," dedim. "Beyefendi ne yapıyorsunuz bu kadar zamandır? Bunlar bir saattir burada," dedi içlerinden birisi. Başıma gelenleri anlattım. Polislerden biri "Beyefendi unutkan," deyince bir diğer polis yüzüme baktı ve heyecanla "Ben sizi tanıyorum. Siz Nurullah Genç'siniz!" dedi. Başımı salladım. "Arkadaşlar, Nurullah Hoca'm, bizim *Yağmur* şairimiz. Hemen yol verelim de uçağına yetişsin," dedi. Şiiri seven bir polis kardeşimiz. O bunu söyleyince bana yol verdiler. Uçağın kalkışından iki saat sonra Murat geldi. Elindeki büyük çantayı bana teslim etti ve gitti. Bir anda el çantam hariç iki çantam, iki valizim oldu. Gelen büyük çantayı açtım ve içindeki gizli bölmeye baktım. Bir de ne göreyim: Pasaport yok. İçim bir tuhaf oldu ve işte tam o anda aklıma geldi. Unuturum düşüncesiyle o pasaportu oradan çıkarıp elimdeki küçük çantanın içteki fermuarlı bölmesine koymuştum. Açtım baktım ki pasaport orada... İki saat boyunca elimde olan bir pasaportu bekleyip durmuşum. Bir türlü aklıma gelmedi. Üzülsem mi, ağlasam mı, gülsem mi bilemedim. Biniş kartı düzenleyen ve başından beri beni izleyen bir hanımefendi "Ne oldu?" diye sordu. "Pasaport çantadan çıkmadı, elimdeki çantadaymış," dedim. Kadın gülme krizine girdi. Ne yapacağım şimdi ben diye bön bön bakarken kadın bana "Ben sizin çıkış pulunuzu hazırlamıştım. Hemen pasaportunuza yapıştırayım ve koşun, belki uçak kalkmamıştır," dedi. "Ben de koşup gideceğim zaten.

Kalksa da kalkmasa da perona varacağım!" dedim. Parasını verdim; pulu pasaporta yapıştırdı ve koşar adım gitmeye başladım. İki valiz, iki çanta, bir el çantası. Öylesine ağır ki hepsi omuzlarım çöküyor koştukça. O arada çarptığım birini yere düşürdüm. Özür diledim ve durumu anlattım. Uçağa yetişeceğimi söyledim. "Kaçta uçağınız?" diye sordu. Saati söyleyince yüzüme tuhaf bir şekilde baktı. Gülümsedi. "İki saat geçmiş uçağınızın üzerinden!" dedi. Ben nefes nefese "Belki kalkmamıştır. Kim bilir, belki oradadır diye koşuyorum; umudumu kaybetmedim sadece," dedim. Bunun üzerine adam bana yardım etti. Şaşkındı ama umudum hoşuna gitmişti. Eşyaları gümrüğe kadar taşıdık. Gümrükten geçtim ve yeniden koşmaya başladım. Baktım yaklaştığım perondaki ekrana Strazburg uçağı yazıyor. Sevindim. Ama saatine bakınca bizim uçak olmadığını anladım. Bizimki özel seferdi zaten. Görevli birine özel sefer uçaklarının hangi perondan kalktığını sordum. Farklı bir yönü işaret etti. Oraya doğru koştum. Bir müddet ilerledim ve bir anda karşımda yavaş yavaş yürüyen Mehmet Doğan'ı buldum. Beni görünce şaşırıp kaldı. A.Vahab Akbaş oturmuş, Rıdvan Canım ile sohbet ediyor. Şairler ve davetliler sağa sola dağılmış dolaşıyorlar. Mehmet Doğan'ın yanına gittim. "Senin burada ne işin var?" dedi hayretle. "Evine dönmüşsündür," diye düşünüyorduk. "Pasaportu buldum ve geldim abi! dedim. "Vallahi helal olsun, adamın nasibine bak. Pasaportu yetişti," dedi. "Pasaport çantadan çıkmadı ki," deyince şaşkınlığı yüzüne vurdu ve "Nasıl yani?" diye sordu. "Pasaport meğer el çantamdaymış abi. Sonradan koymuştum. Unutmuşum koyduğumu!" Mehmet Doğan tekrar kahkaha attı ve "Adam tam şair. Bir o kadar da talihli. İki saat boyunca elinde olan pasaportun gelmesini bekledi ama yine de uçağa yetişti," dedi. Bu sefer ben merakla sordum: "Siz neden gidemediniz abi?" Tekraren güldü ve cevap verdi: "İki İranlı uçağa kaçak

binmişler, vizeleri yokmuş. İki saattir indirmeye çalışıyorlar ama adamlar inmiyor uçaktan. Bekliyoruz o nedenle!"

Ben oraya vardıktan beş dakika sonra İranlılar inmek için ikna oldular ve uçaktan indiler. Koltuklarımıza yerleştik. Yerime oturunca ve uçağın klimasından gelen soğuk havayı fark edince hissetim kan ter içinde kaldığımı. Elbiselerimden çıkmıştı ter.

Strazburg'da on iki gün kaldık ve o süre boyunca zaman zaman elimdeki çantada olup da iki saat Pendik'ten beklediğim pasaportun hikâyesi konuşuldu. Çok şükür, yolda kalmamıştım yine.

VAZGEÇMEK YOK: AZERBAYCAN HİKÂYESİ

Gözlerin binlerce yıl ötesinden yadigâr
Nerdesin ey Bakü'den, Gence'den esen rüzgâr

Strazburg dönüşünden yıllar sonra 2012'nin ilk aylarında bir yarışma için özel seferle Azerbaycan'a gidip döndüm. O seyahatimden yaklaşık iki ay sonra 2012'nin Mayıs ayında Azerbaycan'a yeni bir davet aldım. Azerbaycan'da benimle ilgili birtakım şiir programları, konferanslar, oturumlar yapılacaktı. Şiirlerimden mugam makamında yapılan besteler Reşit Behbudov Salonu'nda seslendirilecekti; Odlar Yurdu Üniversite'sinde "Başarı Bedel İster" konferansı verecektim.

Azerbaycan ve Orta Asya hüznümüzü anlatan ve ateş çiçeği manasındaki *Gülnare* şiirim Azerbaycan'da çok bilinen, ezberlenen bir şiir. Azeri Milletvekili Ganire Paşayeva, Türkiye Azerbaycan Parlamentolar Arası Dostluk Grubu Başkanı idi o zamanlar. Sağ olsun; bir gün beni İstanbul Ticaret Üniversitesi'nde ziyarete geldi ve yapmak istediği bu programdan bahsetti. Kendisine teşekkür ettim ve "Tamam," dedim. Mayıs ayına geldiğimizde her şey ayarlandı. Ganire Hanım bana uçak bilgilerini e-postayla gönderdi. Uçağın saatine ve gününe baktım. Zamanı gelince de o vakitten bir buçuk saat evvel Sabiha Gökçen Havaalanı'na gittim. Daha önce oradan Azerbaycan'a gittiğim için yine aynısı olacak sanıyordum. Biniş

kartı almak için kimliğimi ve pasaportumu uzattım. Görevli hanımefendi "Buradan Bakü'ye uçak kalkmıyor," dedi. "Nasıl yani?" diye sordum şaşırarak. Daha iki ay önce Azerbaycan'a Sabiha Gökçen'den gittiğimi söyledim. "O özel seferdir beyefendi. Bakü-Azerbaycan tarifeli seferleri Atatürk Havalimanı'ndan yapılıyor," dedi. Uçağın kalkmasına bir saat yirmi dakika var. Çok üzüldüm ve neden dikkatsizlik yaptım diye hayıflandım. Çünkü Ganire Hanım ve yanındakiler Bakü Havalimanı'nda beni bekleyeceklerdi. Onları orada uzunca bekletmek ayıptan da öte idi. Akşam saat altı. "Asla yetişemezsiniz. Çünkü trafik saati ve uçağın kalkmasına bir saate yakın bir zaman var," dedi görevli bayan. "Ne yapayım"? diye sordum. "Altı saat sonra bir uçak var. Ona bilet alın. Bir miktar kesinti ile atlatırsınız," dedi. "Beni havaalanında karşılayacak insanlar; mahcup olurum. Ben Atatürk Havalimanı'na gideceğim. Yetişirsem yetişirim. Yetişemezsem oradan alırım bileti," dedim. Görevli güldü. "Yetişemezsiniz, buradan alın. Oraya vardığınızda bilet kalmamış olabilir. Azerbaycan seferleri bir hayli yoğun çünkü," dedi ama dinlemedim. Çantaları alıp koşmaya başladım. Hanımefendi arkamdan hem şaşkınlıkla bakıyor hem de gülümsüyordu.

Yine üç tane çanta var yanımda. Birisi el çantam; ikisinde hediye kitaplar bulunuyor. Arabamı otoparka bırakmıştım. Alıp yola çıkana kadar on beş dakika geçti. Emniyet şeridine geçtim ve hızla ilerleyeyim dedim; yol tıkandı. Yavaş yavaş ilerledim; yol açıldı. Gaza bastım ve hızlı bir şekilde gidiyorum. Aklıma Sertan Kocasaraç geldi. Kalinda Danışmanlık zamanında bir süre THY'ye danışmanlık yapmıştık. Sertan Bey'i aradım ve durumu anlattım "Kırk dakika sonra kalkacak olan Azerbaycan uçağına bir bak bakalım rötar filan var mı?" dedim. Sertan Bey kısa bir süre sonra aradı ve "Hocam zamanında kalkacak, rötar yok," dedi. Geriye dönmedim. Gitme konusunda

kararlıydım ve ilerlemeye devam ettim. Emniyet şeridinden süratle giderken trafik polisi durdurdu. İndim aşağı. Polisin yanına giderek "Size bir kısa hikâye anlatabilir miyim?" diye sordum. Gülümseyerek başını salladı ve "Tabii ki, buyurun," dedi. Durumumu ve programı anlattım, kim olduğumu söyledim. "Cezamı plakama yazar mısınız; dönünce ödeyeyim olur mu? Yoksa uçağa yetişemeyeceğim!" dedim. "Uçağın kalkışına ne kadar süre kaldı?" diye sordu polis. "Kırk dakika" deyince güldü. "Hocam bu saatten sonra yetişemezsiniz!" dedi. "Kardeş, oraya kadar gideceğim. Sonrasını bilemem," dedim. "Cezayı plakaya yazarım; siz devam edin," dedi. Anlayışla davranması öylesine mutlu etti ki beni anlatamam. "Emniyet şeridine girmenin cezası ne kadar peki?" diye sordum. "72 TL." dedi. Teşekkür ederek yoluma devam ettim.

Uçağın kalkışına on dakika kalmıştı ve ben ancak Fatih Sultan Mehmet Köprüsü'ne kadar gidebilmiştim. Baktım, ilerde emniyet şeridi yine tıkanıyor. Tıkanan kısma gidemeden bir trafik polisi daha durdurdu beni. Sarışın ve iri yarı bir adam. Oldukça sert bir beden dili var. İner inmez bana "Hayırdır, emniyet şeridinden 100 km'yi aşkın hızla gidiyorsunuz? Ne aceleniz var?" dedi sertçe. Ben de bunun üzerine "Size bir kısa hikâye anlatabilir miyim?" diye sordum. Aynı sert tavırla yüzüme baktı ve "Ben hikâye filan dinlemek istemiyorum beyefendi, ehliyet ruhsat lütfen!" dedi. Beni fena halde tersledi. Evrakı verdim. Baktı, baktı, inceledi. İki üç dakika oyalandı. Ceza da yazmıyor, bakıp duruyor. Sinirlendim, elinden bir anda çekip aldım verdiklerimi. "Ne yapıyorsunuz?" dedi. "Ben de devlet memuruyum kardeşim. Bana böyle davranamazsınız. Resmi bir törene gidiyorum. Emniyet şeridine girme cezası 72 TL. Plakama yazacaksınız tamam mı? İsterseniz farklı bir şey yapın ve durdurun beni bakalım!" dedim. Dondu kaldı. Öylece

bana bakarken hızla arabama bindim ve ayrıldım oradan. Ayrılmadan hemen önce de "72 TL'den bir lira fazla ceza gelirse sizi mahkemeye veririm. Hak ettiğim cezayı plakama yazın lütfen!" dedim. Yol gittikçe açıldı ama havaalanına vardığımda uçak kalkalı bir saat kırk beş dakika olmuştu. Biniş kartı için ilgili görevliye gittim. Pasaportumu uzattım. "Hanımefendi, Azerbaycan uçağını kaçırdım galiba ama altı saat sonra bir uçak daha varmış, ona bilet alabilir miyim? Çok da üzüldüm, arkadaşlar orada bekleyeceklerdi," dedim. "Hangi uçak?" diye sordu. Saati söyledim. Gözlerimin içine bakarak gülümsedi ve "Çok ilginç, o uçak kalkamadı, arıza yaptı. Sizi bekliyor galiba!" dedi. Ve hemen kalkış peronunun arayıp durumu sordu. "Arıza bitti, biraz sonra kalkacağız; yolcuyu hemen gönder," demişler. İşlemimi yaptı. "Beyefendi çantaları bagaja alamıyoruz, bagaj kapandı. Taşıyabilecek misiniz?" diye sordu "Taşırım elbette. Bu konuda bir hayli tecrübeliyim ben!" dedim ve koştum. Hanımefendi elbette bir şey anlamadı ve sadece gülümseyebildi arkamdan. Perona varana kadar üzerimdeki gri takımın rengi adeta siyaha döndü. Kapıya gittim ve beni içeri aldılar. Uçağın kapısını kapattılar. Hostes bana neden geciktiğimi sorunca durumu özetledim. "Bizim neyi beklediğimizi anladınız mı?" dedi yanındakilere. "Ne oldu ki?" diye sordum. "Uçaktan kısa bir süre garip bir ses geldi. Bunun üzerine teknik ekip çağrıldı. Bir saat boyunca incelediler ama bir arıza bulamadılar. Bütün testleri yaptılar; hiçbir sorun yok. Uçağın kalkışına onay verip az önce gittiler. Sanıyorum sizi beklemişiz," dedi. Yerime oturdum ve uçak havalandı. Gece yarısı Azerbaycan'a indim. Ganire Paşayeva ve yanındakiler orada bekliyorlardı. Beni mahcup etmediği için Rabbime şükrettim.

Ertesi gün üniversiteye konferansa gittik. Konferansın adı *Başarı Bedel İster* idi. Başarı üzerine bir buçuk saat konuştum

ve sonunda, üniversitelerindeki o konferansa nasıl yetiştiğimi anlattım. "Eğer vazgeçip Sabiha Gökçen Havalimanında kalsa idim, şu anda karşınızda olamayacaktım!" dedim. Hikâyeyi bitince öğrenciler ve öğretim üyeleri uzun bir süre ayakta alkışladılar. Tıpkı Strazburg yolculuğunda olduğu gibi, Rabb'im beni çabalarımdan dolayı yolda bırakmadı ve yaşattığı hadiseyle uzun uzun alkışlattı aynı zamanda.

Bu yüzden her zaman söylüyorum: Başarı bedel ister.

BİR YOL HİKÂYESİ: NAZAR

Yol uzun; umutsuz çıkamam yola
Zaman dar; sevdasız yürüyemem ki

Abdullah Çağlar diye bir arkadaşım var, şu anda Kocaeli Üniversitesi'nde dekan. O zaman yardımcı doçenttik ikimiz de. Sene 1994. O kendine bir araba alacak. Benim şoförlüğüm iyi, onun şoförlüğü zayıf. Bu nedenle beraber almamızı istemişti. O zamanki parayla 4 bin markı var. "Araba pazarından bir araba alalım, yarın da İstanbul'a gideceğiz, sen de gelir misin?" dedi. "Çocuklar İstanbul'da zaten. Elbette gelirim," dedim. Birlikte araba pazarına gittik. Epeyce baktık. "Bana sağlam bir araba lazım," dedi. Uzunca baktık ama bulamadık. Pazardan ayrılmadan önce mavi renkli ve pırıl pırıl parlayan bir Ford Granada takıldı gözümüze. On beş yıllık araba ama çok sağlam. Tam Abdullah'ın istediği gibi. Kaputunda tek bir çizik yok. Organize sanayiye götürdük kaputunu ve motorunu gösterdik tanıdığımız ustalara. Hiçbir sıkıntısı olmadığını söyledi. Pazarlık yaparak aldık.

Hoş bir araba, 2.4 motor ve çok iyi yol tutuyor. Evin önüne geldik. İkimiz de Atatürk Üniversitesi lojmanları yedinci bloktayız. Arabayı lojmanın önüne park ettik. Mesai bittiği için evlerine dönen arkadaşlar bir anda etrafımıza toplandılar. Ayaküstü araba sohbeti başladı. Konuşmalar devam ederken bir anda arabanın sol arka camı tuzla buz olup kırıldı. Ne ol-

duğunu, neden olduğunu anlayamadık. İnsanlar bu durumdan ürktüler sanırım ve dağıldılar. "Kimin nazarı değdi?" acaba diyenler oldu içlerinden.

Abdullah'ın rengi soldu. "Canını sıkma, bir camdır değişir. Ancak yarın yola çıkmadan bu arabaya biraz Ayet-el Kürsi okuyup dua edelim," dedim. Morali çok bozuldu. Ertesi gün yola çıkacağız ve arabanın sol arka camı yok. Sanayiye gittik hemen. Camcı bir usta bulduk. Durumu anlattık. "Sağlam cam kendiliğinden o şekilde kırılmaz," dedi. Sordu, soruşturdu ve orijinal cam bulunmadığını söyledi. "Orijinal camı ancak İstanbul'da bulabilirsiniz," dedi. Kırık camla nasıl yolculuk yapacağımı sorunca, "Ben buraya siyah bir kontrplak takayım, rüzgâr girmesin. O şekilde gidin," dedi. Dediği gibi de kontrplakla güzelce kapattı camı. Araba bir garip oldu. Abdullah'ın morali iyice sıfırlandı. "Rahat ol; okuyacağız. Bütün duaları ederek yola çıkacağız. Ne bir taş geldi bir yerden ne başka bir şey. Belli ki nazar vurdu camı!" dedim.

Ertesi gün hazırlığımızı yaptık ve saat dörtte yola çıktık. Akşama doğru Erzincan'ı geçtik ve Suşehri'ne doğru gidiyoruz. Suşehri'ni geride bıraktığımızda karanlık iyice çöktü. Sürat yapmıyorum, ortalama 90-100 km hızla gidiyorum. Suşehri'nden sonraki yollarda çok fazla viraj var. Gecenin karanlığında 70-80 km süratle gitmeye başladım. Seyir hâlinde iken çalılıkların içinden bir köpek aniden fırlayıp kendisini arabanın önüne attı. Durmam mümkün değildi. Köpek sağ fara çarptı ve yere düştü. Frene basarak durdum. Yan tarafa savrulan köpek sanki hiçbir şey olmamış gibi, hafifce topallayarak kalkıp gitti. İnip baktık ki arabanın iki farı da kırılmış. "Abdullah sağa köpek çarptı, sola ne çarptı?" diye sordum. Arabanın önü oldukça geniş. Köpeğin iki fara aynı anda çarpması pek imkân dahilinde değil. Abdullah'ın da meşhur bir sözü vardır. Tamam mı

diyeceği zaman, ilk m harfi kaybolur ve "Taam mı?" der. Bu söyleyişiyle üniversitede meşhurdur. Sorduğum soru üzerine Abdullah fena hâlde kızdı. "İkisine de aynı anda nasıl çarpacak taam mı! Ben sola çarpıp düştüğünü gördüm. Peki sağa kim çarptı taam mı!" diyerek bağırdı ve kızgınlığını ifade etti. "Abdullahcığım, biz yine okuyalım. Çünkü bu araba gittikçe garipleşiyor," dedim. "O zaman niye aldık taam mı!" dedi bu seferde.

Far koruyucular kırıldığı için iki çıplak ampul ortada kalakalmıştı. "Taam mı, bu ne biçim iş? Bu ampullerle yolumuza nasıl devam edeceğiz! Gel de sinirlenme taam mı!" deyince arkada Yusuf ve Ahmet adında iki çocuğuyla oturan Nezihe Hanım Abdullah'ı sakinleştirmeye çalıştı.

Yola devam ettik. Amasya'ya doğru epeyce yol aldık. Gecenin karanlığında Amasya'nın yakınına ulaştık. Bir virajda, önümüzde bir kamyon yol alırken karşıdan gelen başka bir kamyonun yanından bir otobüs hatalı sollama yaptı. Önümüzdeki kamyondan kurtuldu. Bizim arabayı kafadan biçmek üzere idi. Yenge arkada çığlık attı ve "Eyvah! Üzerimize geliyor!" dedi. Kaşla göz arasında arabayı yandaki stabilize kısma doğru sürdüm. Onun bitişiği dere idi. Şarampole uçacaktık. Karanlıktı ve göz gözü görmüyordu. Hareket hâlinde olduğumuz için bir derenin kenarından gittiğimizi görmüştük. Dere, kamyonun altında kalmaktan daha iyidir diye kenara doğru sürdüm arabayı. Otobüs ya solladığı önündeki kamyona ya da bana vuracaktı. Kıl payı yanımızdan geçti ve gitti. Şok halinde durduk. Önümüzdeki kamyon da durdu. Otobüs ve diğer kamyon karanlıkta yel gibi geçip gittiler. Her iki kamyon da uzunca kornaya basmışlardı ve karanlığı yırtmıştı bu ses. Arabadan indik. Abdullah'ın dili tutuldu. "Taam mı," diyor peş peşe, başka şey diyemiyordu. Sağımıza solumuza baktık.

Derenin ve şarampolün arkamızda kaldığını gördük. On beş metre önceden kenara sürmüş olsam derenin dibini boylayacaktık. Abdullah'ın dili dereyi görünce çözüldü ve karanlıkta kaybolmuş olan otobüsün arkasından bağırıp çağırdı. Her cümlenin ardından yine "Taam mı!" diye bağırıyordu. Kamyon şoförü yanımıza geldi. Otobüs şoförüne küfrediyordu. Sakinleştirdik. "Abi, kafadan biçiyordu beni az daha. Ya uyumuştu ya da sarhoştu!" dedi. Ayrılarak tekrar bindik arabaya. "Bildiğiniz bütün duaları okuyun," dedim yeniden. Herkes sessizdi. Okuyan da içinden okuyordu.

Osmancık tarafına doğru epeyce yol aldık. Yavaş yavaş indiğimiz bir başka rampada ikinci otobüs vakasını yaşadık. Her şey bire bir aynı idi. Tek farklı olan şey kenara sürünce arabamızın bir tarlaya girmesiydi. Yine iki kamyon ve yine önümüzdekinin durup küfürler savurması. Biz artık garip bir moda geçmiştik. Garip bir ruh hâlinde idik. Abdullah bir anda gülmeye başladı. Güldükçe eşi Nezihe Hanım sinirleniyordu. "Taam mı, gittik de pazardan kendimize nasıl bir araba aldık yahu!" deyip deyip duruyordu. Mola falan aklımıza gelmedi. Açlık filan da hissetmiyorduk. Sadece ihtiyaçlar için bir süre Osmancık'ta durduk. Çocuklar ihtiyaçları karşılandıktan sonra uyumaya koyuldular. Çocuk olmak ne güzel diye düşündüm o gece bir daha.

Tekrar yola koyulduk ve Bolu'ya doğru devam ettik. Bir saat kadar yolculuk yaptıktan sonra yolun oldukça düz bir kısmında bir anda koyu bir sisin içerisine girdik. Müthiş bir sis... Göz gözü görmüyor. "Karşıdan bir araba gelip bize vururs a, ne yaparız?" düşüncesiyle frene bastım ve kısa sürede durdum. "Abdullah hemen arabayı terk edelim, karşıdan gelen biri bize vurabilir!" dedim. Çocukları arabadan çıkardık ve yolun zar zor görebildiğimiz kenarına geçtik. Sisin dağılmasını bekliyoruz.

Bir iki dakika içinde sis dağıldı. Araba apaçık ortaya çıktı. Karşıda bekleyen arabalar da. Sis bir bulut kesiti şeklinde geçmiş oradan. Arabanın önüne bakınca gözlerimiz fal taşı gibi açıldı. Tahayyül etmesi zor gerçekten. Koskoca bir inek arabanın önüne yatmış, geviş getiriyordu. Otuz cm daha gitsek vuracağız ve takla atacağız. Abdullah ineği görür görmez sinirlendi. "Taam mı bu ne ya? Bu ineğin burada ne işi var taam mı? Az kalmış ki ineğe vurup takla atalım ya!" Kızması haklı idi ama kime kızacaktık? Çevreye bakınca yolun aşağısında sürüyü gördük. Abdullah bu sefer çobana kızdı: "Taam mı kardeşim, senin ineğin yolun ortasında ne işi var taam mı!" Çoban da sözünü esirgemedi: "Ne suçum var benim abi? Sürüyü yoldan geçirirken bir anda sis çöktü. Hepsini indirdim ama o inek çöküp kalmış sisin içinde! Nereden bileyim kaldığını?" dedi. Müdahale ettim ve ikisini de yatıştırdım. Sonra düşündüm ve Abdullah'a seslendim: "Abdullah o inek olmasa idi ve biz devam etse idik belki de arabaların altına dalacak idik; bunu hiç düşündün mü?" Bu sefer sert bir şekilde bana kızdı Abdullah.

İnek kalkıp gitti. Dualar okuya okuya arabaya bindik ve yola devam ettik. Bolu'yu geçtik, Sakarya'ya doğru otoyola girdik. Sakarya'ya yirmi km kadar bir mesafe kalmıştı. Bir tesise girelim, bir şeyler yiyelim artık ve sabah namazı kılalım diye düşündük. Çocukların da ihtiyaçları vardı.

Bir saat kadar kalıp gerekenleri yaptıktan sonra tekrar arabaya bindik. Çalıştırıp hareket etmek üzere idik ki içimden bir ses dışarı çıkıp arabayı kontrol etmemi söyledi. Çıktım ve lastiklere baktım. Sapasağlamdı. Kaputu açıp motoru kontrol ettim. Bir sıkıntı göze çarpmıyordu. Binmek üzere iken bir de arabanın altına bakayım dedim. Eğildim ve baktım. Arabanın altında göllenmiş bir yağ kümesi olduğunu görünce yerimden kalktım ve kaputu açıp yağ çubuğunu çıkardım. Bir damla yağ

kalmamıştı. Bütün yağ sızmış ve bir kısmı da durduğumuzda yere akmıştı. Bakmadan çalıştırsa idik motor saracaktı ve orada kalacaktık. Abdullah'a söyledim durumu. Arabadan indi, durumu gördü ve başladı arabayı tekmelemeye. "Bu nasıl iş taam mı? Kıyamet bizim başımıza mı koptu taam mı? Bir İstanbul'a gidelim taam mı? Görür gününü bu araba taam mı!" Dahi bir nice söz. Nezihe Hanım artık tamamen susmuştu ve sadece dinliyordu. Tepkisizdi. Beden diliyle bu arabada her şey olur der gibiydi. "Sabır ya Abdullah," dedim. "Sabır. Allah sabredenlerle beraberdir, unutmayalım".

Abdullah girdi ve arabada oturdu. Nasıl bir çözüm bulacağımızı düşünürken tesise gittim. Ünlü bir holdingin servis arabasını gördüm. Bozulmuş bir nakliye aracını tamir ediyordu ustalar. "Şunlardan yardım isteyeyim," diye düşündüm ve yanlarına gittim. Durumu anlattım. Adam geldi ve arabaya baktı. "Bu arıza burada tamir edilemez. Bu nedenle birkaç galon yağ alacaksınız, yağ azaldıkça ekleye ekleye gideceksiniz," dedi. Yapacak başka bir şey yoktu. Abdullah sakinleşmişti. Arabadan çıktı ve gidip üç galon yağ aldık. Yağ haznesini doldurduk ve diğerlerini yanımıza aldık. Kontrol edecek ve azaldıkça yağ ekleyecektik.

Arabayı korka korka çalıştırdım. Sorun olmadan çalıştı araba. Hareket ediyoruz diye sevindim ve debriyaja basarak vitese taktım. Ayağımı gaz pedalına bastım ve tam hareket edecektik ki gaz pedalı ortadan kırıldı... Abdullah pedalın kırıldığını görünce küplere bindi. İndi ve arabayı tekmelemeye başladı. Ben yine "Abdullah sabır, Abdullah sabır," deyip durdurdum onu. Çünkü sabırdan başka sermayemiz kalmamıştı. Gaz pedalı kırılmıştı ama parçada pas filan yoktu. Ortadan kopmuştu ve bembeyaz iç madeni görünüyordu. Bir baktım, Nezihe Hanım'ın rengi kıpkırmızı olmuş, ama yine konuşmu-

yor. Az sonra holdingin servis aracı tekrar yanımıza geldi. Usta bize neden hareket etmediğimizi sordu. Durumu söyleyince adamı bir gülme aldı ki sormayın. "İlk defa bir gaz pedalının kırıldığını görüyorum. Olacak şey değil. Debriyajın kırıldığını görmüştüm ama gaz pedalınınkini ilk kez. Bu araba da çok ilginç bir araba!"

İndi ve yanımıza geldi. Arabanın gazını 30'a ayarladı ve araya bir demir sıkıştırdı. Araba durmadan bağırıyor. "Düşük gazda kalkamazsınız, pedal çalışmadığı için istop eder. Ama yüksek gazla vitese takıp gideceksiniz. On beş km sonra sanayi girişi var. Oradan girip hemen bir motorcuya götüreceksiniz. Sorunu halleder," dedi. Mecburen söylediği şekilde yola çıktık. Araba öylesine bağırıyor ki çocuklar uyandı. Sabah olduğu ve ortalık aydınlandığı için yoldan gelip geçenler garip garip bakıyorlardı. Traktörlerin römorklarında işe giden ırgat ve çocuklar hâlimize kahkahalarla gülüyorlardı. Çok düşük bir süratle gittiğimiz için uzunca yolda kaldık ve zar zor girdik sanayiye. Bir motorcuya gittik. Usta baktı, inceledi ve şaşkınlıkla "Pedalda hiçbir sorun yok ki nasıl kırılır?" dedi. Abdullah bunun üzerine ustaya "Kırılır usta, bu arabada kırılır taam mı!" diyerek kahkaha attı. Camdan başlayarak olanları özetleyince hayretler içinde kalan usta "Aman abi, siz bu arabayı bir an önce İstanbul'a götürün!" dedi. "Ah ustam ah, bir götürebilsek taam mı, bir götürebilsek!" diye karşılık verdi Abdullah. Pedalı kaynattı usta. "Orijinali bizde yok. İstanbul'da değiştirirsiniz," dedi ve ayrıldık oradan.

Sanayiye gelmişken bir de camcı bakalım diye teklifte bulununca Abdullah, sorarak bir camcı bulduk. Adam üç saatten fazla bizi oyaladı ve sonunda cam bulamadım diyerek bizi yolcu etti. Sinirlerimiz yeniden hareketlenmişti ama çaresizdik. Sabırla ayrıldık oradan da. Dükkânın önünü geçmiştik ki durdum

ve arabadan inerek bir daha kontrol edeyim diye düşündüm. Önce yağ haznesine yağ ekledim. Sonra lastiklere baktım. Acı acı güldüm ve Abdullah'ı çağırdım. "Abdullah, sağ arka lastik patlamış, in de yapalım," dedim Abdullah inip lastiğin yanına geldi. Ve lastiğe bastı tekmeyi. "Bir sen kalmıştın patlamamış, sen de patla taam mı!" sonra bana döndü ve "Taam mı ben bu arabayı burada bırakıp gideceğim şimdi! Kıracağım taam mı! Bu kadarı da fazla artık!" dedi öfkeyle. Ben yine yatıştırma görevimi yerine getirdim ve "Sakin ol Abdullahcığım, az kaldı, sonuna geldik, İstanbul'a bu arabayla gideceğiz," dedim. Sakinleşti. Krikoyu çıkardık. Patlayan lastiğin tarafına yerleştirdik. Bagajda bulunan stepneyi patlayan lastiğin yerine taktık ve yeniden hareket ettik. "Abdullah, benzin bitti, benzin almamız lazım," dedim. Karşımıza çıkan ilk benzin istasyonuna girdik ve benzin aldık. Hareket etmeden önce tekrar arabayı kontrol edeyim dedim. Arkaya bir geçtim, sol arka teker de patlamış. Artık korka korka ve biraz da gırgıra vurarak Abdullah'ı indirdim. "Abdullah, in. Sol arka teker de patlamış. İzin veriyorum. Şimdi arabayı istediğin kadar tekmeleyebilirsin!" dedim. İndi ama hiçbir şey yapmadı ve mahzunlaştı. "Nurullahcığım ya. Bu nasıl bir iş böyle taam mı!" diyebildi sadece. Benzin istasyonunda lastik tamircisi vardı. Lastikçiye götürüp iki lastiği de yaptırdık ve yerlerine taktırdık. Oradan ayrılarak otobana girdik ve İstanbul'a doğru hareket ettik. İstanbul'a ulaşana değin hiçbirimiz tek kelime konuşmadık. Arabada sadece motorun gürültüsü ve çocukların sesi vardı. Onlar dört beş yaşlarında idiler ve gülüşüp konuşuyorlardı.

İki yerde durarak yağı kontrol ettim eksildiği kadar yağ ekledim. Nihayet Maltepe'deki evin önüne ulaştık. Arabayı park edince Abdullah'ın babası içerden yanımıza geldi. Sefa

hoştan sonra kalmam ve yemek yemem için ısrar etti. "Durmama imkân yok hacım," dedim. "Bir ayran içer ve ayrılırım."

Hiçbir şey konuşamadık. Ayranları içtik ve kalkıp ayrıldım oradan. Hikâyeyi aileye "Taam mı, taam mı," diyerek benim canım dostum Abdullah anlatmıştır sanırım artık.

SON SÖZ

Aziz dostlar, saatlerce konuştum. "Hikâyem, hayatımdır," diyerek, hayatımdan hikâyeler anlattım sizlere. Şu bir hakikat ki ebediyete intikal eden her insan, kalanların dünyasında hatıralarıyla yaşamaya devam eder. Hatıraların bilinmediği bir âlemde esamesi bile okunmaz gidenlerin. Bu nedenle, yaşadıklarımızın bir şeyler ifade etmesi kadar, sonraki nesillere aktarılması da bir hayli önemlidir. Ancak o zaman, bizden sonra bayrağı teslim alacak olanlara, ömürlerimizin en güzel mirasını bırakabiliriz.

Liseyi okuduğum yıllardı. Babamın annesi rahmetli Gülçehre nenem bu konuda bize unutamadığım bir ders vermişti. Geçirdiği felç dolayısıyla sekiz sene hareketsiz yaşamıştı da onda şikâyet bâbında hiçbir davranışla karşılaşmamıştık. Oğullarında sırasıyla kalırdı. Bizde olduğu bir gün yanında bulunanlara şöyle seslenmişti: "Yerin altındakiler, üstündekilerden daha fazladır. Ancak yerin üstünde olanlar, altında olanlardan çok azını bilirler. Onlar, hatırlanacak izler bırakanlardır. Allah bizlere, güzel izler bırakarak, yerin altında iken de hatırlanmayı nasip etsin." O gün kalplerimiz dolu dolu "Âmin" kelamıyla mukabelede bulunduğumuz bu güzel sözün sahibini, bugün o izi bıraktığı için hatırlıyoruz.

Dost meclislerinde arkadaşlarım bazen "Sende güzel hikâyeler varmış; hele anlat da dinleyelim," derlerdi. Ben de onlara "Hikâyem, hayatımdır," diye cevap verirdim. Bazen tekrar ettirirlerdi, bazen de anlatmadıklarım varsa onları isterlerdi. Gülme krizine girenler, dayanamayıp ortamı kısa süreliğine terk edenler olurdu. Bazen de acı acı gülümser ve gözyaşlarına hâkim olamazlardı. Efkârı umumiye ile paylaşmadığım şeylerdi bunlar. Ancak bir gün onlardan bazılarını, bir şekilde beni konuşturarak yayınlayan kardeşlerimiz oldu. Gerek dijital alanlarda gerekse televizyonlarda çok sayıda insanımızın izlediği hatıralar, program için gittiğim hemen her yerde okuyucular tarafından dile getirildi. Kitap olarak yayınlanıp yayınlanmayacağı soruldu. O zamanlar *Omuzlarımda Dünya* adıyla, "Hikâyem, hayatımdır," diyerek takdim edeceğim bir yayın hazırlığı olmadığı için, genellikle "Belli değil," cevabı vererek meseleyi kapatmaya çalıştım.

Bir gün, hikâyelerimi yıllarca dinleyen ve onlardan bazılarının kahramanlarından olan, bir defasında gülme krizine girip ortamı terk ettiğini bizatihi hatırladığım, Timaş Yayınları Yönetim Kurulu Başkanı Osman Okçu beni aradı. "Hocam, iznin olursa, hatıralarını artık kitaplaştıralım," dedi. Teklifi başka vakit yapsa, kabul etmezdim. "Zamanı değil," der geçiştirirdim. Ancak olup bitenlerden anlamıştım ki, artık zamanıdır. Aramanın ardından Gülçehre nenemin sözünü de hatırlayınca, itiraz etmedim ve süreç başladı. Teknik hazırlıklar yapıldı. Editörüm Kadir Güven geldi. Arkadaşlarımın daha önce yaşadığı duyguları aynıyla yaşayarak saatlerce hem dinledi hem kaydetti. Netice olarak elinizdeki kitap ortaya çıktı. Sürçü lisan eylediysek, affola.

Son söz olarak şunu da ifade etmek istiyorum. Hatıralarımın tamamı elbette *Omuzlarımda Dünya*'dan ibaret değil.

Kitabın kapsamına girmeyen çok sayıda hatıra, nasipte varsa, yazılmayı bekleyecek. Akademik ve danışmanlık faaliyetleri başta olmak üzere özellikle çalışma hayatımla ilgili pek çok hikâye, elinizdeki kitapta yer almadı. Bir gün bir başka eserde olacaklar mı onu da bilmiyorum. Bildiğim şey, burada anlatmadığım hatıraların mâzinin kıvrımları arasında bekliyor olduğudur.

Kim bilir, belki bir gün onlar da yerin üstündekilerin irfanına takdim edilir.

Gayret bizden, tevfik Allah'tandır.

Muhabbetle.

Nurullah Genç

İstanbul, 2021

OMUZLARIMDA DÜNYA

NURULLAH GENÇ

Sibirya gazisi, bilge ve lider bir adam olan Bekir'in erdem ve iyilik timsali oğlu Seyfullah...

Yolu ve okulu olmayan uzak bir dağ köyünde bir rüyası, bir hayali var Seyfullah'ın: Oğlu Nurullah'ı okutmak...

Engeller, sorunlar ve imkânsızlıklar baba ve oğulun hayallerinden daha büyük.

Başarmak için çok çalışmalı, asla yılmamalı ve sabretmeli.

Bir kış günü başlayan uzun, meşakkatli yolculuk ve dünyayı omuzlarında taşıyan bir umut.

Onlara destek olan ise güzel insanlar ve duanın gücü.

Omuzlarımda Dünya, Türkiye'nin, yönetim sanatı ve liderlik alanındaki önemli bilim insanlarından, şair ve yazar Prof. Dr. Nurullah Genç'in ömrünce geçtiği zorlu yolları kendisinden dinlediğimiz ve kayda geçirdiğimiz bir başucu kitabı. Hâtıraları okurken bazen gülümseyecek, bazen hüzünlenecek, çokça düşünecek ve hayata dair yol işaretleri bulacaksınız.

Omuzlarımda Dünya'nın sayfalarında, yaşanılması çok daha zor hale gelen yeryüzünün ve çölleşen insanlığın, medeniyetimizdeki ilim ve irfan iklimini aradığını iliklerinize kadar hissedeceksiniz.

Dünya öylesine bir girdabın içinde ki sevgiyi kanatlandıran yeni bir ses, önce başkaları diyebilen ye

Dünya, Nurullah Genç'in şiir dolu yür
ettiği pencerelerden bak

Sadece şu cümle dahi insanlı
değişirdi bir

Yardım etmek üzere uzandı

TİMAŞ
ANI BİYOGRAFİ
9 786050 835755
timas.com.tr timasyayingrubu